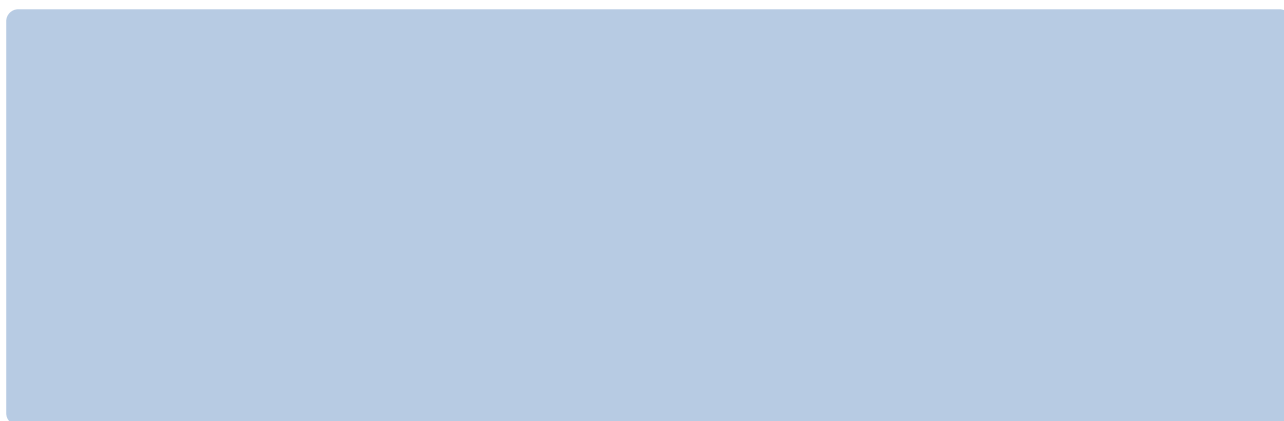

Pröva eller inte pröva?

Förslag till ändringar i
förordningen (1998:899)
om miljöfarlig verksamhet
och hälsoskydd

RAPPORT 5353 • FEBRUARI 2004

Pröva eller inte pröva?

Förslag till ändringar i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

Orderfax: 08-505 933 99

E-post: natur@cm.se

Postadress: CM-Gruppen, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/bokhandeln

Naturvårdsverket

Tel: 08-698 10 00, fax: 08-20 29 25

E-post: natur@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, SE-106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 91-620-5353-1

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2004

Tryck: CM-Gruppen

Förord

Avsikten med den här översynen av tillstånds- och anmälningsplikten har varit att lämna ett förslag som kan bidra till ökad effektivitet i miljöarbetet och till att minska kostnaderna för företag och myndigheter.

Översynen har utförts i ett projekt på Naturvårdsverket där Joakim Kruse, Ylva Reinhard och Åke Undén och med Peter Sörngård som projektledare har ingått i projektgruppen.

I referensgruppen har från Svenskt Näringsliv medverkat Anders Norman och Elinor Kruse. Länsstyrelserna har varit representerade genom Lennart Sorby från länsstyrelsen i Stockholms län och Per-Olov Svensson från Jönköpings län. Från de kommunala miljönämnderna har medverkat Ulla Jennische från Uppsala kommun och Cajsa Eriksson från Linköping. Eric Danell har representerat Generalläkaren.

En särskild grupp har bistått oss med synpunkter och erfarenheter av de gällande kraven på prövning. I den har ingått Carina Amcoff, länsstyrelsen i Gävleborgs län; Margareta Hernebring, länsstyrelsen i Västra Götalands län; Fredrik Hallander, Södertälje kommun och Karl-Oskar Lund från Jönköpings kommun.

För Jordbruksverket arbete med den bilagda utredningen om vad som bör prövas inom jordbruket har Håkan Alfredsson på Jordbruksverket varit kontaktperson.

Förutom de ovan nämnda har en lång rad personer både inom och utom Naturvårdsverket samt i företag och organisationer kommit med synpunkter och kunskaper och hjälpt till i genomförandet av projektet.

Naturvårdsverket tackar alla för deras insatser och bidrag.

Stockholm i februari 2004

Lars-Erik Liljelund
Generaldirektör

Innehållsförteckning

Förord.....	3
Innehållsförteckning.....	5
Sammanfattning	7
1 Inledning	8
2 Genomförandet.....	9
2.1 Arbetssätt	9
2.2 Samverkan med Miljöbalkskommittén	10
2.3 Hur har synpunkter beaktats?	11
2.4 Krav som inte har tagits med	15
3 Prövningen i sitt sammanhang	18
3.1 Målen och miljökvaliteten avgör medlen	18
3.2 Varför finns tillstånds- och anmälningsplikten för miljöfarlig verksamhet?	19
3.3 Omprioriteringar och nya behov	20
3.4 Tillståndsprövningen bör fortsätta minska	23
3.5 Det finns alternativ till prövningen	26
3.6 Tillsyn är också ett styrmedel	30
3.7 Sverige och några EU-länder	32
4 Miljömål och bedömningsgrunder för prövningen	33
4.1 Miljömålen	33
4.2 Bedömningsgrunder för att värdera prövnings-behovet och deras användning	37
4.3 Övergripande	38
4.4 Rättsliga aspekter	39
4.5 Påverkan på miljö och hälsa	40
5 FMH-bilagans rättsliga grund	43
5.1 Begreppet miljöfarlig verksamhet	43
6 Strukturen på FMH-bilagan	47
6.1 Bakgrund	47
6.2 Rättsliga aspekter på strukturen	51
6.3 Slutsatser	52
7 Förslaget.....	54
7.1 Särskilda frågor i bilagan	54
7.2 Förslag till ändringar i miljöbalken m.m.	66

7.3 Förslag till ändrad och ny förordningstext i FMH och till övergångsbestämmelser	69
8 Konsekvenser	74
8.1 Färre prövningspliktiga verksamheter	74
8.2 Kostnaderna minskar totalt sett	75
8.3 Underlaget	81
Bilaga 1 Förslag till nya FMH-bilagor.....	84
Bilaga 2 En EU-jämförelse	141
Bilaga 3 Jordbruksverkets yttrande och utredning	146
Bilaga 4 Några verksamheter inom tjänstesektorn.....	171

Sammanfattning

Miljöarbetet är under förändring. Nya delar av miljöbalkens regelverk, liksom nya miljöområden att tillämpa den på, växer eller kan komma att växa i betydelse. Exempel på regler och miljöfrågor som ökar i betydelse är genomförande av direktiv som ramdirektivet för vatten och av nya miljö kvalitetsnormer, tillsyn över förorenade områden, provning och tillsyn av vattenverksamheter, tillsyn på avfallsområdet och över byggande och boende och transporter.

Belastningen från de stora punktkällorna har minskat i takt med att betydelsen av de många små och diffusa källorna har ökat. Som en följd av utveckling på miljöskyddsområdet är tillståndsprovningen inte längre lika effektiv som tidigare. Den kom en gång i tiden till som en administrativ metod för att samhället skulle få bukt med främst de stora industriutsläppen. Idag är det andra eller mer diffusa källor, såsom varor, trafik, tjänsteproduktion, konsumtionsmönster, förorenade områden, boende eller de många små källornas samlade utsläpp som dominerar problembilden. När nya krav uppkommer i takt med att miljöarbetet ändrar karaktär kommer myndigheternas och samhällets resurser och kompetens att behövas i en annorlunda mix.

Miljöbalkens krav på att skydda miljön gäller alltid, men det blir behövligt att anpassa företagens och myndigheternas resurser för främst tillståndsprovning till den samlade miljönyttan från att följa eller tillämpa också andra delar av miljöbalken. Någon anpassning till miljö kvalitetsmålen eller till miljöbalkens syfte av bestämmelserna om vilka som måste söka tillstånd eller anmäla sin verksamhet har inte gjorts tidigare.

Genom resultatet av den här översynen trimmas kraven på tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter utifrån miljöbalkens syfte och riksdagens beslutade miljö kvalitetsmål. Då kan det lagstyrda miljöarbetet få mer kraft till gagn för skyddet av miljön och människors hälsa. Naturvårdsverket har också beaktat behovet av att minska företagens administrativa börda. Översynen har genomförts i bred samverkan med en rad intressenter och med Miljöbalkskommittén.

Naturvårdsverket anser att provningen bör fortsätta minska. Resultatet från här översynen bör ses som ett första steg. Vi föreslår ett antal åtgärder för att få ett bättre underlag för nästa steg. Bland annat bör miljönyttan med en svensk ambitionsnivå för vad som ska tillståndsprövas utöver den som följer av EG-direktiv utvärderas.

Totalt omfattas idag 6 000 verksamheter av tillståndsplikt och 15 000 – 20 000 av anmälningsplikt. För ca 2 500 verksamheter (ca 40 %) beror tillståndsplikten på EG-direktiv.

Naturvårdsverket föreslår att ca 1 350 tillståndspliktiga verksamheter blir anmälningspliktiga. Det motsvarar mellan 35 och 40 % av dem som Sverige kan bestämma över. Vi föreslår också att en del av dem som avser bedriva små verksamheter som idag är anmälningspliktiga enbart ska behöva informera myndigheterna på ett betydligt enklare sätt än nu. Sammantaget innebär vårt förslag att företagens kostnader minskar med i storleksordningen 115 Mkr. De statliga myndigheternas kostnader minskar med knappt 10 Mkr. Hur de kommunala miljönämndernas kostnader minskar är mer svårbedömt, men besparingen är mindre än för staten.

1 Inledning

Miljöarbetet är under förändring. Arbetet för en ekologiskt hållbar utveckling innebär en breddning av det traditionella miljöarbetet som kräver långsiktiga och uthålliga insatser inom alla samhällsområden. En strävan i miljöpolitiken är att tydligare knyta samman miljö kvalitetsmålen, miljöstrategiskt arbete och lagtillämpning. Lagstiftningen är ett av flera medel att nå målen.

Miljöbalken betonar starkt verksamhetsutövarnas eget ansvar för miljöarbetet och för att följa balkens krav. För miljömyndigheterna innebär balken nya uppgifter och förändrade roller samt nya möjligheter att genomdriva krav som verkar i en ekologiskt hållbar riktning.

Naturvårdsverket och länsstyrelserna konstaterade år 2000 att det traditionella miljöarbetet med prövning och tillsyn i ringa utsträckning hade påverkats av det miljöstrategiska arbetet och miljö kvalitetsmålen¹. Sedan dess har Naturvårdsverket i samverkan med övriga vägledande och operativa tillsynsmyndigheter arbetat för en sådan utveckling när det gäller tillsynen. Vi har också kunnat lägga märke till att de operativa tillsynsmyndigheterna slagit in på vägen att prioritera sin tillsyn utifrån miljö kvalitetsmålen², även om det är en bit kvar innan detta fått fullt genomslag. Däremot har motsvarande inte skett när det gäller vad som prövas (med prövning menas i denna rapport myndigheternas bedömning i tillstånds- och anmälningsärenden av vilka krav som ska ställas på verksamheterna). Regeringen har pekat på vikten av att sammansättningen av styrmedlen väljs optimalt för att uppnå bättre kostnadseffektivitet och måluppfyllelse och mindre oönskade effekter³.

Nya delar av miljöbalkens regelverk liksom nya miljöområden växer eller kan komma att växa i betydelse eller omfattning. Därför finns ett behov av att relatera företagets och myndighetens resurser för prövning enligt 9 kap. 6 § MB till den samlade miljönyttan av att tillämpa eller följa andra delar av balken. För prioriteringar, bedömningar, val av ambitionsnivå och för att sätta in frågorna i ett hållbarhetsperspektiv behöver därför prövningen stämmas av mot miljö kvalitetsmålen.

Översynen utgår därmed från behovet av att trimma kraven på tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter utifrån miljöbalkens syfte och miljö kvalitetsmålen. Då kan det lagreglerade miljöarbetet få mer kraft till gagn för miljön.

En tillkommande aspekt på översynen är att regeringen den 2 oktober 2003 gav samtliga departement, Naturvårdsverket och 44 andra myndigheter i uppdrag att göra en genomgång av de regelverk man förfogar över. Resultatet kommer att sammanställas i ett handlingsprogram för minskad administrativ börda för företagen. Det förslag Naturvårdsverket nu lämnar ligger i linje med intentionerna i det uppdraget.

---

¹ Ny dynamik i miljöarbetet, Naturvårdsverkets Rapport 5129 från MARS-projektet

² Förutsättningar för den operativa tillsynen enligt miljöbalken – uppföljning och utvärdering, Naturvårdsverkets Rapport 5209

³ Svenska miljömål, prop. 1997/98:145, sidan 315

2 Genomförandet

Syftet med översynen har varit att till regeringen lämna ett förslag till ändringar i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

De verksamheter som ska tillståndsprövas eller anmälas enligt 9 kap. 6 § MB ska genom förslaget så långt möjligt bli väl anpassade efter 1 kap. 1 § och 2 kap. MB samt miljö kvalitetsmålen. Antalet verksamheter/anläggningar som föreslås vara tillståndspliktiga ska om möjligt vara väsentligt lägre än idag. Antalet anmälningspliktiga ska vara reducerat så att resursåtgången för genomförande av anmälningsärenden hos verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter blir lägre än idag.

En strävan under arbetet har också varit att minska detaljeringsgraden i bilagan. Den tidigare versionen utgick från SNI-kodlistan, vilket ibland resulterade i en omotiverat många punkter. Mot denna strävan till förenkling står dock kravet på tydligt införlivande av bestämmelser i EG-direktiv.

De EG-direktiv som vi har beaktat är dem som innehåller krav på tillståndsprövning eller som måste genomföras med åtminstone anmälningsplikt.

2.1 Arbetssätt

Naturvårdsverket har försökt genomföra översynen i en så öppen process som möjligt.

Vi tog tidig kontakt med Miljödepartementet, Svenskt Näringsliv, berörda centrala verk, Miljöbalkskommittén, länsstyrelser och med Kommunförbundet.

En grupp med personal från Naturvårdsverket, länsstyrelserna i Västra Götalands och Gävleborgs län samt miljökontoren i Jönköping och Södertälje bildades som tidigt i processen lämnade synpunkter på vilka verksamheter som möjligen kunde flyttas ner eller tas bort från den nu gällande FMH-bilagan. Synpunkter samlades då också in genom vissa kontakter med andra länsstyrelser och kommunala miljökontor.

Vi knöt en referensgrupp med representanter för Svenskt Näringsliv, länsstyrelserna i Stockholms och Jönköpings län, miljökontoren i Linköping och Uppsala samt från Generalläkaren till översynen. Det material som gruppen fått del av fick närmast berörda centrala verk och Kommunförbundet också del av för eventuella synpunkter.

Vi har samrått med Jordbruksverket, Fiskeriverket och Räddningsverket. Vi har löpande också stämt av arbetet med Miljöbalkskommitténs sekreteriat. Andra som vi haft kontakter med är PBL-kommitténs sekreteriat, Boverket, Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen, Statistiska Centralbyrån, Svenska Kraftnät och Miljömålsrådets kansli.

För att tidigt få in viktiga synpunkter och få en bred diskussion i en öppen process har Naturvårdsverket arrangerat två workshoppar. Dessa har tillsammans samlat ca 120 deltagare från ett brett spektrum av intressenter bland företag, organisationer, utredningar, domstolar och myndigheter m.fl. Den första workshopen fokuserade på utformningen av bedömningsgrunder och den andra på tillämpningen av dem samt på avfallspunkterna i bilagan. Här har idéer och tankar presenterats varefter mindre grupper har diskuterat dem och lämnat sina förslag.

Från näringslivet och branschorganisationer, myndigheter och andra har vi även fått synpunkter via mejl, telefon, brev och genom möten.

Information och bearbetat material från arbetet har lämnats i viss utsträckning genom att vara tillgängligt över Internet, samt på möten, seminarier m.m., då synpunkter också har tagits emot. Notiser har lämnats i verkets skrift M-plus och i tre nummer av Tillsyns-Nytt.

2.2 Samverkan med Miljöbalkskommittén

I sitt senaste betänkande ”En effektivare miljöprövning” (SOU 2004:123) har Miljöbalkskommittén (MBK) lämnat förslag på hur tillståndsprövningen kan förenklas och effektiviseras.

Vi har fortlöpande haft kontakter med MBK:s sekretariat för att stämma av vår översyn med MBK:s arbete. Båda arbetena har betydelse för provningssystemets effektivitet, men de berör varandra särskilt i fyra avseenden.

För det första ska enligt MKB-direktivet de verksamheter som är upptagna på direktivets bilaga 2 tillståndsprövas om de i det enskilda fallet kan orsaka en betydande miljöpåverkan. MBK belyser frågeställningen i avsnittet 2.7 i sitt betänkande och pekar på ett behov av fortsatt utredningsarbete. Konsekvensen är att alla verksamheterna måste ”fångas upp” av myndigheterna på ett sådant sätt att en bedömning låter sig göras.

Eftersom det varit osynligt i FMH-bilagan vilka punkter som också träffas av EG-direktiv har det heller inte gått att bedöma vilka punkter som just MKB-direktivet träffar. Genom det arbete vi nu slutfört kan vi konstatera att många anmälningspliktiga verksamheter träffas av MKB-direktivets bilaga 2 redan med gällande FMH-bilaga. Genom vårt förslag blir det än fler.

Utvecklingen som varit de senaste 20 åren, med en successiv nerflyttning från tillstånds- till anmälningsplikt, bedömer Naturvårdsverket kommer att fortsätta även framöver i takt med att de svenska behoven av tillståndsplikten minskar. MKB-direktivets krav läggs däremot fast på europeisk nivå och med en annan förändringstakt.

Därmed anser vi att den lösning är att föredra som MBK för fram att tillsynsmyndigheten bedömer om den anmälda C-verksamheten kan ge upphov till betydande miljöpåverkan⁴. Se vidare i avsnitt 7.1.1.

För det andra föreslår kommittén att tillståndsprövningen av täkter flyttas från 12 kap. 1 § MB till 9 kap. 6 § MB. I betänkandet sägs att Naturvårdsverket förväntas föreslå fördelningen mellan tillstånds- och anmälningsplikt för täkter. Mer om detta kommer i avsnittet 7.1.3.

För det tredje påverkas den administrativa bördan för både myndigheter och verksamhetsutövare också av hur de straffrättsliga bestämmelserna utformas när någon inte sökt tillstånd eller anmält en verksamhet och hur många som kan komma att träffas av dessa bestämmelser.

Den fjärde beröringspunkten rör provningsorganisationen. MBK har i uppdrag att se över organisationen.

---

⁴ En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124), sidan 178

Eftersom FMH-bilagan reglerar hur många verksamheter som ska prövas påverkar förändringarna också hur många ärenden som uppkommer, om dessa rör få och komplexa verksamheter eller många och mindre komplexa sådana och hur ärendena fördelas mellan olika instanser. Därmed påverkas dimensioneringen på olika myndigheter och domstolar och vilken kompetens som där måste vara tillgänglig och kunna upprätthållas.

2.3 Hur har synpunkter beaktats?

Naturvårdsverket har fått propåer om att även andra delar av förordningen behöver ses över. Vi har inte kunnat beakta dem i den här översynen.

En översyn av FMH-bilagan väcker många åsikter och synpunkter om vad som borde eller inte borde prövas och om hur bilagan eller olika punkter i den bör utformas. Det har den här översynen också gjort. Verket har fått in mejl och brev som omfattar >100 A4-sidor detaljsynpunkter utöver dem vi hade samlat redan innan. Telefonsamtalen har varit många.

Synpunkterna har inte dragit åt samma håll, inte heller inom myndighetsfären. Detta avspeglar möjligen en positiv utveckling i miljöarbetet genom att det inte är lika uppenbart som förr att avgöra vilka punktkällor som från miljösynpunkt bör prövas. En annan förklaring är att behoven varierar mellan olika delar av landet och mellan stad och land. Miljöarbetet har med andra ord kommit till en punkt där de varierande regionala behoven av reglering snarare än de nationella börjar bli allt mer synliga.

Att en översyn väcker åsikter avspeglar också att prövningen är ett starkt och sedan många år inarbetat rättsligt instrument som många arbetar med i sin dagliga verksamhet. Det sistnämnda gäller i lika hög grad privat som offentlig sektor. FMH-bilagan (tidigare bilagan till miljöskyddsförordningen) och prövning av miljöfarlig verksamhet har de senaste dryga trettio åren starkt styrt fokus i det svenska lagstyrda miljöarbetet och var mycket resurser lagts ner och hur kompetens har byggts upp.

Vi har så långt det varit möjligt tagit till oss synpunkter som haft med utformningen av punkterna i bilagan att göra. Mängden information och arbetets omfattning har dock gjort det omöjligt att ta ställning till alla spontant inlämnade detaljsynpunkter. I många fall berör de dessutom detaljer i punkter där EG-direktiven styr och dessa punkter ges en annan utformning i vårt förslag.

Vi har inte tagit fasta på önskemål om att införa nya punkter eller ändra de befintliga så att fler och mindre verksamheter av liknande slag skulle komma att omfattas av krav på tillstånd eller anmälan. Fokus har legat på att så långt möjligt minska prövningen och på att flytta prövningsnivåerna neråt, inte på att öka prövningen eller flytta nivåerna uppåt. Detta ligger i linje med den utveckling som pågått under flera år och i linje med de av regeringen tidigare initierade översynerna.

Miljöbalkens tillämplighet förutsätter inte att alla typer av verksamheter som påverkar miljön omfattas av prövningsplikt. Samma miljökrav gäller för alla i landet som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd, eftersom verksamheterna på något sätt påverkar miljön. Det kan ske genom utsläpp, energiåtgång, alstring av avfall eller transporter m.m. Prövningsplikten bör vara reserverad för de typer av verksamheter som har störst negativ miljöpåverkan eller av annat särskilt skäl behöver granskas på förhand.

En ambition att låta förprövningsplikten vara heltäckande, inte sällan uttryckt som oro eller åsikter över vad som saknas, riskerar att leda för långt. Ökad tillstånds- eller anmälningssplikt för alla upptänkliga eller upplevda problem är lätt att i förstone tänka på. Nya propåer uppstår då om ändringar som ter sig logiska, men som inte behöver vara effektiva utifrån ett samlat miljöskydds- och resursperspektiv.

Vanligt återkommande är förslag från handläggare på myndigheter att införa anmälningssplikt för att det ska gå att få vetskap om vilka verksamheter som förekommer. Sådan kunskap kan behövas i viss utsträckning, särskilt på orter där det är svårare att få vetskap om vad som sker. Verket anser dock att en utökning av anmälningssplikten i 21 § FMH av det här skälet är olämplig.

Anmälningssplikten har ett vidare syfte än att bara informera. Det är därför som en anmälan är omgiven av formella hanteringskrav. Dessa krav skulle inte behövas om syftet bara var att informera tillsynsmyndigheter om starten av en verksamhet. Anmälningssplikten utlöser också tillämpligheten av en rad andra krav, både inom och utom miljöbalkens ramar och stöd, med nya kostnader för företag och myndigheter som följd. En nationell utökning av anmälningssplikten träffar företag i hela landet, ofta mindre sådana och påverkar kostnaderna i landets alla kommuner, även dem utan eller med litet informationsbehov. Naturvårdsverket har därför valt att beakta synpunkterna om myndigheternas behov av information på ett annat sätt än genom en anmälningssplikt enligt 21 § FMH.

Verket föreslår istället en rätt för kommunerna att införa en lokalt föreskriven informationsplikt, vars omfattning dock avgränsas i FMH (se avsnitt 7.1.11). Flera verksamheter, företrädesvis mindre, bör då kunna flyttas ner från anmälningsnivån.

Miljönyttan med att använda en resurs för att pröva nya eller mindre verksamheter måste sättas i relation till vilken miljönytta samma resurs skulle kunna åstadkomma på samma typ av verksamheter med ett annat angreppssätt. Den måste samtidigt relateras till nyttan av att fokusera på helt andra verksamheter som balken också reglerar.

2.3.1 Avfall väcker reaktioner

Av de synpunkter som lämnats är de som handlar om tillstånds- eller anmälningssplikt för avfallshantering mest frekventa.

Regleringen upprör ibland bland både näringsidkare och myndigheter. Det gäller i synnerhet när små verksamheter eller butiker inom handeln tvingas tillståndspröva eller anmäla sin verksamhet om de tar emot farligt avfall, exempelvis batterier, från allmänheten. Naturvårdsverket delar i viss utsträckning förekommande kritik om överreglering.

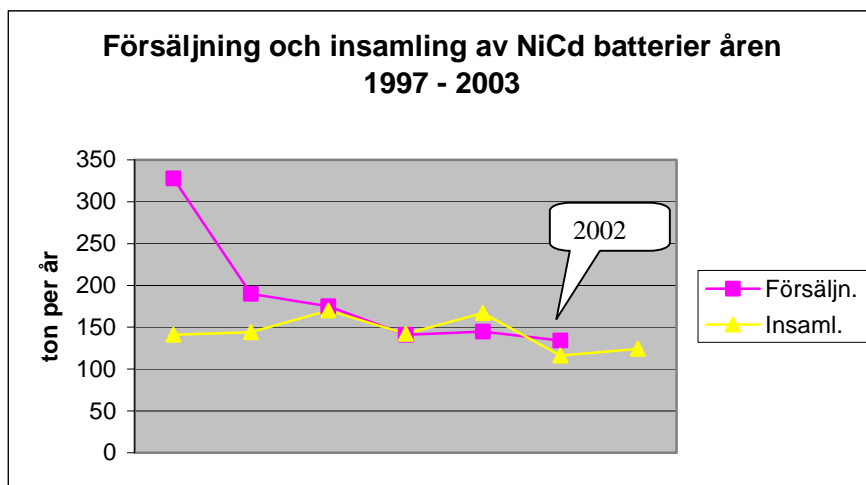
En del av synpunkterna rör avfallsregleringen i stort, allt från FMH-bilagan till transporttillstånd enligt 15 kap. MB. Det är möjligt att helheten behöver ses över, men detta måste i så fall ske i en annan ordning. Den här översynen har inte avsett eller kunnat ta sig an hela den komplexa reglering som rör bortskaffande och annan hantering av avfall.

Avfallspunkterna i FMH-bilagan och kraven på tillståndssplikt är i stora drag en följd av EG-direktiv. Ofta ställer direktiven krav på tillståndsprövning och Sverige har valt att införliva EG:s krav genom 9 kap. 6 § MB. Bestämmelsen tar emellertid sikte på plats-

knuten miljöpåverkan från större industriell verksamhet. Den lämpar sig inte när den träffar små verksamheter. Avfallspunkterna träffar idag ca 1 000 verksamheter.

En annan viktig förklaring till alla synpunkter på den här delen av FMH-bilagan är att flera direktiv har många år på nacken. Avfallsdirektivet kom till 1975 och speglar den tidens synsätt. Det pågår arbete med att förändra gällande EG-rätt och Naturvårdsverket medverkar i detta. EU-kommissionen har nyligen presenterat två av sju tematiska strategier. En av dessa två rör förebyggande och återvinning av avfall. Under tiden arbetet pågår i EU måste Sverige följa de direktiv som gäller och som vi förbundit oss att följa.

Ökad administration och för mycket regler kan i sämsta fall motverka syftet med regleringen. Syftet är ju att få samhällskontroll över avfallsflöden, avfallshantering och avfallens miljöpåverkan. Naturvårdsverkets statistik när det gäller insamling och försäljning av nickel-kadmiumbatterier visar exempelvis på en utplanad insamling och till och med en nedgång år 2002 som inte återhämtade sig 2003.

Utifrån tillförseln av sådana batterier till marknaden borde det inte vara så. Mängderna borde snarare öka. Batterierna har en lång livslängd och försäljningsnivån från 1997 och tidigare borde ge genomslag i statistiken över insamlade mängder. Naturvårdsverket känner inte till om det finns ett samband mellan försämrade insamling och tillståndsprövning eller anmälningsplikt som är kostsam eller upplevs besvärande av dem som tar emot batterierna. Det kan finnas andra förklaringar. Vi kan å andra sidan heller inte utesluta ett samband eftersom vi vet från kommunala försök att insamlingen är större när batteriholkarna finns i butik.

Det finns också exempel på att reglerna försvårar återvinning och effektivt resursutnyttjande. Här kan nämnas prover och tester inom industrin. I vissa verksamheter inom järn- och stålbranschen uppstår ett hydroxidslam som innehåller flusspat. Forskning visar att detta går att använda som ersättning för jungfruligt flusspat. Deponeringen skulle enligt branschen varje år kunna minska med 12 000 ton och användningen av ny flusspat med 3 000 ton. Tester och försök i större skala fordrar emellertid tillstånd för behandling av farligt avfall.

Ytterligare ett exempel rör rening av förorenade jordmassor. Att på en och samma plats gräva upp förorenad jord, rena den och sedan lägga ner den reade jorden igen utgör normalt en tillståndspliktig behandling. Det gäller även om jorden hela tiden varit kvar inom området. Det finns mobila anläggningar för ändamålet som kan ställas upp på platsen och göra arbetet under en kort period. Tillståndskravet försvårar detta eftersom ett nytt tillstånd ska sökas hos länsstyrelsen varje gång anläggningen flyttar på sig, trots att tekniken är känd. Reglerna försvårar därmed arbetet med att kostnadseffektivt åtgärda förorenad mark. I denna del föreslår Naturvårdsverket en ändring av de nuvarande reglerna (se avsnitt 7.1.5).

Naturvårdsverket anser att EU:s tanke om totalkontroll över avfall genom långtgående krav på tillståndsplikt i flera avseenden kan vara orimliga att införliva genom prövning enligt 9 kap. 6 § MB, särskilt om legitimiteten hos allmänhet, myndigheter och verksamhetsutövare försvinner. Proportionalitet kan saknas och miljönyttan går inte alltid att förklara. Samtidigt kan vi konstatera att miljöbalken inte ger några alternativa vägar att fullgöra EU:s krav.

Vi märker genom telefonsamtal och andra kontakter att frågorna ofta går ut på att hitta vägar för att på alla upptänkliga sätt kunna undslippa kraven. Samtidigt finns ett dilemma för alla inblandade eftersom den som inte söker tillstånd kan straffas och personalen på myndigheterna har en obligatorisk skyldighet att åtalsanmäla dem för att inte själva riskera straff för tjänstefel. Detta kan inte central eller regional vägledning om hur reglerna bör tillämpas råda bot på.

En utväg när det gäller avfallshanteringen skulle kunna vara att införliva EU:s tillstånds- eller anmälningsplikter för viss avfallshandling genom att öppna en sådan möjlighet i 15 kap. MB. Förfarandet skulle då kunna vara betydligt enklare än det som finns i 9 kap. 6 § MB. Tillståndsplikten kunde inrikta sig på sådan avfallshandling där syftet i första hand är att säkra samhällets kontroll över avfallsflödena, men där den platsknutna miljöpåverkan normalt är liten. Genom den enkla prövningsformen och med det här angivna syftet bör samtidigt inte rättsskyddet i 24 kap. 1 § MB gälla. Tillstånden kunde utfärdas av kommunerna. Med tillståndsgivning enligt 15 kap. MB skulle tillsynen över att små verksamheter, såsom inom handeln, följer dem automatiskt falla på kommunerna. Detta anser Naturvårdsverket vore mer rimligt än att ansvaret som idag faller på länsstyrelsen om tillsynen inte överlåtits efter ansökan från kommunen.

2.3.2 Ingen lokaliseringsaspekt i bedömningsgrunderna

Som en hjälp att avgöra vilka miljöfarliga verksamheter som kan vara lämpliga att belägga med tillstånds- eller anmälningsplikt enligt 9 kap. 6 § MB har Naturvårdsverket tagit fram grunder för en sådan bedömning (se avsnitt 4). Dessa har diskuterats vid de båda workshopparna som vi arrangerat.

Under arbetet med bedömningsgrunderna har det påtalats att lokaliseringsfrågor eller markanspråk bör ingå. Naturvårdsverket har noga övervägt detta, men kommit fram till en annan slutsats.

Alla verksamheter ska lokaliseras någonstans och vi menar därför att ett kriterium om lokalisering inte skulle ge någon vägledning vid valet av vad som ska prövas. Lokalisering är vanligtvis ingen företeelse som är typisk för vissa slag av verksamheter. Bedömningsgrunderna bör ta fasta på sådant som en verksamhetstyp typiskt sett kan karakteriseras av. Ett kriterium som rör lokalisering skulle slå så allmänt att det inte skulle fylla syftet att vara till hjälp i sovringen. Istället ska hänsyn tas till lokaliseringen när en redan listad verksamhet prövas mot kraven i 2 kap MB.

Samtidigt kan vi konstatera att när det gäller vissa slag av verksamheter är just valet av plats kanske det viktigaste försiktighetsmålet. Det rör sig då om sådana verksamhetstyper vars miljöstörande egenskaper till största delen är inneboende egenskaper, det vill säga sådana där det kan vara svårt att vidta andra skyddsåtgärder och försiktighetsmål än just lokaliseringen för att minska miljö- och hälsopåverkan. Exempel på verksamheter av den här typen är vindkraftverk och skidanläggningar, och i någon mån även stormarknader/köpcentra. Vindkraftverk och skidanläggningar är exempelvis verksamheter där det huvudsakliga störningsmomentet utgörs redan av det faktum att de existerar. Endast i begränsad utsträckning kan man minska störningarna med ytterligare åtgärder. När det gäller stormarknader/köpcentra har lokaliseringen avgörande betydelse för hur stora omgivningsstörningar som uppstår från trafiken till och från anläggningen, vilket utgör det kanske största miljöproblemet för denna typ av verksamheter.

Naturvårdsverket vill därför påpeka att det finns starka skäl för att utveckla Plan- och bygglagen (PBL), så att den lagstiftningen i betydligt större utsträckning än idag inrymmer sådana miljöhänsyn som behövs för att undvika olämpliga lokaliseringar av den här typen av verksamheter. Det är, menar Naturvårdsverket, rimligt att kräva att samhället planerar så att miljö- och hälsoproblem undviks, istället för att de först planeras fram med en lagstiftning för att därefter motverkas med en annan. Det gäller inte minst när de båda besluten ibland ska fattas samordnat i tiden och ofta av en och samma kommunala myndighet. Även från ett medborgarperspektiv torde detta te sig mest logiskt.

2.4 Krav som inte har tagits med

2.4.1 Kievprotokollet och Aarhuskonventionen

Kievprotokollet handlar i korthet om rapportering av utsläpp m.m. från vissa anläggningar och Aarhus-konventionen handlar om allmänhetens rätt till insyn och information om miljöfrågor. Det pågår ett arbete med att utforma EG-direktiv utifrån de båda konventionerna. I nästa steg ska direktiven införlivas i svensk lagstiftning. Bland annat ändrades MKB- och IPPC-direktiven som en följd av ett av direktiven (2003/35/EG) om genomförande av Aarhus-konventionen.

Kiev-protokollet och IPPC-direktivet träffar i stor utsträckning samma typer av verksamheter, men sättet att identifiera dem är inte alltid lika. Naturvårdsverket har övervägt om skillnaderna bör beaktas vid utformningen av de aktuella punkterna i FMH-bilagan. Genom att verksamheterna blir tillståndspliktiga skulle ju reglerna om

miljörapport bli tillämpliga. Därmed skulle också rapporteringsfrågan bli löst och allmänheten skulle få rätt att ta del av informationen i rapporterna.

Naturvårdsverket har kommit fram till att det är bättre att utnyttja möjligheterna att föreskriva krav på miljörapport även för utövare av andra verksamheter än de som är tillståndspliktiga. Samtidigt kan systemet utformas på ett sådant sätt att informationen i dem blir tillgänglig. Det är bättre än att anpassa provningsplikten till ett informationsbehov. Vi kan inte med säkerhet utesluta att det finns verksamheter som inte är IPPC-verksamheter, men som då skulle komma att träffas av förslaget till IPPC-täckande koder i FMH-bilagan.

Regeringen kan med stöd av 26 kap. 20 § MB föreskriva att även utövare av verksamheter som inte är tillståndspliktiga ska lämna en årlig miljörapport. Naturvårdsverket ser för närvarande över föreskrifterna om miljörapport, med sikte på att nya föreskrifter ska kunna träda i kraft den 1 januari 2005. I det arbetet behöver bl.a. Kiev-protokollet beaktas så att kraven på internationell rapportering från verksamheter utan tillståndsplikt enligt FMH kan uppfyllas. Verket kommer då också överväga möjligheten att föreskriva om skyldighet för icke tillståndspliktiga verksamhetsutövare att lämna miljörapport.

2.4.2 Direktivet (76/464) om utsläpp av farliga ämnen i gemenskapens vatten

Det rubricerade direktivet handlar om att minska utsläppen till vatten av vissa farliga ämnen så att kvaliteten på vattnet i recipienten håller sig inom acceptabla nivåer. Det ska bl.a. ske genom provningsförfaranden och kvalitetsmål. Naturvårdsverket redovisade den 21 mars 2002 ett uppdrag från regeringen om hur artikel 7 i direktivet skulle kunna genomföras i Sverige⁵

I redovisningen av uppdraget föreslog Naturvårdsverket bland annat en ändring av FMH-bilagan så att verksamheter som släpper ut sådana ämnen som anges ovan skulle bli anmälningspliktiga enligt FMH. Vi föreslog också vissa ändringar i 5 kap MB och en ny förordning om gränsvärden för ytvattenkvalitet i anslutning till 5 kap MB.

Efter Naturvårdsverkets redovisning av uppdraget har Miljöbalkskommittén (MBK) föreslagit ändringar av bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i 5 kap. MB. Bakgrunden är införandet av EG:s ramdirektiv för vatten. Direktiv 76/464 har nära knytning till ramdirektivet för vatten och införlivandet av direktivet i svensk lagstiftning påverkas av MBK:s förslag. Vidare har regeringen genom ändringar i FMH och FMH-bilagan infört bestämmelser om att tillståndsmyndigheten vid bedömningen av behov av försiktighetsmått och villkor för tillståndspliktig verksamhet särskilt ska beakta om det i utsläppen från verksamheten förekommer vissa ämnen som förtecknats på en särskild lista i FMH-bilagan.

Naturvårdsverket har övervägt om vi i det här arbetet skulle ta upp frågan igen och i detalj föreslå hur införandet av direktiv 76/464 skulle gå till, men vi har avstått från att göra det. Det skulle bli svårt att hinna med den nödvändiga översynen av FMH och FMH-bilagan och de övriga reglerna i miljöbalken som frågan berör. Det är vidare oklart om det kommer att ske andra ändringar i den relevanta lagstiftningen (t.ex. till följd av Miljö-

---

⁵ Dnr 548-5160-00 Rt

balkskommitténs senaste betänkande) som skulle kunna påverka förutsättningarna för genomförandet av direktivet

Naturvårdsverket vill därför hänvisa till det förslag till genomförande av artikel 7 i rubricerade direktiv som lämnats tidigare. Verket vill dock peka på att det kan finnas ett behov av att se över det förslaget, bl.a. i ljuset av de ovan nämnda förändringarna i 5 kap MB och FMH.

2.4.3 Ramdirektivet för vatten (2000/60/EG)

I det ovan nämna förslaget om införandet av ramdirektivet för vatten föreslog Miljöbalkskommittén bl.a. att det i FMH skulle införas bestämmelser om förbud mot direkta utsläpp av förorenande ämnen till grundvatten och regler om tillståndsplikt för utsläpp till grundvatten av vissa ämnen⁶. Någon sådan reglering har ännu inte införts.

Naturvårdsverket har inte inom ramen för detta projekt haft möjlighet att ta fram ett underlag för hur en sådan reglering skulle kunna se ut. Verket lämnar därför inte något förslag i den delen.

---

⁶ SOU 2002:107, s. 193-194

3 Prövningen i sitt sammanhang

3.1 Målen och miljö kvaliteten avgör medlen

Samhällets arbete med en ekologiskt hållbar utveckling utgår i större omfattning än tidigare från vad som behöver åstadkommas också på annat håll än i industriella anläggningar och vid andra punktkällor. När utgångspunkten är miljön och dess kvalitet riktas samhällets åtgärder mer fritt. De större punktkällorna ingår som en delmängd i miljöarbetet. Prövning av miljöfarlig verksamhet är en av flera möjliga åtgärder.

Naturvårdsverket, övriga myndigheter och länsstyrelsen bör bedriva ett fortlöpande arbete som utgår från de vid varje tidpunkt av riksdag och regering antagna miljömålen⁷.

Nya regler och krav införs nu i miljöbalken i takt med att miljöarbetet ändrar karaktär. Myndigheternas och samhällets resurser och kompetens i stort kommer därför att behövas på både nya och traditionella områden, men kanske i en annorlunda mix.

Nya insatser från myndigheterna kan inte alltid lösas med enbart mer resurser. Befintliga resurser kan också behöva frigöras så att omprioriteringar kan ske. En sådan möjlighet är att minska regleringen av prövningen och fokusera den på de idag mest angelägna verksamheterna. Decentraliseringens möjligheter kan då tas till vara. Näringslivets, särskilt små företags, behov av mindre byråkrati kan också beaktas bättre.

Det är därför angeläget att regleringen av tillstånds- och anmälningsplikten av miljöfarlig verksamhet sker så att den så optimalt som möjligt ger det bidrag till miljöarbetet som miljöbalken syftar till, både genom att rätt verksamheter regleras, men också genom en balanserad omfattning på regleringen.

Att tvinga in ett för stort antal eller från miljösynpunkt mindre angelägna verksamheter i administrativa procedurer vore olyckligt. Förutom begränsad miljönytta så bidrar det till långa handläggningstider på myndigheterna när begränsade resurser måste tas i anspråk för att pröva ”fel verksamheter”.

Slutsatsen blir att det med tanke på miljöbalkens syfte och uppbyggnad är viktigt från miljö- och hälsoskyddssynpunkt att ta bort och avstå från viss reglering av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt 9 kap. MB istället för att behålla eller utöka densamma.

---

⁷ Prop. 1997/98:145, Svenska miljömål, sidan 169

3.2 Varför finns tillstånds- och anmälningsplikten för miljöfarlig verksamhet?

Prövning genom tillstånds- och anmälningsplikt enligt 9 kap. 6 § MB är ett sätt för samhället att få en resursavvägd kontroll över de verksamheter som från tid till annan bedöms vara de mest störande. Det är samtidigt ett sätt att skapa rättstrygghet för dem som är närmast berörda av de här verksamheterna.

Men vad som är rationellt utifrån ett nationellt perspektiv behöver inte uppfattas som rationellt från ett europeiskt och vice versa. EG-direktiv ställer krav på prövning som inte alltid ter sig nödvändiga utifrån de svenska miljö kvalitetsmålen. Att synliggöra vad som är europeiska respektive nationella prioriteringar i prövningen är därför viktigt.

3.2.1 Utvecklingen förändrar behoven

Tillståndsplikt är ett av MB:s starkare instrument. Att en verksamhet som ska påbörjas omfattas av tillståndsplikt enligt 9 kap 6 § MB innebär att den är förbjuden och får bedrivas först efter en tillståndsprövning. Efter den 31 december 2005 är dessutom all pågående tillståndspliktig verksamhet förbjuden om det saknas tillstånd till verksamheten och utövaren då inte har sökt ett tillstånd.

Ju starkare ett instrument är desto viktigare anser Naturvårdsverket det vara att inrikta det på rätt saker. Bakgrunden till att tillståndsplikten en gång infördes vara att samhället skulle få kontroll över vad som kallades för ”stora immissionsfall”⁸, alltså anläggningar som genom stora utsläpp skapade en dålig miljö och försämrade enskilda människors hälsa och livskvalitet. Detta var påtagligt och vanligt förekommande situationer på 1960- och 70-talen. Lagstiftaren ansåg att samhället på så sätt skulle ta över kontrollen från den enskilt drabbade individen och ge denne en ökad rättstrygghet.

Processen som kan leda fram till ett tillståndsbeslut säkerställer en avvägning mellan motstående intressen och involverar sakägarna. Dessa ges rätt och möjlighet att värna sina intressen relativt dem vars verksamhet har särskilt stor störningsrisk. Leder processen fram till ett tillstånd får utövaren tryggt bedriva sin verksamhet utan nya krav; om det blir avslag får verksamheten inte bedrivas på den sökta platsen. Ett tillstånds villkor värnar miljöns och sakägarnas intressen. Detta, menar Naturvårdsverket, är trots allt inte ett motiv i sig själv för att för alltid behålla en viss inriktning eller omfattning på vad som ska prövas.

Istället är det nödvändigt att från tid till annan överväga om omfattningen av tillståndsplikten motsvarar de kontrollbehov som för tillfället gäller. Exempel på sådana regelbundna överväganden är, som vi påpekar i avsnitten 3.3 och 3.4, att antalet verksamheter som ska prövas har minskat i flera steg under de senaste årtiondena. Naturvårdsverket anser att bedömningen av vad som ska prövas bör fortsätta förändras över tid och i takt med den allmänna utvecklingen i miljön och av miljöarbetet.

---

⁸ Prop. 1969:28 med förslag till miljöskyddslag m.m., sidan 66

3.3 Omprioriteringar och nya behov

Samtidigt som problemen med punktkällornas utsläpp har minskat sedan miljöskyddslagens tillkomst, har miljöproblemen ändrat karaktär. Så här skriver t.ex. Miljöbalkskommittén⁹.

”Det miljöarbete som tar sin utgångspunkt i individuella störningskällor har varit effektivt och framgångsrikt för att minska utsläpp och andra störningar från stora punktkällor. Effektiviteten i metoden minskar när det är fråga om flera mindre källor, och när det gäller många slag av diffusa källor är den inte alls tillämpbar.

I dagens situation då belastningen från de stora punktkällorna minskat efterhand som åtgärder vidtagits, samtidigt som betydelsen av de många små och diffusa källorna ökat, ställs det nya krav på miljöarbetet och på det regelverk som skall stötta arbetet.”

Utvecklingen har åstadkommit trots att en hel del tillståndspliktiga verksamheter aldrig fått ett tillstånd eller fått ett tillstånd först på senare år och trots att tillstånden för mellan 10 och 20 % av de tillståndsgivna verksamheterna ända sedan 80-talet och fram till mitten på 90-talet varit äldre än tio år¹⁰. Därefter har andelen verksamheter med gamla tillstånd ökat ytterligare. Den framgång som Miljöbalkskommittén pekar på har sålunda uppstått från tillståndsprövning av färre verksamheter än den mängd som FMH-bilagan omfattar.

Idag är det andra eller mer diffusa källor, såsom varor, trafik, tjänsteproduktion, konsumtionsmönster, förorenade områden, boende eller de många små källornas samlade utsläpp som dominerar miljöproblemen. Naturvårdsverket delar Miljöbalkskommittén åsikt att prövning är ett mindre lämpligt instrument att komma till rätta med dessa problem.

3.3.1 Nya regleringar och flera nya arbetsuppgifter

Myndigheternas resurser och den kompetens som finns tillgänglig på myndigheterna behövs nu i hög grad på även andra områden än prövning enligt 9 kap MB. Här kan som exempel nämnas

- införandet av ramdirektivet för vatten och miljö kvalitetsnormer (5 kap. MB),
- prövning och tillsyn i skyddade områden, t.ex. Natura 2000 (7 kap. MB),
- tillsyn över förorenade områden (10 kap. MB),¹¹
- prövning och tillsyn av vattenverksamheter (11 kap. MB),
- kemikalietillsyn (14 kap MB),
- avfallstillsyn (15 kap MB),
- tillsyn över verksamheter inom tjänstesektorn, exempelvis byggande och boende och transportväsendet
- prövning och tillsyn över handel med utsläppsrätter

---

⁹ ”Bestämmelser om miljö kvalitet” (SOU 2002:107), sidan 85.

¹⁰ Myndigheternas arbete enligt miljöskyddslagen 1995, Naturvårdsverkets Rapport 4590.

¹¹ När det gäller förorenade områden har Naturvårdsverket i svaret på ett regeringsuppdrag 2003-09-11, ”Delmål för efterbehandling av förorenade områden 2005-2010”, fört fram att tillsynen bör öka kraftigt.

Beträffande avfall säger regeringen i kretsloppspropositionen¹² att ”vägledning och tillsyn är avgörande både för att styra avfallet till rätt behandling och för att säkerställa en hög nivå av miljöskydd vid såväl deponering, förbränning som materialåtervinning.”

Det är således angeläget att myndigheterna får behålla eventuella resurser som görs tillgängliga till följd av minskad resursåtgång för prövning enligt 9 kap MB, så att resurserna kan omorganiseras och användas där de behövs bättre.

3.3.2 Andra sektorers miljöpåverkan ökar i betydelse

Ett exempel på förändringarna i miljöarbetet är att tjänstesektorn får en större och ökad betydelse.

”Den kommande miljöbalken innehåller hänsynsregler som även omfattar tjänstesektorn. Reglerna innebär att den som utövar verksamhet har skyldighet att skaffa sig nödvändig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan, och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs då det finns risk att människors hälsa eller miljö påverkas negativt. Verksamhetsutövaren skall också tillämpa bästa möjliga teknik samt hushålla med råvaror och energi.”¹³

Produkterna blir mer kunskapsintensiva och ekonomin förändras mot mer tjänster än varor. Industriell tillverkning flyttar till länder där lönekostnaderna är relativt låga och tillgången på naturresurser är förhållandevis fördelaktig. Tjänstesektorn förväntas stå för en betydande del av tillväxten i samhället framöver¹⁴.

	Samhällssektors %-bidrag till arbetstillfällena och BNP i Sverige och EU					
	Jordbruk		Industri		Tjänster	
	1986	1996	1986	1996	1986	1996
Sverige						
- arbetstillfällena	4,2	2,9	30,1	26,1	65,6	71,0
- BNP	3,6	2,6	29,4	25,1	67,0	72,3
EU-15						
- arbetstillfällena	7,9	5,1	33,9	30,3	58,3	64,7
- BNP	6,8	4,6	33,0	29,1	60,2	66,4

Nuvarande fokus i MB på miljöfarlig verksamhet och tillverkningsindustri, kan därmed ha en viss snedvridande effekt på vad som är önskvärt att prioritera (se nedan)¹⁵. Den totala miljöpåverkan från en mindre tillverkande industri kan vara mindre än den från ett större tjänsteföretag, men den mindre tillverkande industrin kan te sig mer störande om jämförelsen begränsar sig till kategorin tillverkande miljöfarlig verksamhet.

---

¹² Prop. 2002/03:117, Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp, sidan 66.

¹³ Prop. 1997/98:145, Svenska miljömål, sidan 313

¹⁴ Tjänstesektorn och miljön, Naturvårdsverkets Rapport 5227

¹⁵ På väg mot miljöanpassade produkter, Naturvårdsverkets rapport 5225

Flera studier tyder på att det särskilt är fyra områden som är intressanta att prioritera från miljösynpunkt. De har alla en stor potential till miljöförbättringar. Dessa fyra är

- efterfrågan på energi
- byggande och boende
- transporter
- livsmedel

Två av de ovanstående områdena, nämligen byggande och boende samt transportverksamheter, ingår i tjänstesektorn. Efterfrågan på energi är starkt knuten till områdena byggande och boende och till transporter. Byggnaders påverkan på miljön och människors hälsa är störst under den tid byggnaden nyttjas (driftfasen), men hur och var en byggnad konstrueras, uppförs och utrustas (byggfasen) påverkar starkt påverkan från den efterföljande driftfasen.

Utifrån det ovanstående bedömer Naturvårdsverket att det kan vara intressant att i ökad utsträckning tillämpa MB på t.ex. byggarbetsplatser, fastighetsförvaltare och transportföretag¹⁶.

Samtliga verksamheter inom de områden som nämns ovan omfattas av MB och utövarna ska exempelvis tillämpa bästa möjliga teknik, hushålla med resurser och energi och följa produktvalsprincipen. De ska enligt bestämmelsen om egenkontroll i 26 kap. 19 § MB planera sin verksamhet för att förebygga och motverka negativ påverkan på miljön och människors hälsa.

Under arbetet med översynen har externa intressenter påtalat att den ökande utbyggnaden av stormarknader/köpcentra påverkar miljön negativt genom de transporter som uppkommer.

Vi redogör i bilaga 4 för miljöpåverkan från stormarknader/köpcentra, bygg- och fastighetssektorn och transportväsendet. För stormarknader/köpcentra liksom för byggsektorn anser Naturvårdsverket att det idag inte finns tillräckliga skäl för att införa prövning enligt 9 kap MB. Detta beror framförallt på att två av de mest betydelsefulla miljöproblemen som dessa verksamhetstyper förorsakar – transporter och miljöpåverkan från varor – i allt väsentligt förorsakas av andra än den som ansvarar för själva verksamheten. För närvarande är det osäkert om en prövning enligt 9 kap. 6 § MB kan motverka dessa problem. Hade verksamhetsutövaren själv utfört eller efterfrågat exempelvis transporterna eller på annat sätt kunnat påverka dem, såsom är fallet i en industriell anläggning, hade situationen varit en annan.

En fråga där en prövning enligt MB visserligen skulle kunna ha en inverkan, är verksamhetens lokalisering. En prövning enligt 2 kap 4 § MB skulle kunna ha betydelse för att motverka en del av de miljöproblem som kan uppstå från dessa typer av verksamheter, t.ex. trafikstörningar. Naturvårdsverket anser dock inte att det ensamt utgör skäl för att låta denna typ av verksamheter omfattas av en integrerad tillståndsprövning enligt 9 kap MB eller ett motsvarande anmälningsförfarande. Till detta kommer att det kan bli svårt att tillämpa alla de bestämmelser som följer av tillståndsplikten enligt MB, såsom vem som ska upprätta och lämna in en miljörapport, dokumentera relevanta delar av egenkontrollen, betala avgift till miljöskade- och saneringsförsäkringen m.m.

---

¹⁶ På väg mot miljöanpassade produkter, Rapport 5225

Medan hamnar och flygplatser tillståndsprövas, liksom större industrier som efterfrågar transporter, så är däremot tillsynen enligt MB minimal över dem som utför vägtransporter, exempelvis åkerier. En bidragande orsak är att begreppet miljöfarlig verksamhet lever kvar i miljöbalken. Det medför att verksamheter som inte omfattas av ett visst kapitel lätt ”tappas bort”. Ansvar för den operativa tillsynen har exempelvis blivit uttalat i bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn eftersom ansvaret där knyts till balkens kapitel. Naturvårdsverket anser att de kommunala miljönämnderna är lämpligast för att utöva sådan tillsyn.

Verket vill dock peka på att den förhandsgranskning som sker enligt PBL – både genom planförfarande och genom bygglovsprövning – i kanske större utsträckning än idag behöver innehålla motsvarande miljömässiga bedömningar som ska ske enligt framförallt 2 och 6 kap MB, åtminstone för vissa utpekade typer av verksamheter. Det skulle då vara möjligt att undvika dubbelprövning och få en situation där ett miljöproblem först planeras fram för att sedan motverkas med en tillämpning av miljöbalken. MKB-direktivets krav på att i vissa fall kräva miljökonsekvensbeskrivningar och tillståndsprövning för vissa typer av projekt, t.ex. stormarknader/köpcentra, tätortsbebyggelse, skidbackar m.m., skulle eventuellt också kunna tillgodoses genom en tydligare koppling mellan PBL och miljöbalkens bestämmelser.

3.3.3 Utvecklingen av FMH-bilagan

Bilagan till FMH grundar sig på de miljöaspekter som skulle hanteras genom miljöskyddslagen. Grunderna går tillbaka till 1981 varefter revideringar har gjorts i olika omgångar. Någon översyn som baserar sig på miljöbalkens vidare perspektiv har inte skett. De förändringar som gjordes i samband med miljöbalkens tillkomst var inriktad på att reglera befintliga verksamheter i en ny struktur på bilagan samt på att minska antalet tillståndspliktiga verksamheter. Vi återkommer till strukturfrågan längre fram i rapporten.

Minskningen av antalet tillståndspliktiga verksamheter i bilagan var en fortsättning på en redan etablerad utveckling. Sedan mitten på 80-talet har antalet tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter reducerats, från ca 10 000 st till ca 6 000 st idag. Antalet anmälningspliktiga verksamheter uppskattar Naturvårdsverket till 15 000 – 20 000 st¹⁷.

Som en följd av EU-medlemskapet har en del nya punkter införts i FMH-bilagan. Den har blivit mer komplex och svåröverskådlig allt eftersom nya typer av verksamheter och avdelningar lagts till bl.a. på grund av EG-direktiv.

Denna utveckling medför att det finns ett behov av att se över FMH-bilagan, dels från ett miljöbalksperspektiv, dels från ett EU-perspektiv, dels också för att om möjligt fortsätta utvecklingen mot en mindre omfattande tillstånds- och anmälningsplikt.

3.4 Tillståndsprövningen bör fortsätta minska

Resultatet av den översyn som vi presenterar i den här rapporten bör ses som ett första steg i hur tillstånds- och anmälningsplikten enligt 9 kap MB utvecklas.

---

¹⁷ Uppskattningen bygger på siffermaterial från 1995. Sedan miljöbalkens tillkomst har anmälningsplikten ändrats flera gånger i både ökande och minskande riktning.

Som vi nämnt tidigare finns det ett behov av att myndigheternas resurser för tillämpning av miljöbalken kan disponeras mer flexibelt utifrån miljömålen. Enligt Naturvårdsverkets uppfattning riskerar detta behov av flexibilitet att motverkas av bland annat omfattningen på prövningen enligt 9 kap MB.

Naturvårdsverket har tidigare redovisat att främst länsstyrelsernas men också kommunernas resurser för tillsyn är underdimensionerade¹⁸. Detta resulterar i bl.a. att andelen tillstånd som är äldre än tio år ökar stadigt. Den ökade från 12 % år 1992 till 18 % av de redan prövade verksamheterna år 1995¹⁹. Genom databasen CEMIR och efter avstämning med länsstyrelserna kan vi konstatera att den stora mängden mindre B-verksamheter normalt omprövas mer sällan än vart tionde år (se konsekvensbeskrivningen i avsnitt 8).

Resurserna för prövning och tillsyn har särskilt efter MB tillkomst varit hårt ansträngda. Det går därmed att anta att andelen verksamheter med äldre tillstånd fortsatt öka i ungefär samma takt som tidigare. Eftersom problemet fanns före MB: s tillkomst så går det att anta att detta inte enbart beror på hur prövningsförfarandet enligt MB är utformat. Därmed går det heller inte att garantera att de förändringar av prövningsprocessen som MBK föreslår i betänkandet En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124) kommer att lösa problemet, även om sådana förändringar naturligtvis kan bidra till en effektivisering av prövningen och därmed ett frigörande av resurser.

Under förutsättning att det ovanstående antagandet är riktigt, att antalet verksamheter med äldre tillstånd fortsatt öka, så har andelen verksamheter med mer än tio år gamla tillstånd ökat till nästan 45 % av dem som redan har prövats. De här verksamheterna, inklusive de som hunnit få tillstånd mellan 1995 och 1998, torde i många fall inte uppfylla kraven i 2 kap. MB och i vissa fall kanske inte heller kravet på bästa möjliga teknik. Detta kan sannolikt gälla också en okänd del av dem som ännu inte fått tillstånd, vilka utgör drygt 20 % av de tillståndspliktiga verksamheterna.

Alla tillstånd, också gamla sådana, skyddar en verksamhetsutövare så att en tillsynsmyndighet inte kan ställa skärpande krav när det gäller sådant som redan prövats, vanligtvis krav som rör utsläpp och buller. Naturvårdsverket har inte från länsstyrelser och kommunala miljönämnder fått vetskap eller påpekanden om att frånvaron av omprövning skulle utgöra ett generellt problem som medför att befolkningsgrupper eller miljön i stort skulle fara illa av den rådande situationen.

Sammanräknat kan alltså så mycket som drygt hälften av de tillståndspliktiga verksamheterna befaras ligga under de kravnivåer som följer av 2 kap MB. För de verksamheter som har tillstånd omfattas tillstånden av rättskraft för de frågor som prövats. Det innebär att tillsynsmyndigheterna inte har möjlighet att ställa ytterligare eller strängare krav i de avseendena. Däremot kan en tillsynsmyndighet ställa krav avseende alla sådana frågor som inte prövats i tillståndsärendet. För äldre tillstånd innebär det att ett flertal miljömässigt relevanta aspekter som hänsynsreglerna i 2 kap MB kan tillämpas på inte omfattas av rättskraften, eftersom dessa aspekter inte bedömdes vid prövning enligt miljöskyddslagen. I dessa frågor skulle alltså tillsynsmyndigheterna kunna agera.

Om viktiga delar av tillsynens resurser är låsta i själva prövningssystemet begränsas emellertid tillsynsmyndigheternas möjligheter att ställa krav i sådana avseenden. Sådana

¹⁸ Förutsättningar för den operativa tillsynen enligt miljöbalken, Naturvårdsverkets Rapport 5209

¹⁹ Miljötillsynen i Sverige 1992, Naturvårdsverkets Rapport 4236 och Myndigheternas arbete enligt miljöskyddslagen 1995, Naturvårdsverkets Rapport 4590

möjligheter kan ofta röra mer aktuella miljöproblem såsom energi- och resurshushållning eller transporter. När resurserna för tillsyn över omprövningsbehovet inte förslår påverkar detta också Sveriges förmåga att följa krav i EG-direktiv, exempelvis i IPPC-direktivet, som säger att Sverige ska säkerställa att myndigheterna uppdaterar föråldrade villkor²⁰. Kravet har formellt införlivats genom ändringar i 26 kap. 1 och 2 §§ MB. Om det saknas resurser hos tillsynsmyndigheten för att genomföra vad som krävs får dock inte bestämmelserna genomslag.

Ett sätt att fokusera arbetet på är att begränsa tillståndsplikten till sådana verksamhetstyper där det verkligen är angeläget med en integrerad tillståndsprövning och sedan se till att den skyddsnivå som föreskrivs i sådana tillstånd både upprätthålls och vid behov förnyas genom omprövning. Därmed skapas det också goda förutsättningar för tillsynsmyndigheterna att tillvarata Miljöbalkskommitténs förslag att utövare av tillståndspliktiga verksamheter i sina miljörapporter ska redovisa om tillståndets villkor är tillräckliga²¹. Syftet med detta är att förse tillsynsmyndigheterna med ett underlag för bedömningen av omprövningsbehovet. Frigörs eller tillförs inga resurser för att verkställa ändringsbehov eller omprövningar hjälper det inte att verksamhetsutövarna återkommande utreder frågan och bekostar sådana utredningar. .

3.4.1 Det finns alternativa sätt att gå vidare

Av konsekvensbeskrivningen framgår att Naturvårdsverket bedömer att förslaget till ny FMH-bilaga inte resulterar i ett större frigörande av resurser på myndigheterna i syfte att möjliggöra de omprioriteringar i miljöarbetet som bedöms nödvändiga. Då kvarstår två alternativa utvecklingsmöjligheter, för att inte resultatet av förslaget endast ska bli att vissa resurser frigörs inom prövningsförfarandet men förblir låsta till det.

Det ena alternativet innebär ett radikalt slopande av hela eller stora delar av tillståndsplikten i ett slag, alltså av sådana verksamheter som inte måste tillståndsprövas på grund av krav i EG-direktiv. Om det behövs i ett enskilt fall kan krav på tillståndsprövning ändå ställas med stöd av 9 kap 6 § andra stycket MB, om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter. Det är dock svårt att bedöma vilka konsekvenser detta skulle kunna få, såväl för miljöarbetet i stort som för möjligheterna att nå de nationella, regionala och lokala målen för miljö och hälsa.

Det andra alternativet består av en serie åtgärder över en längre tid med en fortsatt successiv anpassning av tillståndsplikten för medelstora och mindre anläggningar. Enligt Naturvårdsverkets bedömning ger ett stegvist förfarande bättre möjligheter att optimera prövningen.

Med förslaget till ny FMH-bilaga kommer det att bli möjligt att bättre utvärdera nyttan av en nationell ambitionsnivå utöver vad som följer av EU:s krav när det gäller omfattningen på tillståndsprövningen. Den nationella ambitionsnivån omfattar idag ca 3 500 anläggningar och minskar genom förslaget till ca 2 150 st (ca 45 % av de A/B-verksamheter som blir kvar på FMH-bilagan).

Genom de olika regionala åtgärdsprogram som nu växer fram baserade på miljökvalitetsmålen blir det möjligt att utvärdera hur de regionala behoven av

---

²⁰ IPPC-direktivet artikel 13

²¹ En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124) sidorna 49, 249 och 250

prövningsplikt skiljer sig från varandra och från de nationella behoven. Ett ökat behov av regionalisering av den nationellt reglerade prövningsplikten kan inte uteslutas.

Oavsett vilket alternativ som väljs i detta avseende, kan det vara nödvändigt att överväga en enklare form av tillståndsplikt enligt 15 kap. MB, utifrån vad vi redovisat tidigare. Naturvårdsverket bedömer att prövning enligt 9 kap. 6 § MB i så fall skulle kunna slopas för några hundra avfallsanläggningar, främst mindre sådana.

3.4.2 Underlag för en stegvis process behöver tas fram

För att bättre optimera prövningen i en stegvis process anser Naturvårdsverket att följande arbetsuppgifter behöver utföras:

- utreda vilka branscher, processer eller sakområden som kan regleras tillräckligt bra med generella föreskrifter. Då bör utvecklingen i bl.a. Norge och Danmark också studeras (se avsnitt 3.5).
- utvärdera miljönyttan av den svenska ambitionsnivån i prövningen som ligger utöver EU: s ambitionsnivå
- utvärdera om en regionaliserad tillståndsplikt behövs och är genomförbar, bl.a. utifrån regionala miljöhandlingsprogram och senare också utifrån åtgärdsprogram enligt ramdirektivet för vatten (se även slutet på avsnitt 4.1.3)
- ta fram en modell för en bättre central och regional tillsynsvägledning i samverkan

Den andra och tredje uppgiften ovan låter sig utföras först när det finns ett underlag för detta. Om förslaget till ny FMH-bilaga och nya föreskrifter om miljörapport träder i kraft den 1 januari 2005 finns i bästa fall ett underlag tillgängligt på central nivå under sommaren 2006 för att utföra den andra arbetsuppgiften. Beroende på underlagets kvalitet kan det kanske vara möjligt att då börja urskilja nyttan av en nationell ambitionsnivå utöver EU: s. Åtgärdsprogram enligt ramdirektivet för vatten ska finnas senast den 22 december 2009 och vara operativa tre år senare. Först därefter torde det vara möjligt att utföra den tredje arbetsuppgiften ovan. En eventuell regionalisering baserad på dessa program kan därmed bli aktuell först på längre sikt.

Naturvårdsverket och länsstyrelserna har redan påbörjat ett arbete för att gemensamt åstadkomma en bättre tillsynsvägledning. Se avsnitt 3.6.2.

3.5 Det finns alternativ till prövningen

I propositionen till miljöbalken nämns generella föreskrifter som en metod att reglera vissa branschers miljöpåverkan. Frågan har diskuterats under ett antal år och Naturvårdsverket har utrett den vid några tillfällen.

Under arbetet med den här översynen har frågan väckts igen. För att eventuellt få in ny kunskap och nya tankegångar har vi varit i kontakt med Statens Forurensningstilsyn i Norge och Miljöstyrelsen i Danmark.

3.5.1 Norge

Norges miljølag grundar sig på ett generellt förbud mot förorening. Förorening blir tillåten när omfattningen på den har reglerats, vilket hittills gjorts i enskilda fall. Generella föreskrifter öppnar för tillåtelse av förorening utan att en bedömning i enskilt fall behövs.

Statens Forurensningstilsyn (SFT) har till Miljöverndepartementet lämnat ett förslag om en generell föreskrift om förorening från industriella verksamheter. Denna föreskrift skulle fastställa generella nivåer för bl.a. buller och damning samt reglera lukt över branschgränserna. Här regleras också vissa processer och mätningar som kan förekomma i flera branscher. Utöver detta läggs branschspecifika krav fast för ett antal branscher, exempelvis ytbehandling, -sten, -grus, -sand och jordtäkter, fiskförädling samt asfaltverk.

Bakgrunden till föreskriften är också att få enhetligare kravnivåer, en mindre arbetskrävande reglering än vad bedömning i enskilda fall innebär samt tydligare, överskådligare och mer förutsägbara regler.

Föreskriften lägger basen för ett system som successivt går att bygga ut.

En decentralisering av tillsynen diskuteras.

3.5.2 Danmark

I stort sett alla ca 5 900 tillståndspliktiga verksamheterna i Danmark har ett tillstånd.

En utredning²² med medverkan från fler departement, Naturskyddsföreningen, näringslivet, Kommunförbundet, de regionala amten och Miljöstyrelsen konstaterar att punktkällornas miljöbelastning är generellt sett under kontroll. Förutom ett enklare tillståndsförfarande och borttagning av anmälningsplikten för 13 000 verksamheter föreslås en ökad användning av generella föreskrifter som ersättning för tillståndsplikt. Dessa kan antingen reglera hela branschens miljöfrågor eller vissa aktiviteter/processer.

Förutsättningen för att utfärda sådana föreskrifter anges vara att

- det finns en viss mängd verksamheter inom branschen,
- teknikutvecklingen inte är alltför snabb,
- miljöbelastning är välkänd, väldefinierad och något så när ensartad,
- det finns en välorganiserad branschorganisation i bakgrunden eftersom en konstruktiv dialog med branschen är en nödvändighet.

Utredningen pekar på att det är viktigt att se upp för stela och oflexibla regler som ökar behovet av dispenser och ny byråkratisk hantering av enskilda fall. Här påpekas också att resursåtgången vid utfärdande av reglerna kan vara stor. Detsamma gäller risken för att få ett tungt arbete med att revidera föreskrifterna. Trots detta anser utredningen att sådana föreskrifter för vissa branscher är ett alternativ till tillståndsprövning.

Samtidigt som prövningen förändras vill utredningen stärka tillsynen och uppföljningen av den så att större fokus läggs på kvalitet istället för på kvantitet. Man vill också differentiera tillsynsmetoderna²³.

---

²² Rapport fra Virksomhedsudvalget, Miljøministeriet

²³ Samma inriktning på miljötillsynen i Sverige framgår av Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2001:3) och handbok (2001:4) om tillsyn samt i ”Svensk miljötillsyn 2002”, Naturvårdsverkets Rapport 5274

3.5.3 Sverige

I Naturvårdsverkets svar 1998 på regeringsuppdraget om att utveckla FMH-bilagan skrev vi att prövningsplikt i vissa fall kan ersättas med generella föreskrifter. Vi angav arton verksamhetstyper som lämpliga.

Naturvårdsverket har utvärderat nyttan med en befintlig generell föreskrift.²⁴

Utvärderingen avsåg anläggningar för tryckimpregnering, för vilka föreskrifterna trädde i kraft 2001²⁵. Utvärderingen visade att den individuella prövningen visserligen hade bidragit till att minska riskerna för negativ miljöpåverkan, men det hade gått långsamt. Generella föreskrifter innebar en höjd miniminivå för hela branschen och lika konkurrensfördelar. Det skulle ta sju år mer att uppnå en höjd miniminivå för hela branschen genom individuell prövning än genom den generella föreskriften. Vidare visade utvärderingen att myndigheterna sparade resurser som en följd av föreskriften.

På några områden finns generella föreskrifter, men dessa har inte lett till att prövningen av enskilda fall tagits bort, exempelvis jordbruk med djurhållning samt träskyddsbehandling. Istället har resultatet blivit en dubbelreglering.

Generella föreskrifter om försiktighetsmått finns idag för nästan samtliga verksamheter som är uppräknade i 47 § FMH. Det saknas sådana enbart för oorganisk ytbehandling genom fosfatering.

De förslag vi tidigare framfört rör jordbruk, bagerier, tillverkning av färdiglagad mat, sågverk som saknar impregnering, vattenverk, bensinstationer, biltvättar, billackerare, bilverkstäder, skjutbanor, motorbanor, mindre grafiker, tvätterier, små avloppsreningsverk, olika typer av avfallshantering, tandläkarmottagningar och växthus. Vi föreslog också en föreskrift som inte var branschspecifik om lösningsmedelsförbrukning. Förslagen berör i huvudsak verksamheter som inte är tillståndspliktiga och några är heller inte anmälningspliktiga.

Det har inte varit möjligt att under den här översynen närmare analysera vilka tillståndspliktiga verksamhetstyper eller branschövergripande processer eller miljöproblem som lämpar sig för generella föreskrifter och i vilken utsträckning sådana kan ta bort tillståndsplikten. Det skulle även behöva utredas närmare om det kan vara lämpligare att meddela branschöverskridande generella föreskrifter för ett visst problemområde (exempelvis buller eller damning), så som SFT har föreslagit i Norge.

3.5.4 För- och nackdelar med generella föreskrifter

Ett vanligt argument mot användning av generella föreskrifter är att sådana riskerar att konservera de tekniska kraven genom att inte beakta teknikutvecklingen och i sämsta fall motverka den. Detta kan man inte bortse från, men det är samtidigt viktigt att påpeka att föreskrifterna inte utgör ett tak för kraven. Om föreskrifterna skulle ställa krav som inte fyller ut hänsynsreglerna i 2 kap. MB har tillsynsmyndigheten inte bara en rätt att skärpa kraven utan också en skyldighet. Detta följer av 26 kap. 1 § MB. Generella föreskrifter hindrar alltså inte tillsynsmyndigheterna från att skärpa kraven. Detta är en skillnad mot vad som gäller för tillståndsgivna verksamheter. Även gamla tillstånd med otidsenliga

²⁴ Individuell miljöprövning av anläggningar för tryckimpregnering – en utvärdering av styrmedel, Naturvårdsverkets Rapport 5117

²⁵ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2001:6) om träskyddsbehandling genom tryck- eller vakuumimpregnering

villkor skyddas av rättskraften i 24 kap. 1 § MB. Skärpta krav kan alltså ställas på dessa verksamheter först om omprövning sker.

Gamla tillstånd, särskilt de som utfärdades före MB: s tillkomst, kan således också vara teknikkonserverande. Detta gäller särskilt i en situation med ansträngda resurser och i en tid av snabb teknisk utveckling. Omprövning av kraven i hundratals enskilda fall tar tid och resurser i anspråk på både företag och myndigheter.

Risken för eventuella konserverande effekter bör därför vägas mot fördelarna med generella föreskrifter. Här bör marginalnyttan av vad enskild prövning kan åstadkomma ”på toppen” av nyttan från de generella reglerna ställas mot kostnaderna för prövningen. Den bör också vägas mot att resurserna kan behövas för tillämpning av andra delar av MB (se tidigare avsnitt) och då ge en större miljönytta. Även om inte alla krav blir lika detaljanpassade som vid prövning i enskilt fall kan kraven vara tillräckligt bra ändå. Att ställa krav ”på toppen”, i de fall sådana behövs, kan ske via ett anmälningförfarande eller genom tillsyn. Andra fördelar med generella föreskrifter är de som framförs i Norge om enhetligare kravnivåer samt tydligare, överskådligare och mer förutsägbara regler för den enskilde. Det är dock nödvändigt att beakta vad som framförts i Danmark; det bör finnas en viss mängd verksamheter som ska beröras av föreskrifterna och miljöbelastningen från och tekniken hos de verksamheter som regleras bör vara känd, gå att definiera och vara något så när ensartad.

Väsentligt är att myndighetsresurser som frigörs genom generella föreskrifter kommer annat miljöbalksarbete tillgodo. I rapporten ”Förutsättningar för den operativa tillsynen enligt miljöbalken” (Rapport 5209) har Naturvårdsverket exempelvis visat på resursbrister inom tillsynen.

3.5.5 Generella föreskrifter tar tid och centrala resurser

Om generella föreskrifter införs i större utsträckning bedömer Naturvårdsverket att tillstånds- och anmälningssplikten kan slopas för fler verksamhetstyper än vad vi föreslår den här gången. Då måste FMH-bilagan ses över och förändras i en stegvis process över flera år där verksamheter fasas ut i den takt som föreskrifterna kan tas fram och träda i kraft.

Arbetet fordrar samverkan mellan centrala verk, länsstyrelser, kommuner och branschorgan. Kompetensen som behövs för arbetet kan vara svårfunnen eller otillgänglig hos myndigheterna. Mer kunskap om aktuell teknik m.m. kan behöva inhämtas. På Naturvårdsverket saknas kompetens för flertalet branscher där generella föreskrifter skulle kunna vara möjliga och sådan måste därför införskaffas. Alternativt kan regionala och lokala myndigheter i ett resurssvagt läge behöva kortsiktigt tillgängliggöra kompetens för att därigenom långsiktigt kunna frigöra resurser för hela myndighetskollektivet och berörda företag.

En konsekvens av att använda fler generella föreskrifter skulle således bli att kostnaderna och resurserna för att ta fram och uppdatera föreskrifterna ökar på Naturvårdsverket eller någon annan berörd central myndighet. Kostnaderna och resursåtgången för prövning minskar emellertid efter hand på länsstyrelserna och hos företagen och på kommunerna förenklas tillsynen.

Branschorganisationerna utgör en viktig och nödvändig part. Dessa behöver bistå myndigheterna med sakkunskap, kompetens och underlag.

3.5.6 Andra styrmedel kan vara minst lika effektiva

Enligt Naturvårdsverkets uppfattning finns det goda skäl för att utgå från att andra styrmedel än tillståndsprövning enligt 9 kap MB i vissa fall kan ge minst lika goda förutsättningar för att minska verksamheters miljöpåverkan.

Lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion trädde i kraft den 1 januari 1992. Sedan dess har det specifika utsläppet av kväveoxider (NO_x) vid de berörda anläggningarna minskat med i storleksordningen 40 % och praktiskt taget utan avbrott. När medelvärdet av utsläppen från pannorna jämförts med medelvärdet av villkoren har det visat sig att villkoren i tillstånden ligger 45 % över de faktiska utsläppen. Vid cirka en tredjedel av de avgiftspliktiga anläggningarna regleras inte utsläppen av NO_x av villkor. För dessa produktionsenheter är det endast NO_x -avgiften som har varit styrande mot minskade NO_x -utsläpp. Avgiften har också haft betydelse för att driva fram billigare och bättre teknik för utsläppsreducering och kontinuerlig mätning av utsläppen. Med andra ord bidrar avgiften effektivare till de lägre utsläppen av NO_x än den individuella prövningen gör²⁶.

Naturvårdsverket har nyligen föreslagit att systemet bör utökas till att, med vissa undantag, omfatta förbränning inom industriella processer²⁷.

Vi vill även peka på andra styrmedel som kan beaktas, såsom det system för handel med utsläppsrätter som nu håller på att införas inom hela EU, koldioxid- och deponiskatterna samt systemen med långsiktiga avtal och frivilliga överenskommelser mellan näringsliv och stat. Jordbruksverket ger i sin utredning i bil. 3 exempel på styrmedel inom jordbruket

3.6 Tillsyn är också ett styrmedel

Av 26 kap 1 § MB framgår att målet för tillsynen är att säkerställa miljöbalkens syften och tillämpning. Det har lett till att tillsynsmyndigheterna nu är inne i en utveckling där prioriteringar och insatser bedöms och prioriteras om efter miljö kvalitetsmålen²⁸.

Naturvårdsverket har tagit upp frågan om målstyrning i allmänna råd och i en handbok om tillsyn samt gett ut en rapport²⁹ med en metod för att åstadkomma miljömålsstyrd tillsyn.

Tillsyn innebär mer än att säkerställa att tillstånd efterlevs. För alla de verksamheter och åtgärder som inte omfattas eller kan omfattas av krav på tillstånd är det genom bestämmelserna i 26 kap. MB som miljöbalkens krav ska genomdrivas i ”den utsträckning det är nödvändigt” för att fullgöra tillsynens uppdrag. Här återfinner vi många verksamheter som idag är betydelsefulla från miljösynpunkt.

---

²⁶ Kväveoxidavgiften – ett effektivt styrmedel, utvärdering av NO_x -avgiften, Naturvårdsverkets Rapport 5335

²⁷ Förslag för kostnadseffektiv minskning av kväveoxidutsläpp - kväveoxidavgift och handelssystem, dnr 713-373-03 Rt

²⁸ Förutsättningar för den operativa tillsynen, Naturvårdsverkets Rapport 5209

²⁹ Modell för tillsyn styrd av miljö kvalitetsmålen, Naturvårdsverkets Rapport 5347

3.6.1 Hinder för en målstyrd tillsyn behöver försvinna

Många miljö- och hälsoskyddsmässigt betydelsefulla verksamheter är trots sin påverkan mycket lite beaktade i myndigheternas prioriteringar när miljöbalken tillämpas. Här har miljöbalkens regler om tillstånds- och anmälningsskyldighet en skuld i den utsträckning de styr myndigheter och företag in i redan väl plogade fåror som försvårar målstyrda och ibland nödvändiga omprioriteringar. Myndigheternas resurser låses upp av alla utifrån kommande krav. Dessa krav utgörs bland annat av tillstånds- och anmälningsskylden. Prioriteringar som utgår från miljö kvalitetsmålen riskerar då att försvåras eller utebli.

Traditionerna har satt sin prägel också på utformningen av de avgiftssystem som ska finansiera myndigheternas tillsyn och prövning. Det statliga och ofta även de kommunala avgiftssystemen är utformade med FMH-bilagan som grund. Avgifterna får som bieffekt att de stärker FMH-bilagens styrande inverkan på myndigheternas prioriteringar. Det uppfattas nämligen som nödvändigt att utföra den motprestation i form av tillsyn som legitimerar den fasta årsavgiften. Tillsynen får då inslag av finansiell aktivitet där det faktiska tillsynsbehovet och uppdraget riskerar att få stå tillbaka. Styreffekten uppmärksammades redan före miljöbalkens tillkomst³⁰ och tas emellanåt upp av tillsynsmyndigheterna själva³¹. Här ska tilläggas att kommunerna är fria att utforma sina avgiftssystem på egen hand. De behöver alltså inte följa FMH-bilagan eller statens utformning av systemet. Genom att ändå följa denna struktur förorsakar kommunerna och de kommunala miljönämnderna i viss mån själva fastlåsningsen av de egna resurserna.

Det räcker ändå inte med att i regelverket betona målstyrda prioriteringar om andra delar av samma regelverk inte gör det möjligt att leva efter dem. På samma sätt hjälper det inte med ny central tillsynsvägledning för att påverka tillsynen att med kraft ta sig an nya eller mer angelägna områden, om resurserna som ska använda sig av vägledningen är bundna vid de traditionella områdena. Förväntningar på goda effekter av central vägledning framgår exempelvis av kretsloppspropositionens avsnitt 7.9.

3.6.2 Tillsynsvägledning i samverkan

När miljöbalken trädde i kraft fick även länsstyrelserna ansvar för att tillsynsvägleda kommunerna. Naturvårdsverket har utökat sin samverkan med länsstyrelserna i den här frågan eftersom länsstyrelserna förfogar över den branschexpertis som behövs för vägledning av tillsynen över de mindre och medelstora verksamheterna, exempelvis B-verksamheter. Vi har sedan länge knutit till oss personer på både länsstyrelser och kommunala miljönämnder med särskild kompetens inom vissa branscher, s.k. branschexperter.

Länsstyrelserna själva har börjat att mer systematiskt sprida erfarenheter och kunskaper sinsemellan för att råda bot på olikheter i lagtillämpningen. Ett exempel är uppbyggnaden av en villkorsbank som påbörjats i Skåne län. Västra Götalands län har sedan en längre tid tillbaka ett länsomfattande arbete på miljöområdet – Miljösamverkan i Västra Götaland. Andra exempel på samverkan är länsvisa projekt där länsstyrelserna och kommunerna gemensamt bedriver en samordnad tillsyn.

Samverkan kan utvecklas vidare så att de gemensamma resurserna används fokuserat och så att kunskap och kompetens sprids och kommer så många som möjligt tillgodo. På

³⁰ Statskontorets rapport 1994:24 s 52 och 307 samt RRVs rapport F 1993:7 s 32.

³¹ Naturvårdsverkets Rapport 5267 Tillsyn och miljömål – en idésamling, avsnitt 3.3 samt Svenskt Näringslivs rapport ”50 miljöinspektörers erfarenhet av miljöbalken” – september 2003 avsnitt 5.1.2.

så vis ökar förutsättningarna för likhet i tillämpningen av MB. Naturvårdsverket påbörjade därför förra året ett arbete ihop med länsstyrelserna om hur vi bäst kan samverka för att nyttja och utveckla den samlade statliga kompetensen.

För att öka tillgången på vägledning behövs också samverkan med näringslivets branschorgan.

En förutsättning för ökad tillsynsvägledning är att resurser tillförs eller frigörs för detta, exempelvis genom att minska antalet tillståndspliktiga verksamheter.

3.7 Sverige och några EU-länder

Naturvårdsverket har jämfört omfattningen på tillstånds- och anmälningssplikten med Danmark, Finland, Storbritannien och Nederländerna (bilaga 2). Omfattningen på den totala prövningsplikten i hela miljöbalken mätt som antalet prövningspliktiga verksamheter tycks inte utmärka sig vid en sådan jämförelse. Eftersom tillstånds- och anmälningssplikten kan ha helt olika innebörd och omfattning berättar antalet prövningspliktiga verksamheter trots allt bara en del av sanningen.

De variationer som finns på omfattningen av tillstånds- och anmälningssplikten går inte att värdera isolerat. Den måste ses i ljuset av att länderna kan ha olika karaktär på sina miljö- och hälsoskyddsproblem, sitt näringsliv, befolkningstätheten, lagstiftningen samt hur miljöarbetet i stort bedrivs och med vilka andra styrmedel det genomdrivs. I Nederländerna är exempelvis plan- och bygglagen och miljölagen integrerade. Därmed det inte enkelt att jämföra omfattningen på ländernas tillståndsplikt med varandra.

Sammanfattningsvis tyder vår undersökning på att det är andra faktorer som motiverar minskad tillståndsplikt än att den skulle vara extra omfattande just i vårt land. Däremot kan vi konstatera att det pågår förändringar i vår närmaste omgivning. Danmark och Norge avser att minska omfattningen på den individuella prövningen.

4 Miljömål och bedömningsgrunder för prövningen

Naturvårdsverket har arbetat fram grunder eller riktlinjer till hjälp i bedömningen av vad som kan vara lämpligt att reglera med tillstånds- eller anmälningsplikt. Vi har också tagit fasta på de miljömål och delmål som riksdagen och regeringen har fastställt.

4.1 Miljömålen

4.1.1 Miljömål – relevanta för valet av verksamheter

Följande mål och delmål och av regeringen beskrivna åtgärder, har Naturvårdsverket konstaterat är relevanta att beakta som en faktor bland andra för att värdera vilka typer av miljöfarliga verksamheter som kan behöva vara tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt 9 kap. 6 § MB.

Begränsad klimatpåverkan: Förbränning av fossila bränslen svarar för det största bidraget till växthuseffekten. Utsläppen av koldioxid från transporter fortsätter att öka.

Delmålet säger att utsläppen av växthusgaser ska minska så att medelvärdet under 2008-2012 är 4 % lägre än utsläppen var 1990.

Frisk luft: Störst negativa effekter har kväveoxider, svaveldioxid, marknära ozon, partiklar och organiska miljögifter. Viktiga föroreningskällor är vägtrafik och förbränning av biobränslen.

Delmålen avser lägre halter av svaveldioxid, kvävedioxid, marknära ozon samt lägre utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC), som ska ha minskat till 241 000 ton till år 2010.

Bara naturlig försurning: Utsläpp av svaveldioxid, kväveoxider och ammoniak har störst betydelse. Föroreningskällor är transporter, energianläggningar, industri och skogs- och jordbruk.

Delmålen handlar om färre försurade sjöar, trendbrott för försurningen av skogsmark, samt om att minska utsläppen av svaveldioxid till 60 000 ton och av kväveoxid till 148 000 ton till år 2010

Giftfri miljö: Även oönskade kemiska ämnen kan bildas i industriella processer. Kemiska ämnen sprids från kemiska produkter, varor och byggnader när dessa produceras, används eller skrotas.

De delmål som kan vara relevanta för sammanhanget handlar om att nyproducerade varor så långt möjligt ska vara fria från cancerframkallande, från arvs massepåverkande och fortplantningsstörande ämnen (år 2007), från nya organiska ämnen som är långlivade och bioackumulerbara (åren 2005, 2010 och 2015) samt från kvicksilver (år 2010). Sådana ämnen ska inte användas i produktionsprocesser och befintliga varor av detta slag eller med kadmium och bly ska hanteras så att ämnena inte läcker ut. Hälso- och miljöriskerna vid framställning och användning ska minska till 2010.

Skyddande ozonskikt: Ozonskiktet tunnas ut p.g.a. av utsläpp av ozonnedbrytande ämnen. Utsläpp av partiklar och vattenånga på hög höjd från flygplan samt halten växthusgaser påverkar också ozonskiktets tjocklek.

Delmålet säger att utsläppen av ozonnedbrytande ämnen till största delen ska ha upphört år 2010.

Säker strålmiljö: Strålkällor från mänskliga aktiviteter är bl.a. elektromagnetiska fält från t.ex. mobiltelefoner, avfall från radioaktiva ämnen som används i sjukvård och industri samt anrikningsprocesser i industrier.

De delmål som kan vara relevanta för sammanhanget säger att halterna i miljön av utsläppta radioaktiva ämnen ska vara så låga att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas. Nödvändiga åtgärder ska löpande vidtas mot elektromagnetiska fält i takt med att riskerna identifieras.

Ingen övergödning: Övergödning orsakas av kväve och fosfor. Nedfallet av kväveoxider härstammar i huvudsak från trafik och energiproduktion medan ammoniak kommer från jordbruket. Kväveläckage från jordbruksmark och kväveutsläpp från avlopp bidrar till övergödningen. Lokalt kan fiskodlingar bidra kraftigt. Främsta orsaken till utsläpp av fosfor är jordbruk, avlopp och industri. Hälsoproblem genom höga nitrathalter i grundvatten kan uppstå där intensivt jordbruk bedrivs. Skogs-, hed- och myrmarker övergöds av luftburna kväveföreningar.

Delmål som kan vara relevanta i sammanhanget anger att åtgärdsprogram ska finnas 2009 för hur god ekologisk status ska nås enligt EG:s ramdirektiv för vatten. År 2010 ska utsläppen till vatten av fosforföreningar ha minskat till 1995 års nivå, av kväve till områden söder om Ålands hav med minst 30 % från 1995 års nivå samt till luft av ammoniak med minst 15 % från 1995 års nivå och av kväveoxider till 148 000 ton.

Hav i balans samt levande kust och skärgård: Miljöproblemen i dessa områden orsakas av övergödning, miljögifter och överfiske. Kustnära ekosystem hotas av fysisk påverkan.

De delmål som kan vara relevanta i sammanhanget säger att uttaget av fisk ska år 2008 högst motsvara återväxten. Buller och andra störningar från båttrafik i särskilt känsliga områden ska vara försumbara 2010. Genom skärpt lagstiftning ska utsläppen av olja och kemikalier från fartyg minimeras och vara försumbara senast 2010. År 2009 ska det finnas åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten så att god ytvattenstatus kan uppnås.

Grundvatten av god kvalitet: Delmålen handlar om att skydda geologiska formationer, om konsekvenserna av förändringar i grundvattennivån, kvalitetskrav för grundvatten när det gäller förekomst av föroreningar som människan orsakat samt ett åtgärdsprogram enligt EG:s ramdirektiv för vatten

God bebyggd miljö: Höga radonhalter och andra problem i byggnader är vanliga. Trafikbuller upplevs ofta som det största lokala miljöproblemet i tätorter. Tätorternas befolkning och areal har ökat under de senaste 40 åren på sådant sätt att boendetätheten i tätorterna har minskat. Avstånd och transportbehov har därmed ökat. I glesbygden kan bilen vara det enda möjliga färdmedlet.

Delmål som kan vara relevanta i sammanhanget anger att fysisk planering och samhällsbyggande senast år 2010 ska grundas på hur användning av energi ska effektiviseras, hur förnybara energiresurser tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft ska främjas. Antalet trafikbullerstörda människor ska år 2010 ha minskat med 5 % jämfört med år 1998. Uttaget av naturgrus

ska vara högst 12 miljoner ton år 2010 och då ska också andelen återanvänt material utgöra minst 15 % av ballastanvändningen. Mängden deponerat avfall (exkl. gruvavfall) ska minska med 50 % till 2005 från 1994 års nivå. Den totala mängden genererat avfall ska samtidigt inte ha ökat. Samtliga avfallsdeponier ska år 2008 uppfylla EG:s direktivkrav. Miljöbelastningen från energianvändning i bostäder och lokaler ska vara lägre 2010 än 1995. Dessutom ska det till 2015 säkerställas att samtliga byggnader har en dokumenterat fungerande ventilation, att radonhalten i skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/m³ luft samt att radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft.

Storslagen fjällmiljö: Delmålen handlar om att begränsa skador på mark och vegetation, minska buller från skotrar, luftfartyg och terrängfordon, skydda områden med höga natur- och kulturvärden samt införa ett åtgärdsprogram för hotade arter.

4.1.2 Alla miljömålen är inte lika relevanta

Följande miljökvalitetsmål kan betraktas som mindre betydelsefulla i dagsläget för att bedöma hur FMH-bilagan bör utformas. Det beror på vad delmålen tar fasta på. Det är inte uppenbart eller troligt att prövningsplikten enligt 9 kap 6 § MB är betydelsefull för möjligheterna att nå målet.

Levande skogar: Delmålen avser långsiktigt skydd av skogsmark genom att undanta skyddsvärd mark från skogsproduktion, förstärk biologisk mångfald, skydd för kulturmiljövärden samt åtgärdsprogram för hotade arter. Se vad som sägs ovan under Ingen försurning.

Myllrande våtmarker: Delmålen handlar om en strategi för skydd och skötsel, långsiktigt skydd av områden, ingen nybyggnation av skogsbilvägar över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden, anläggning eller återställande av våtmarker samt ett åtgärdsprogram för hotade arter. Se vad som sägs ovan under Ingen övergödning.

Ett rikt odlingslandskap: Delmålen handlar om skötsel av ängs- och betesmarker, om att bevara och nyskapa småbiotoper, skötsel av kulturbärande landskapselement, genetiska resurser hos domesticerade arter, åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper samt lantbrukets ekonomibygnader.

Levande sjöar och vattendrag: Delmålen avser åtgärdsprogram för natur- och kulturmiljöer, för restaurering av vattendrag, för hotade arter och fiskstammar och för god ytvattenstatus enligt EG:s ramdirektiv för vatten samt upprättande av vattenförsörjningsplaner med skydd av områden och om utsättning av djur och växter. Det är inte idag uppenbart att åtgärdsprogrammen kommer att fokusera på prövningsplikten enligt 9 kap. 6 § MB.

4.1.3 Slutsatser baserade på uppföljningen av miljömålen

Nedan drar Naturvårdsverket slutsatser (text i rutor) om den centralt reglerade tillstånd- och anmälningsplikten enligt 9 kap. 6 § MB. De är dragna på basis av Miljömålsrådets uppföljning 2003 av miljömålen, vilken vi kort återger sådana delar ur som har betydelse för den här översynen.

Naturvårdsverket anser att det saknas skäl att utvidga prövningen enligt 9 kap. 6 § MB av verksamheter med utsläpp av svavel, flyktiga organiska ämnen eller ammoniak

De svenska utsläppen av svavel, flyktiga organiska ämnen (VOC) och ammoniak minskar. Det gör att flera delmål under Frisk luft, Bara naturlig försurning och Ingen övergödning troligen går att nå utan att fler åtgärder krävs än de som redan är beslutade eller planerade.

Naturvårdsverket anser att de stora energianläggningarna behöver fortsatt vara tillståndspliktiga, men de mindre kan lyftas bort.

Användningen av fossila bränslen i produktionen av fjärrvärme har minskat. Förutsättningarna att nå delmålet om energianvändningen bedöms vara goda.

Naturvårdsverket menar att de största industrianläggningarna med utsläpp av växthusgaser måste förbli prövningspliktiga.

För att säkerställa minskade utsläpp av *växthusgaser* enligt delmålet för Begränsad klimatpåverkan krävs ytterligare åtgärder. Sveriges utsläpp av växthusgaser beror till 80 % på förbränning av fossila bränslen inom industrin och transportsektorn.

Naturvårdsverket anser att tillsyn i kombination med gällande generella regler mest effektivt säkerställer MB:s bidrag till utvecklingen av ozonnedbrytande ämnen. Fortsatt tillståndsprövning enligt 9 kap 6 § MB av kyl- och värmepumpar ger mindre effekt.

Den negativa påverkan på ozonskiktet av ozonnedbrytande ämnen har minskat eftersom halterna i atmosfären börjat avta. Likväl måste fler åtgärder vidtas för att säkerställa utvecklingen. Den största källan till utsläpp är i framtiden isolerplast av olika slag. Storleken och effekten av de nationella utsläppen av HCFC är marginella i jämförelse med utsläppen av CFC. Fler åtgärder behöver vidtas för att säkerställa den positiva utvecklingen och för att nå delmålet om att utsläppen ska ha upphört 2010.

Naturvårdsverket menar att det inte bör möta något miljömässigt hinder att slopa tillståndsplikten för vissa verksamheter med närsaltutsläpp om dessa är anslutna till tillståndspliktigt externt avloppsreningsverk. Det bör enligt Jordbruksverket räcka med tillståndsplikt för djurhållning då EG-direktiv kräver det. Generella föreskrifter finns i stor utsträckning, liksom andra styrmedel och insatser. Naturvårdsverket vill tillägga att regional påverkan på övergödningen kan uppstå när stora djurenheter koncentreras regionalt. Se dock vad som nedan sägs om regionala skillnader.

Medan utsläppen av kväveoxider och ammoniak till luft visar en entydig minskning är det annorlunda med närsaltutsläppen till vatten. Kväveutsläppen från större punktkällor visar en tydlig minskning. Utsläppen av fosfor till vatten har minskat, ändå krävs ytterligare minskning för att nå delmålet under Ingen övergödning. Åtgärder för att minska utsläppen från enskilda avlopp, tillsammans med fortsatta åtgärder inom jordbruket, skulle kunna bidra till att vi når delmålet.

Naturvårdsverket menar att regionala skillnader möjligen skulle kunna tala för lättnader eller framtida regionala anpassningar av regleringen av prövningsplikten.

Miljömålsrådet påpekar att förutsättningarna att nå miljömålen är olika i skilda delar av landet. Övergödning är exempelvis ett stort problem i södra Sverige, medan belastningen av kväve från luftföroreningar och jordbruk är betydligt mindre i norr. Bottniska viken är dessutom mindre känslig för kvävebelastning än andra havsområden runt vårt land.

Ett annat exempel som Miljömålsrådet tar upp är försurningen som drabbar sydvästra Sverige hårt, men även stora delar av Norrland har många försurade sjöar.

4.2 Bedömningsgrunder för att värdera prövningsbehovet och deras användning

Naturvårdsverket får ofta påpekanden från olika intressenter om brister i FMH-bilagans logik. Någon dokumentation finns inte att gå tillbaka till som kunnat bringa klarhet i varför bilagan i dess olika detaljer ser ut som den gör eller vad förslagen som låg till grund för beslutet byggts på. De som framför synpunkter om brister i logiken har därför vanligen värderat en eller ett par verksamhetstyper mot varandra, ofta utifrån ett begränsat antal och för intressenten kända eller angelägna parametrar.

Vi vill inledningsvis slå fast att det inte är möjligt att hitta en fullt logisk och i alla avseenden rättvis gränsdragning för vilka verksamheter som bör omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt. Därtill är verkligheten alltför komplex. Det är inte möjligt att formulera knivskarpa kriterier i en modell som gör att olika verksamhetstyper automatiskt sorteras i tillstånds- eller anmälningspliktiga eller ingetdera, likt mynten i en mynträknare. Det uppstår ofta konflikter mellan olika intressen som måste vägas mot varandra. Exempelvis skulle en låg prövningsnivå eller frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt kunna gynna en verksamhet som möjliggör ett kretslopp av viktiga material, men verksamhetens direkta påverkan eller samhällets behov av kontroll av verksamhetstypen talar för en högre prövningsnivå. Jämförs då bara den direkta påverkan från en enskild verksamhet eller en enda verksamhetstyp med påverkan från en viss annan verksamhetstyp framstår regleringsnivån som för hög eller för låg.

Det är sålunda nödvändigt att acceptera en spännvidd på den påverkan på miljön och människors hälsa som olika verksamhetstyper medför trots att de finns på samma prövningsnivå och vice versa.

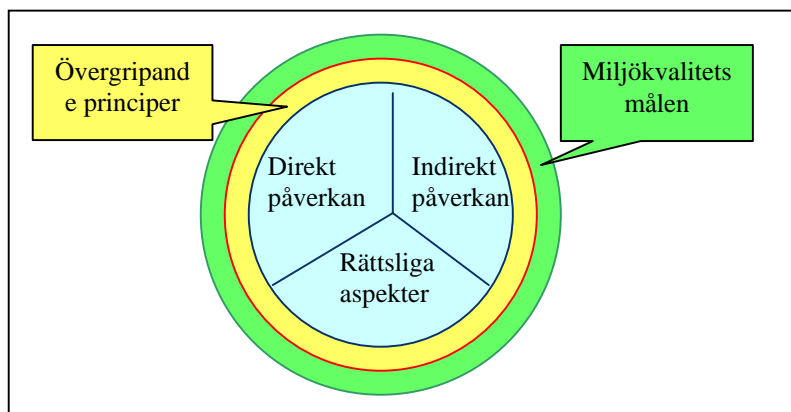
Skälet till att bedömningsgrunder ändå behövs är att de ger en vägledning om vad som kan vara lämpligt att reglera med krav på tillstånd eller anmälan och de kan hjälpa till att förklara motiven bakom.

4.2 1 Både rättsliga och naturvetenskapliga aspekter

Naturvårdsverket har delat in bedömningsgrunderna i övergripande och detaljerade grunder. De detaljerade består av en naturvetenskaplig del (påverkan på miljö och hälsa) och en rättslig del (rättsliga aspekter).

De övergripande principiella ger generell vägledning för hur olika verksamhetstyper bör betraktas och för hur punkterna i bilagan så långt möjligt bör utformas. Varje enskild typ av verksamhet måste dock först bedömas mer i detalj.

Inte någon av de detaljerade eller de övergripande bedömningsgrunderna står för sig själva, en sammanvägning måste alltid göras.

En avstämning måste göras också mot miljökvalitetsmålen och de delmål och åtgärder under dem som riksdagen och regeringen fastställt så att de prioriteringar som lagts fast via delmålen inte tappas bort. Här spelar också Miljömålsrådets slutsatser roll. Även om alla verksamhetstyper kan påverka ett eller flera miljökvalitetsmål i någon omfattning så är, med tanke på vad delmålen uttrycker, inte alla miljökvalitetsmålen relevanta vid bedömningen av vilka verksamhetstyper som FMH-bilagan bör omfatta. Att miljöpåverkan från en viss verksamhetstyp direkt kan härledas till ett miljökvalitetsmål behöver inte betyda att det är givet att pröva den. Samhället arbetar också med andra styrmedel.

4.3 Övergripande

Verksamheter där flera av nedan följande typer av påverkan på miljö och hälsa gör sig gällande samtidigt (*mångdimensionell verksamhet*) och på ett betydande sätt, lämpar sig för integrerad tillståndsprövning. En mångdimensionell verksamhet har ofta både en direkt och indirekt påverkan. I de fall som påverkan är något mindre mångdimensionell (mer ensartad) eller inte lika betydande ligger anmälningsplikt eller frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt närmare till hands.

Regleringen av tillstånds- eller anmälningsplikt bör om möjligt ske på ett *teknikdrivande* sätt. En mer miljöanpassad teknik kan då ges en lägre prövningsnivå.

Kan samhället komma åt ett miljöproblem eller en verksamhetstyp *bättre eller mer resurseffektivt på annat sätt* än genom prövning av enskilda fall, bör detta resultera i anmälningsplikt eller frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt. Exempel på detta är om verksamheter med en eller få dominerande miljöproblem tillräcklig bra eller bättre kan regleras genom generella föreskrifter eller när andra styrmedel redan åtgärdar problemen lika bra.

Då miljöpåverkan är av *internationellt eller nationellt intresse eller då den i flertalet fall är av regional vikt* bör den värderas tyngre, men i fallande ordning. Är den av främst lokalt intresse talar detta för anmälningssplikt eller för frånvaro av nationellt reglerad anmälningssplikt. Nationellt reglerad anmälningssplikt kan ändå komma i fråga för sådana mycket vanligt förekommande verksamheter i landet som var och en kan medföra påtagliga lokala problem.

4.4 Rättsliga aspekter

- *Verksamhetstypen måste utgöra en miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 1 § MB.*

Miljöbalkskommittén har föreslagit att begreppet på sikt borde kunna tas bort (SOU 2002:50). Det skulle undanröja tveksamheter för att i framtiden göra en sådan verksamhetstyp tillstånds- eller anmälningsspliktig som osäkert faller in under begreppet idag. En sådan typ av verksamhet måste tills vidare undantas från att göras tillstånds- eller anmälningsspliktig.

- *När det är osäkert om hänsynsreglerna i 2 kap MB kan tillämpas på den eller de huvudsakliga miljöpåverkande aspekterna från en verksamhet, t.ex. till följd av att det saknas rättspraxis i frågan, bör verksamhetstypen tills vidare undantas från prövning.*

En verksamhetstyp som från miljö- och hälsoskyddssynpunkt bedöms relevant att föra upp på FMH-bilagan ska inte föras dit om det finns rättsliga hinder eller tungt vägande rättsliga skäl att avstå från det. Ett exempel just nu kan vara om huvudskälet till prövningen skulle röra en tillverkad varus påverkan under användningsfasen³². För närvarande saknas det rättspraxis som visar om det är möjligt att reglera den frågan vid en tillståndsprövning. Det är därför rimligt att för närvarande avstå från att införa tillstånds- eller anmälningssplikt för den typen av verksamhet. Det är skäligt att avstå också om de frågor som framstår som angelägna att pröva inte går att pröva enligt 2 kap. MB. Men det saknas rättspraxis om detta är möjligt.

- *EG-rättsliga krav på tillstånds- eller anmälningssplikt måste alltid införas.*

Detta gäller även om en nationell värdering visar att tillstånds- eller anmälningssplikten inte behövs.

- *När utsläpp eller annan påverkan på miljö eller hälsa effektivare regleras på annat sätt, exempelvis är föremål för utsläppshandel, beskattning, ingår i ett avgiftssystem eller lika bra eller bättre tas om hand av annan lagstiftning, talar detta för anmälan eller frånvaro av tillstånds- och anmälningssplikt även om en bedömning utifrån miljöpåverkan talar för motsatsen.*

---

³² Naturvårdsverket utesluter inte att rättspraxis kommer att visa att sådana krav är möjliga att ställa med stöd av 2 kap. på de verksamheter som upptas på FMH-bilagan eller i övrigt omfattas av miljöbalken.

Finns det en möjlighet att reglera en verksamhets mest väsentliga påverkan på miljö eller hälsa genom generella föreskrifter talar detta för anmälningsplikt eller frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt. Detsamma gäller när påverkan på miljö eller hälsa tas lika bra eller bättre om hand i annan lagstiftning eller genom andra regler i MB.

4.5 Påverkan på miljö och hälsa

Dessa detaljerade bedömningsgrunder utgår från vilka typer av påverkan på miljö och hälsa som kan ske. De olika typerna kan delas in i sådana som ger en direkt påverkan och sådana som ger en indirekt. Det är ju exempelvis inte energianvändning i sig som ger en påverkan. Den uppstår genom användarens efterfrågan på omvandling av energi, vilken i sin tur medför en direkt påverkan.

Eftersom det för varje typ av verksamhetstyp inte går att få fram kunskap om hur stor den direkta påverkan är ur ett livscykelperspektiv får därför ett antagande göras att stor indirekt påverkan också ger en stor direkt sådan.

Miljöbalkskommittén föreslår att det i 2 kap. MB bör införas en allmän hänsynsregel om biologisk mångfald³³. Idag finns en särskild hänsynsregel om detta i 12 kap. MB. Kommittén avser att i nästa delbetänkande lämna ett förslag till ändrad utformning av MB om skydd av biologisk mångfald. Naturvårdsverket har beaktat aspekten redan nu, särskilt med tanke på att täkter ingår i förslaget till ny FMH-bilaga.

4.5.1 Direkt påverkan

- *Punktutsläpp kan ha internationellt, nationellt, regionalt eller lokalt intresse. De typer av ämnen som släpps ut kan rubriceras som försurande, klimatpåverkande, flyktiga organiska ämnen, metaller, kemikalier samt närsalter och syretärande ämnen.*

Tillstånds- eller anmälningsplikt kan komma i fråga för verksamhetstyper som typiskt sett medför särskilt stora utsläpp eller som släpper ut stora mängder giftiga, persistenta eller bioackumulerbara substanser. Vid bedömning av storleken på utsläpp bör hänsyn tas till vad det är för typ av utsläpp.

För frånvaro av tillstånds- eller anmälningsplikt talar att verksamhetstypen släpper ut ämnen som kan omhändertas eller återföras i ett kretslopp. Utsläpp av närsalter och syretärande ämnen bör därför betraktas som mindre problematiska om de sker till tillståndspliktigt externt avloppsreningsverk.

Delmål under Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö, Ingen övergödning och Hav i balans samt levande kust och skärgård behöver beaktas.

- *Påverkan genom avfall/material kan vara av såväl nationell som regional och lokal betydelse. Det som talar för tillstånds- eller anmälningsplikt är då verksamheten*

---

³³ En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124), sidorna 23 och 209

tillverkar varor som sannolikt blir ett besvärligt avfall, exempelvis farligt avfall, och när verksamheten i sig *alstrar* ett avfall eller material som är besvärligt från miljö- och hälsoskyddssynpunkt. När verksamheter *tar om hand* sådant avfall eller material som inte kan eller bör nyttjas igen, exempelvis slutligt omhändertar farligt avfall, så talar detta för att sådan verksamhet bör omfattas av krav på tillstånd eller anmälan.

Skäl för frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt kan vara att verksamheten *tillverkar* varor som senare blir till ett lätthanterligt avfall, exempelvis biologiskt nerbrytbart avfall eller varor som innehåller material som kan återvinnas liksom att verksamheten i sig *alstrar* mest lätthanterligt avfall eller material som kan återvinnas.

I de fall avfallsfrågan redan är tillräckligt reglerad genom exempelvis generella föreskrifter ger en individuell tillståndsprövning av sådana verksamheter en begränsad nytta. Det talar för att anmälningsplikt då kan vara tillräckligt i sådana fall.

Delmål under Giftfri miljö och God bebyggd miljö behöver beaktas.

- *Påverkan genom kemikalier från verksamheter rör främst nationella och regionala intressen. Tillstånds- eller anmälningsplikt kan bli aktuell för verksamheter som använder eller tillverkar stora mängder och för verksamheter som använder eller tillverkar särskilt farliga kemikalier.*

Delmål under Giftfri miljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård behöver beaktas.

- *Damm/buller/lukt från enskilda anläggningar rör främst lokala intressen. Detta talar för anmälningsplikt eller frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt. Dessa slag av påverkan kan dock ingå som komponenter när en bedömning ska ske om en verksamhetstyps totala miljöpåverkan är betydande och av mångdimensionellt slag.*

Buller och lukt stör inte när det blivit tyst eller slutat lukta, till skillnad från utsläpp av många andra slag där ämnen kan transporteras vidare och påverka även utanför närområdet och på både kort och lång sikt. Inte heller damm från enskilda anläggningar har normalt sett mer än lokal spridning.

Delmålen under Hav i balans samt levande kust och skärgård liksom för God bebyggd miljö kan behöva beaktas.

- *Förekommer risker som typiskt sett är av sådant slag att en olycka tillfälligt eller långsiktigt kan ge betydande påverkan på människors hälsa eller miljön genom utsläpp, så talar det för tillstånds- eller anmälningsplikt.*

4.5.2 Indirekt påverkan

- *Påverkan genom energianvändning är av främst internationell, nationell och regional vikt. För verksamhetstyper som använder stora mängder energi eller har stor besparingspotential talar krav på tillstånd eller anmälan. Detsamma gäller för*

verksamhetstyper som vanligen använder energikällor med stor miljöpåverkan, exempelvis olja och kol.

Delmålen under Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och Bara naturlig försurning behöver beaktas.

- *Frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt eller krav på anmälan kan komma i fråga för verksamheter som har en miljöanpassad ren omvandling av energi (produktion av värme eller kraft), exempelvis solenergi.*

Delmål under God bebyggd miljö behöver beaktas.

- *Påverkan på miljö och hälsa genom att producera eller efterfråga transporter eller infrastruktur för transporter rör främst internationella, nationella och regionala intressen. Sådana verksamheter kan behöva vara tillstånds- eller anmälningspliktiga som utför, använder eller beställer ett särskilt omfattande transportarbete som följd av att verksamheten omsätter stora volymer råvaror, varor eller avfall. Detsamma gäller den som producerar infrastruktur, eftersom sådan öppnar jungfruliga områden för ny påverkan samt bygger fast framtida miljöpåverkan. Det ger också stora störningar i byggfasen.*

Delmålen under Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning och God bebyggd miljö behöver beaktas.

- *Påtaglig påverkan på den biologiska mångfalden genom att en verksamhetstyp nyttjar en förnybar naturresurs som nationellt redan är överutnyttjad kan tala för tillstånds- eller anmälningsplikt.*
- *Uttag eller användning av jungfrulig eller ändlig råvara eller naturresurs är av nationell eller regional vikt. Detta talar för tillstånds- eller anmälningsplikt. Om verksamhetstypen däremot i huvudsak använder sekundärt material eller en förnybar resurs eller tar ut en sådan resurs talar detta för anmälningsplikt eller frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt.*

Delmål under God bebyggd miljö behöver beaktas.

- *När det gäller påverkan genom att använda varor så kan detta ha såväl internationell som nationell betydelse. Därför kan tillstånds eller anmälningsplikt bli aktuell för verksamhetstyper som är stora tillverkare av konsumentprodukter som påtagligt stör miljön vid användningen. Se dock även avsnittet om rättsliga aspekter.*

Delmål under Giftfri miljö och God bebyggd miljö behöver beaktas.

5 FMH-bilagans rättsliga grund

De bestämmelser som utgör den rättsliga grunden för FMH och dess bilaga är i första hand 9 kap. 1 och 6 §§. Med stöd av dessa bestämmelser har regeringen i 5, 21 och 22 §§ FMH angivit förutsättningarna för de olika provningsnivåerna i bilagan. Det är därför naturligt att inleda detta avsnitt med några resonemang om dessa bestämmelser.

5.1 Begreppet miljöfarlig verksamhet

Begreppet miljöfarlig verksamhet har i MB en innebörd som inte alltid stämmer med vad begreppet står för i gemene mans öron och i dagligt tal. Verksamheten behöver inte uppfattas som eller ens vara särdeles farlig för att ändå omfattas av begreppets rättsliga innebörd³⁴. Uppvärmning av en villa med en miljöanpassad luftvärmepump uppfattas säkert inte av gemene man som farligt, men det faktum att det finns en risk för olägenhet genom exempelvis buller eller läckage av köldmedel gör att bostadshuset ändå faller under det rättsliga begreppet. Riskens storlek saknar betydelse.

Verksamheter som kan ge utsläpp på grund av användning av mark, byggnader eller anläggningar kallas miljöfarliga. Begreppet är begränsat till att avse förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten samt användning som kan medföra olägenheter för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, strålning eller annat liknande. Ska andra utsläpp och föroreningar än utsläpp till mark, vattenområden eller grundvatten av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas utgöra miljöfarlig verksamhet, förutsätts att det kan uppstå olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Det bör påpekas att begreppet miljöfarlig verksamhet i flera avseenden minskade i betydelse när miljöbalkens infördes. Under miljöskyddslagens tid var begreppet avgörande för om lagstiftningen var tillämplig eller inte om en verksamhet kunde definieras som miljöfarlig. Detta är inte fallet när det gäller miljöbalken.

Miljöbalken är tillämplig på alla typer av verksamheter och åtgärder som kan ha en inverkan på miljön, oavsett om och hur de definieras i ett särskilt kapitel i balken. Begreppet miljöfarlig verksamhet har idag huvudsakligen betydelse för att avgöra om en viss verksamhet kan omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt eller inte enligt 9 kap. MB. Verksamheter som inte faller in under definitionen i 9 kap. 1 § MB omfattas ändå alltid av hänsynsreglerna i 2 kap. MB och av bestämmelserna om egenkontroll och tillsyn i 26 kap. MB.

5.1.1 Rörliga och tillfälliga störningskällor

Av förarbetena till miljöbalken framgår att begreppet miljöfarlig verksamhet är avsett att omfatta störningar från fasta utsläpps- eller föroreningskällor³⁵. När en miljöfarlig verk-

³⁴ Beträffande begreppet miljöfarlig verksamhet, se bl.a. Naturvårdsverkets handbok 2003:5 -

Tillståndsprovning och anmälan avseende miljöfarlig verksamhet, september 2003, s. 9-13, och Bengtsson m.fl., Miljöbalken – En kommentar, del I, s. 9:3 ff.Se

³⁵ prop. 1997/98:45, del II, s. 107

samhet tillståndsprövas finns det ändå utrymme för att bedöma miljöpåverkan från rörliga utsläpps- och föroreningskällor som har samband med den verksamhet som prövas, t.ex. transporter inom eller till och från verksamheten och utsläpp från flygplan och fartyg i direkt anslutning till en flygplats eller hamn.³⁶ De yttre gränserna för vilka frågor som kan omfattas av en tillståndsprövning enligt 9 kap MB är dock inte helt klara. Det finns ännu ett flertal områden för vilka det är oklart hur och i vilken utsträckning hänsynsreglerna i 2 kap MB kan tillämpas.

En annan fråga är om definitionen i 9 kap. 1 § MB innebär att störningar från rörliga källor, t.ex. fordon, också utgör miljöfarlig verksamhet. Den som framför ett motorfordon använder ju mark på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det har dock i förarbeten, praxis och doktrin förutsatts att begreppet miljöfarlig verksamhet endast omfattar verksamhet som bedrivs vid ett fast driftsställe. Det saknas för närvarande praxis eller vägledning som tyder på annat.

Under alla omständigheter visar ordalydelsen i 9 kap. 6 § MB att regeringens möjligheter att föreskriva om tillstånds- eller anmälningsplikt för miljöfarlig verksamhet är begränsad till verksamheter som bedrivs vid fasta driftsställen. En sådan skyldighet får föreskrivas för att *anlägga* eller *driva* fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet samt släppa ut avloppsvatten eller släppa ut eller lägga upp fast avfall och andra fasta ämnen som kan förorsaka föroreningar. Vidare kan skyldighet att söka tillstånd för eller anmäla sin verksamhet föreskrivas för ändringar i provningspliktiga verksamheter. Eftersom bemyndigandet är begränsat till att anlägga eller driva verksamheter, är det rimligt att utgå från att det är knutet till sådana verksamheter som bedrivs vid fasta driftsställen. Det är knappast rimligt att anse att framförandet av motorfordon innebär att anlägga eller driva en miljöfarlig verksamhet.

Däremot kan även verksamheter av tillfällig karaktär falla under begreppet miljöfarlig verksamhet. Enligt 9 kap. 6 § MB kan regeringen föreskriva om tillstånds- eller anmälningsplikt även för verksamhet som inte utgör en stadigvarande anläggning. En mobil anläggning som ställs upp på en plats för att utföra verksamhet under endast en begränsad tid omfattas alltså av 9 kap. 1 och 6 §§ och kan därmed också omfattas av FMH-bilagan. Exempel på detta är fordon som innehåller utrustning för behandling av avfall, om de ställs upp på en viss plats för att utföra behandlingen, eller mobila krossnings- och flisningsanläggningar som används på en viss plats. Vad som är lämpligt att reglera som provningspliktigt är en annan fråga.

5.1.2 Vissa verksamheter faller utanför den nuvarande regleringen

En typ av verksamheter som inte omfattas av bilagan till FMH är transport- och speditorsverksamheter, trots att branschen förorsakar stor miljöpåverkan i form av utsläpp och buller från sina transporter. Inte heller byggsektorn ingår i dagsläget i bilagan till FMH, trots att även den ger upphov till stor miljöpåverkan, både när byggnaderna uppförs och när de används. Vidare ligger stormarknader/köpcentra utanför FMH-bilagan. Sådana verksamheter kan påverka miljön genom bl.a. transporter, energiförbrukning, avfallshantering och miljöpåverkan från varor som säljs till följd av verksamheten.

Den nuvarande regleringen utgår som sagt från att den fasta anläggningen och dess störningar i vid mening ska prövas. Enligt Naturvårdsverkets mening kan då även vissa

---

³⁶ se t.ex. Bengtsson m.fl., Miljöbalken – En kommentar, del I, s. 1:5 f)

rörliga störningskällor i anslutning till anläggningen prövas. Detta kan vara särskilt betydelsefullt för vissa kommunikationsanläggningar, såsom hamnar och flygplatser, som redan idag omfattas av prövningsplikt enligt FMH. I viss utsträckning kan den miljöpåverkan som uppkommer från stormarknader/köpcentra jämföras med den från t.ex. hamnar. Det sker en viss störning från den fasta anläggningen och verksamheten på platsen, som definitivt utgör miljöfarlig verksamhet. I båda fallen orsakas emellertid den kanske största miljöbelastningen av kringverksamheter, såsom kundernas transporter till och från platsen. Som vi har redovisat tidigare (se avsnitt 3.3.2) anser Naturvårdsverket att det inte i dagsläget finns skäl att införa tillstånds- eller anmälningsplikt för stormarknader/köpcentra, främst med hänsyn till svårigheterna att pröva de aspekter av verksamheterna som utgör de stora miljöproblemen.

När det gäller transport- och speditjonsföretag är frågeställningen något komplicerad. Deras verksamhet är i huvudsak inte begränsad till en särskild plats eller anläggning. En prövning av en sådan verksamhet skulle alltså i praktiken innebära en prövning av ett företags verksamhet, snarare än en prövning av viss markanvändning eller en viss anläggning. Det saknas idag stöd i 9 kap MB för att införa en sådan prövning. Som vi tidigare sagt omfattas inte heller de rörliga störningskällorna av definitionerna i 9 kap. 1 och 6 §§ MB. Därför är en reglering av transport- och speditjonsverksamheter inte möjlig eller lämplig med den utformning som de nuvarande bestämmelserna har. Däremot är miljöbalken i stort tillämplig på dessa verksamheter. Vissa transporter omfattas t.o.m. av särskild tillståndsplikt, exempelvis sådana som avser farligt avfall. Tillsynsmyndigheterna kan genomdriva de materiella kraven i 2 kap och i andra delar av MB genom bestämmelserna i 26 kap. MB.

När det gäller byggverksamheter råder det ingen tvekan om att det är fråga om platsanknuten miljöfarlig verksamhet. Det finns alltså i och för sig rättsliga förutsättningar för att föreskriva tillstånds- eller anmälningsplikt för sådana verksamheter. Även i detta avseende har emellertid Naturvårdsverket avstått från att föreslå en sådan ordning, i huvudsak av samma skäl som gör sig gällande för stormarknader/köpcentra.

5.1.3 EG-rättsliga krav

Utformningen av FMH-bilagan styrs i viss utsträckning av innehållet i olika EG-direktiv. Till följd av krav på tillståndsprövning eller liknande förfarande i direktiv kan det vara nödvändigt att även fortsättningsvis ställa upp krav på tillstånd eller anmälan för vissa typer av verksamheter. Det bör dock alltid övervägas om det är nödvändigt med tillståndsplikt för att uppfylla direktivkraven. För genomförandet av vissa direktiv kan det t.ex. vara tillräckligt med anmälningsplikt för de verksamheter som omfattas av direktiven. Vidare kan det övervägas om vissa typer av verksamheter kan prövas enligt andra prövningssystem (t.ex. kemikalielagstiftning, Seveso-lagen m.m.). Exempel på när anmälningsplikt kan vara tillräcklig för att uppfylla direktivens krav är verksamheter som omfattas av MKB-direktivets bilaga 2 (se vidare avsnitt 7.1.1) och av VOC-direktivet.

5.1.4 Övriga synpunkter

Bestämmelserna i 9 kap 1 och 6 §§ MB samt reglerna i FMH saknar rättsliga kriterier för vilka typer av verksamheter som bör omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt, utöver

de avgränsningar som vi nämnt ovan. I lagtexten anges det alltså inte vilka typer av miljöfarlig verksamhet som utövaren bör söka tillstånd för eller anmäla. Avvägningen av om prövningsplikt ska införas för olika typer av miljöfarliga verksamheter måste alltså ske på grundval av andra kriterier. Naturvårdsverket föreslår sådana i avsnittet om bedömningsgrunder.

6 Strukturen på FMH-bilagan

6.1 Bakgrund

När den nuvarande bilagan konstruerades gav regeringen i regleringsbrevet för 1997 ett uppdrag om detta till Naturvårdsverket. I uppdraget stod bl.a. att svensk Näringsgrensindelning och IPPC-direktivet skulle beaktas. Uppdraget och verkets svar på uppdraget lade grunden för den struktur som finns idag.

Genom införandet av Sevesodirektivet har i bilagan senare införts ett avsnitt – farliga ämnen som innebär en miljöfarlig hantering som skall tillståndsprövas enligt 9 kap. 6 § miljöbalken – som faller utanför både den grundläggande SNI-strukturen och systemet med A, B eller C-beteckning. Vi tar Sevesoverksamheterna i avsnitt 7.1.9 längre fram.

Men fler direktiv än Sevesodirektivet och IPPC-direktiven ställer krav på tillstånds- eller anmälningsplikt. Som framgår av det förslag till ny bilaga som vi lämnar i den här rapporten finns sådana krav också i direktiven som rör MKB, avfall, deponier, förbränning, VOC och avloppsreningsverk m.fl.

Skyldigheten att söka tillstånd eller att anmäla en verksamhet är knuten till start eller drift av en viss typ av verksamhet, anläggning eller fabrik, förekomsten av en viss process eller en viss hantering av ämnen. Vissa av dessa kopplingar är inte bransch- eller anläggningsspecifika, vilket däremot regleringen i många EG-direktiv är. Detta kan leda till speciella problem vid införlivandet av nya EG-direktiv, vilket fortlöpande sker genom FMH-bilagan.

FMH-bilagan innehåller idag fyra olika kategorier av provningspliktiga verksamheter eller åtgärder (verksamheter/anläggningar, processer, hantering av kemikalier samt Seveso-verksamheter). Därtill kommer en tvärgående skärning om hänsyn i provningen till utsläpp av vissa ämnen. Provningsplikt som utlöses av förekomst av en viss process eller en viss hantering av kemikalier i verksamheten kan skära över flera branscher och koder i bilagan. En hantering av visst slag kan ju ske på en utbildningsanstalt lika gärna som i ett tillverkningsföretag. Som ett led i genomförandet av MKB-direktivet delades bilagan så sent som i december 2003 in i flera avdelningar.

Samma juridiska person eller företag kan driva verksamhet på olika orter, det vill säga vara verksamhetsutövare på flera platser. En del av verksamheterna kan vara tillståndspliktiga (lämnar miljörapport) och andra anmälningspliktiga (lämnar inte miljörapport) och en tredje kategori vare sig tillstånds- eller anmälningspliktiga. Ibland kan flera juridiska personer driva olika delar av samma verksamhet. Det finns då fler än en verksamhetsutövare. Dessa kan omfattas av olika SNI-koder (se vidare nedan).

En genomgång av dataregistret CEMIR visar att var och en av de idag ca 6 000 tillståndspliktiga verksamheterna träffas i genomsnitt av två punkter i bilagan, som alla medför krav på tillståndsplikt.

Verksamhetsutövare som bedriver en miljöfarlig verksamhet som helt eller delvis är tillståndspliktig ska årligen redovisa sin miljöpåverkan i en miljörapport. Data från miljörapporten används som underlag för Sveriges internationella rapportering. I rapporten ska förutom organisationsnummer även uppges anläggningsnamn, anläggningsnummer

(beslutas av länsstyrelsen och ibland av kommunala miljönämnder), kommun och ort samt den/de koder enligt SNI som verksamheten träffas av i FMH-bilagan.

6.1.1 Kodning enligt Svensk Näringsgrensindelning (SNI)

SNI-kodning är ett komplext system och SNI-klassning är inte alltid så lätt. Det finns olika sorters SNI-koder och det finns olika aktörer som sätter SNI-koder på verksamheter. Det svenska SNI-systemet bygger på EG: s klassningssystem (NACE) som utvecklas av EG: s statistikmyndighet.

Beroende på verksamhetstyp sätts SNI-koden för olika företag av följande myndigheter: Patent- och registreringsverket, Statistiska Centralbyrån (SCB), Skattemyndigheten, Arbetsmarknadsstyrelsen, Lantmäteriet, Länsstyrelsen och Kammarkollegiet. Huvudansvaret för SNI-kodningen på företagsnivå ligger hos Skattemyndigheten, men vissa modifieringar sker i samarbete med SCB.

SCB kodar utifrån de statistiska behoven. Klassning kan ske på olika nivåer, exempelvis företagsnivå eller arbetsställe. SCB gör den utifrån verksamhetens ekonomiska output. SNI-kod finns som 1:a, 2:a, 3:e, 4:e och 5:e handskod.

Arbetsställenummer (CFAR) är den kod som bäst bör kunna identifiera enskilda anläggningar, men det kan förekomma flera CFAR-nummer för en och samma tillståndsprövade anläggning och tvärtom. Genom CFAR-numret identifieras SCB: s olika SNI-koder för en viss anläggning. Däremot saknas överensstämmelse mellan CFAR-nummer och länsstyrelsens anläggningsnummer i länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets gemensamma databas EMIR. Båda dessa ID-begrepp är avsedda att följa ett arbetsställe/ anläggning oberoende av ägare/huvudman. För ändamålet att identifiera en viss verksamhet enligt FMH har de därmed en bättre varaktighet i tiden än ID-begreppet organisationsnummer.

För statistiska ändamål vore det bra om det genom uppgifter från miljörapporten går att få rätt statistisk tillhörighet på verksamheten. Naturvårdsverket behöver också kunna knyta utsläpp från olika anläggningar till SNI-systemet för att klara viss internationell rapportering, men detta måste inte ske via FMH-bilagan. Det kan lika gärna åstadkommas genom uppgifter från miljörapporten. Då är det SCB: s SNI-kodning eller CFAR-nummer som behöver redovisas. Problemet med CFAR-numret är att verksamhetsutövaren inte har tillgång till det och därför inte heller kan redovisa det i miljörapporten.

Det finns exempel på när FMH-bilagans knytning till SNI-systemet inte kunnat lösa den identifiering som behövs för den internationella rapporteringen enligt IPPC-direktivet. Ett sådant exempel är processen gjuterier, som det saknas SNI-kod för, varför problemet ändå måste lösas på annat sätt. Ett annat exempel är ytbehandlingsverksamheter.

En ny version av NACE diskuteras som i så fall skulle bli en SNI 2008. Den nya NACE kan eventuellt komma att ta hänsyn till den amerikanska motsvarigheten. Ska FMH-bilagan fortsätta bygga på SNI-strukturen på samma sätt som idag kan det behöva ske förändringar i bilagan varje gång det statistiska systemet förändras. Detta kommer i sin tur att få konsekvenser för regler och förfaranden rörande avgiftsdebitering och miljörapportering. Så snart FMH-bilagan görs om måste det också bevakas att krav på tillstånd eller anmälan till följd av krav i EG-direktiv inte faller bort genom förändringarna.

6.1.2 Ändrad struktur ger följd effekter

FMH-bilagans struktur har påverkat strukturen i andra förordningar och föreskrifter. I MKB-förordningen återkommer strukturen, liksom i bilagorna 1 och 4 i verkets föreskrifter om miljörapport samt i bilagan till förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn (FAPT), som ligger till grund för länsstyrelsernas avgiftsdebitering.

Kommunerna har ofta valt att basera de kommunala reglementena om avgifter för prövning och tillsyn på samma struktur. Det är dock inte nödvändigt att de två systemen följer samma struktur. Formellt sett kan kommunerna därför välja själva om det ska uppstå följd effekter av ändringar i FMH-bilagan. Å andra sidan är det administrativt rationellt och av praktisk betydelse att staten och kommunerna har gemensamma kods system och klassningar för att underlätta dataöverföringar och annan kommunikation, t.ex. i samband med insamling av statistik. För verksamhetsutövarna är det också en stor fördel om det är lätt att jämföra de olika systemen för avgiftsdebitering på olika nivåer.

Sålunda kan varje förändring av SNI-systemet komma att påverka många regelverk på statlig och kommunal nivå (nästan 300 st) om FMH-bilagan alltid ska vara anpassad till utvecklingen av SNI

Avgifterna för prövning och tillsyn är en viktig finansieringskälla för myndighetsarbetet. För att debitera en verksamhetsutövare en fast årlig avgift måste länsstyrelsen eller den kommunala miljönämnden veta att verksamheten faller under en viss kod i FAPT eller i det kommunala reglementet. Den första debiteringen omfattas av vad som brukar benämnas klassning. Då ska verksamhetens knytning till en viss punkt klarläggas och knytningen ska kommuniceras med varje berörd verksamhetsutövare innan beslut fattas om den första debiteringen. Debiteringen sker sedan årligen.

På kommunal nivå räcker inte detta. Det kommunala reglementet som ligger till grund för avgiftsdebiteringen ska beslutas av kommunfullmäktige i varje kommun. Varje kommun måste först utreda att förslaget till reglemente ger den kostnadstäckning som kommunen vill ha.

Ändras uppbyggnaden av FMH-bilagan från grunden och den nuvarande kopplingen till SNI-systemet tas bort, medför det att länsstyrelserna ska avgiftsklassa och registrera om de tillståndspliktiga verksamheterna. Kommunerna kan behöva göra detsamma med de tillstands- och anmälningspliktiga verksamheter som de bedriver tillsyn över. Detta är ett resurs- och tidsödande arbete. Förhållandevis stora resurser är också investerade i systemet efter omläggningen 1999, då den nya SNI-baserade FMH-bilagan togs i bruk. Detta ska dock vägas mot de konsekvenser dagens anknytning till SNI-systemet har.

6.1.3 SNI behövs inte i FMH-bilagan för statistikens skull

Naturvårdsverket har tillsammans med SCB kommit fram till att FMH-bilagan inte verkar behöva knytas till SNI. För statistiska ändamål är det tillräckligt om det genom uppgifter från miljörapporten går att få rätt statistisk tillhörighet på verksamheten. Naturvårdsverket behöver också kunna knyta utsläpp från anläggningar till SNI-systemet för att klara viss internationell rapportering, men detta kan också ske via miljörapporten. Det är SCB:s SNI-kodning eller CFAR-nummer som då behövs.

I FMH-bilagan bör vidare ordet SNI-kod tas bort. Koden som sådan saknar rättslig innebörd oavsett vad den kallas. Det är bara den text som koden representerar som har rättslig innebörd. Det kan därför vara missvisande att ange att en viss SNI-kod gäller för

verksamheten. Detta är särskilt påtagligt eftersom definitionerna av verksamheter enligt SNI-koderna för många verksamhetstyper dåligt motsvarar de definitioner av tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter som anges i bilagan till FMH.

Sedan den nya strukturen i FMH-bilagan tillkom 1999 har inte alla följdändringar i bilagan varit trogna SNI-systemet. Särskilt i fråga om avfallspunkterna i FMH-bilagan avviker kodningen från grunderna i SNI 92. Siffrorna före bindestrecket har dålig överensstämmelse med beskrivningen av verksamheten. Exempelvis borde bilskrotar under 90.008 finnas under kod 37 eller 51.

6.1.4 SNI har andra utgångspunkter än miljöprövning

Det är svårt för både företag och de över 300 myndigheter som berörs av provningssystemet att förstå sammanhangen när olika koder från flera myndigheter efterfrågas och flera betecknas SNI-kod

Om ett system baserat på behovet av ekonomisk statistik ska möta ett system baserat på behovet av att definiera rätt typ av verksamhet för tillstånds- eller anmälningsplikt från miljösynpunkt uppstår med nödvändighet kollisioner och problem.

Verksamheter som logiskt sett borde tillståndsprövas kan bli anmälningspliktiga enbart p.g.a. FMH-bilagans SNI-baserade struktur. Det beror på att SNI grundar sig på den ekonomiska statistikens behov och SNI-systemet utgår därför från den typ av vara som produceras eller råvara som används. Ett exempel på detta är anläggningar för tillverkning av skinn respektive läder. Miljöpåverkan är densamma från båda eftersom den är knuten till hanteringssättet och inte till råvaran. SNI-systemet utgår från de olika råvarorna. Hantering av mer än 100 årston av skinn är en B-verksamhet liksom hantering av mer än 100 årston läder. Hantering av mindre mängder gör verksamheten anmälningspliktig. FMH-bilagans koppling till SNI-systemet medför att en verksamhet som hanterar exempelvis 180 årston skinn och läder fördelat på ca hälften skinn och hälften läder tillhör de två FMH-punkterna på C-nivå och behöver därför endast anmälas. En konkurrent som hanterar totalt 120 årston varav mer än 100 årston läder måste däremot tillståndspröva sin verksamhet trots att verksamheten och miljöpåverkan från den är mindre.

SNI kan också bygga på typen av producerad vara medan det som ska prövas enligt MB är den verksamhetstyp som tar fram varan. Det medför att när två olika varor framställs med liknande produktionstekniker med liknande miljöpåverkan, kan dessa verksamheter hamna under olika koder i FMH-bilagan. Där kan de vara sammanslagna med verksamheter för helt annan varuproduktion, men med tekniker som ger olika miljöpåverkan.

Ett exempel på detta är tillverkning av pellets (C-nivå) som finns under samma kod som träull, flis, trämjöl och spån. Pelletstillverkning har miljömässigt bättre samhörighet med tillverkning av spånskivor, men spånskivor ligger under en annan kod som också täcker in ”plywood, lamellträ och andra produkter av spån” (B-nivå och C-nivå). De undre gränserna för provningsplikt av de olika typerna av verksamheter blir i den SNI-baserade strukturen svåra att samordna. Alternativet i sådana här situationer blir att konstruera fler punkter än som skulle bli fallet om bilagan strukturerats utifrån de behov som den är till för. Många punkter försämrar bilagans överskådlighet.

6.2 Rättsliga aspekter på strukturen

6.2.1 Sämre rättssäkerhet och andra följd effekter

Verksamhetsutövarna har det primära ansvaret för att söka tillstånd och anmäla sin verksamhet när så krävs, det vill säga för att tillämpa FMH-bilagan. Även om verksamhetsutövaren ofta har en dialog med myndigheten för att ta reda på om FMH-bilagan är tillämplig så faller ansvaret ändå på utövaren att göra rätt. I nästa moment ska tillsynsmyndigheten kontrollera att en anmälan eller ansökan har lämnats in. I ett tredje led, om en tillsynsmyndighet anmält en verksamhetsutövare för en utebliven tillståndsansökan eller anmälan, kan rättsvårdande instanser behöva tillämpa bilagan.

En verksamhetsutövare som ska starta eller ändra en tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet riskerar böter eller fängelse i upp till två år om verksamheten påbörjas eller åtgärden vidtas utan att tillstånd söks eller en anmälan lämnas in. Vidare riskerar verksamhetsutövaren att åläggas miljöstraffavgift. Från rättssäkerhetssynpunkt är det då olämpligt med oklara och svårtydda regler för när tillstånds- och anmälningsplikten inträder. När de rättsliga konsekvenserna av ett misstag kan bli så stora som en fällande brottmålsdom, måste det så långt det är möjligt vara rimligt tydligt och enkelt att läsa ut lagstiftningens krav. Även om en otydlig utformning av en punkt i bilagan kanske medför att ett åtal inte kan väckas eller att en fällande dom uteblir, så påverkas verksamhetsutövaren ändå av tillsynsmyndighetens åtalsanmälan.

Skarpa gränser kommer dock aldrig att gå att få överallt. EG-direktiven gör det inte möjligt att fullt ut åstadkomma tydliga gränser och för vissa verksamheter kan det vara nödvändigt att acceptera något trubbiga formuleringar för att punkten inte ska missa det som är angeläget att fånga in. Då måste konsekvenserna av strikta eller trubbiga formuleringar vägas mot syftet. En målsättning måste ändå vara att utforma punkterna i FMH-bilagan så konkret som möjligt, för att undvika eventuella tolkningsproblem och rättssäkerhetsbrister.

Osäkerheten till följd av bilagans utformning i kombination med de rättsliga följderna av en felaktig bedömning (risk för miljöstraffavgift samt myndigheternas skyldighet att åtalsanmäla och risken för straff) leder lätt till att både myndigheten och verksamhetsutövaren i ett enskilt fall kan ta det säkra före det osäkra. I gränsfall blir det ju mindre riskfyllt att bedöma en verksamhet som tillstånds- eller anmälningspliktig än tvärtom. Detta kan leda till att fler verksamheter dras in i kostnadskrävande byråkrati än vad som var avsett från början. Viktiga motmedel mot sådana problem är tydlighet i bilagan så långt det är möjligt och i övriga fall en så tydlig vägledning som möjligt om hur de olika punkterna bör tillämpas.

6.2.2 EG-direktiven har en annan struktur

Tillståndsplikten i EG-direktiv är identifierad på något olika sätt i olika direktiv. Det kan bero på direktivens olika syften men också på bristande samordning. Inte i något fall ligger den SNI-baserade strukturen till grund för hur direktiven reglerat tillståndsplikten. Så snart tillståndsplikten ska införlivas genom prövning enligt 9 kap. 6 § MB ska därför samtliga direktiv, oberoende av syfte, pressas in i FMH-bilagans struktur. Många gånger

måste ett och samma direktivkrav införlivas genom flera punkter och ibland måste nya konstrueras utöver de befintliga eller de befintliga göras om.

Utöver att ett direktivkrav ofta måste införlivas genom flera punkter i bilagan så har punkterna i den nu gällande bilagan ofta en bredare täckning än vad EG-direktiven kräver. I många punkter finns det med andra ord en nationell ambitionsnivå utöver den som följer av direktiven. Strukturen på och uppbyggnaden av bilagan medför då att det inte går att klara ut skillnaden på EG:s ambitioner och Sveriges egna eller att dra slutsatser om miljönyttan med skillnaden. Det gör det också svårare att åstadkomma en korrekt rapportering till EU och att tydligt redovisa hur olika direktiv genomförts. Ett exempel på den sistnämnda effekten är den förändring som nyligen gjordes i FMH-bilagan genom förordningen SFS 2003:1052.

Hur har då andra EU-länder gjort? För att få ett underlag till den här översynen har Naturvårdsverket undersökt fyra andra länder (Finland, Danmark, Nederländerna, Storbritannien) och jämfört dem med Sverige. Inget av dessa länder har en SNI-baserad (eller motsvarande) lista över tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter, trots att dessa länder omfattas av samma rapporteringskrav till EU som Sverige. Storbritannien har följt IPPC-direktivets indelning och struktur i större utsträckning än de övriga länderna.

Enligt Naturvårdsverkets bedömning skulle det underlätta såväl införlivande, uppföljning och rapportering till EU liksom uppföljning och utvärdering av prövningen i stort, om det i FMH-bilagan tydligt gick att skilja ut vad som är EG-styrd respektive nationellt styrd prövning. I så fall måste rimligen den SNI-baserade strukturen överges.

Ur en rent pedagogisk synvinkel skulle detta även medföra att det är lättare att förklara för verksamhetsutövare varför de ska söka tillstånd i fall när det inte upplevs som motiverat utifrån nationella miljöbehov. Framstår skyldigheten att pröva verksamheten som förklarlig blir det lättare att skapa förståelse för lagstiftningen och dess legitimitet blir tydligare.

6.3 Slutsatser

Det finns många skäl för att ändra FMH-bilagans struktur. Emellertid medför en omläggning av strukturen och omarbetning av alla punkter följändringar som innebär nya arbetsmoment som kortsiktigt påverkar myndigheternas redan ansträngda resurser.

Samtidigt anser Naturvårdsverket att såväl rättssäkerhetsaspekter som miljönytta och långsiktig resursåtgång talar för förändringar.

Bilagan bör i första hand utformas så att textbeskrivningarna av de verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt så långt möjligt är tydliga, lättöverskådliga och väl avgränsade. Samtidigt behövs det någon form av kodsysteem i FMH-bilagan. Ett sådant system gör det lättare att relatera punkter i bilagan till varandra, exempelvis för att undvika dubbelreglering. I det avseendet kan SNI-systemet tillföra något, eftersom dess indelning kan bidra till att skapa en logisk struktur för den ordning som de olika punkterna står i. På så vis blir det lättare att hitta verksamheter som hör ihop under en och samma rubrik. Därför menar Naturvårdsverket att det finns ett värde med att fortsätta att basera grundstrukturen i FMH-bilagan på SNI 2002 (= NACE Rev.1.1). Det är bättre än att exempelvis införa ett helt nytt löpnummersystem, där helt olika typer av verksamhet på sikt riskerar att blandas när nya tillkommer och andra fasas ut. Dessutom medför en

rubrikstruktur som i huvudsak följer SNI-systemet att det fortfarande finns en viss logisk koppling mellan FMH-bilagan och t.ex. den internationella rapporteringen och den nationella statistiken.

Till beskrivningen i bilagan kan det därför fogas en kod som bygger på SNI i den utsträckning detta låter sig göras, exempelvis genom att nyttja det första sifferledet i SNI. Koden har då inte ett rättsligt syfte utan mer de praktiska syftena att skapa ordning, underlätta hänvisningar i bilagan och underlätta kommunikation, registrering i datasystem m.m. Det är däremot inte nödvändigt att vara så lojal mot SNI-systemet att införlivande av EG-direktiv krånglas till eller att bilagan blir otymplig eller får en icke ändamålsenlig tillämpning.

Slutsatsen blir därför att Naturvårdsverket föreslår att SNI-strukturen ska fortsätta att användas på rubriknivå och att kodsystemet ska följa det första sifferledet i SNI när det är möjligt och lämpligt. Ledet därefter får ett enkelt löpnummer.

För att identifiera EG-direktivens krav på prövning i bilagan föreslår Naturvårdsverket att vissa direktivs krav så långt möjligt införs som egna punkter med en text så lika den som direktiven har eller med en text som täcker flera direktiv, men utesluter en nationell ambitionsnivå på prövning. En särskild markering – EG – införs i koden som talar om att det är ett (eller flera) EG-direktiv som ligger bakom regleringen. En not tydliggör vilket eller vilka direktiv som punkten härleds från. För verksamheter som omfattas av MKB-direktivets bilaga 2 räcker det med en not, eftersom verket inte föreslår att alla sådana verksamheter ska vara tillståndspliktiga.

Förändringarna medför att rapportering till EU underlättas för alla berörda. Man får också en pedagogisk effekt i den meningen att förståelsen kan öka för varför prövning ska ske och varför punkten är utformad som den är. Det blir tydligt för den enskilde verksamhetsutövaren att prövningskravet är lika för alla, exempelvis för verksamhetsutövarens konkurrenter, inom hela EU. Det blir också lättare att härleda vilka verksamheter som påverkas av utslag i EG-domstolen eller av riktlinjer från EU-kommissionen om tillämpningen av EG-direktiven.

7 Förslaget

Vårt förslag till ändringar i förordningen och i dess bilaga innebär en reduktion av antalet tillståndspliktiga verksamheter med ca 1 350 stycken. Då är >2 700 täkter som förs in i FMH-bilagan exkluderade från beräkningen.

Genom den gällande FMH-bilagan är ca 6 000 verksamheter reglerade som tillståndspliktiga. Naturvårdsverket har tidigare uppskattat att ca 2 000 av dessa träffas av krav på tillståndsplikt i EG-direktiv³⁷. Med vårt förslag till ny FMH-bilaga kan vi bättre identifiera de EG-styrda tillståndskraven. Därför bedömer vi att den tidigare siffran bör justeras till ca 2 500 st. IPPC-direktivet och de många avfallsdirektiven träffar ca 2 000 verksamheter tillsammans. Drygt 40 % av tillståndsplikten faller således tillbaka på EG-direktiv.

MKB-direktivets bilaga 1 träffar några hundra fler verksamheter än IPPC-direktivets 1 100 verksamheter. Direktiven överlappar till stor del varandra, så många verksamheter berörs av flera direktiv samtidigt.

Förslagets reduktion av tillståndsplikten för 1 350 anläggningar utgör mellan 35 och 40 % av de verksamheter som nationellt är reglerade som tillståndspliktiga i dagens FMH-bilaga och 20 – 25 % av det totala antalet idag tillståndspliktiga verksamheter.

Naturvårdsverkets bedömer att det kan finnas en potential till ytterligare reduktion. I kommentarerna till förslaget i bilaga 1 har vi pekat på ett antal punkter där det är särskilt osäkert hur gränserna för tillståndsplikt slår och andra punkter där vi är osäkra på om verksamheterna bör vara tillstånds- eller anmälningspliktiga. Vi har för dessa punkter inte haft sådan kunskap tillgänglig som gjort det möjligt att bedöma gränsernas relevans eller bedöma verksamhetstyperna mot bedömningsgrunderna.

7.1 Särskilda frågor i bilagan

7.1.1 MKB-direktivet måste införlivas i MB

Miljöbalkskommittén³⁸ pekar på några olika sätt för Sverige att säkerställa genomförandet av EG-direktivet om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB-direktivet). En fråga som bedöms som särskilt besvärlig att lösa är hur verksamhetstyperna i direktivets bilaga 2 ska fångas upp för att deras miljöeffekter ska kunna bedömas.

Kommittén konstaterar att om verksamheter som finns på MKB-direktivets bilaga 2 flyttas från tillståndsplikt till anmälningsplikt måste urvalssystemet för bedömningen av behovet av miljökonsekvensbeskrivningar utvidgas, så att det omfattar även dessa anmälningspliktiga verksamheter. När dessa verksamheter påbörjas eller ändras ska nämligen en myndighet i varje enskilt fall ta ställning till om verksamheten eller ändringen kan medföra en betydande miljöpåverkan. Bedömningen ska grunda sig på kriterier som finns i direktivets bilaga 3. För att detta ska vara möjligt måste verksamheterna komma till myndigheternas kännedom.

³⁷ Svensk miljö tillsyn 2002, Naturvårdsverkets Rapport 5274

³⁸ En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124), avsnitten 2.7.2 och 2.7.3

En lösning som kommittén pekar på är att verksamheterna i MKB-direktivets bilaga 2 åtminstone omfattas av anmälningsnivå i FMH-bilagan. Anmälningsförfarandet skulle då behöva kompletteras med krav på en sådan bedömning i varje enskilt fall som anges ovan. Ändringar i balkens bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar och tillståndsprövning kan enligt kommittén vara en förutsättning för genomförandet av översynen av FMH-bilagan, men eftersom översynen presenteras efter kommitténs betänkande lämnades inget förslag till ändringar i den lagstiftningen.

Naturvårdsverket delar miljöbalkskommitténs uppfattning och föreslår i avsnitt 7.3 sådana ändringar i balken, FMH och MKB-förordningen som behövs för att genomföra översynen på nämnt sätt.

7.1.2 Färre djuranläggningar tillståndsprövas

Jordbruksverket, som är central myndighet enligt miljöbalken för jordbruket, föreslår att enbart djurhållande verksamheter som omfattas av IPPC-direktivet bör tillståndsprövas. Jordbruksverket har lämnat ett särskilt yttrande med ett utredningsunderlag som grund för sitt förslag, se bilaga 3.

Förslaget innebär att ca 100 tillståndspliktiga djuranläggningar av drygt 600 st blir anmälningspliktiga. Tillståndsplikten kommer fortsättningsvis att omfatta enbart fjäderfän och svin. Övrig djurhållning över 100 djurenheter blir anmälningspliktig. Jordbruksverket bedömer att de generella åtgärdsprogrammen med generella föreskrifter, ekonomiska styrmedel och sådan miljörådgivning som sker inom det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet i tillräcklig grad tillgodoser de åtgärdskrav som behövs för att kunna nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Verkningsgraden hos dessa styrmedel kommer sannolikt att öka framöver genom att s.k. tvärvillkor införs för att jordbrukare ska kunna få miljöersättning.

Naturvårdsverket vill peka på att djurslag som inte omfattas av IPPC-direktivet även de kan få en påverkan på miljön, särskilt när enheterna är stora. Det gäller både näringsläckage och transporter, lukt m.m.

Det är samtidigt viktigt att nämna att i de områden där kväveläckage är mest känsligt ställs centralt reglerade krav på att alla jordbruksföretag ska ha lagringskapacitet för stallgödsel. I övriga landet gäller kravet för gårdar på 100 djurenheter eller mer. Särskilda krav finns också för urinbehållare. Kraven på nerbrukning är också extra stränga i Halland, Skåne och Blekinge än i övriga landet och för samma län finns särskilda krav när det gäller omfattningen på bevuxen åkerareal³⁹. Därutöver är det tillsynsmyndighetens uppgift att ställa skräpande krav i det enskilda fallet om sådana krav behövs och samma myndighet kan också kräva tillståndsplikt om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller olägenheter.

Förslaget innebär också att tillfällig djurhållning, exempelvis hästtävlingar, undantas från prövning och att det blir en avgränsning efter antalet djurhållande platser istället för som idag efter antalet djur.

Naturvårdsverket och Jordbruksverket har samrått om att växthus inte längre behöver anmälas om en möjlighet till kommunal informationsplikt införs istället.

---

³⁹ Ingen övergödning, Naturvårdsverkets Rapport 5319, s 80-82

7.1.3 Täkter är inte fria för nationell reglering

Miljöbalkskommittén (MBK) föreslår att regleringen av tillståndsprövning av täkter förs över till 9 kap. 6 § MB⁴⁰. Det medför att de måste fångas upp i FMH-bilagan. MBK anser vidare att Naturvårdsverket bör föreslå hur punkterna i FMH-bilagan utformas och att alla kommersiella täkter av naturgrus bör tillståndsprövas samt att husbehovstäkter som huvudregel bör undantas från tillståndsprövning, men att en anmälningsplikt bör föreskrivas för stora husbehovstäkter.

Om MBK:s förslag inte genomförs bör heller inte FMH-bilagan ändras i en här delen.

Naturvårdsverket delar MBK:s uppfattning att flertalet kommersiella täkter bör fortsätta vara tillståndspliktiga (B-verksamheter). Vi anser också att kommersiella naturgrustäkter alltid bör tillståndsprövas (se avsnitt 4.1.1 om delmål under God bebyggd miljö). Däremot menar vi att kommitténs förslag att generellt undanta husbehovstäkter av alla slag från tillståndsprövning inte självklart låter sig göras av EG-rättsliga skäl. MKB-direktivet kräver nämligen att stenbrott (= täkt av berg eller sten) med ett verksamhetsområde större än 25 ha liksom torvtäkter större än 150 ha alltid ska vara tillståndspliktiga⁴¹. Några undantag för husbehovstäkter medges inte. För att husbehovstäkter generellt ska kunna undantas från tillståndsplikt krävs enligt vår bedömning att det måste säkerställas att en sådan aldrig kan ha ett större verksamhetsområde än 25 respektive 150 ha, t.ex. genom en legal inskränkning av begreppet husbehovstäkt. Vi bedömer dock att det inte är lämpligt att införa en närmare definition av begreppet husbehovstäkt.

Andra täkter för berg och sten eller torv än som anges i MKB-direktivets bilaga 1 omfattas av direktivets bilaga 2. Inte heller i detta avseende medges undantag för husbehovstäkter. I varje enskilt fall måste alltså en myndighet bedöma om täkten kan antas medföra betydande miljöpåverkan i direktivets mening, varvid en MKB med efterföljande tillståndsprövning krävs. Det urvalssystem vi nämnt i avsnitt 7.1.1 ovan behövs därmed även för dessa täkter.

Naturvårdsverkets uppfattning är att Sverige inte kan säkerställa att MKB-direktivet är korrekt genomfört om det görs ett generellt undantag för husbehovstäkter av berg och sten eller torv. Visserligen är det troligt att sådana täkter normalt är mindre till arealen än vad som sägs i direktivets bilaga 1 och därmed faller utanför kravet på obligatorisk MKB och tillståndsprövning. Så länge det inte finns någon definierad övre gräns för vad som kan anses utgöra en husbehovstäkt kan det trots allt inte säkerställas. Dessutom skulle inte heller en sådan övre gräns undanta behovet av ett urvalssystem för andra täkter av berg, sten eller torv.

Täkter av annat slag, exempelvis naturgrustäkter omfattas inte av MKB-direktivet. Det är alltså valfritt för Sverige hur dessa regleras. Som vi nämnt ovan har miljöbalkskommittén föreslagit att alla naturgrustäkter bör vara tillståndspliktiga. Naturvårdsverket delar denna bedömning när det gäller kommersiella täkter, men anser inte att det för närvarande finns skäl för att införa tillståndsplikt även för husbehovstäkter av naturgrus där uttaget är mindre än 10 000 ton material.

Naturvårdsverket föreslår därför att täkter av torv, berg eller sten över de tröskelvärden som anges i MKB-direktivets bilaga 1 görs tillståndspliktiga, utan undantag. Vidare

---

⁴⁰ En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124), avsnitt 4

⁴¹ MKB-direktivet bilaga 1 pkt 19

föreslår vi tillståndsplikt för andra täkter av torv, berg eller sten, för täkter av grus och för täkter av andra lösa jordarter med ett uttag över 10 000 ton. För samtliga dessa typer undantas dock husbehovstäckter från tillståndsplikten. Täckter för ett uttag av mindre än 10 000 ton andra lösa jordarter än grus görs anmälningspliktiga, liksom husbehovstäckter av berg, sten eller torv och av mer än 10 000 ton grus.

Naturvårdsverket föreslår särskilda övergångsbestämmelser för täkter. Se avsnitt 7.3.

7.1.4 Vindkraftverk

Vindkraft ska enligt gällande regler både tillåtlighetsprövas av regeringen och tillståndsprövas av miljödomstolen om anläggningarna är större än 10 MW uteffekt. Är anläggningarna större än 1 MW uteffekt tillståndsprövar länsstyrelsens miljöprövningsdelegation dem. De minsta ska anmälas till den kommunala miljönämnden.

Vid tillämpningen av bedömningsgrunderna är det inte självklart att vindkraftverk bör omfattas av en integrerad tillståndsprövning enligt 9 kap. 6 § MB. Miljöpåverkan är i mångt och mycket lokal och ensartad och energiomvandlingen är positiv från miljösynpunkt. Aspekter som visserligen är lokala, men som ändå kan ha nationellt intresse, är möjligen den inverkan vindkraften kan ha på skyddsvärda områden när det gäller naturvärden, landskapsbild, naturupplevelse och estetiska värden. Denna påverkan har dock inte samma karaktär och omfattning som när en gruva, en täkt eller en industri anläggs eller drivs och då ibland oåterkalleliga värden sätts på spel eller miljön förorenas långsiktigt.

Miljöbalkskommittén föreslår att regeringen inte längre bör pröva gruppstationer för vindkraft med en uteffekt större än 10 MW⁴². Kommittén föreslår också att bl.a. vindkraftverken skrivs in i hushållningsbestämmelserna, men har inte utrett hur en sådan bestämmelse skulle kunna utformas.

Trots att det i viss utsträckning kan ifrågasättas med utgångspunkt från bedömningsgrunderna, anser Naturvårdsverket att tillståndsplikten enligt 9 kap. 6 § MB för vindkraftverk för närvarande inte bör tas bort helt. Naturvårdsverket räknar med ett betydande utbyggnadstryck de kommande åren och främst med avseende på vindkraftparker eller gruppstationer med goda ekonomiska förutsättningar. Dessa är då vanligtvis stora. Det är inte möjligt att överblicka vad både en eventuellt borttagen regeringsprövning och en samtidigt slopad tillståndsplikt enligt 9 kap. 6 § MB skulle medföra i ett läge där utbyggnadstakten av stora anläggningar förväntas öka. Vi känner heller inte till vad PBL-kommittén kan komma att föreslå.

När det gäller de s.k. Natura 2000-områdena inträder tillståndsplikt enligt 7 kap 28 a § MB om naturmiljön på ett betydande sätt kan påverkas av verksamheten. Bestämmelsen omfattar också områden som avser Sveriges internationella åtaganden eller har betydelse för nationella mål. Storleken på anläggningen saknar då betydelse, det är bara störningsgraden som räknas. För dessa skyddsvärda områden sker alltså en särskild bedömning enligt ett annat regelverk än 9 kap, vilket torde medverka till att säkerställa en hög skyddsnivå även utan tillståndsprövning enligt 9 kap 6 § MB.

Naturvårdsverket anser därför att tillståndsprövningen enligt 9 kap. 6 § MB bör inrikta sig på de större aggregaten eller gruppstationerna, medan det bör räcka med en anmälan

---

⁴² SOU 2003:124, avsnitt 5

för övriga. Konflikter mellan å ena sidan ett skyddsintresse för den lokala miljön och för hälsan hos de människor som bor i kommunen och å den andra lokalisering av de mindre vindkraftsanläggningarna, är en fråga som de kommunala miljönämnderna är mest lämpade att besluta om och ta ansvar för. Kommunen har under vissa förutsättningar möjlighet att föreläga om tillståndsplikt i det enskilda fallet med stöd av 9 kap. 6 § MB.

Vi föreslår därför att gränsen för tillståndsplikt läggs vid 10 MW uteffekt för gruppstationer för vindkraft. Anläggningar och enstaka aggregat över 125 kW bör anmälas.

Miljöbalkskommittén anser att de vindkraftsparker som regeringen tidigare prövat istället bör prövas av miljödomstolen. När det gäller havsbaserade vindkraftverk har Naturvårdsverket samma uppfattning som kommittén. Sådana bör alltid prövas i miljödomstol; dels för att de ändå ska prövas hos domstolen enligt 11 kap. MB och dels för att hänsyn kan behöva tas till frågor som regleras i andra regelverk såsom fiske och nationell och internationell sjöfart m.m. Därmed kan prövningen bli mer rättsligt komplex.

Mot bakgrund av vad som angetts ovan om verksamheternas karaktär och omfattning och typ av störningar, menar Naturvårdsverket att länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer (MPD) normalt bör komma ifråga för prövningen. Den ökande ärendemängden, som Naturvårdsverket i likhet med miljöbalkskommittén anser kan förväntas, det faktum att de processuella reglerna i huvudsak är desamma som vid prövning i miljödomstolen och att MPD redan har kompetens och vana att pröva vindkraftsaggregat mellan 1 och 10 MW uteffekt talar för att det är tillräckligt med MPD-prövning även av de större anläggningarna.

Naturvårdsverket vill också fästa uppmärksamheten på att vindkraft ska bygglovsprövas enligt plan- och bygglagen (PBL). Det medför att närboende kan påverka och överklaga beslut om lokalisering av vindkraftverk både i anmälningsärenden enligt MB, bygglovsärenden enligt PBL och vid eventuell tillståndsprövning enligt MB. Möjlighet att påverka i beslutsprocessen finns även i anmälningsärenden enligt 9 kap. 6 § MB. Enligt 26 § FMH ska de som har ett särskilt intresse i saken beredas möjlighet att yttra sig.

Vidare har staten genom länsstyrelsen möjlighet att i viss utsträckning påverka de kommunala besluten i planärenden enligt PBL (se 12 kap PBL) och genom att yttra sig i anmälningsärenden enligt MB. Den kommunala nämnden ska nämligen enligt 25 § FMH sända en kopia på en anmälan enligt 9 kap. 6 § MB till länsstyrelsen, som också handlägger ett eventuellt överklagat beslut i anmälningsärendet.

7.1.5 Förorenade jordmassor

Det finns en brist på behandlingsanläggningar, som till viss del kan bero på tillståndskravet. Bristen medför att kostnaderna och miljöeffekterna för behandlingen blir onödigt stora eftersom massorna måste transporteras runt i landet till någon av de fasta anläggningarna som har tillstånd. Det är därför rimligt att ifrågasätta om samma form av prövning ska ske för både mobila som stationära anläggningar. Prövningen enligt 9 kap. 6 § MB är sprungen ur problemen från stora fasta anläggningars punktutsläpp.

Naturvårdsverket har också uppmärksammat att länsstyrelserna tillämpar kravet på tillståndsplikt för behandling av förorenade jordmassor olika. Några anser, i likhet med

Naturvårdsverket att tillståndsplikt normalt gäller, medan andra nöjer sig med anmälningsplikt.

Länsstyrelsen i Västra Götaland anger i en policy⁴³ för tillämpningen att man för just den här punkten i FMH-bilagan anser att den mobila behandlingsanläggningen också innefattar den valda platsen. Därigenom skulle inte jordmassor ”tillföras anläggningen”, alltså komma utifrån, varmed länsstyrelsen menar att den kan betraktas som anmälningspliktig hos kommunen. Naturvårdsverket anser att en sådan tillämpning inte är möjlig, vilket också följer av vad Miljööverdomstolen ansett utgöra en anläggning⁴⁴. Men detta är ett exempel på hur myndigheterna försöker hantera en besvärlig situation när regleringen i FMH-bilagan kolliderar med miljönyttan.

När det gäller sanering av sådana här massor vill Naturvårdsverket peka på ett system med typgodkännande som finns i Storbritannien. Ett sådant godkännande för mobila anläggningar i kombination med ett enkelt anmälningsförfarande skulle möjligen sammantaget kunna uppfylla direktivets krav på tillståndsplikt. Systemet skulle kunna utformas på ett sådant sätt att det kan nyttjas även för andra typer av mobila anläggningar, exempelvis gruskrossar eller flisningsanläggningar. För att åstadkomma detta krävs emellertid fortsatt utredningsarbete av de tekniska frågorna m.m. och en översyn av lagstiftningen. Förutom att systemet tar tid att få till stånd har det nackdelen att det därefter krävs resurser för att hålla igång systemet. Vi saknar för närvarande underlag för att lämna något förslag i frågan, men en dialog med branschföreträdare har inletts.

Under tiden andra vägar att hantera kraven i EG-direktiven utreds och EU arbetar vidare med strategin om förebyggande och återvinning av avfall, finns det därför anledning att överväga en ordning som går snabbare att genomföra och som inte kräver fortsatt förvaltning. Med hänsyn till att anläggningar för behandling av förorenade massor från platsen nästan alltid ställs upp för begränsad tid bör det vara rimligt att reglera verksamheten genom en anmälningsplikt kombinerad med möjligheten att enligt 9 kap. 6 §, när så behövs, förelägga om skyldighet att söka tillstånd. I bilagan har därför tagits in en bestämmelse om anmälningsplikt för tillfälliga behandlingsanläggningar för massor från platsen.

7.1.6 Småbåtshamnar och skidbackar bör tills vidare undantas

I Sverige finns ca 1 500 småbåtshamnar, som drivs av ca 1 000 ideella båtklubbar med 250 000 medlemmar tillsammans⁴⁵. Två miljoner svenskar ägnar sig åt aktivt båtliv.

I MKB-direktivet nämns byggande av hamnar som inte omfattas av bilaga 1 samt hamnar för fritidsbåtar⁴⁶. Direktivets krav medför att om exempelvis en ny småbåtshamn ska byggas eller om verksamheten i någon av landets ca 80 fiskehamnar ska ändras så måste en myndighet ta ställning till om detta kan medföra en betydande miljöpåverkan. Om så är fallet ska ett tillstånd sökas för hamnen eller ändringen av hamnverksamheten.

En hamn ska också prövas enligt 11 kap. MB. Den prövningen begränsar sig till vilken påverkan som hamnen har på eller i vattnet. Den del av verksamheten som bedrivs på

---

⁴³ Riktlinjer för ärendehantering vid sanering av förorenade områden, policy daterad 2003-09-25 från länsstyrelsen i Västra Götaland

⁴⁴ MÖD, dom 2002-05-13, mål nr M 768-01

⁴⁵ www.sjofartsverket.se

⁴⁶ MKB-direktivets bilaga 2 punkterna 10 e och 12 b

land, såsom hantering av kemikalier eller farligt avfall, biltrafik till och från hamnen, buller m.m. faller utanför prövningen. Därmed torde en prövning enligt 11 kap. inte räcka till för att uppfylla MKB-direktivets krav.

Som vi nämnt tidigare så pekar Miljöbalkskommittén på att en möjlig lösning för att genomföra MKB-direktivet är att verksamheterna på bilaga 2 "fångas upp" genom anmälningsplikt. Konsekvensen skulle bli att nästan 1 600 utövare av hamnverksamhet skulle behöva anmäla sin verksamhet före utgången av år 2005.

Naturvårdsverket anser att en eventuell anmälningsplikt för småbåtshamnar bör anstå till det är klarlagt hur MKB-direktivets bilaga 2 ska genomföras. En anmälningsplikt redan nu skulle medföra stora konsekvenser för både utövarna av hamnarna och för de kommunala tillsynsmyndigheterna. Skulle senare en annan lösning av genomförandet av direktivet bli aktuell har kostnader lagts ner som kanske skulle kunna ha gått att undvika.

Naturvårdsverket menar också att det troligen inte är nödvändigt att införa anmälningsplikt för alla småbåtshamnar. Vi saknar däremot underlag för att bedöma hur liten en småbåtshamn kan vara – exempelvis mätt som antalet båtplatser – för att det i varje enskilt fall ska vara säkerställt att en betydande miljöpåverkan i MKB-direktivets mening aldrig kan uppstå. Artikel 4.2b i MKB-direktivet medger att sådana små hamnar undantas från myndigheternas bedömning.

Av samma skäl som för småbåtshamnar föreslår Naturvårdsverket att också skidbackar tills vidare bör undantas från anmälningsplikt. Skidbackar, skidliftar och linbanor nämns i MKB-direktivets bilaga 2 punkt 12 a.

7.1.7 Vattenturbiner bör inte prövas

Länsstyrelsen i Norrbottens län har lämnat en rapport⁴⁷ till regeringen om en olycka den 10 oktober 2003 i Vattenfalls kraftstation i Laxede. I rapporten föreslås att energiomvandling i kraftstationer (vattenturbiner för framställning av el) bör tillståndsprövas enligt 9 kap. 6 § MB. Länsstyrelsen anser också att ett enhetligt tillsynsansvar för vattenkraftsanläggningar i sin helhet bör övervägas. Det är nu delat mellan länsstyrelsen, i den del som avser vattenverksamheten, och den kommunala nämnden i den del som gäller den miljöfarliga verksamheten. Regeringen har överlämnat länsstyrelsens framställan till Naturvårdsverket⁴⁸.

Olyckan medförde att olja rann ut i Luleälven. Av rapporten framgår att utsläppet enligt Vattenfall berodde på en kombination av konstruktionsfel och en kommunikationsmiss mellan två inhyrda entreprenörer. Tillsynsmyndigheten har konstaterat brister i egenkontrollen.

Naturvårdsverket menar att brister i egenkontrollen i en anläggning och brister i fördelningen av tillsynsansvaret inte är en grund för att införa tillståndsplikt för anläggningarna i hela landet. Är det behövligt att införa strängare regler om egenkontroll kan detta i så fall åtgärdas genom generella ändringar i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll (FVE) eller genom att Naturvårdsverket utvidgar förordningens tillämpningsområde med stöd av 1 § FVE.

---

⁴⁷ Oljeutsläppet från Vattenfall AB Vattenkrafts kraftstation i Laxede, Bodens kommun, daterad 26 oktober 2003

⁴⁸ Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde 2004-01-22, dnr M2003/3705/R. Naturvårdsverkets dnr 511-1027-04

Hur ansvaret för tillsynen fördelas följer av bilagan till tillsynsförordningen (1998:900) Eventuella generella brister i fördelningen anser Naturvårdsverket bör rättas till genom ändringar i tillsynsförordningen, inte genom införande av tillståndsplikt.

Frågan återstår då om det finns andra skäl att göra vattenturbiner prövningspliktiga. Vi kan inte finna några EG-rättsliga skäl för det. Mot bakgrund av de bedömningsgrunder vi tagit fram i avsnittet 4 kan vi heller inte anse att det är skäligt. Tillståndsprövning förhindrar inte olyckor och miljöpåverkan från vattenturbiner är alltför ensartad för att motivera en integrerad tillståndsprövning.

Ovanstående innebär inte att vi bedömer oljeutsläppen som en fråga att bortse ifrån. Problemet kan behöva uppmärksammas i tillsynen och i berörda länsstyrelser regionala tillsynsvägledning.

Sammanfattningsvis anser Naturvårdsverket att vattenturbiner inte bör föras upp på FMH-bilagan.

7.1.8 Seveso-verksamheter är dubbelreglerade

Seveso-direktivet ställer inte krav på tillståndsprövning. Ändå finns det en dubbelreglering av tillståndsplikten för Seveso-verksamheter, dels i miljöbalken och dels i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen).

Enligt en dom från Miljööverdomstolen⁴⁹ innebär emellertid 9 § Sevesolagen och 7 § förordningen (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesoförordningen) att verksamhet som är tillståndspliktig enligt MB inte omfattas av Sevesolagstiftningens särskilda prövningsplikt.

Alla Seveso-verksamheter som omfattas av den s.k. högre kravnivån är tillståndspliktiga enligt MB. Det gäller även om de inte skulle vara betecknade med A eller B i FMH-bilagan.

Ansökan om tillstånd enligt Sevesolagstiftningen prövas av miljödomstol och är ansökningsmål enligt miljöbalken (9 § Sevesolagen). Vidare föreskrivs i 7 § Sevesoförordningen att det är förbjudet att utan tillstånd anlägga eller ändra en verksamhet som omfattas av den högre kravnivån enligt förordningen och att bestämmelserna i 9 kap MB och FMH ska tillämpas vid tillståndsprövningen. Ska tillståndsplikten enligt miljöbalken förändras för Seveso-verksamheter så räcker det alltså inte med en ändring i FMH-bilagan.

Sevesodirektivet ställer krav på att en säkerhetsrapport ska granskas av tillsynsmyndigheten samt att resultatet av denna granskning ska kommuniceras med verksamhetsutövaren. Detta ska ske när en anläggning ska tas i drift och därefter minst varje femte år. I Sverige har skyldigheten att granska säkerhetsrapporten när en anläggning tas i drift säkerställt genom tillståndsplikten enligt 9 kap. 6 § MB.

Skälet till att det blivit så har varit antagandet att dessa verksamheter ändå ska tillståndsprövas enligt MB av andra skäl och att prövningen därför bör ske integrerat. Det har visat sig att så inte är fallet fullt ut. Naturvårdsverket menar att det heller inte är rimligt att utforma systemet från utgångspunkten att alla sådana verksamheter för all framtid ska vara eller behöva vara betecknade med A eller B i FMH-bilagan. Behovet av tillståndsprövning av dessa verksamheter av miljöskäl kan förändras.

---

⁴⁹ MÖD, mål nr M 8172-00

Naturvårdsverket och Räddningsverket har samrått om Seveso-verksamheternas reglering. Vi konstaterar att frågan inte bara rör ändringar i förordningar utan är lagtekniskt mer komplex. Naturvårdsverket kan därför inte lämna ett förslag i samband med den här översynen av FMH-bilagan.

7.1.9 Begrepp

Ett och samma begrepp som används på flera ställen i bilagan kan ha olika innebörd.

Ibland har det gått att definiera ett visst begrepp direkt i en punkt, men i de flesta fallen är det inte så. Det skulle göra punkterna alltför långa och svårlästa och definitioner kan leda till nya tolkningsproblem av begreppen i definitionerna.

I de fall som en punkt faller tillbaka på ett EG-direktiv bör ett begrepp tolkas i ljuset av det eller de direktiv som ligger bakom. Eftersom direktiven kan ha definierat samma begrepp på olika sätt, kan tolkningen variera mellan olika EG-rättsligt styrda punkter i bilagan. Detta kan i några fall bli särskilt besvärligt när en viss verksamhet beskrivits med samma ord i två direktiv, men direktiven definierar begreppen olika.

Bygger punkten på nationell rätt kan ett begrepp ha en annan innebörd i den punkten än det har i en punkt som baseras på ett EG-direktiv.

Ett belysande exempelvis är begreppet anläggning, som ofta inleder punkterna i den nuvarande bilagan och i vårt förslag till ny bilaga.

- För punkten 90.004-3 i bilagan har Miljööverdomstolen⁵⁰ ansett att begreppet innebär "...att någon åtgärd av teknisk natur vidtagits för att möjliggöra den avsedda verksamheten".
- IPPC-direktivet definierar en anläggning som en "fast, teknisk enhet där en eller flera av de verksamheter som anges i bilaga 1 bedrivs, liksom alla annan därmed förknippad verksamhet som tekniskt sett är knuten till de verksamheter som bedrivs på platsen och som kan påverka utsläpp och föroreningar"⁵¹.
- VOC-direktivet i sin tur definierar anläggning som en "stationär teknisk enhet där en eller flera verksamheter som omfattas av räckvidden i artikel 1 bedrivs och alla övriga därtill direkt anknutna verksamheter som har tekniskt samband med de verksamheter som bedrivs på denna plats och som kan påverka utsläppen".

När det finns odefinierade begrepp i punkter som bygger på EG-direktiv kan EU-kommissionen bringa viss klarhet i dem genom vägledning som inte är bindande. Ytterst är det dock EG-domstolen som är ansvarig för hur EG-rätten ska tolkas, och därmed också för hur olika begrepp definieras och bör förstås. Mot den bakgrunden finns det, enligt verkets mening, goda skäl för att avstå från att definiera allmänna begrepp i FMH-bilagan. En bedömning får istället ske från fall till fall, med utgångspunkt från den vägledning och praxis som finns tillgänglig.

Naturvårdsverket kan inte lämna någon säker vägledning om tillämpningen av en viss punkt i bilagan som grundas på ett EG-direktiv, om det saknas vägledning från kommissionen eller rättspraxis från EG-domstolen som avser tolkningen av direktivet.

---

⁵⁰ MÖD, mål nr M 768-01

⁵¹ Artikel 2.3

Det är istället de tillämpande myndigheterna som ska tolka lagtexten till dess att saken ställs på sin spets. Naturvårdsverket kan jämföra och utvärdera de olika tolkningar av direktiv som sker hos olika myndigheter och genom information och diskussioner bidra till en enhetlig tillämpning över hela landet. Verket har vidare ambitionen att sprida den kunskap om vägledning och praxis avseende olika direktiv som finns på EU-nivå.

I någon utsträckning kan information eller Allmänna råd (AR) från Naturvårdsverket bidra till att reda ut vissa tolkningsproblem, dels avseende begrepp som redan definierats i praxis, dels till dess att rättspraxis utvecklas ytterligare. Verket planerar att arbeta fram nya AR och/eller annat vägledningsmaterial till bilagan. Ambitionen är att göra det tillgängligt efter det att regeringen beslutat om bilagan, men förhoppningsvis innan den träder i kraft.

I arbetet har flera myndigheter fört fram att begrepp som står i EG-direktiv inte bör tas med. Ett exempel är begreppet ”industriell skala”, som kommer från IPPC-direktivet.

Naturvårdsverket har bedömt att det inte hjälper att undvika komplicerande men centrala begrepp i direktiven, även när det är svårt att bedöma dess innebörd och tillämpning. När de specialkrav som kan följa av ett visst direktiv ska genomföras eller tillämpas måste berörda myndigheter ändå ta ställning till vad som menas.

Det alternativ som annars står till buds är att låta prövningspunkterna omfatta så många fler verksamheter än direktivet gäller för, att det går att hävda att punkterna med säkerhet täcker direktivet. Konsekvenserna skulle bli onödigt höga kostnader för både verksamhetsutövare och myndigheter och kraven skulle riskera träffa även mindre företag. I vissa fall är det dessutom inte säkert att det går att uppfylla direktiv utan att införa vissa begrepp.

7.1.10 Kapacitet per tidsenhet är bytt mot årsproduktion

Vanligt förekommande uttryck i bilagan är ”anläggning för...” eller ”... för en produktion av...”. Uttrycken tar fasta på vad som är avsikten med verksamheten respektive på den produktion eller produktionsmängd som utövaren har för avsikt att tillverka (ansökt eller anmäld mängd).

Flera EG-direktiv använder däremot uttrycket ”...kapacitet av XX ton per dygn...” eller per timme eller ett liknande uttryck.

Några definitioner av dygnsproduktion eller timproduktion finns vanligtvis inte i direktiven eller i dokument som EU-kommissionen står bakom. I några fall finns angivet att det är ett kvartalsmedelvärde som avses, men i de flesta fall är frågan öppen för tolkning. Under arbetet med bilagan har vi fått flera påpekanden om oklarheterna i direktiven.

I en skrivelse⁵² har EU-kommissionen angett att begreppet kapacitet i IPPC-direktivet bör avse den teoretiska kapacitet en anläggning har för produktion dygnet runt året runt. Det skulle innebära att om ett företag teoretiskt skulle kunna producera ett visst antal ton, om så bara under ett enda dygn på ett helt år, skulle verksamheten kunna omfattas av direktivet. Det skulle gälla även om den tillståndsgivna eller faktiska årsproduktionen utslaget på antalet produktionsdygn under året skulle vara väsentligt lägre.

---

⁵² Meddelande den 19 juni 2003 från Kommissionen till Rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén – Vägen till hållbar produktion. Framstegen i genomförandet av rådets direktiv 96/61/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (KOM (2003) 354 slutlig)

En sådan uttolkning skulle kunna leda till att många små företag kan komma att omfattas trots att deras miljöpåverkan under året är relativt liten. Bland annat blir tim- eller dygnsproduktionen ju betydligt högre för ett företag som gör en eller några få stora satser under ett helt år. Kommissionen har emellertid i ett svar på en s.k. FAQ (Frequently Asked Questions) från i september 2003 – dvs. efter utfärdandet av den skrivelse som nämnts ovan – uppgett att kapacitetsbegreppet även kan avgränsas genom s.k. ”legal begränsning”.

Kommissionens svar innebär i korthet att avgränsningen av en verksamhet i förhållande till en viss punkt i direktivet (och motsvarande punkt i FMH-bilagan) kan ske genom att den tillståndsprövande myndigheten föreskriver högsta tillåtna produktion för verksamheten. Förutsättningarna för att detta ska anses uppfylla direktivet är att verksamhetsutövaren kan visa att den angivna produktionsgränsen inte överskrids och att detta övervakas och rapporteras till myndigheterna regelbundet samt att myndigheterna kan kontrollera detta.

Enligt Naturvårdsverkets mening innebär detta att om FMH-bilagan utformas och tillämpas på ett motsvarande sätt som tidigare har skett, så uppfyller lagstiftningen IPPC-direktivet. Verket föreslår därför ingen förändring i detta avseende.

En fråga som måste övervägas är om IPPC-direktivets tröskelvärden ska användas. Dessa är ofta angivna som produktion per dygn eller per timme. Alternativet är att använda den svenska modellen, med tröskelvärden angivna som produktion per år.

Vi föreslår en modell med omräkning av direktivets tim- eller dygnsvärden till årsvärden för en viss produktion. Det motsvarar den modell som hittills har använts i FMH-bilagan och innebär alltså ingen praktisk förändring för verksamhetsutövare och myndigheter. EU-kommissionen har inte heller haft några synpunkter i detta avseende.

Då uppkommer istället frågan om hur årsvärdet ska räknas ut. Anläggningar kan ju drivas olika många timmar och dygn per år och det är viktigt att det årsvärde som används för olika verksamheter går att hävda inför EU-kommissionen såsom motsvarande IPPC-direktivets tröskelvärden. Vissa branscher har verksamheter som är processindustrier som går dygnet om. Verksamheter inom andra branscher drivs delar av dygnet och kanske inte alla dagar i veckan. Vi kan inte utesluta att det inom vissa branscher finns verksamheter med olika antal driftdygn. Det ska ändå gå att hävda att det är säkerställt att alla anläggningar som täcks av direktivet också täcks in av den svenska regleringen. Därför anser verket att det behövs en marginal vid omräkningen, även om en sådan riskerar innebära att några fler verksamheter träffas än som egentligen varit avsikten i direktivet.

Naturvårdsverket har valt att utgå från en schablon som innebär att driften pågår 24 h per dygn och 250 dygn per år. Vi har gjort undantag för massa- och pappersfabriker där vi räknat med 365 driftdygn per år. De värden vi då fått har vi avrundat neråt till helt tusental.

7.1.11 Principer vid tillämpningen av bilagan

Den som ska bedöma om en verksamhet är prövningspliktig enligt förslaget till FMH-bilagan måste göra det i ett stegvis förfarande. I första hand gäller det att klara ut om verksamheten definitionsmässigt är en miljöfarlig verksamhet. Är den inte det är bilagan inte tillämplig, inte ens om verksamheten skulle gå att inordna under en punkt i bilagan.

I ett andra steg tillämpas de punkter som har en EG-rättslig beteckning och först därefter tillämpas övriga punkter. EG-direktiven bör beaktas som vägledning för hur en punkt ska tolkas liksom den rubrik som en viss punkt står under.

En punkt i FMH-bilagan bör inte tillämpas på en verksamhet, som denna verkar kunna falla in under, om rubriken över punkten gör det tydligt att ett helt annat slag av verksamhet har avsetts. På så vis bör exempelvis inte tillverkning av järnvägsutrustning tolkas som tillverkning av pappmuggar, tallrikar, kuddar eller filter och annat liknande som tillverkas åt tågtransportföretag eller används på tåg när punkten finns under rubriken metallbearbetning.

Om den situationen uppstår att ingen punkt är tillämplig, eller att en punkt är tillämplig först om det sker en tvivelaktig tolkning, behöver detta inte nödvändigtvis utgöra ett problem. Miljöbalken gäller ju ändå. Det finns en avsikt med att pröva bara vissa verksamheter och inte andra. Resultatet kan därför lika gärna betraktas som ett utslag av en prioritering, avvägning och fördelning av samhällets resurser för tillämpning av miljöbalken och inte som en felaktighet i FMH-bilagan.

7.1.12 En enkel informationsplikt för vissa miljöfarliga mindre verksamheter

Anmälningsplikten är inte avsedd för att enbart informera tillsynsmyndigheterna om att vissa slag av verksamheter etablerar sig på en viss plats. Därför behövs en möjlighet för kommunerna att föreskriva om en enkel informationsplikt för vissa miljöfarliga verksamheter. Se vad vi tidigare sagt i avsnitt 2.3. Förslaget utgör en lösning på ett informationsbehov som tidigare måst lösas genom en mer omfattande anmälningsplikt.

En informationsplikt medför att verksamheterna inte påverkas av indirekta krav, exempelvis på dokumentation enligt kraven i egenkontrollförordningen.

Med en kommunalt föreskriven informationsplikt skulle behoven kunna anpassas till den variation av behov som finns i landet. Det kan exempelvis vara mer behövt att få vetskap om mobila anläggningar i en storstadskommun än i en glesbygdskommun.

Kommunerna får med vårt förslag väga nyttan med en informationsplikt mot konsekvenserna. Detta kan bli mer optimalt än med en centralstyrd anmälningsplikt. En sådan riskerar annars att bli överdimensionerad i kommuner utan behov och resurser till att nyttja informationen.

Naturvårdsverket anser att informationsplikten bör begränsas till anläggningar och verksamheter som det normalt är svårt att få vetskap om på annat sätt, som i enskilda fall kan störa lokalt, men som typiskt sett inte behöver medföra problem som motiverar anmälningsplikt.

Detta medför att inte alla verksamheter som flyttas ner från C-nivån bör omfattas, exempelvis större laboratorier som förekommer i utbildningslokaler eller i sjukhus eller utgör en del av redan provningspliktiga verksamheter. Det är ofta inget problem att få vetskap om när exempelvis ett sjukhus etablerar sig i en kommun. Däremot kan det vara svårt att få kunskap om att mobila flisningsanläggningar tillfälligt ställs upp på en viss plats där de kan störa, att snötippor med förorenad snö från gator och vägar ordnas på olämpliga och tillfälliga platser eller att tillfälliga motorbanor anläggs för en enda tävling.

Naturvårdsverket vill även påpeka att den informationsplikt som nu föreslås rimligen kommer att omfattas av dagens straffbestämmelser i 29 kap 5 och 6 §§ MB. Däremot bör inte 29 kap 4 § MB bli tillämplig, eftersom den endast avser den som påbörjar

verksamhet eller vidtar åtgärd utan ha fått tillstånd eller gjort anmälan. Verket har dock inte haft möjlighet att ta ställning till hur en eventuell straffsanktionering av informationsplikten kan påverkas av Miljöbalkskommitténs pågående arbete med en översyn av 29 kap MB.

7.1.13 Regeringen bör reglera tidpunkten för anmälan

Miljöbalkskommittén pekar på att Naturvårdsverkets föreskrifter om tidpunkt för anmälan av miljöfarlig verksamhet behöver ses över.⁵³

Naturvårdsverket instämmer i kommitténs överväganden och anser att det är lämpligare att regeringen beslutar om tidpunkten för anmälan direkt i FMH. Vi lämnar därför ett förslag till förordningstext i avsnitt 7.3.

Vi vill påpeka att en reglering av tidpunkten för anmälan direkt i FMH inte medför att det blir straffbart att göra anmälan mindre än sex veckor innan den anmälningspliktiga åtgärden vidtas. I 29 kap 4 § MB straffbeläggs endast att vidta åtgärd innan anmälan har gjorts. Därmed är det tillräckligt att anmälan görs dagen innan åtgärden vidtas för att undvika straffansvar. Detsamma gäller förutsättningarna för påförande av miljösanktionsavgift.

7.2 Förslag till ändringar i miljöbalken m.m.

I detta avsnitt redovisar Naturvårdsverket de ändringar i andra författningar än FMH som bedöms vara nödvändiga för att genomföra detta förslag. Det rör sig dels om ändringar i MB och MKB-förordningen till följd av genomförandet av MKB-direktivet, dels om förslag till ändringar i 9 kap 12 och 13 §§ för att genomföra förslaget till informationsplikt, samt dels förslag till en ny bestämmelse i 24 kap MB avseende upphävande av tillstånd för icke tillståndspliktiga verksamheter.

7.2.1 Genomförandet av MKB-direktivets bilaga 2

Naturvårdsverket föreslår att en stor del av de verksamhetstyper som omfattas av MKB-direktivets bilaga 2 ska regleras med anmälningsplikt i FMH-bilagan. För det stora flertalet sådana verksamheter kan det inte motiveras ur miljösynpunkt att de alltid ska tillståndsprövas. Samtidigt krävs det, till följd av direktivets bestämmelser, att det alltid sker en bedömning av sådana verksamheter, för att avgöra om de kan komma att medföra betydande miljöpåverkan enligt de kriterier som anges i direktivets bilaga 3 (motsvaras av bilaga 2 till MKB-förordningen). Om så bedöms vara fallet, krävs en MKB och efterföljande tillståndsprövning av verksamheten (se avsnitt 7.1.1).

Miljöbalkskommittén har i sitt senaste betänkande pekat på denna fråga och skissat på en idé om hur det skulle vara möjligt att behålla den typ av verksamheter det är fråga om på C-nivå, samtidigt som MKB-direktivets krav uppfylls (SOU 2003:124, s. 173 ff). Naturvårdsverket har utformat förslaget till ny FMH-bilaga utifrån denna utgångspunkt och lämnar här ett förslag på hur en sådan reglering skulle kunna se ut. Här följer förslag

---

⁵³ En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124), sidan 224

på bestämmelser i 6 och 9 kap MB och MKB-förordningen. Förslagen till nödvändiga förändringar i FMH-bilagan lämnas nedan.

6 kap miljöbalken

x § För verksamheter som är anmälningspliktiga enligt 9 kap 6 § och har förtecknats i bilaga 2 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, skall den kommunala nämnden i varje enskilt fall bedöma om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, med beaktande av de kriterier som anges i bilaga 3 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Om den kommunala nämnden bedömer att verksamhet som avses i första stycket kan antas medföra betydande miljöpåverkan, skall den omedelbart fatta beslut om detta. I 9 kap 6 § andra stycket finns bestämmelser om tillsynsmyndighetens skyldighet att i sådana fall förelägga verksamhetsutövaren att söka tillstånd.

9 kap miljöbalken

6 § Regeringen får föreskriva att ...
... på annat sätt.

Även om tillståndsplikt enligt första stycket inte har föreskrivits får tillsynsmyndigheten i enskilda fall förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd, om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter för människors hälsa eller miljön. *Om tillsynsmyndigheten med stöd av 6 kap x § har beslutat att en icke tillståndspliktig verksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan, skall den förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd för verksamheten.*

Den som bedriver ... inte krävs tillstånd.

Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar

En ny bilaga 2 införs, motsvarande bilaga 2 till MKB-direktivet. Nuvarande bilaga 2 blir därmed bilaga 3 till förordningen.

7.2.2 Införandet av informationsplikt genom kommunala föreskrifter

För att kommunerna skall kunna få rätt att meddela föreskrifter om informationsplikt för miljöfarliga verksamheter som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga krävs en ändring i miljöbalken. I dag har kommunerna denna rätt endast i fråga om avloppsvatten, grundvattentäkter och skyddet mot olägenheter för människors hälsa. Någon möjlighet för kommunerna att meddela föreskrifter om informationsplikt med avseende på skyddet för miljön i allmänhet finns inte.

Naturvårdsverket föreslår därför följande ändringar i 9 kap. 12 och 13 §§ MB och rubriken närmast före dessa bestämmelser.

Särskilda bestämmelser om miljö- och hälsoskydd

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även i andra fall än som avses i 4 - 7, 10 och 11 §§ meddela de föreskrifter som behövs till skydd mot olägenheter för människors hälsa *eller miljön*. Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela sådana föreskrifter.

I föreskrifter enligt första stycket får anges att verksamheter *eller åtgärder* som kan medföra olägenheter för människors hälsa *eller miljön* inte får

bedrivs *eller vidtas* eller att vissa anläggningar inte får inrättas utan att kommunen har lämnat tillstånd, en anmälan har gjorts till kommunen *eller kommunen har informerats om verksamheten*.

13 § Kommunala föreskrifter som meddelas till skydd mot olägenheter för människors hälsa *eller miljön* får inte medföra onödigt tvång för allmänheten eller annan obefogad inskränkning i den enskildes frihet.

7.2.3 Förslag till ny bestämmelse om upphävande av tillstånd i 24 kap MB

Naturvårdsverket föreslår att det införs en särskild övergångsbestämmelse till de ändringar i FMH som nu föreslås, med innebörden att tillstånden ska fortsätta att gälla för sådana verksamheter som redan har tillstånd enligt 5 § FMH men som genom detta förslag upphör att vara tillståndspliktiga, dvs. flyttas ned till högst C-nivå. Bestämmelsen bör inte innebära någon skillnad mot vad som anses gälla för motsvarande situationer redan idag, med stöd av praxis och allmänna förvaltningsrättsliga principer. Naturvårdsverket anser dock att det finns skäl att nu slå fast detta i författningstext, för att undanröja eventuella tvivel om vad som gäller.

Det bör också anges vad som ska gälla för ändringar av sådana verksamheter som omfattas av gällande tillstånd men som inte längre är tillståndspliktiga. I 5 § FMH anges att det krävs tillstånd för att ändra en verksamhet som har beteckningen A eller B i bilagan till förordningen, med undantag för mindre ändringar som saknar betydelse från miljösynpunkt. Eftersom tillståndsplikten för ändringar enligt denna bestämmelse är knuten till om verksamheten är tillståndspliktig, kommer den inte att vara tillämplig på sådana verksamheter som har gällande tillstånd men som inte längre är tillståndspliktiga.

Enligt Naturvårdsverkets uppfattning bör det föreskrivas krav på tillstånd även för ändringar av icke tillståndspliktiga verksamheter som bedrivs med stöd av gällande tillstånd. Annars finns det risk för att tillståndet för verksamheten ”gröps ur” med tiden, eftersom alla ändringar kan genomföras efter anmälan enligt 21 §, även om de medför väsentliga förändringar i förhållande till vad som anges i tillståndet. Det blir även oklart i vilken utsträckning det är möjligt att åsidosätta eller begränsa villkor i tillståndet inom ramen för ett anmälningsärende. Naturvårdsverket anser att om en verksamhetsutövare väljer att fortsätta bedriva verksamheten med stöd av ett meddelat tillstånd, bör det krävas att den även fortsättningsvis hantera som tillståndspliktig, till dess verksamhetsutövaren begär annat.

När det gäller frågan om hur tillstånd för icke tillståndspliktiga verksamheter ska upphävas, bedömer Naturvårdsverket att det behövs en ny, särskild bestämmelse i 24 kap MB. För det första är det osäkert om det är möjligt ur normgivningssynpunkt att i en förordning föreskriva hur och på vilka grunder ett tillstånd kan upphävas. För det andra är det lämpligt att samla alla bestämmelser om upphävande, återkallelse och ändring av tillstånd i ett sammanhang. För det tredje kan det finnas behov av en sådan bestämmelse även i andra sammanhang än vid just denna ändring av FMH och dess bilaga. Till exempel bör en sådan bestämmelse kunna ha betydelse för det fallet att en verksamhetsutövare reducerar omfattningen av sin verksamhet på ett sådant sätt att den inte längre är tillståndspliktig. Naturvårdsverket kan inte se några skäl till att det inte även i sådana fall ska finnas möjlighet att få tillståndet upphävt.

Sammantaget bedömer verket därför att det finns skäl att ta in en ny bestämmelse om upphävande av tillstånd i vissa fall i 24 kap MB. Den kan utformas på följande sätt.

24 kap. Tillstånd, giltighet, omprövning m.m.

8 a § *Efter ansökan av tillståndshavaren får tillståndsmyndigheten upphäva ett tillstånd som meddelats enligt [9 kap 6 §] miljöbalken, om tillståndsplikten för verksamheten har upphört.*

7.3 Förslag till ändrad och ny förordningstext i FMH och till övergångsbestämmelser

Nedan föreslår Naturvårdsverket de förändringar i FMH som bedöms nödvändiga till följd av de förslag som nu lämnas, samt förslag till övergångsbestämmelser. I de fall det bedöms nödvändigt lämnas författningskommentarer i direkt anslutning till de berörda bestämmelserna.

Allmänna bestämmelser

2 § I bilaga 1 till denna förordning anges om en verksamhet eller åtgärd kräver tillstånd eller anmälan enligt 9 kap. 6 § miljöbalken.

Obligatorisk prövning enligt 9 kap. 6 § miljöbalken

5 § Det är förbjudet att, om verksamheten eller åtgärden har beteckningen A eller B i *bilaga 1* till denna förordning ....

3. släppa ut eller lägga upp fast avfall eller andra fasta ämnen.

Det är också förbjudet att utan tillstånd enligt miljöbalken anlägga eller driva en miljöfarlig verksamhet i de fall farliga ämnen, som enligt vad som anges i avdelning 2 i *bilaga 1* innebär en miljöfarlig hantering, ingår eller avses ingå i verksamheten.

Första och andra styckena ..... uppkomma (Förordning 2003:1052).

6 § Tillståndsfrågor som avses i 5 § prövas av miljödomstolen.....

Om en verksamhet anges under rubriken "Farliga ämnen som innebär en miljöfarlig hantering som skall tillståndsprövas enligt 9 kap. 6 § miljöbalken" i avdelning 2 i *bilaga 1*, skall tillståndsfrågor prövas av miljödomstolen om verksamheten har beteckningen A och av länsstyrelsen om verksamheten har beteckningen B eller C eller inte anges med någon beteckning (Förordning 2003:1052).

11 § En dom eller ett beslut i ett tillståndsmål eller tillståndsärende skall sändas till Naturvårdsverket, länsstyrelsen och den kommunala nämnden. Har samråd med någon annan myndighet skett i ett ärende, skall beslutet även sändas till den myndigheten. Om en sådan dom eller ett sådant beslut rör verksamhet som anges under rubriken "Jordbruk, m.m." i avdelning 1 i *bilaga 1* till denna förordning skall den även sändas till Statens jordbruksverk. Förordning (2003:1052).

11 a § För verksamheter och åtgärder med utsläpp till luft eller vatten som omfattas av tillståndsplikt enligt vad som anges i avdelningarna 1 och 2 i *bilaga 1* till denna förordning, skall vid bedömning av behovet av försiktighetsmått och villkor särskilt beaktas om det i utsläppen förekommer ämnen som anges i *bilaga 3 till denna förordning* (Förordning 2003:1052).

Anmälningsskyldighet enligt 9 kap. 6 § miljöbalken m.m.

21 § Det är förbjudet att utan anmälan enligt miljöbalken

1. anlägga eller driva fabriker eller andra inrättningar eller bedriva annan miljöfarlig verksamhet som i *bilaga 1* till denna förordning har beteckningen C,

2. bedriva sådan verksamhet som avses i 1 om inrättningen eller verksamheten ändras och ändringen är av betydelse från störningssynpunkt,

3. ändra en inrättning eller verksamhet av sådant slag som i *bilaga 1* har beteckningen A eller B, om ändringen inte medför att tillstånd krävs enligt 5 § tredje stycket. ~~(Förordning 2004:555).~~

22 § En anmälan om åtgärd enligt 21 § skall göras *senast sex veckor innan* åtgärden vidtas. Anmälan skall vara skriftlig. Den skall ges in till den kommunala nämnden i frågor som anges i 21 § 1 och 2 samt till länsstyrelsen i frågor som anges i 21 § 3. *Anmälan skall göras till generalläkaren då generalläkaren utövar tillsynen.*

Om tillsynen över en inrättning eller annan verksamhet som avses i 21 § 3 har överlåtit till den kommunala nämnden, skall anmälan i stället göras till nämnden. ~~Anmälan skall göras till generalläkaren då generalläkaren utövar tillsynen.~~

Författningskommentar: Naturvårdsverket att tidpunkten för när en anmälan ska ges in bör regleras direkt i FMH. Skälen för detta har redovisats i avsnitt 7.1.11. Ändringen avseende anmälan till generalläkaren är endast redaktionell.

23 § Naturvårdsverket får meddela närmare föreskrifter om tidpunkt när en anmälan skall göras.

24 a § *För verksamheter som har beteckningen C i bilaga 1 till denna förordning och som även förtecknats i bilaga 2 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, skall den myndighet som handlägger anmälningsärendet i varje enskilt fall pröva om verksamheten behöver tillståndsprövas till följd av att den kan antas medföra betydande miljöpåverkan, enligt vad som närmare anges i 6 kap x § miljöbalken.* ~~(Förordning 2003:1052).~~

Författningskommentar: Denna bestämmelse behövs för genomförandet av MKB-direktivets bilaga 2. Resonemangen bakom detta har redovisats i avsnitt 7.1.1.

24 b § En verksamhet som anges i avdelning 2 i bilagan till denna förordning behöver inte anmälas om

1. den omfattas av tillståndsplikt med krav på miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken,

2. den saknar miljöpåverkan, eller

3. dess miljöpåverkan är utan betydelse. Förordning (2003:1052).

Författningskommentar: Denna bestämmelse behövs inte med det förslag som verket nu lämnar. Enligt Naturvårdsverkets bedömning kan det även ifrågasättas om denna bestämmelse är förenlig med MKB-direktivet. Enligt direktivet är det inte

verksamhetsutövaren, utan den behöriga myndigheten som ska bedöma om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Det medför att det inte bör kunna föreskrivas undantag från anmälningsplikten som baseras på att verksamhetsutövaren själv ska bedöma om anmälan behövs eller inte.

25 § En anmälan skall innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten skall kunna bedöma den miljöfarliga verksamheten eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter. En anmälan skall även, i den utsträckning som behövs i det enskilda fallet, innehålla en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. Anmälningshandlingarna skall ges in i tre exemplar, om verksamheten eller inrättningen har beteckningen A i *bilaga 1*, och i två exemplar i övriga fall.

Den kommunala nämnden skall genast sända ett exemplar av handlingarna till länsstyrelsen. Om anmälan har getts in till länsstyrelsen skall länsstyrelsen sända ett exemplar av handlingarna till nämnden. Om en anmälan avser en inrättning eller verksamhet som i *bilaga 1* har beteckningen A, skall nämnden eller länsstyrelsen också sända ett exemplar av anmälan till Naturvårdsverket.

40 a § *En kommun får föreskriva att den som inom kommunen avser att påbörja en verksamhet eller vidta en åtgärd som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt denna förordning senast en vecka innan verksamheten påbörjas eller åtgärden vidtas skall informera den kommunala nämnden om verksamheten eller åtgärden.*

Sådan information som avses i första stycket skall innehålla uppgift om

- 1. verksamhetsutövarens namn och organisationsnummer,*
- 2. den plats där verksamheten skall bedrivas eller åtgärden vidtas,*
- och*
- 3. verksamhetens art och omfattning.*

Sådana verksamheter som anges i bilaga 2 till denna förordning får omfattas av informationsplikt enligt *första stycket*.

Av kommunen meddelade föreskrifter enligt första stycket gäller inte för de inrättningar eller åtgärder som generalläkaren utövar tillsyn över.

Författningskommentar: Genom denna bestämmelse införs möjligheter för kommunerna att föreskriva informationsplikt för vissa typer av verksamheter. Se vidare avsnitt 7.1.9.

43 § På en särskild karta skall märkas ut områden som avses i 13 § tredje stycket andra meningen, 17 § första stycket andra meningen, 40 samt 42 §§. Kartan skall fogas till kommunens övriga föreskrifter om *miljö- och* hälsoskyddet i kommunen.

Författningskommentar: Ändringen är konsekvent med förslagen till ändringar i 9 kap 12 och 13 §§ MB.

Övergångsbestämmelser (till de förslag som lämnas här)

1. *Denna förordning träder i kraft den [...].*

2. *Följande gäller för verksamheter som påbörjats före den [ikraftträdandedatum för denna förordning] och som inte har tillstånd enligt 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, om*

tillståndsplikt införs till följd av denna förordning. Verksamheten får fortsätta att bedrivas till och med den 31 december 2005 trots att tillståndsplikten införs. Därefter får verksamheten bedrivas endast om den som bedriver verksamheten lämnat in en ansökan om tillstånd till tillståndsmyndigheten senast den 31 december 2005 och tillståndsmyndigheten inte beslutar något annat.

3. Följande gäller för verksamheter som påbörjats före den [ikraftträdandedatum för denna förordning] och som inte har tillstånd eller har anmälts enligt 5 § respektive 21 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, om anmälningsplikt införs till följd av denna förordning. Verksamheten får fortsätta att bedrivas till och med den 31 december 2005 trots att anmälningsplikten införs. Därefter får verksamheten bedrivas endast om den som bedriver verksamheten senast den 31 december 2005 gjort en anmälan till tillsynsmyndigheten.

4. Det som sägs i punkterna 2 och 3 gäller inte täkter som har tillstånd enligt 12 kap 1 § miljöbalken eller enligt naturvårdslagen (1964:822) eller motsvarande bestämmelser i äldre lag, eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av sådana bestämmelser. Sådana tillstånd skall fortsätta att gälla och skall anses vara meddelade med stöd av 9 kap 6 § miljöbalken och 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, såvitt avser de frågor som prövats.

Författningskommentar: Övergångsbestämmelsen innebär att täkttillstånd som meddelats med stöd av äldre bestämmelser får rättskraft enligt 24 kap 1 § MB (jfr 5 § övergångsbestämmelserna till MB). Det är en skillnad mot vad som har gällt för sådana tillstånd tidigare. Rättskraften enligt 24 kap 1 § är dock begränsad till att avse de frågor som prövats, varför till exempel frågor om miljö- och hälsoskydd i vid bemärkelse inte torde träffas av rättskraften för en stor del av de äldre täkttillstånd som prövats enligt naturvårdslagen. Även för tillstånd meddelade med stöd av 12 kap kan det finnas frågor som omfattas av tillämpningsområdet för 2 kap MB som inte prövats. För tydlighetens skull bör det även i denna bestämmelse anges att rättskraften endast avser de frågor som prövats i tillståndsärendet.

5. Det som sägs i punkterna 2 och 3 gäller inte om tillsynsmyndigheten enligt 9 kap. 6 § andra stycket miljöbalken har förelagt verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd.

6. Bestämmelserna i denna förordning om att en anläggning för deponering av avfall är tillståndspliktig under anläggningens driftfas skall endast tillämpas på anläggningar som tar emot avfall efter den [ikraftträdandedatum för denna förordning].

7. Följande skall gälla för verksamheter som har tillstånd enligt 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd eller motsvarande bestämmelser i äldre författning, om verksamheten genom denna förordning upphör att vara tillståndspliktig. I 24 kap 8 a § miljöbalken finns bestämmelser om upphävande om sådana tillstånd. Verksamheten får inte ändras utan att verksamhetsutövaren erhållit tillstånd enligt miljöbalken för ändringen eller tillståndsmyndigheten har upphävt tillståndet. Tillstånd krävs dock inte om ändringen är mindre och inte innebär att en olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön kan uppkomma.

Författningskommentar: Skälen för denna bestämmelse har redovisats i avnitt 7.2.3. Förslaget innebär i korthet att tillstånden fortsätter att gälla för verksamheter som

upphört att vara tillståndspliktiga och att ändringar av verksamheten även fortsättningsvis kommer att kräva tillstånd i samma utsträckning som gällde tidigare. Möjligheten att få tillståndet upphävt regleras i 24 kap MB, med hänsyn till att alla andra frågor om tillståndets giltighet, återkallelse, omprövning m.m. finns där.

8. Mål eller ärenden rörande tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 5 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd eller motsvarande bestämmelser i äldre författning som före denna förordnings ikraftträdande inlett hos miljödomstol eller annan myndighet som till följd av denna förordning inte längre skall handläggas sådana mål eller ärenden, skall slutföras av den instans som inlett målet eller ärendet.

Författningskommentar: Bestämmelsen motsvarar 20 § i övergångsbestämmelserna till miljöbalken.

8 Konsekvenser

Naturvårdsverkets förslag ger framförallt lättnader för verksamhetsutövarna. Dessa uppgår till i storleksordningen 115 Mkr när hänsyn tagits till att en överföring av tillståndsplikten för täkter från 12 kap. MB till 9 kap. MB medför ökade kostnader för rapportering.

De statliga myndigheternas kostnader minskar med i knappt 10 Mkr. Hur de kommunala miljönämndernas kostnader minskar är mer svårbedömt, men besparingen är mindre än för staten.

8.1 Färre prövningspliktiga verksamheter

Naturvårdsverkets förslag till ny FMH-bilaga minskar antalet prövningspliktiga miljöfarliga verksamheter med ca 1 350 st, se tabell nedan⁵⁴. Det motsvarar 35 - 40 % av den nationellt reglerade och påverkbara andelen tillståndspliktiga verksamheter och mellan 20 och 25 % av samtliga idag tillståndspliktiga verksamheter.

Antalet verksamheter som träffas av EG-direktiv bedömer vi idag till ca 2 500 st, det vill säga ca 500 fler än i tidigare bedömningar. En verksamhet kan träffas av flera EG-direktiv. IPPC-direktivet träffar ca 1 100 st⁵⁵ och MKB-direktivets bilaga 1 verkar kunna träffa några hundra fler. Avfallsdirektiven träffar fler än 1 000 verksamheter som enligt förslaget blir tillståndspliktiga. Då har vi ändå föreslagit att många verksamheter som hanterar avfall bör vara anmälningspliktiga (C-verksamheter) trots att de borde vara tillståndspliktiga enligt ett eller flera av direktiven.

Hur omfattningen på anmälningsplikten påverkas totalt är svårbedömt. Anmälningsplikten rör i högre utsträckning än tillståndsplikten småföretagare. Det register som finns för C-verksamheterna är inte offentligt. Uppgifterna i det används för debitering av avgift för miljöskade- och saneringsförsäkringen. Det ägs av en betalarförening och administreras av Svenskt Näringsliv. Naturvårdsverket har efterfrågat ett utdrag men måst avstå på grund av kostnaderna för ett sådant.

När FMH-bilagan ändrades i december 2003 genom SFS 2003:1052 tillkom C-verksamheter som inte är anmälda. Avsaknaden av anmälningar för C-verksamheter skattar vi till totalt 5 % av det totala antalet anmälningspliktiga.

Genom vårt förslag till ny bilaga blir en del B-verksamheter anmälningspliktiga som ännu inte tillståndsprövats. Dessa bör också betraktas som oanmälda.

Genom vårt förslag om en kommunal informationsplikt skulle antalet C-verksamheter minska. Vi uppskattar grovt att storleksordningen på minskningen är 100 st. Detta medför sammanfattningsvis att antalet C-verksamheter skulle öka med i storleksordningen 1 250 st (= 1 350 – 100).

---

⁵⁴ Fördelningen på A- och B-nivå med den gällande bilagan har hämtats från datasystemet CEMIR och andra tillgängliga data. Det gäller också uppgifterna om saknade tillstånd. Uppgifterna om C-nivån med den gällande FMH-bilagan är uppskattningar gjorda utifrån äldre källmaterial. Det saknas aktuella uppgifter från tiden efter MB. FMH-bilagan har sedan dess ändrats i både minskande och ökande riktning.

⁵⁵ Svensk miljöutvärdering 2002, Naturvårdsverkets Rapport 5274

Verksamhet	antal anläggningar enl. dagens bilaga	antal utan tillstånd resp. anmälan idag	antal anläggningar med föreslagen bilaga	antal utan tillstånd/ anmälan med föreslagen bilaga
A-verksamhet	500	25	450	20
B-verksamhet 1*	1 000	250	1 050	250
B-verksamhet	4 500	1100	3 150	800
C-verksamhet	17 500	875	18 750	1200

* Med B-verksamhet 1 avses i den här tabellen och i kommande tabeller sådana B-verksamheter som är upptagna på MKB-direktivets bilaga 1

Av tabellen framgår att vårt förslag leder till uppskattningsvis 50 färre A-verksamheter.

I ovanstående siffror är inte täkterna medräknade. Se kommande avsnitt om täkter.

Uppgifterna om antalet tillståndspliktiga verksamheter som saknar tillstånd har vi hämtat från sammanställningar i datasystemet CEMIR och tidigare statistiska uppgifter.

8.2 Kostnaderna minskar totalt sett

Av tabellen i det här avsnittet framgår storleksordningen på hur vårt förslag påverkar kostnaderna för FMH-bilagan hos verksamhetsutövare och myndigheter. Besparingen på 216 Mkr per år exkluderar värdet av minskat produktionsbortfall och färre försenade investeringar m.m. Den exkluderar också kostnaderna för prövning av täkter enligt 9 kap. 6 § istället för enligt 12 kap. 1 § MB.

Tabellen speglar de årliga kostnadsförändringarna två år framåt. Tidsperioden är vald på grund av att de direkta kostnaderna påverkas under den här tiden på ett särskilt sätt. Enligt övergångsbestämmelserna ska nämligen alla tillståndspliktiga verksamheter utan tillstånd ha sökt ett sådant senast utgången av 2005 och anmälningspliktiga verksamheter ska vara anmälda till samma datum. Därför belastas företag och myndigheter särskilt under perioden 2005-2006. De närmaste åren därefter kan kostnadsbilden komma att se annorlunda ut.

De indirekta årliga kostnaderna påverkas inte av vilken tidsperiod vi väljer.

För de kommunala miljönämnderna behöver beräkningen kompensera för den ökade arbetsbörda som det kan innebära att få ansvar för prövningen av något mer komplexa eller något större verksamheter än idag och det arbete som föranleds av att MKB-direktivets bilaga 2 införs på C-nivån. I tabellen har vi inkluderat en sådan kompensation med ca 10 årstjänster.

Från statens besparingar enligt tabellen på sammanlagt 37 Mkr per år ska dras ökade kostnader för vägledning av den kommunala tillsynen. Storleksordningen på den har vi inte kunnat beräkna. Bland annat saknar vi uppgifter på vad vägledningen kostar idag.

För statens räkning ska hänsyn också tas till minskade inkomster eftersom 1 350 färre verksamheter kan debiteras årliga tillsyns- och prövningsavgifter. Utifrån bestämmelserna i 2 kap. i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn blir inkomstbortfallet 17 Mkr per år. Av avsnittet längre fram framgår att statens besparing kan komma att minska med ytterligare några miljoner kronor per år genom att täkterna

överförs till FMH-bilagan. **Staten sparar** således 36 Mkr plus 1 Mkr minus 17 Mkr i intäktsbortfall minus 9 Mkr för täkterna minus ökade kostnader för vägledning, vilket blir ca **10 Mkr som högst**. Då är inte effekterna av förändringar i avgiftsdebiteringen för täkter medräknade.

Om intäktsbortfallet för staten ger en motsvarande kostnadsänkning för verksamhetsutövarna går inte att bedöma eftersom kommunerna sätter egna avgifter.

Årliga kostnadsförändringar i Mkr 2005-2006 med föreslagen FMH-bilaga			
	<i>direkta</i>	<i>indirekta</i>	<i>totalt</i>
Verksamhetsutövare	-95	-78	-173
Miljödomstol	-1	0	-1
Länsstyrelse/MPD	-27	-9	-36
Kommunala miljönämnder	-2	-7	-5
TOTALSUMMA Mkr/år			-216

Både den direkta och den totala kostnaden för FMH-bilagan under perioden 2005 till 2006 skulle med vårt förslag därmed minska med ca 15 % av dagens. Dagens kostnader framgår av nästa avsnitt.

Som framgår av tabellen har vi specificerat kostnaderna för FMH-bilagan på direkta och indirekta. De direkta speglar kostnaderna för att genomföra tillstånds- eller anmälningsprocessen för de tre mest inblandade aktörerna. De indirekta speglar andra följd effekter av att verksamheter finns upptagen FMH-bilagan. Dem vi tagit med är kostnader för miljörapportering (26 kap. 20 § MB), dokumentation av egenkontrollen enligt förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll samt avgifter för miljöskadeförsäkring enligt 2-3 §§ förordningen (1998:1473) om miljöskadeförsäkring och saneringsförsäkring⁵⁶.

Kostnaderna är så klart en kombinerad följd också av andra regleringar. Dessa innehåller allmänna hänvisningar, ofta i lagbestämmelser, till vad som är tillstånds- eller anmälningspliktigt. Kostnaderna för hela regleringen och vilka som träffas av dem blir då konkreta genom vilka verksamheter som omfattas av FMH-bilagans olika prövningsnivåer.

8.2.1 FMH-bilagan kostar drygt 1 500 miljoner per år

Den årliga kostnaden för den nuvarande FMH-bilagan för perioden 2005 – 2006 beräknar Naturvårdsverket till drygt 1 500 miljoner kronor. Av den summan faller runt 60 % tillbaka på kostnader för prövningsprocesserna. Resten är andra indirekta kostnader av bilagan. Ingångsvärdena för beräkningen framgår av avsnitt 8.3.

Siffran exkluderar värdet av produktionsbortfall och försenade investeringar m.m.. Kostnaderna för prövning av täkter är heller inte medräknade. Dessa återkommer vi till längre fram.

⁵⁶ Kostnader för miljöredovisning enligt 6 kap. årsredovisningslagen tillkommer liksom kostnader för Naturvårdsverkets medverkan som part i vissa ärenden samt kostnader för överklagningar. Därtill fördelas kostnader och inkomster om genom att debiteringsbasen för prövnings- och tillsynsavgifter förändras.

Verksamhetsutövares årskostnad (Mkr) 2005-2006 med GÄLLANDE FMH-bilaga						
	nyansökningar*	ändringar	MSF-avgift/år	miljörapport	dok. Egenk./	SUMMA
A-verksamheter	8	140	3,5	50	20	221
B-verksamheter 1	38	62	3,5	60	30	193
B-verksamheter	169	135	6,3	270	90	670
C-verksamheter	11	44	7,0	-	88	149
	225	380	20	380	228	1233

*Kolumnen gäller tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter utan tillstånd eller anmälan

Myndigheternas/miljödomstolarnas årskostnad (Mkr) 2005-2006 med GÄLLANDE FMH-bilaga						
	ansökningar/anmälningar			miljörapport		SUMMA
	MD	MPD/Lst	MHN	Lst	MHN	
A-verksamheter	13	63	3	5,8	0,5	85
B-verksamheter 1		35	10	4,0	3,0	52
B-verksamheter		80	26	7,6	10,5	121
C-verksamheter			18			18
	13	175	57	17	14	276

S:a direkta kostnader i Mkr/år	850	S:a indirekta kostnader i Mkr/år	659
--------------------------------	-----	----------------------------------	-----

TOTALT Mkr/år	1509
----------------------	-------------

Verksamhetsutövares årskostnad (Mkr) 2005-2006 med FÖRESLAGEN FMH-bilaga						
	nyansökningar*	ändringar	MSF-avgift/år	miljörapport	dok egenk.	SUMMA
A-verksamheter	7	126	3,2	45	20	201
B-verksamheter 1	38	65	3,7	63	30	199
B-verksamheter	122	95	4,4	189	90	496
C-verksamheter	15	47	7,5		94	163
	178	332	19	297	234	1060

Myndigheternas/miljödomstolarnas årskostnad (Mkr) 2005-2006 med FÖRESLAGEN FMH-bilaga						
	ansökningar/anmälningar			miljörapport		SUMMA
	MD	MPD/Lst	MHN	Lst	MHN	
A-verksamheter	12	57	6	2,6	0,2	78
B-verksamheter 1		36	10	2,5	1,9	51
B-verksamheter		54	18	3,5	4,9	81
C-verksamheter			21			21
	12	147	55	9	7	230

S:a direkta kostnader i Mkr/år	725	S:a indirekta kostnader i Mkr/år	565
--------------------------------	-----	----------------------------------	-----

TOTALT Mkr/år	1290
----------------------	-------------

Vårt förslag reducerar således kostnaderna till ca 1 300 Mkr per år. Av den summan faller nästan 1 100 miljoner på verksamhetsutövarna varav knappt hälften på den större gruppen

med vanligen mindre miljöpåverkande B-verksamheter, alltså den grupp som inte omfattas av MKB-direktivets bilaga 1.

8.2.2 Täkterna tillkommer

Uppgifter från SGU säger att ungefär 2 700 täkter prövas idag enligt 12 kap. 1 § MB. Dessa är i vårt förslag införda som tillståndspliktiga hos länsstyrelserna/miljöprövningsdelegationerna (MPD).

Täkterna fördelar sig på olika slag enligt nedan. Statistiken är hämtad från SGU och avser år 2002 och exkluderar husbehovstäkterna. Naturvårdsverket saknar uppgifter om hur många dessa är, men antar att antalet kan vara högt.

Bergtäkter	559 st.
Grustäkter	1741 st.
Matjordstäkter	55 st.
Moräntäkter	220 st.
Lertäkter	7 st.
Växttorvtäkter:	72 st.

Överföringen från 12 kap. 1 § MB till FMH-bilagan är egentligen en effekt av Miljöbalkskommitténs (MBK) förslag i betänkandet ”En effektivare miljöprövning” (SOU 2003:124). Därför är täkterna inte med i tabellerna i avsnitten ovan. Om MBK:s förslag inte genomförs bör heller inte FMH-bilagan ändras i den här delen. I så fall påverkas heller inte kostnaderna.

Eftersom Naturvårdsverket inte känner till kostnaderna för prövningen enligt 12 kap. 1 § MB går det inte att beräkna hur vårt förslag förändrar kostnadsbilden. Miljöbalkskommittén (MBK) har bedömt att deras förslag inte leder till ökade kostnader för länsstyrelserna, men att kommunerna kan behöva förstärka sin kompetens för tillsyn över de täkter som görs anmälningspliktiga⁵⁷.

Med antagandet att kostnaderna för en täktrapport uppgår till 10 000 kronor per år och att de för en miljörapport motsvarar hälften av genomsnittskostnaden för övriga tillståndspliktiga verksamhetsutövare (alltså 30 000 kronor per år) medför detta en årlig kostnadsökning för utövare av täkter med ca 55 Mkr (=2 700 st x 20 000 kr). För tillsynsmyndigheternas (framförallt länsstyrelserna) handläggning skulle kostnaderna öka med ca 9 Mkr per år om handläggningstiderna antas öka med 4 h per rapport (= handläggningstiden på 6 h för miljörapport minus 2 h för täktrapport). Då är fortfarande kostnaderna för ett ökat antal anmälningspliktiga täkter (främst husbehovstäkter) samt för miljöredovisning enligt årsredovisningslagen oräknade. Inte heller eventuella effekter av förändringar i avgiftsdebiteringen för täkter är medräknade.

8.2.3 Mest positiva konsekvenser för småföretag

Ovan har Naturvårdsverket berört att förslaget i medför lättnader för företagen när det gäller kostnaderna och administration. Dessa lättnader träffar också de små företagen genom att färre sådana behöver söka tillstånd eller anmäla sin verksamhet.

---

⁵⁷ SOU 2003:124, avsnitt 4.5.1

Som ett komplement till ovanstående avsnitt om konsekvenserna av vårt förslag redovisar Naturvårdsverket nedan i korthet hur små företag särskilt kan beröras. Det gör vi utifrån vad som tas upp i förordningen (1998:1820) om särskilda konsekvenser av reglers effekter för små företags villkor.

I inledningen av den här rapporten redogör Naturvårdsverket för skälen till översynen. Där framgår bland annat att vi beaktat företagets behov av minskad administrativ börda.

I arbetet med att upprätta miljökonsekvensbeskrivningar, ansökningar, anmälningar och miljörapporter tar verksamhetsutövare ofta hjälp från konsulter. Vårt förslag medför att marknaden för dessa minskar. Minskningen i intäkter för konsulter motsvarar en ansevärd del av vad verksamhetsutövarna sparar i utgifter. En hel del konsulter arbetar i små företag eller är ensamföretagare.

Naturvårdsverket bedömer inte att de små företagen behöver vidta några särskilda administrativa, praktiska eller andra åtgärder till följd av förslaget. Tidsåtgången för administration bör minska för dem som flyttas från tillstånds- till anmälningsplikt. Det samma gäller för dem som inte längre bör vara anmälningspliktiga, även om de skulle råka bli föremål för krav på kommunal informationsplikt.

Resursbelastningen minskar också som en följd av att regler som är upphängda på tillstånds- eller anmälningsplikten inte längre blir tillämpliga på de verksamheter som flyttas ner i eller från FMH-bilagan. Det gäller miljörapportering, dokumentation av egenkontroll och mätningar enligt verkets föreskrifter (2000:15) om mätning och provtagning i vissa verksamheter, avgifter för miljöskade- och saneringsförsäkring samt kravet på miljöredovisning enligt årsredovisningslagen.

Den kommunala informationsplikten kan medföra att reglerna kan komma att variera mellan kommunerna. Det påverkar framför allt dem som flyttar mobila anläggningar över kommungränserna. Å andra sidan blir förfarandet betydligt enklare där det införs, än som idag, då anmälningsplikt råder överallt och med sex veckors varsel.

Naturvårdsverket menar att det inte behövs särskilda hänsyn till små företag när det gäller hur förändringarna bör träda ikraft.

Det kan behövas särskilda informationsinsatser från de kommuner som inför en informationsplikt, exempelvis genom att ta fram en enkel broschyr och göra den lätt tillgänglig eller genom information på den berörda kommunens hemsida. Detta bör kommunerna själva beakta och genomföra.

Hur samråd och samverkan gått till i arbetet framgår av avsnitt 2.

8.2.4 Behovet av tillsynsvägledning ökar

Naturvårdsverkets arbete som part i vissa större tillståndsärenden påverkas inte. Däremot innebär en nerflyttning av verksamheter från tillstånds- till anmälningsplikt att behovet av vägledning av den kommunala tillsynen ökar. Detta påverkar även länsstyrelserna på samma sätt och i viss utsträckning också Jordbruksverket. En del av statens besparingar av vårt förslag äts därmed upp av ökat vägledningsbehov. Resurserna för tillsynsvägledningen är redan sedan tidigare underdimensionerade.

Ett exempel på detta behov är att vägledningen tydliggör att kommunerna kan behöva samråda i anmälningsärenden med fler intressenter än tidigare när verksamheter flyttas från länsstyrelsen till kommunal prövning. En skyldighet att höra dem som kan beröras av saken finns i 26 § FMH. Stora verksamheter kan beröra sakägare i andra kommuner. Ett

exempel är när jordbruksföretag anmäler stora djurbesättningar. Arealer för spridning av gödsel kan då finnas i ett område som sträcker sig över flera kommuner.

Se vad vi sagt tidigare i avsnitt 3.5.5 om konsekvenserna av eventuellt ökad användning av generella föreskrifter.

8.2.5 Inga men för miljön och människors hälsa

Naturvårdsverket har försökt få fram statistik eller annan data som visar miljöpåverkan från de verksamheter som flyttas från tillstånds- till anmälningspliktig nivå. Tyvärr är de data som finns tillgängliga behäftade med sådana brister och ofullständigheter att det inte går att nyttja dem för det här ändamålet.

Naturvårdsverket har också vid andra tillfällen och som underlag för annat utredningsarbete sökt efter liknande statistik. Vi har då även hört efter vad branscherna själva kan ha tagit fram. Vid samtliga försök har vi inte haft någon framgång.

Frågan uppstår då hur det påverkar miljön att tillståndspliktiga verksamheter görs anmälningspliktiga. Som vi sagt i flera avsnitt har miljönyttan från prövningen av punkt-källor uppstått trots att antalet verksamheter efter hand minskat, att många tillståndspliktiga genom åren saknat tillstånd och att det är vanligt med gamla tillstånd bland dem som ändå omfattats av sådana.

Kraven på skyddsåtgärder och försiktighetsmått förändras inte genom vårt förslag och gällande tillstånd fortsätter gälla.

Naturvårdsverket menar också att påverkan på miljön av förändringar i prövningsplikten av miljöfarlig verksamhet inte bara är en fråga om tillstånds- eller inte tillståndsplikt. Effekten av förändringarna måste relateras till andra styrmedel och till nyttan för miljön och människors hälsa av annat arbete enligt MB.

Vår bedömning är därmed att vårt förslag till ny FMH-bilaga inte negativt påverkar skyddet av miljön eller människors hälsa. I enstaka fall kan det inte uteslutas att lokala störningar kan uppkomma som kanske skulle gått att undvika genom en bibehållen tillstånds- eller anmälningsplikt. Lokala störningar som buller och oro för påverkan på den egna hälsan är relativt vanligt förekommande när nya verksamheter ska etableras på en ort. Sådana störningar får då rättas till genom tillsynsmyndighetens skyldighet enligt 26 kap 1 § MB att genomdriva samma krav på försiktighetsmått enligt 2 kap. MB som en tillstånds- eller anmälningsprocess skulle resultera i. Är störningen tillräckligt stor i ett enskilt fall kan myndigheten dessutom ställa krav på en ansökan om tillstånd med stöd av 9 kap. 6 § MB.

8.2.5 Andra konsekvenser

Försvarsmakten får något lägre kostnader genom att tillståndsplikten för deras hamnar försvinner.

För kommunerna i utflyttningsbygder bör förslaget om att ändra sättet att reglera tillståndsplikten för avloppsreningsverken medföra lägre kostnader. Tillståndsplikten behöver där inte upprätthållas på grund av en historiskt betingad överkapacitet.

Vi föreslår att ett antal tillståndspliktiga typer av verksamheter blir anmälningspliktiga om de är anslutna till externt tillståndspliktigt avloppsreningsverk. Det medför att kostnaderna för dem som driver sådana avloppsreningsverk (huvudmännen) kan påverkas för att

utifrån bestämmelserna i lagen (1970:244) om allmänna vatten och avloppsanläggningar bevaka att verksamheterna inte negativt påverkar den egna anläggningen.

Naturvårdsverket bedömer också att vårt förslag allmänt minskar kostnaderna för utövare av mindre verksamheter (småföretagare). Det beror dels på att vi föreslår fler eller höjda nedre gränser i många punkter och dels på förslaget om informationsplikt istället för anmälningsplikt. Genom regler om informationsplikt behöver verksamhetsutövarna inte anmäla ändringar av verksamheten, dokumentera egenkontrollen enligt egenkontrollförfordningen, betala avgift för miljöskade- och saneringsföräkring och i vissa fall heller inte upprätta miljöredovisning enligt årsredovisningslagen. Kostnader som kan knytas till själva anmälningsprocessen försvinner.

En rättslig konsekvens är att det inte längre blir möjligt att tillämpa 3 och 4 kap. MB på de tillståndspliktiga verksamheter som vi föreslår blir anmälningspliktiga. Miljöbalkskommittén har föreslagit att detta bör bli möjligt⁵⁸. Samtidigt ska tilläggas att dessa kapitel ska tillämpas vid alla planläggning och i alla ärenden rörande bygglov och förhandsbesked enligt plan- och bygglagen⁵⁹.

För miljöorganisationerna blir det färre verksamheter där deras rätt att överklaga tillståndsbeslut kan komma ifråga.

Tillsyns- och prövningsmyndigheterna kommer att få registrera om verksamheterna i datasystemet EMIR (omklassning). Datasystemet ger underlag till den internationella rapporteringen. Ett återkommande sådant arbete går däremot att undvika eftersom förslaget innebär att bilagan inte längre knyts till förändringar i SNI-systemet.

EG-direktiv blir lättare att införliva och synliggöra. Det blir också lättare att skilja den svenska ambitionsnivån på prövning från den EG-reglerade och därmed att också utvärdera nyttan med den.

8.3 Underlaget

Naturvårdsverket har med konsult hjälp undersökt verksamhetsutövarnas kostnader för att söka tillstånd eller anmäla ny eller ändrad verksamhet. Underlaget är baserat på ett urval av ärenden och de faktiska kostnaderna för varje moment i ett ansökningsförfarande.

Verksamhetsutövarnas kostnader för att upprätta miljörapporter har också tagits fram med konsult hjälp i den pågående översynen av reglerna för miljörapport.

Myndigheternas resursåtgång och kostnader i tabellerna nedan är bedömda i samverkan med länsstyrelserna. Bedömningen av frekvenserna för ändringar bygger dels på att Naturvårdsverket får in alla ansökningar för A-verksamheterna i landet och i övrigt på bedömningar som gjorts av personal på länsstyrelserna. Underlaget i den här delen bygger också på samtal med personer som arbetar eller nyligen har arbetat med prövning och tillsyn på Naturvårdsverket, länsstyrelse eller kommunal miljönämnd. Hänsyn har också tagits till synpunkter från referensgruppen.

Data om antalet A- och B-verksamheter och andelen tillståndsgivna sådana är hämtade från CEMIR och jämfört med andra befintliga källor.

---

⁵⁸ Miljöbalken under utveckling (SOU 2002:50), sidorna 73-98

⁵⁹ 1 kap. 2 § och 2 kap. 1 § andra stycket PBL

Vi har utgått från tidsåtgången på Lst/MPD och när vi tagit fram ett värde för Miljödomstolarnas resursåtgång och timkostnader.

Verksamhet	Effektiv handläggningstid av ansökan/anmälan i h				
	MD	MPD/Lst	MHN	tillst. ändr; % av nytt	anm. ändr; % av nytt
A-verksamhet	160	160	75	80	15
B-verksamhet 1	-	130	50	80	15
B-verksamhet	-	100	40	80	15
C-verksamhet	-	-	20	-	25

Verksamhet	Ändring av tillstånd/anmälan			Kostnad i kr/h		
	Antal tillstånd/år		Antal anmälningar/år	MD	MPD/Lst	MHN
A-verksamhet	0,20		6			
B-verksamhet 1	0,17		1	900	800	600
B-verksamhet	0,08		0,5			
C-verksamhet	-		0,25			

Verksamhet	Verksamhetsutövarnas kostnader i kronor		
	ny verksamhet	ändringstillstånd	ändringsanmälan
A-verksamhet	600000	500000	30000
B-verksamhet 1	300000	250000	20000
B-verksamhet	300000	250000	20000
C-verksamhet	25000	-	10000

Verksamhet	antal anläggningar med GÄLLANDE bilaga	antal utan tillstånd resp. anmälan med GÄLLANDE bilaga	antal anläggningar med FÖRESLAGEN bilaga	utan tillstånd/anmälan med FÖRESLAGEN bilaga
A-verksamhet	500	25	450	20
B-verksamhet 1	1 000	250	1 050	250
B-verksamhet	4 500	1125	3 150	790
C-verksamhet	17 500	875	18 750	1200

Verksamhet	Handläggningstid av miljörapporter i timmar		Fördelning av tillsynsansvar i %	
	Lst	MHN	Lst	MHN
A-verksamhet	16	16	90	10
B-verksamhet 1	10	10	50	50
B-verksamhet	6	6	35	65
C-verksamhet	-	-	0	100

Verksamhet	Verksamhetsutövarnas årliga kostnader		
	miljörapporten	dok. egenkontroll	MSF-avgift*
A-verksamhet	100000	40 000	7000
B-verksamhet 1	60000	30000	3500
B-verksamhet	60000	20000	1400
C-verksamhet	-	5000	400

* avgift för miljöskade- och saneringsförsäkring

Våra beräkningar bygger således på att vi måste anta vissa ingångsvärden. Av tabellerna framgår exempelvis att vi utgått från att en utövare av en genomsnittlig A-verksamhet ansöker om tillstånd för en tillståndspliktig ändring varje femte år och vidtar sex anmälningspliktiga ändringar per år. Utövare av B-verksamheterna antas göra en tillståndspliktig ändring varje sjätte respektive tolfte år, beroende på storleken på verksamheten, och ändra verksamheten efter anmälan en gång per år respektive en gång vartannat år. Handläggningstiden för ändringar har schabloniserats till procentsatser av tiden för att handlägga tillstånd eller anmälan för ny verksamhet.

Hur riktiga ingångsvärdena i tabellerna ovan är kan så klart diskuteras. De används i en beräkning som är tänkt att ge en ungefärlig bild på storleksordningar och av vad vårt förslag ger för ungefärliga ekonomiska effekter.

Den kostnadsminskning på drygt 200 Mkr som vi räknat ut i avsnitt 8.2 som en effekt av vårt förslag är en relativ siffra. Den speglar en förändring av FMH-bilagan och med oförändrade regler i övrigt. Det medför att felaktigheter i siffermaterialet delvis tar ut varandra när kostnader för vårt förslag dras från kostnaderna för den gällande FMH-bilagan.

Naturvårdsverket har från Näringslivets representanter i referensgruppen och i enskilda större företag fått påpekanden om att kostnaderna för att ansöka om tillstånd kan vara betydligt högre än vad vi angivit ovan. Att söka tillstånd för större verksamheter kan uppgå till i storleksordningen 2 Mkr eller mer för bara konsultkostnader. Underlaget vi tagit fram visar också att kostnadsbilden har stor spridning. Här ska man komma ihåg att flertalet tillståndspliktiga verksamheter inte är av den största storleken. Enskilda stora företags kostnader späds ut av de lägre kostnaderna för det betydligt större antalet mindre B-verksamheter när vi räknat på ett genomsnitt för alla.

Frekvensen för hur ofta tillstånds- eller anmälningspliktiga ändringar görs varierar så klart också mycket.

För att få en uppfattning om hur olika antagande slår har vi räknat på effekterna av att dubblera och halvera siffror i underlaget och samtidigt behålla alla övriga siffror. Två siffror bland ingångsvärdena går då att urskilja som påtagligt påverkar slutresultatet. De övriga har en relativt liten påverkan på beräkningen (storleksordningen 5 % eller mindre).

Den ena är hur ofta B-verksamheter utanför MKB-direktivets bilaga 1 (de mindre B-verksamheterna) söker tillstånd för att ändra sin verksamhet. Dubblas eller halveras frekvensen ökar eller minskar den årliga totala kostnadsminskningen med vårt förslag med mer än 40 % respektive drygt 10 %. Det är de direkta kostnaderna som följer av FMH-bilagan som påverkas, framförallt hos verksamhetsutövare och på länsstyrelser.

Den andra siffran rör samma grupp verksamhetsutövares kostnader för att upprätta en miljörapport. Vi har använt siffran 30 000:-/år. Dubblas siffran ökar den årliga besparingen av vårt förslag med ca 25 %, halveras den minskar besparingen med ca 10 %. Det är de indirekta kostnaderna hos enbart dessa verksamhetsutövare som påverkas.

Oberoende av hur siffrorna som avser tillståndspliktiga verksamheter ändras enligt ovan så minskar ändå alltid kostnaderna för alla inblandade. Men den totala effekten på myndigheterna blir mycket osäker med tanke på vad vi sagt ovan i avsnitt 8.2.2.

Att det är just dessa två siffror som mest påverkar totalresultatet är förklarligt. Kostnaderna för en ansökan är höga och siffrorna berör många verksamhetsutövare.

Bilaga 1 Förslag till nya FMH-bilagor

BILAGA 1

Förteckning över miljöfarlig verksamhet för vilken tillstånds- eller anmälningsplikt gäller enligt 5 eller 21 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Vid varje slag av verksamhet anges var tillstånd skall sökas eller anmälan göras enligt följande:

A: tillstånd skall sökas hos miljödomstol

B: tillstånd skall sökas hos länsstyrelsen

C: anmälan skall göras till den kommunala nämnden.

FÖRSLAG TILL PUNKTER

KOMMENTARER TILL PUNKTERNA

AVDELNING 1 VERKSAMHETER

Många typer av anläggningar kan träffas av flera punkter i bilagan. I de fall som träffarna beror på EG-direktiv så är det i första hand den EG-styrda punkten som anläggningen ska falla under. För att säkerställa att så blir fallet måste det i de nationellt reglerade punkterna införas undantag som styr klassificering rätt. I några fall bör en verksamhet alltid vara anmälningspliktig. Då måste ett undantag införas i de punkter som annars skulle göra anläggningen tillståndspliktig.

Benämning av miljöfarlig verksamhet som skall tillståndsprövas eller anmälas enligt 9 kap. 6 § miljöbalken	Ny kod	Prövningsnivå	Nuvarande kod och nivå	
JORDBRUK, M.M. Djurhållning m.m.				
Anläggning med <ul style="list-style-type: none"> • mer än 40 000 platser för fjäderfän, • mer än 2 000 platser för slaktsvin, tyngre än 30 kg, avsedda för produktion (som slaktsvin räknas även obetäckta gyltor), • mer än 750 platser för suggor (som suggor räknas även betäckta gyltor), eller • färre antal platser än ovan men med så många platser tillsammans för fjäderfän, slaktsvin eller suggor att de motsvarar mer än 200 djurenheter definierade som i punkten 1.2 	1.1 EG ^{1,2}	B	01-1 B	Begreppet anläggning tillämpas så som IPPC-direktivet menar. 534 anläggningar omfattas varav drygt 466 är fjäderfäbesättningar, enligt 1999 års jordbruksstatistik. Den fjärde strecksatsen följer av vad som står i pkt 2 i ingressen till IPPC-direktivets bilaga 1, ”om samma näringsidkare bedriver flera slag av verksamhet som omfattas av samma rubrik i en och samma anläggning eller på en och samma plats, adderas produktionskapaciteten för dessa slag av verksamhet.” En anläggning med integrerad djuruppfödning, exempelvis 740 suggor och 1 995 slaktsvin kan därmed inte undgå tillståndsprövning.

<p>Annan stadigvarande anläggning för djurhållning än inhägnad och som inte omfattas av punkten 1.1 EG, utom renskötsel, med platser för mer än 100 djurenheter, varvid som en djurenhet avses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • en mjölkko (som mjölkko räknas även sinko), • sex kalvar, en månad eller äldre. Med kalv avses ett nötkreatur upp till sex månaders ålder. Kalvar upp till en månads ålder räknas till moderjuret, • tre övriga nöt, sex månader eller äldre, • tre suggor, inklusive smågrisar upp till 12 veckors ålder. Betäckta gyltor räknas som suggor, • tio slaktsvin eller avelsgaltar, 12 veckor eller äldre (som slaktsvin räknas även obetäckta gyltor) • en häst, inklusive föl upp till sex månaders ålder • tio minkhonor för avel, inklusive valpar upp till åtta månaders ålder och avelshannar • 100 kaniner • 100 värphöns, 16 veckor eller äldre. Kycklingmödrar räknas till värphöns • 200 unghöns upp till 16 veckors ålder, • 200 slaktkycklingar • 100 kalkoner, gäss eller ankor, inklusive kycklingar och ungar upp till en veckas ålder • 15 strutsfåglar av arterna struts, emu och nandu, inklusive kycklingar upp till en veckas ålder, • tio får eller getter, sex månader eller äldre, • 40 lamm eller killingar upp till sex månaders ålder. <p>För övriga djurarter motsvaras en djurenhet av det antal djur som har en årlig sammanlagd utsöndring motsvarande 100 kg kväve eller 13 kg fosfor i färsk träck och urin. Vid beräkning av antalet djur skall väljas det alternativ av kväve eller fosfor som ger det lägsta antalet djur.</p>	1.2 ³	C	01-1 B 01-2 C	<p>Se skrivelse från Jordbruksverket Ca 100 stallar av 600 flyttas från B- till C-nivån.. MKB-direktivet anger intensiv djuruppfödning men ingen nedre gräns. Ordet intensiv i kombination med artikel 4.2 b i MKB-direktivet bör kunna medföra en nedre gräns på 100 djurenheter.</p>
<p>Utnyttjande av obrukad mark eller delvis orörda naturområden för intensiv-jordbruk</p>	1.3 ³	C		

FISKODLING M.M.

Fiskodling eller övervintring av fisk med utsläpp till vatten där mer än 25 ton foder förbrukas per år	5.1 ³	B	05.02-1 B 05.02-3 C	Teknikdrivande och kretsloppsanpassat om fiskodling/övervintring utan direktutsläpp ("slutna" system) gynnas där närsalter kan återtas. Fodermängden, inte nettoproduktionen, står i direkt proportion till miljöpåverkan. Större direktutsläpp kan ge stor lokal gödnings effekt. Landbaserad fiskodling/övervintring med VA-anslutning bör kunna undantas prövning.
Fiskodling eller övervintring av fisk med utsläpp till vatten där mer än 1,5 men högst 25 ton foder förbrukas per år	5.2 ³	C	05.02-2 C 05.02-3 C	Se ovan. Om mindre fiskodling och övervintring, se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt.

UTVINNING, BRYTNING OCH BEARBETNING AV TORV, OLJA, GAS, KOL, MALM, MINERAL, BERG, GRUS M.M.**Torv, berg, sten, grus, jord m.m.**

Täkt av <ul style="list-style-type: none"> • torv med en areal som är större än 150 hektar, • berg eller sten, eller stenbrott, med en areal som är större än 25 hektar	10.1 EG ²	B	12 kap. 1 §	MKB-direktivet avser stenbrott, vilket bör omfatta det svenska ordet täkt, men för att säkerställa att ingen brytning faller utanför det som direktivet omfattar har vi lagt till "eller annan brytning av berg eller sten". Syftet med brytningen är väsentligt för tillämpningen. Väg- eller tunnelbyggen genom berg faller exempelvis utanför eftersom syftet inte är att bryta sten. Att stenen från ett sådant bygge avyttras är inte i sig en prövningsgrundande faktor. Väg- och järnvägstunnlar prövas enligt Väg- respektive Järnvägslagen.
--	----------------------	---	-------------	---

<p>Täkt, annan än sådan som avses i punkten 10.1 EG, för brytning av</p> <ul style="list-style-type: none"> • torv • berg eller sten, eller stenbrott, • grus, eller • andra lösa jordarter än grus av mer än 10 000 ton material <p>med undantag för</p> <ul style="list-style-type: none"> • husbehovstäkter • åtgärder i vattenområden som kräver tillstånd enligt 11 kap. • åtgärder som kräver tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, eller • täkt av torv som bearbetningskoncession har lämnats för enligt lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter 	10.2 ³	B	12 kap. 1 §	
<p>Täkt av</p> <ul style="list-style-type: none"> • andra lösa jordarter än grus för brytning av högst 10 000 ton material, med undantag för husbehovstäkter • husbehovstäkter för brytning av mer än 10 000 ton torv, sten eller grus <p>med undantag för</p> <ul style="list-style-type: none"> • åtgärder i vattenområden som kräver tillstånd enligt 11 kap., eller • åtgärder som kräver tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln 	10.3 ³	C	12 kap 1 §	Täkter under 10 000 ton brutet material bedöms aldrig kunna medföra betydande miljöpåverkan i direktivets mening, varför artikel 4.2b är tillämplig

Berg- eller gruskrossverk eller sorteringsverk för sand, grus, sten eller morän med verksamhet på samma plats under en längre tid än 30 kalenderdagar under en tolv månadersperiod, om verksamheten inte omfattas av tillståndsprövning enligt punkterna 10.1 EG - 10.3 i bilagan till denna förordning	10.4	C	14.2-1 C	Få anläggningar genererar många anmälningsärenden när de flyttas runt. Olika behov i olika kommuner, se också avsnitt om kommunal informationsplikt. Tiden från inlämnad anmälan fram till myndighetens beslut bör vara rimligt proportionerlig mot uppställningstiden. Tolv månadersperiod räknas som löpande period. Det förhindrar 60 dagars uppställning runt ett årsskifte. Begreppet plats bör ha samma innebörd som i 2 kap. 4 § MB
Anläggning för framställning, bearbetning eller omvandling av bränsle eller bränsleprodukt baserad på mer än 500 ton torv per år	10.5	C	10.3-1 C	

Råpetroleum, naturgas och kol

Utvinning av råolja eller naturgas inom de områden som anges i 4 kap 5 § miljöbalken	11.1 EG ²	A	11.1-1 A	
Utvinning av råolja eller naturgas inom andra områden än som anges i punkten 11.1 EG	11.2 EG ²	B	11.1-2 B	
Industriell tillverkning av briketter av kol eller brunkol	11.3 ³	C		

Malm och mineral

Gruvdrift eller gruvanläggning för brytning av malm, mineral eller kol, med undantag för verksamhet som omfattas av 10.1 EG - 10.3	13.1 EG ^{2,3}	A	10.1-1 A 10.1-2 B 10.1-3 B 12.0-1 A 13.1-1 A 13.1-2 B 13.2-1 A 13.2-2 B	
Anläggning för rostning eller sintring av metallhaltig malm	13.2 EG ^{1,3}	A	13.1-1 A	
Anläggning för rostning eller sintring av metallhaltig malm för provändamål	13.3 EG ^{1,3}	B	13.1-2 B	IPPC-direktivet inkluderar provändamål
Anläggning för annan bearbetning eller anrikning av malm, mineral eller kol	13.4 ³	A	13.1-1 A	

Provbrytning inklusive annan bearbetning eller anrikning av malm, mineral eller kol än rostning och sintring	13.5 ³	B	10.1-3 B 13.1-2 B 13.2-2 B	
Anläggning för utvinning och produktion av asbest	13.6 EG ^{1,2}	B		Anläggningar saknas. Punkten behövs av EG-rättsliga skäl

Annat

Djupborrning, som inte omfattas av punkterna 11.1 EG och 11.2 EG	13.7 ³	C		Punkten omfattar exempelvis geotermisk borrning, borrning för lagring av kärnavfall, borrning efter vatten
--	-------------------	---	--	--

LIVSMEDEL, DRYCKESVAROR, FODER M.M.

Animaliska råvaror

slakteri för en produktion baserad på mer än 12 500 ton slaktvikt per år	15.1 EG ^{1,3,15}	B	15.1-1 B	Direktivet anger 50 t slaktvikt per dygn. Omräknat till årsproduktion 50 t*250 arb.dagar
slakteri för en produktion baserad på mer än 7 500 men högst 12 500 ton slaktvikt per år	15.2 EG ^{3,15}	B	15.1-1 B	
slakteri för en produktion baserad på mer än 50 ton men högst 7 500 ton slaktvikt per år	15.3 ³	C	15.1-2 C	
anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av animaliska råvaror (utom mjölk) för en produktion av mer än 18 500 ton produkter per år, med undantag för enbart frysning	15.4 EG ^{1,3,15}	B	15.1-3 B 15.2-1 B	Direktivets 75 t produkter per dygn är omräknat till årsproduktion 75 t*250 arb. dagar
anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av animaliska råvaror (utom mjölk, fisk och skaldjur) för en produktion av mer än 400 men högst 18 500 ton produkter per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 15.8	15.5 ³	C	15.1-3 B 15.1-4 C 15.8-1 B 15.8-2 C	

<p>Anläggning för beredning eller konservering av fisk eller skaldjur eller för tillverkning av fiskmjöl, fiskolja eller fiskpelletar, för en produktion baserad på mer än</p> <ul style="list-style-type: none"> • 500 ton fisk eller skaldjur per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, • 2000 ton fisk eller skaldjur per år i övriga fall <p>med undantag för</p> <ul style="list-style-type: none"> • hållbarhetsbehandling genom enbart frysning, torkning eller saltning, • verksamhet som omfattas av punkten 15.4 EG 	15.6 EG ^{3, 15}	B	15.2-1 B	
<p>Anläggning för beredning eller konservering av fisk eller skaldjur eller för tillverkning av fiskmjöl, fiskolja eller fiskpelletar, för en produktion baserad på mer än 10 ton men högst</p> <ul style="list-style-type: none"> • 500 ton fisk eller skaldjur per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1 • 2000 ton fisk eller skaldjur per år i övriga fall <p>med undantag för hållbarhetsbehandling genom enbart frysning, torkning eller saltning</p>	15.7 ³	C	15.2-2 C	
<p>Rökeri för en produktion av mer än 50 men högst 18 500 ton rökta produkter per år</p>	15.8 ³	C	15.1-5 C 15.2-3 C	<p>Det saknas miljömässiga skäl för att skilja på rökning av fisk- och köttprodukter</p> <p>Tillståndsplikt över 75 ton produkter per dygn till följd av EG-direktiv (15.1-2 EG) omräknat till årsproduktion 75 t * 250 arb.dagar.</p> <p>Tidigare nedre gräns på 200 kg/dygn omräknad på samma sätt.</p>

Vegetabiliska råvaror

Anläggning för framställning av livsmedel med beredning och behandling av vegetabiliska råvaror för en produktion av mer än 300 ton produkter per dygn som kvartalsmedelvärde	15.9 EG ^{1,3}	B	15.3-1 B 15.4-1 B 15.4-3 B 15.62-1 B 15.81.1 B 15.83-1 B 15.84-1 B 15.85-1 B 15.86-1 B 15.89-1 B	
Bageri, som inte omfattas av punkt 15.9 EG, med en förbrukning om mer än 15 ton torrjäst eller 50 ton annan jäst per år	15.10	C	15.81-2 C	
Anläggning för beredning eller konservering av frukt, bär, rotfrukter eller grönsaker för en produktion baserad på mer än <ul style="list-style-type: none"> • 25 000 ton råvara per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, • 10 000 ton råvara per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 15.9 EG eller enbart frysning eller torkning	15.11 EG ^{3, 15}	B	15.3-1 B	Överensstämmer mängdgränserna med avloppsvattendirektivet som anger tillståndsplikt för anläggningar med direktutsläpp om mer än motsvarande 4 000 pe (mätt som 60 g BOD₅ per dygn vilket motsvarar 70 g BOD₇ per dygn)?

<p>Anläggning för beredning (med undantag för enbart tvättning eller rensning) eller konservering av frukt, bär, rotfrukter eller grönsaker för en produktion baserad på mer än 2 000</p> <ul style="list-style-type: none"> • men högst 25 000 ton råvara per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, • men högst 10 000 ton råvara per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, <p>med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 15.9 EG eller enbart frysning eller torkning</p>	15.12 ³	C	15.3-1 B 15.3-2 C	
<p>Anläggning för enbart tvättning eller rensning av frukt, bär, rotfrukter eller grönsaker för en produktion baserad på mer än 2 000 ton råvara per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1</p>	15.13	C	15.3-3 C	
<p>Anläggning för tillverkning av kvarnprodukter för en produktion av mer än 1 000 ton per år, med undantag för verksamheter som omfattas av punkten 15.9 EG</p>	15.14	C	15.61-1 B 15.61-2 C	
<p>Anläggning för tillverkning av stärkelse eller stärkelse-derivat eller socker för en produktion av mer än</p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 000 ton per år, om verksamheten medför utsläpp till vatten som leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, • 10 000 ton per år, om verksamheten medför utsläpp till vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, <p>och verksamheten inte omfattas av punkten 15.9 EG</p>	15.15 ³	B	15.62-1 B 15.83-1 B	<p>Här kan finnas en potential till nerflyttning till anmälningsplikt. Mot bakgrund av bedömningsgrunderna kan man inte dra en självklar slutsats om det ska vara tillstånds- eller anmälningsplikt.</p> <p>Hur de nu föreslagna produktionsgränserna svarar mot kapaciteten i svenska anläggningar är oklart.</p>

Anläggning för tillverkning av stärkelse eller stärkelse-derivat eller socker för en produktion av högst <ul style="list-style-type: none"> • 10 000 ton per år, om verksamheten medför utsläpp till vatten som leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, • 2 500 ton per år, om verksamheten medför utsläpp till vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1, och verksamheten inte omfattas av punkten 15.9 EG	15.16 ³	C	15.62-1 B 15.83-1 B	
---	--------------------	---	------------------------	--

Mjolk, oljor, fetter m.m.

Anläggning för framställning av mjölkprodukter baserad på en invägning av mer än 200 ton per dygn som kvartalsmedelvärde	15.17 EG ^{1, 3, 15}	B	15.51-1 B 15.52-1 B	
Anläggning för framställning av mjölkprodukter (med undantag av glass) för en produktion baserad på en invägning av mer än 500 ton per år men högst 200 ton per dygn som kvartalsmedelvärde	15.18 ³	C	15.51-1 B 15.51-2 C	Motsvarar det övre tröskelvärdet avloppsvattendirektivets krav på tillstånd för utsläpp som överstiger motsvarande 4 000 pe (räknat som 60 g BOD₅ per dygn vilket motsvarar 70 g BOD₇ per dygn)?
Anläggning för framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter eller produkter av sådana oljor eller fetter för en produktion av mer än 5 000 ton per år, om verksamheten inte omfattas av punkterna 15.4 EG, 15.8 EG eller 15.9 EG	15.19 EG ^{3, 15}	B	15.4-1 B 15.4-3 B	Observera att verksamheten även kan falla under en av punkterna för lösningsmedelsförbrukning 39.2 EG eller 39.3 EG
Anläggning för framställning eller raffinering av vegetabiliska eller animaliska oljor eller fetter eller produkter av sådana oljor eller fetter för en produktion av mer än 100 men högst 5 000 ton per år, om verksamheten inte omfattas av punkterna 15.4 EG, 15.8 EG eller 15.9 EG	15.20 ³	C	15.4-2 C 15.4-4 C	Under 100 ton bör inte produktionen föranleda betydande miljöpåverkan i MKB-direktivets mening - tillämpning av artikel 4.2 b Observera att verksamheten även kan falla under en av punkterna för lösningsmedelsförbrukning 39.2 EG eller 39.3 EG
Anläggning för tillverkning av glass för en produktion av mer än 15 000 ton per år, om verksamheten inte omfattas av punkten 15.8 EG	15.21 EG ^{3, 15}	B	15.52-1 B	

Anläggning för tillverkning av glass för en produktion av mer än 10 men högst 15 000 ton per år, om verksamheten inte omfattas av punkten 15.8 EG	15.22 ³	C	15.52-2 C	
---	--------------------	---	-----------	--

Drycker m.m.

Anläggning för framställning av råsprit eller av alkoholhaltiga drycker genom jäsnings eller destillation, motsvarande mer än 5 000 ton ren etanol per år	15.23 EG ¹⁵	B	15.9-1.1 B	
Anläggning för framställning av råsprit eller av alkoholhaltiga drycker genom jäsnings eller destillation, motsvarande mer än 10 ton men högst 5 000 ton ren etanol per år	15.24	C	15.9-1.1 B 15.9-1.2 C	Motsvarar det övre tröskelvärde avloppsvattendirektivets krav på tillstånd för utsläpp som överstiger motsvarande 4 000 pe (räknat som 60 g BOD₅ per dygn vilket motsvarar 70 g BOD₇ per dygn)?
Anläggning för <ul style="list-style-type: none"> framställning av malt, framställning av mer än 1 000 kubikmeter läskedrycker per år, eller bryggeri för en produktion av mer än 1 000 kubikmeter maldryck per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1	15.25 EG ^{3, 15}	B	15.96-1 B 15.97-1 B 15.98-1 B 15.98-2 C	Avloppsvattendirektivet kräver tillståndsplikt för verksamheter med direktutsläpp till vatten motsvarande mer än 4 000 pe (räknat som 60 g BOD ₅ per dygn vilket motsvarar 70 g BOD ₇ per dygn). Motsvarar tröskelvärdena direktivets tillståndsnivå på 4 000 pe? Övriga läskedrycksframställare utgår ur bilagan.
Anläggning för framställning av malt eller bryggeri för en produktion av mer än 1 000 kubikmeter maldryck per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1	15.26 ³	C	15.96-1 B 15.97-1 B	MKB-direktivet anger ingen nedre gräns, men gränsvärdet kan hävdas med stöd av artikel 4.2 b Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för mindre bryggerier

Annan livsmedelstillverkning

Anläggning för tillverkning av <ul style="list-style-type: none"> jäst för en produktion av mer än 100 ton per år startkulturer av biotekniska organismer för livsmedelsindustri och jordbruk, med en sammanlagd reaktorvolym om minst 10 kubikmeter 	15.27 ³	B	15.89-1 B 15.89-2 B	
--	--------------------	---	------------------------	--

<p>Anläggning för tillverkning av</p> <ul style="list-style-type: none"> • choklad eller konfektyr för en produktion av mer än 500 ton per år, • pastaprodukter för en produktion av mer än 1 000 ton per år, eller • rostning av kaffe för en produktion av mer än 100 ton per år, <p>om inte verksamheten omfattas av punkten 15.9 EG</p>	15.28 ³	C	15.84-1 B 15.84-2 C 15.85-2 C 15.86-1 B 15.86-2 C	MKB-direktivet anger ingen nedre gräns, men verksamhet under den satta gränsen bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan varför artikel 4.2 b är tillämplig
<p>Anläggning för framställning av mer än 15 000 ton andra livsmedelsprodukter än som tidigare nämnts per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1</p>	15.29	B	15.8-1 B	
<p>Anläggning för framställning av mer än</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15 000 ton andra livsmedelsprodukter än som tidigare nämnts per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1 • 1000 men högst 15 000 ton andra livsmedelsprodukter än som tidigare nämnts per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1 	15.30	C	15.8-1 B 15.8-2 C	
<p>Anläggning för yrkesmässig förpackning av animaliska eller vegetabiliska produkter som inte sker i anslutning till någon av ovanstående punkter</p>	15.31 ³	C		Punkten behövs av EG-rättsliga skäl

Foder

Anläggning för framställning av djurfoder genom bearbetning av animalisk biprodukt av kategori 3 enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) 1774/2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel, för en produktion baserad på mer än 2 500 ton råvara per år	15.32 EG ¹	B	15.1-6 A 15.1-7 B	Direktivets krav om 10 t per dygn omräknat till årsprod. 10 t*250 arb.dagar
Anläggning för malning, blandning eller pelletering av råvaror till bruksfärdigt djurfoder, för en produktion av mer än <ul style="list-style-type: none"> • 150 000 ton spannmålsfoder eller • mer än 15 000 ton annat foder per år med undantag för anläggning som omfattas av punkterna 15.32 EG eller 90.24 EG - 90.26 EG, eller tillverkning av oljekakor från vegetabiliska oljor och fetter. Med spannmålsfoder avses foder som innehåller mer än 50 viktprocent spannmål. Foder som framställs och används inom den egna djurhållningen skall inte räknas in i ovanstående mängder.	15.33 EG ¹⁵	B	15.7-1 B	

<p>Anläggning för malning, blandning eller pelletering av råvaror till bruksfärdigt djurfoder, för en produktion av mer än</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 000 men högst 150 000 ton spannmålsfoder eller • mer än 500 men högst 15 000 ton annat foder per år <p>med undantag för anläggning som omfattas av punkterna 15.32 EG eller 90.24 EG eller 90.25 EG, eller tillverkning av oljekakor från vegetabiliska oljor och fetter.</p> <p>Med spannmålsfoder avses foder som innehåller mer än 50 viktprocent spannmål. Foder som framställs och används inom den egna djurhållningen skall inte räknas in i ovanstående mängder.</p>	15.34	C	15.7-1 B 15.7-2 C	<p>Avloppsvattendirektivet fordrar egentligen tillståndsplikt för verksamheten om den medför direktutsläpp av vatten som motsvarar mer än 4 000 pe (mätt som 60 g BOD₅ per dygn vilket motsvarar 70 g BOD₇ per dygn). Vid vilken produktionsnivå uppnås detta?</p>
--	-------	---	----------------------	---

TEXTILVAROR

<p>Anläggning för förbehandling eller för färgning av fibrer eller textilier för en produktion av mer än 2 500 ton per år</p>	17.1 EG ^{1,3}	B	17-1 B	<p>Förbehandling avser bl.a. tvättning, blekning och mercerisering enligt direktivet</p> <p>Direktivet anger 10 ton per dygn som räknats om till årsproduktion 10 t*250 arbetsdagar</p>
<p>Anläggning för förbehandling eller för färgning av fibrer eller textilier för en produktion av mer än 500 ton per år men högst 2 500 ton per år, eller annan beredning av mer än 500 ton textilmaterial per år</p>	17.2 ³	B	17-1 B	
<p>Anläggning för förbehandling eller för färgning av fibrer eller textilier eller för annan beredning av textilmaterial för en produktion av mer än 10 ton men högst 500 ton per år</p>	17.3 ³	C	17-2 C	<p>Ulltvätterier bedöms omfattas av tvättning av fibrer.</p> <p>Hobbyverksamheter, kursverksamheter, ideella föreningar samt fåmansföretag som behandlar tyger, exempelvis växtfärgar eller gör batik bör undantas</p> <p>Direktivet medger ingen lägsta gräns men bedömningen enligt artikel 4.2b är att ingen betydande miljöpåverkan kan uppstå under 10 ton.</p>

PÄLS, SKINN OCH LÄDER

Garveri för en produktion av mer än 3 000 ton färdigt läder eller färdigt pälskinn per år	18.1 EG ^{1,3}	B	18.3-1 B 19.1-1 B	Direktivets dygnsprod på 12 ton /dygn omräknat till årsprod 12*250 arb.dagar.
Anläggning för kromgarvning för en produktion baserad på mer än 100 ton råvara per år, men för en produktion av högst 3 000 ton färdigt läder eller färdigt pälskinn per år	18.2 ³	B	18.3-1 B 19.1-1 B	
Anläggning för garvning eller annan beredning av läder eller pälskinn för en produktion baserad på mer än 5 ton färdigt läder eller färdigt pälskinn och som inte omfattas av punkterna 18.1 eller 18.2	18.3 ³	C	18.3-2 C 19.1-2 C	Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för beredning av djurhudar och mindre garverier

TRÄVAROR

Anläggning för yrkesmässig behandling av trä med träskyddsmedel genom tryck- eller vakuumimpregnering eller doppning, med undantag för anläggning som omfattas av punkten 39.1 eller 39.2 EG	20.1	C	-i1 B -i2 B	Generella bestämmelser finns i Naturvårdsverkets föreskrifter (2001:6, 2001:7 och 2001:12) för tryck eller vakuumimpregnering och doppning, som motiverar anmälningsplikten. Särskilda bestämmelser finns även i 14 kap MB, förordningen (1999:941) om kemiska produkter och biotekniska organismer, förordningen (2000:338) om biocidprodukter samt i KemI:s föreskrifter KIFS 1998:8 om kemiska produkter och biotekniska organismer
Sågverk eller anläggning för tillverkning av träprodukter genom sågning, hyvling eller svarvning där mer än 120 000 kubikmeter toppmått volym råvara (rundvirke) eller kubikmeter virke förbrukas per år	20.2	B	20-1 B	
Sågverk eller anläggning för tillverkning av träprodukter genom sågning, hyvling eller svarvning där mer än 10 000 men högst 120 000 kubikmeter toppmått volym råvara (rundvirke) eller kubikmeter virke förbrukas per år	20.3	C	20-1 B 20-2 C	

Anläggning för framställning eller bearbetning av träbaserat bränsle eller bränsleprodukt, baserad på skogs- eller jordbruksprodukt i form av: <ul style="list-style-type: none"> träull, trämjöl, flis, spån eller liknande, baserad på mer än 1 000 kubikmeter fast mått eller 3 000 kubikmeter löst mått råvara per år, med undantag för tillfällig flisning pellets eller briketter, baserad på mer än 5 000 kubikmeter råvara per år 	20.4	C	20.1-1 C	
Anläggning för tillverkning av träfiberskivor	20.5	B	20.203-1 A	
Anläggning för tillverkning av fanér, plywood eller mer än 500 kubikmeter spånskivor eller andra produkter av spån	20.6	C	20.2-1 B 20.2-2 C	Vid beräkning av mängd produkter av spån räknas, med nuvarande formulering, alla produkter i vilka ingår spån
anläggning för lagring av mer än 10 000 kubikmeter timmer i vatten	20.7	B	-t1 B	Sådan lagring är ovanlig, om den ens sker, men lagringen bör vara tillståndspliktig om den skulle förekomma
Anläggning för lagring av mer än följande mängder toppmått volym timmer: <ul style="list-style-type: none"> 500 kubikmeter på land med en begjutning av vatten, 2 000 kubikmeter på land utan begjutning av vatten, eller 500 kubikmeter i vatten, om verksamheten inte omfattas av punkten 20.7 	20.8	C	-t1 B -t2 C	Genom begreppet anläggning säkras att punkten inte tillämpas på korttidsupplag av timmer i skogen.

MASSA, PAPPER OCH PAPPERSVAROR

Anläggning för framställning av pappersmassa av trä eller andra fibrösa material eller av mer än 10 000 ton returfiber massa per år	21.1 EG ^{1,2}	A	21.111-1 A 21.111-2 A	
anläggning för framställning av mer än 1 men högst 10 000 ton returfiber massa per år	21.2 EG ^{1,2}	B	21.111-3 B	EG-direktiven saknar nedre gräns. Den föreslagna gränsen syftar till att undanta papperstillverkning med gamla metoder i kulturell verksamhet. Däremot kan inte testverksamhet i större skala undantas.

anläggning för framställning av papper, papp eller kartong för en produktion av mer än 7 000 ton per år	21.3 EG ¹	A	21.12-1 A	IPPC-direktivets dygnsprod på 20 ton är omräknat på årsprod 20*365 arb.dagar och avrundat nedåt till jämt tusental
anläggning för framställning av papper, papp eller kartong för en produktion av mer än 100 ton per år men högst 7 000 ton per år	21.4	B	21.12-2 B	
anläggning för tillverkning av papper, papp eller kartong, för en produktion av mer än 10 men högst 100 ton per år	21.5	C	21.12-3 C	

FOTOGRAFISK PRODUKTION ELLER KLICHÉTILLVERKNING

tryckeri där tryckning sker med heatsetteknik, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 39.2 EG, 39.3 EG, 39.4 eller 39.5	22.1	C	22.2-1 B	
anläggning för klichétillverkning, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 39.2 EG, 39.3 EG, 39.4 eller 39.5	22.2	C	22.24-1 C	
anläggning med utsläpp av processavloppsvatten där mer än 50 000 kvadratmeter fotografiskt material framkallas per år, om verksamheten medför utsläpp av vatten som inte leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1	22.3	B	74.814-1 B	Se också förslaget om kommunal informationsplikt.
anläggning med utsläpp av processavloppsvatten där mer än 10 000 kvadratmeter men högst 50 000 kvadratmeter fotografiskt material framkallas per år, eller där mer än 100 000 kubikmeter processavloppsvatten leds till i avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1	22.4	C	74.814-2 C	Se avsnitt 7.1.9 i rapporten om kommunal informationsplikt för anläggningar där processavloppsvatten omhändertas och mer än 500 kvadratmeter fotografiskt material framkallas per år

STENKOLSPRODUKTER, RAFFINERADE PETROLEUMPRODUKTER, GASFORMIGA BRÄNSLEN SAMT KÄRNBRÄNSLE

anläggning för <ul style="list-style-type: none"> tillverkning av koks överföring av kol eller bituminös skiffer till gas- eller vätskeform grafittillverkning som inte omfattas av punkten 31.4 EG 	23.1 EG ^{1, 2, 3}	A	23.1-1 A 40.2-1 B 40.2-2 C 40-1 A 40-2 B 40-5 C	Den sista strecksatsen behövs för att säkerställa att punkten 6.8 i bilagan till IPPC-direktivet är införlivad
anläggning för tillverkning av andra produkter ur kol än som avses i punkten 23.1 EG	23.2 ³	B	23.1-1 A	
Anläggning för raffinering av mineralolja eller naturgas	23.3 EG ^{1, 2}	A	23.2-1 A 40.2-1 B	I IPPC-direktivet står "gasraffinaderi", men det dokument som ger riktlinjer för vad som är BAT (BREF) för den här IPPC-punkten visar att det är naturgas som avses.
Anläggning för framställning av mer än 150 000 kubikmeter gasformiga bränslen per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 23.1 EG eller 23.3 EG	40.1	B	40.2-1 B 40-1 A 40-2 B	Gränsen bör svara mot en framställning som motsvarar prövningsgränsen i punkten 40.5 EG om 50 MW. Oklart var den gränsen går.
anläggning för framställning av högst 150 000 kubikmeter gasformiga bränslen per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 23.1 EG eller 23.3 EG	40.2	C	40.2-2 C 40-5 C	
Anläggning för <ul style="list-style-type: none"> upparbetning av bestrålat kärnbränsle, framställning eller anrikning av kärnbränsle, behandling, lagring eller slutförvaring av bestrålat kärnbränsle 	23.4 EG ²	A	23.3-1 A	
Anläggning för behandling eller lagring av obestrålat kärnbränsle	23.5	A	23.1-1 A	

KEMISKA PRODUKTER

<p>anläggning för tillverkning i industriell skala genom kemiska reaktioner av</p> <ul style="list-style-type: none"> organiska ämnen, med undantag för ytaktiva ämnen och tensider, bindemedel för färg och lack eller etanol samt kloralkalianläggningar 	24.1 EG ^{1,2,4}	A	<p>24.2-1 A 24.12-1 A 24.13-1 A 24.14-1 A 24.16-1 A 24.17-1 A 24.41-1 A 24.61-1 A 24.64-1 A 24.66-1 A 24.7-1 A</p>	<p>”tillverkning genom” bör vara fråga om en sådan kemisk reaktion som är en förutsättning för att tillverka produkten, inte en sådan som kan uppstå men som inte behövs för tillverkningen</p> <p>IPPC-direktivet exemplifierar med kolväten och substituerade kolväten, metallorganiska föreningar, plastmaterial och cellulosabaserad fibrer.</p> <p>Punkten omfattar bl.a. läkemedelssubstanser, bekämpningsmedel, sprängämnen. Tillverkning av dessa kemiska produkter har tidigare synliggjorts som egna punkter.</p> <p>Läkemedelssubstanser kan också omfattas av 39.2 EG</p>
<p>anläggning för tillverkning i industriell skala av läkemedelssubstanser genom biologiska/biosyntetiska processer</p>	24.2 EG ^{1,2,4}	B	24.41-2 A	Läkemedelssubstanser kan också omfattas av 39.2 EG
<p>anläggning för yrkesmässig tillverkning i försöks- pilot- eller laboratorieskala av läkemedelssubstanser genom biologiska/biosyntetiska processer</p>	24.3 EG ^{3,4}	C	24.41-3 B	
<p>anläggning för tillverkning i industriell skala genom kemiska reaktioner av</p> <ul style="list-style-type: none"> ytaktiva ämnen och tensider bindemedel för färg och lack etanol för bränsle och andra tekniska ändamål 	24.4 EG ^{1,2}	B	<p>24.2-1 A 24.12-1 A 24.14-1 A 24.16-1 A 24.17-1 A 24.64-1 A 24.66-1 A</p>	
<p>Anläggning för tillverkning i industriell skala genom biosyntetiska reaktioner av</p> <ul style="list-style-type: none"> alkohol för teknisk användning organiska syror biopolymerer 	24.5 ³	B	-	<p>Alkoholtillverkning har tidigare omfattat enbart tillverkning för dryckesändamål under rubriken livsmedel dryckesvaror m.m.. Innebär förtydligande av nuvarande reglering</p>

<p>Anläggning för tillverkning i industriell skala genom kemiska reaktioner av oorganiska ämnen, bland annat fosfor-, kväve- eller kaliumbaserade gödselmedel</p> <p>med undantag för tillverkning av</p> <ul style="list-style-type: none"> • andra industrigaser än acetylen, eller • klorgas i anslutning till bassängbad 	24.6 EG ^{1, 2}	B	24.11-1 A 24.12-1 A 24.13-1 A 24.14-1 A 24.15-1 A 24.2-1 A 24.61-1 A 24.64-1 A	IPPC-direktivet medger inte några undantag. Industrigaser framställs genom fysikalisk destillation, inte genom kemisk reaktion. Därför kan punkten förtydligas med ett undantag för dessa gaser. Industrigaser som undantas är komprimerade luftgaser, vätgas och koldioxid. Klorgas för klorering av vatten i bassängbad kan framställas ur klorid-salter. Bassängbad är anmälningspliktiga enligt 38 § FMH.
<p>Anläggning för framställning av mer än 5 000 ton industrigaser per år</p>	24.7 ³	C	24.11-3 C	
<p>Anläggning för yrkesmässig tillverkning, i försöks- pilot- eller laboratorieskala, genom kemiska reaktioner av</p> <ul style="list-style-type: none"> • organiska ämnen, • oorganiska ämnen <p>med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 24.9</p>	24.8 ³	B	24.11-1 A 24.12-1 A 24.13-1 A 24.14-1 A 24.15-1 A 24.16-1 A 24.17-1 A 24.2-1 A 24.41-1 A 24.5-1 A 24.61-1 A 24.64-1 A 24.66-1 A	Punkten omfattar bl.a. fosfor-, kväve- eller kaliumbaserade gödselmedel, bekämpningsmedel, sprängämnen och läkemedelssubstanser. Tillverkning av dessa kemiska produkter har tidigare synliggjorts som egna punkter

<p>Anläggning för yrkesmässig tillverkning av</p> <ul style="list-style-type: none"> organiska ämnen, oorganiska ämnen <p>i försöks- pilot- eller laboratorieskala, genom kemiska reaktioner och där i processen inte används eller produceras ämnen som omfattas av riskfraserna R20 – R29, R31 – R43, R45 – R68 i bilaga 3 till Kemikalieinspektionens föreskrifter (2001:3) om klassificering och märkning av kemiska produkter</p>	24.9 ³	C	24.12-1 A 24.13-1 A 24.14-1 A 24.15-1 A 24.16-1 A 24.17-1 A 24.2-1 A 24.41-1 A 24.5-1 A 24.61-1 A 24.64-1 A 24.66-1 A	<p>Om några av de ämnen som tillhör de nämnda risk- eller skyddsfraserna förekommer omfattas verksamheten av föregående punkt.</p> <p>Fraserna omfattar sådant som är mycket giftigt, giftigt, giftigt för djur och växter, farligt, starkt frätande, frätande, cancerogent, misstänkt cancerogent eller allergent samt innebär möjlig risk för fosterskador eller annan hälsorisk.</p>
<p>Anläggning för tillverkning av konstgjorda mineralfibrer, med undantag för verksamhet som omfattas av andra punkter i denna bilaga</p>	24.10 ³	C		<p>Punkten behövs av EG-rättsliga skäl.</p>
<p>Anläggning för tillverkning i industriell skala genom enbart fysikaliska processer av</p> <ul style="list-style-type: none"> gas- eller vätskeformade kemiska produkter, läkemedelssubstanser genom extraktion ur biologiskt material sprängämnen eller pyrotekniska artiklar och ammunition <p>med undantag för verksamhet med tillverkning av</p> <ul style="list-style-type: none"> färg, lack, m.m. för en produktion av högst 1 000 ton per år rengöringsmedel, kroppsvårds-, kosmetik- och hygienprodukter för en produktion av högst 2 000 ton per år <p>och med undantag för verksamhet som omfattas av punkt 39.2 EG</p>	24.11 ³	B	24.12-2 B 24.13-2 B 24.14-2 B 24.2-2 B 24.41-4 B 24.42-1 B 24.5-2 B 24.61-2 B 24.64-2 B 24.66-2 B	<p>De undantagna verksamheterna faller under punkten 24.12</p> <p>Gummi och andra polymerprodukter omfattas av punkterna 25.1 – 25.5</p> <p>Läkemedelssubstanser samt produktion av färg, lack m.m. kan också omfattas av 39.2 EG</p>

<p>Anläggning för tillverkning i industriell skala genom enbart fysikaliska processer av</p> <ul style="list-style-type: none"> • naturläkemedel genom extraktion ur biologiskt material, • färg, lack, m.m. för en produktion av mer än 10 men högst 1 000 ton per år, • rengöringsmedel, kroppsvårds-, kosmetik- och hygienprodukter för en produktion av mer än 10 men högst 2 000 ton per år • kemiska produkter, om verksamheten inte omfattas av punkten 24.11 <p>med undantag för verksamhet som omfattas av punkt 39.2 EG</p>	24.12 ³	C	24.13-2 B 24.14.2 B 24.41-4 B 24.3-2 C 24.5-3 C 24.66-2 B	Gummi och andra polymerprodukter omfattas av punkterna 25.1 – 25.5 Färg , lack, m.m. kan omfattas också av 39.2 EG
<p>Anläggning för yrkesmässig tillverkning, i försöks-, pilot- eller laboratorieskala, genom enbart fysikaliska processer av</p> <ul style="list-style-type: none"> • kemiska produkter, • sprängämnen eller pyrotekniska artiklar och ammunition 	24.13 ³	C	24.12-2 B 24.13-2 B 24.14-2 B 24.2-2 B 24.5-2 B 24.61-2 B 24.64-2 B 24.66-2 B	Gummi och andra polymerprodukter omfattas av punkterna 25.1 – 25.5
<p>Anläggning för tillverkning av läkemedel genom enbart fysikaliska processer (farmaceutisk tillverkning), med undantag för apotek och sjukhus och med undantag för verksamhet som omfattas av punkt 39.2 EG</p>	24.14 ³	C	24.42-1 B	
<p>Anläggning för behandling av mellanprodukter som inte omfattas av punkterna 24.1 – 24.14</p>	24.15 ³	C		Punkten behövs för att säkerställa att MKB-direktivet är införlivat.

GUMMI- OCH PLASTVAROR

Anläggning för tillverkning av gummivaror genom vulkning för en produktion baserad på mer än 1 ton ovulkad gummiblandning per år med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 39.2 EG eller 39.3 EG	25.1 ³	C	25.1-1 B 25.1-2 C	MKB-direktivet anger ingen nedre gräns. 1 ton bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan varför artikel 4.2 b är tillämplig Lösningssmedelspunkterna omfattar också olika former av fysikalisk bearbetning av gummi
Anläggning för tillverkning av följande plastprodukter, där tillverkningen omfattar ytterligare polymerisation, <ul style="list-style-type: none"> • produkter av polyuretan utan användning av tolyldiisocyanat, för en produktion baserad på mer än 200 ton plastråvara per år • produkter av annan plast, inklusive polyuretan med tolyldiisocyanat, för en produktion baserad på mer än 20 ton plastråvara per år 	25.2 ³	B	25.2-1 B	MKB-direktivet anger ingen nedre gräns. Verksamhet under angivna nedre gränser bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan varför artikel 4.2 b är tillämplig Använd mängd plastråvara är bättre miljökorrelerat än mängd färdig produkt med tanke på produkter som är sammansatta av flera material. Användning av TDI bör medföra tillståndsplikt redan vid 20 ton
Anläggning för tillverkning av följande plastprodukter, där tillverkningen omfattar ytterligare polymerisation, <ul style="list-style-type: none"> • produkter av polyuretan utan användning av tolyldiisocyanat, för en produktion baserad på mer än 1 men högst 200 ton plastråvara per år • produkter av annan plast, inklusive polyuretan med tolyldiisocyanat, för en produktion baserad på mer än 1 men högst 20 ton plastråvara per år 	25.3 ³	C	25.2-2 C	Se ovan
Anläggning för flamlaminering med plast	25.4 ³	B		
Anläggning för <ul style="list-style-type: none"> • tillverkning av produkter av plast eller • beläggning med plast eller • kalandrering av produkter med plast där plasten innehåller mjukgörare, är baserad på mer än 1 ton plastråvara och där tillverkningen inte omfattar ytterligare polymerisation med undantag av verksamhet som faller under punkterna 39.2 EG eller 39.3 EG	25.5 ³	C	25.2-3 B 25.2-4 C	Laminering av trä eller plast omfattas av lösningssmedelspunkterna

ICKE-METALLISKA MINERALISKA PRODUKTER

Glas, glasvaror och keramiska produkter

<p>Anläggning, för en produktion av mer än 5 000 ton per år</p> <ul style="list-style-type: none"> • glas • glasfiber, eller <p>för smältning av mer än 5 000 ton mineraler per år</p>	26.1 EG ^{1,3}	B	26.1-1 B 26-1 B 26.1-2 B	<p>Direktivet anger smältningskapacitet om 20 ton per dygn. omräknat till årsproduktion som 20*250 arb.dagar</p> <p>Smältning av mineraler kommer från direktivens text och inkluderar tillverkning av mineralull</p>
<p>Anläggning för tillverkning av glas eller glasvaror som omfattar blandning av glasråvaror (mäng), smältning eller syrabehandling av glas,</p> <ul style="list-style-type: none"> • där mer än 20 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar förbrukas per år, eller • där mer än 2 000 ton andra glasråvaror förbrukas per år <p>med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 26.1</p>	26.2 ³	B	26.1-1 B 26.1-2 B	
<p>Anläggning för tillverkning av glas eller glasvaror som omfattar blandning av glasråvaror (mäng), smältning eller syrabehandling av glas,</p> <ul style="list-style-type: none"> • där mer än 500 kg men högst 20 ton glasråvaror med tillsats av bly- eller arsenikföreningar förbrukas per år, eller • där mer än 5 ton men högst 2 000 ton andra glasråvaror förbrukas per år <p>med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 26.1</p>	26.3 ³	C	26.1-3 C 26.1-4 C	Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för mindre tillverkare av glas eller glasvaror
<p>Anläggning för tillverkning av högst 5 000 ton glasfiber per år</p>	26.4 ³	C	26.1-2 B	<p>MKB-direktivet anger ingen nedre gräns. Finns det en nedre gräns där betydande miljöpåverkan inte kan uppstå i MKB-direktivets mening och behövs en sådan gräns?</p>

Anläggning för tillverkning av keramiska produkter genom bränning <ul style="list-style-type: none"> för en produktion som överstiger 18 500 ton per år, eller med en ugnskapacitet som överstiger 4 kubikmeter och med en sättningsdensitet på mer än 300 kg per kubikmeter 	26.5 EG ¹	B	26.2-1 B 26.3-1 B 26.4-1 B 26.829-2 B	Direktivet anger 75 ton per dygn, omräknat som årsproduktion 75*250 arb.dagar
Annan anläggning för tillverkning av keramiska produkter för en produktion av mer än 100 ton per år	26.6 ³	C	26.2-1 B 26.2-2 C 26.3-1 B 26.3-2 C 26.4-1 B 26.829-2 B	

Cement, betong, kalk, krita, gips

Anläggning för tillverkning av cement i <ul style="list-style-type: none"> roterugn, för en produktion av mer än 125 000 ton per år andra typer av ugnar, för en produktion av mer än 12 500 ton per år 	26.7 EG ^{1,3}	A	26.51-1 A	Direktivet anger 500 respektive 50 ton per dygn, omräknat till årsproduktioner genom multiplikation med 250 arb.dagar
Annan anläggning för tillverkning av cement än som omfattas av punkten 26.7 EG	26.8 ³	B	26.51-1 A	
Anläggning för tillverkning av kalk för en produktion av mer än 12 500 ton per år	26.9 EG ¹	B	26.52-1 B	Direktivet anger 50 ton per dygn, omräknat till årsproduktion om 50*250 arb.dagar
Anläggning för tillverkning av kalk, krita eller kalkprodukter för en produktion av mer än 5 ton per år	26.10	C	26.52-1 B 26.52-2 C	
Anläggning för tillverkning av mer än 500 ton per år av betong eller lättbetong eller varor av betong, lättbetong eller cement	26.11	C	26.611-1 B 26.6-1 C	
Anläggning för tillverkning av mer än 500 ton varor av gips per år	26.12	C	26.62-1 B	

Andra icke metalliska mineraliska produkter

Anläggning för tillverkning av asbestbaserade produkter	26.13 EG ^{1,2,3}	B	26.829-1 B	Se 10 kap. 22 § i kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1998:8). Utvinning av asbest faller under punkten 13.6 EG
Annan anläggning för behandling eller omvandling av asbest än som omfattas av punkterna 13.6 EG eller 26.13 EG	26.14 EG ^{2,3}	B	26.829-1 B	Se ovan
asfaltverk eller oljegrusverk som ställs upp på samma plats under en längre tid än 90 kalenderdagar under en tolv månadersperiod	26.15	C	26.829-3 C	Begreppet plats bör ha samma innebörd som i 2 kap. 4 § MB. Tolv månadersperiod räknas som löpande period. Det förhindrar 60 dagars uppställning runt ett årsskifte. Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt vid kortare uppställningstid
Anläggning för tillverkning av varor av asfalt, med undantag för sådana tillverkning som omfattas av punkterna 90.10 EG eller 90.11 EG	26.16	C	26.829-4 C	Avser exempelvis tillverkare av asfalttätskikt.

STÅL OCH METALL

Anläggning för produktion av råjärn eller stål (primär eller sekundär smältning), inklusive utrustning för kontinuerlig gjutning, för en produktion som överstiger 15 000 ton per år	27.1 EG ^{1,2}	A	27-1 A 27-3 A	Direktivets 2,5 ton per timme omräknat med 24 h/dygn och 250 dygn/år
Annan anläggning för <ul style="list-style-type: none"> • produktion av järn eller stål, inklusive varmvalsning, för en produktion om högst 120 000 ton råstål per år, eller • kallvalsning 	27.2 EG ^{2,3}	A	27-1 A 27-2 A 27-3 A	Direktivets 20 ton per timme omräknat med 24 h/dygn och 250 dygn per år Punkten omfattar också anläggningar som inte faller under 27.1

Anläggning för behandling av järnbaserade metaller genom <ul style="list-style-type: none"> • varmvalsning för en produktion av mer än 120 000 ton råstål per år, • hammarsmide, där slagenergin per hammare överstiger 50 kJ och den använda värmeeffekten överstiger 20 MW, • anbringande av skyddsbeläggningar av smält metall med en inmatning som överstiger 12 000 ton råstål per år 	27.3 EG ^{1,3}	A	27-2 A 27.3-1 A -y1 B	Direktivets 2 ton per timme omräknat med 24 h/dygn och 250 dygn/år Termisk metallbeläggning i övrigt förs till 28.5
Anläggning för gjutning av järn eller stål för en produktion av mer än 5 000 ton per år	27.4 EG ^{1,3}	B	-g1 B -g2 C	
Anläggning för gjutning av järn, stål, aluminium, zink eller magnesium för en produktion av mer än 500 ton per år men högst 5 000 ton järn eller stål per år	27.5 ³	B	-g1 B	
Anläggning för gjutning av järn, stål, aluminium, zink eller magnesium för en produktion av mer än 10 ton per år men högst 500 ton per år	27.6 ³	C	-g2 C	MKB-direktivet omfattar järn- och stål gjuterier men anger ingen lägsta produktionsgräns. Osäkert om 10 ton bedöms inte kunna medföra betydande miljöpåverkan i direktivets mening i något fall.
Anläggning för produktion mer än 1 000 ton per år av ickejärnmetaller utifrån malmer, slig eller sekundärt råmaterial genom metallurgiska, kemiska eller elektrolytiska processer, med undantag för gjuterier	27.7 EG ^{1,2}	A	27.4-1 A 27.4-2 B	
Anläggning för produktion högst 1 000 ton per år av ickejärnmetaller utifrån malmer, slig eller sekundärt råmaterial genom metallurgiska, kemiska eller elektrolytiska processer, med undantag för gjuterier	27.8 EG ^{1,2}	B	27.4-1 A 27.4-2 B	
Anläggning, med undantag för gjuterier, för produktion av icke-järnmetaller utifrån anrikad malm, stoft eller koncentrat genom metallurgiska eller elektrolytiska processer, och som inte omfattas av punkterna 27.7 EG eller 27.8 EG	27.9	A	27.4-1 A	

anläggning för smältning av icke-järnmetaller eller återvinningsprodukter, inklusive framställning av legeringsmetaller, för en produktion av mer än <ul style="list-style-type: none"> • 1 000 ton per år för bly och kadmium eller • 5 000 ton per år för övriga metaller <p>med undantag för gjuterier</p>	27.10 EG ^{1,3}	A	27.4-1 A 27-4 A	Direktivets 4 ton per dygn respektive 20 ton per dygn omräknat till årsproduktion med 250 arb.dagar
anläggning för smältning av ickejärnmetaller eller återvinningsprodukter, inklusive framställning av legeringsmetaller, för en produktion av högst <ul style="list-style-type: none"> • 1 000 ton per år för bly och kadmium eller • 5 000 ton per år för övriga metaller <p>med undantag för gjuterier</p>	27.11 EG ^{1,3}	B	27.4-1 A 27-4 A	Se ovan
Anläggning för yrkesmässig smältning eller raffinering av icke-järnmetaller ur annan råvara och genom andra processer än som tidigare nämnts, med undantag för gjuterier	27.12 ³	B	27.4-2 B	Smältningen bör vara yrkesmässigt bedriven för att undanta småskalig och hobbybetonad produktion, exempelvis gjutning av tennfigurer.
gjutning för en produktion av mer än 50 ton per år av andra metaller än järn, stål, zink, aluminium eller magnesium	27.13	B	-g4 B	
gjutning för en produktion av mer än 1 men högst 50 ton per år av andra metaller än järn, stål, zink, aluminium eller magnesium	27.14	C	-g5 C	Nedre gräns behövs för att undanta smyckesgjutning och andra typer av små verksamheter

METALLBEARBETNING, YTBEHANDLING M.M.

Ytbehandling, avfettning, färgborttagning m.m.

Anläggning för ytbehandling av metaller eller plaster som använder en elektrolitisk eller kemisk process (inklusive järnfosfatering) där behandlingsbadet har en sammanlagd volym som överstiger 30 m ³	28.1 EG ^{1,3}	B	-y1 B	Punkten inkluderar även järnfosfatering på grund av IPPC-direktivet bilaga 1 punkt 2.6 . Övriga järnfosfaterare fortsätter vara C-verksamhet enligt punkten 28.7 Badvolymen utgör nedre gräns
--	------------------------	---	-------	--

<p>Annan anläggning för kemisk eller elektrolytisk ytbehandling av metaller eller plaster där</p> <ul style="list-style-type: none"> • behandlingsbadet har en volym om mer än 1 m³ och • anläggningen ger upphov till utsläpp av mer än 10 m³ avloppsvatten per år <p>med undantag för järnfosfatering eller betning med betpasta</p>	28.2 ³	B	-y1 B	Badvolymen och utsläppt mängd avloppsvatten utgör nedre gränser
<p>Anläggning för</p> <ul style="list-style-type: none"> • annan beläggning med metall än genom kemisk eller elektrolytisk ytbehandling, med undantag av vakuummetoder, eller • våttrumling av annan metall än aluminium eller stål <p>där anläggningen medför utsläpp av mer än 10 m³ avloppsvatten per år</p>	28.3	B	-y1 B	Utsläppt mängd avloppsvatten utgör nedre gräns
<p>Anläggning för</p> <ul style="list-style-type: none"> • annan beläggning med metall än genom kemisk eller elektrolytisk ytbehandling, med undantag av vakuummetoder, eller • våttrumling av annan metall än aluminium eller stål <p>där anläggningen medför utsläpp av mer än 1 men högst 10 m³ avloppsvatten per år</p>	28.4	C	-y2 C -y3 C	Utsläppt mängd avloppsvatten utgör nedre gräns Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för torrtrumling och yrkesmässig blåstring
<p>Anläggning för termisk ytbehandling med en metallförbrukning av mer än 2 ton per år</p>	28.5	B	-y1 B	Metallförbrukning utgör nedre gräns. Observera vad som sägs i punkten 27.3 EG

<p>Anläggning för kemisk eller elektrolytisk ytbehandling av metall eller plast där anläggningen ger upphov till mer än 1 men högst 10 m³ avloppsvatten per år, med undantag för</p> <ul style="list-style-type: none"> • betning med betpasta • verksamhet som omfattas av punkten 28.1 EG 	28.6 ³	C	-y2 C -y3 C	Uppkommen mängd avloppsvatten oavsett om vattnet släpps ut eller inte från platsen utgör nedre gräns. Avsikten med den nedre gränsen på 1 m ³ är att undanta guldsmeder i detaljistledet.
<p>Anläggning för</p> <ul style="list-style-type: none"> • järnfosfatering som inte omfattas av punkten 28.1 EG • vattenbaserad avfettning som ger upphov till mer än 10 m³ avloppsvatten per år, med undantag för fordonstvätt och verksamhet som omfattas av punkterna 39.1 EG – 39.5, • betning med mer än 50 kg betpasta per år med utsläpp av avloppsvatten, • blästring av mer än 500 kvadratmeter yta per år, • våttrumling av mer än 1 ton stål eller aluminium per år eller härdning av mer än 1 ton gods per år, • termisk ytbehandling med en metallförbrukning av mer än 50 kg men högst 2 ton per år, eller • metallbeläggning med vakuummetoder med en metallförbrukning av mer än 500 kg per år 	28.7 ³	C	-y2 C	Den nedre gränsen i andra strecksatsen avser uppkommen mängd avloppsvatten oavsett om vattnet släpps ut eller inte från platsen. Betning med mindre än 50 kg betpasta per år bedöms inte kunna medföra betydande miljöpåverkan varför artikel 4.2 b i MKB-direktivet är tillämplig Blästring i dagens bilaga mycket svårillämpad och olämpligt utformad. Genom att blästringsarbeten läggs med möjlighet till kommunal anmälningsplikt, så får man avgöra i det enskilda fallet om det finns ett problem eller inte. Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för torrtrumling och övrig yrkesmässig blästring
<p>Anläggning för yrkesmässig borttagning av lack eller färg från mer än 50 ton metallgods per år genom kemiska metoder, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 39.1 EG, 39.2 EG eller 39.4</p>	28.8	B	-a1 B	Punkten behövs inte om det går att anse att verksamheter av detta slag täcks av begreppet ytrensning i 39.1 EG, 39.2 EG eller täcks av punkten 39.4 och de mängdgränser som anges i dessa punkter

<p>Anläggning för yrkesmässig borttagning av lack eller färg genom</p> <ul style="list-style-type: none"> • kemiska metoder från högst 50 ton metallgods per år, eller • termiska metoder <p>med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 39.1 EG, 39.2 EG eller 39.4</p>	28.9	C	-a1 B -a2 C	Den del av punkten som avser kemisk metod behövs inte om det går att anse att verksamheter av detta slag täcks av begreppet yt rengöring i 39.1 EG, 39.2 EG eller täcks av punkten 39.4 och de mängdgränser som anges i dessa punkter
--	------	---	----------------	---

Metallbearbetning m.m.

Anläggning för tillverkning av fler än 100 fordonsmotorer per år	34.1 ³	C	-v1 A -v2 B -m1 B -m2 C -v3 C	Punkten avser tillverkning av fordonsmotorer, inte tillverkning av komponenter till motorer. Eftersom tillverkningen sällan eller aldrig omfattar både komponenter och färdig motor vid samma anläggning torde enbart montering till färdig motor komma ifråga. Hobbyverksamhet, motorsportföreningar, små verkstäder etc. bör undantas. Bedömningen är att dessa inte i något fall förorsakar betydande miljöpåverkan i MKB-direktivets mening varför artikel 4.2 b är tillämplig.
Provbänkar för motorer, turbiner eller reaktorer	34.2 ³	C		Troligen förekommer provbänkar i de flesta fall ihop med annan tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet. Övriga fall fångas lämpligast upp genom anmälan och om betydande miljöpåverkan då kan uppstå i MKB-direktivet faller det ut en tillståndsplikt. För övriga är anmälan tillräcklig.
Anläggning för tillverkning och sammansättning av fler än 25 000 motorfordon om högst 3,5 tons totalvikt per fordon eller fler än 1 000 motorfordon med en högre totalvikt per fordon än 3,5 ton	34.3 ³	B	-v1 A -v2 B -m1 B -m2 C -v3 C	Osäkert om gränsen medför att idag anmälningspliktiga verksamheter förblir det.
Anläggning för tillverkning och sammansättning av fler än 100 motorfordon om högst 3,5 tons totalvikt per fordon eller fler än 10 motorfordon med en högre totalvikt per fordon än 3,5 ton	34.4 ³	C	-v1 A -v2 B -m1 B -m2 C -v3 C	

Anläggning för tillverkning av <ul style="list-style-type: none"> • järnvägsutrustning • flygplan eller reparation av flygplan 	34.5 ³	C	-v1 A -v2 B -m1 B -m2 C -v3 C	Prövningsnivån är bibehållen från SFS 2003:1052
Anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning med en tillverkningsyta (exklusive yta för enbart montering) större än 100 000 kvadratmeter	34.6 ³	A	-v1 A	
Anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning och där den totalt installerade tankvolymen för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 20 m ³ , med undantag för anläggning som omfattas av punkterna 34.3 eller 34.6.	34.7 ³	B	-v2 B -m1 B	Vid beräkning av tankvolymen bör rör m.m. till och från tanken exkluderas.
Anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning och där den totalt installerade tankvolymen för skärvätskor, processoljor och hydrauloljor i metallbearbetningsmaskinerna är större än 1 men högst 20 m ³ , med undantag för anläggning som omfattas av punkterna 34.1 - 34.7, 35.1 eller 35.2	34.8	C	-v3 C -m2C	
Byggnad av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden, med undantag för byggnad som provas enligt 11 kap MB	35.1	A	35.11-1 A	Punkten täcker oljeplattformar. Annan än helt tillfällig ankring, förtöjning, reparation, ombyggnad som sker i vatten provas enligt 11 kap. MB. Detsamma gäller när byggandet sker i vatten.
Skeppsvarv	35.2 ³	C		Prövningsnivån är bibehållen från SFS 2003:1052

ELEKTRISKA ARTIKLAR

Anläggning för tillverkning av batterier eller ackumulatörer där kadmium, bly eller kvicksilver ingår	31.1	A	31.4-1 A	
Anläggning för tillverkning av batterier eller ackumulatörer där inte kadmium, bly eller kvicksilver ingår	31.2	B	31.4-2 B	
Anläggning för tillverkning eller reparation av kvicksilverinnehållande ljuskällor	31.3	C	31.5-1 C	
Anläggning för tillverkning av grafitelektroder genom bränning eller grafitisering	31.4 EG ¹	A	31.6-1 A	
Annan anläggning för tillverkning av kol- eller grafitelektroder	31.5	A	31.6-1 A	
Anläggning för tillverkning av elektrisk tråd eller kabel, med undantag för fiberoptisk tråd eller kabel	31.6	C	31.3-1 B	Verksamheten inte tillräckligt angelägen eller sammansatt för att motivera tillståndsprövning.

HANTERING AV ORGANISKA LÖSNINGSMEDEL, LAGRING M.M.

Förbrukning av organiska lösningsmedel

Anläggning som är avsedd för ytbehandling av material, föremål eller produkter med en förbrukning av organiska lösningsmedel som överstiger 150 kg per timme eller 200 ton per år Med förbrukning avses total förbrukning i produkter och som farligt avfall och utsläpp med avdrag för återvunnet lösningsmedel	39.1 EG ^{1,4}	B	-o1 A -o2 B	Exempel på ytbehandling enligt IPPC-direktivet är appretering, tryckning, bstrykning, avfettning, vattenskyddsimpregnering, limning, målning, rengöring eller impregnering. Exempen täcker inte nödvändigtvis hela punkten. Punkten anger EU: s ambitionsnivå för tillståndsplikt
---	------------------------	---	----------------	--

<p>Anläggning, av något av nedanstående slag där mer än 50 ton organiska lösningsmedel förbrukas per år, som inte omfattas av punkten 39.1 EG</p> <ul style="list-style-type: none"> • rulloffset med heatsetfärg • djuptryck av publikationer • annan rotogravyr, flexografi, rotationscreenstryck, laminering eller lackering • ytrengöring • fordonslackering • bandlackering • annan beläggning • beläggning av lindningstråd • beläggning av träytor • träimpregnering • läderbeläggning • skotillverkning • laminering av trä eller plast • limbeläggning • tillverkning av lack, tryckfärg, lim eller andra beläggningspreparat, • omvandling av gummi • utvinning av vegetabiliska oljor och animaliskt fett eller raffinering av vegetabiliska oljor • farmaceutiska produkter <p>Förbrukning definieras i 39.1 EG</p>	39.2 EG ⁴	B	-o2 B -o4 B	<p>Där lösningsmedelsförbrukningen inte motiverar att verksamheten faller under denna eller följande punkt förs de i huvudsak som följer</p> <p>Viss tryckeriverksamhet till 22.1 eller 22.2</p> <p>Rengöring till 28.7 eller 28.8</p> <p>Träimpregnering till 20.1</p> <p>Tillverkning av färg och lack till 24.11</p> <p>Bearbetning av gummi till 25.1</p> <p>Vegetabiliska oljor, etc till 15.19 EG</p> <p>Farmaceutisk produktion till 24.1 EG, 24.11 eller 24.14</p>
---	----------------------	---	----------------	--

<p>Anläggning, av något av nedanstående slag där mer än nedanstående mängder organiska lösningsmedel förbrukas per år, som inte omfattas av punkterna 39.1EG eller 39.2 EG</p> <ul style="list-style-type: none"> • rulloffset med heatsetfärg (15 ton) • annan rotogravyr, flexografi, rotationsscreentryck (med undantag för sådant tryck på textil eller papp), laminering eller lackering (15 ton) • rotationsscreentryck på textil eller kartong (30 ton) • ytrengröring, med organiska lösningsmedel som innehåller sådana ämnen eller föreningar som anges i 6 och 8 §§ NFS 2001:11 (1 ton) • annan ytrengröring (2 ton) • fordonslackering (15 ton) • bandlackering (25 ton) • annan beläggning (5 ton) • beläggning av lindningstråd (5 ton) • beläggning av träytor (15 ton) • kemtvätt (1 kg) • träimpregnering (25ton) • läderbeläggning (10 ton) • skotillverkning (5 ton) • laminering av trä eller plast (5 ton) • limbeläggning (5 ton) • omvandling av gummi (15 ton) • utvinning av vegetabiliska oljor och animaliskt fett eller raffinering av vegetabiliska oljor (10 ton) <p>Förbrukning definieras i 39.1 EG</p>	39.3 EG ⁴	C	-o2 B -o3 C -o4 C	<p>Vägledningsmaterial kan komma att innehålla information om 6 och 8 §§ NFS 2001:11 för att bättre konkretisera punktens innehåll.</p> <p>Kemtvättar utan organiska lösningsmedel faller under punkten 93.1. VOC-direktivet har 0-gräns för kemtvättar.</p> <p>Där lösningsmedelsförbrukningen inte motiverar att verksamheten faller under denna eller följande punkt förs de i huvudsak som följer</p> <p>Viss tryckeriverksamhet till 22.1 eller 22.2</p> <p>Rengöring till 28.7 eller 28.8</p> <p>Träimpregnering till 20.1</p> <p>Bearbetning av gummi till 25.1</p> <p>Vegetabiliska oljor, etc till 15.19 EG</p>
---	----------------------	---	-------------------------	--

<p>Anläggning där mer än 10 ton halogenerade organiska lösningsmedel eller mer än 50 ton andra organiska lösningsmedel förbrukas per år eller där utsläpp av mer än 5 respektive 10 ton per år av sådana lösningsmedel förekommer, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 39.1 EG eller 39.2 EG.</p> <p>Sådana organiska lösningsmedel som omfattas av förordningen (2002:187) om ämnen som bryter ner ozonskiktet eller föreskrifter utgivna med stöd av denna förordning skall inte medräknas.</p> <p>Förbrukning definieras i 39.1 EG</p>	39.4	B	-o1 A -o2 B -o4 B	<p>Osäkert om det fortfarande behövs en nedre gräns för förbrukning respektive utsläpp av halogenerade organiska lösningsmedel.</p>
<p>Anläggning där mer än 10 ton organiska lösningsmedel förbrukas per år och som inte omfattas av punkterna 39.1 EG, 39.2 EG 39.3 EG eller 39.4</p> <p>Förbrukning definieras i 39.1 EG</p>	39.5	C	-o3 C -o5 C	

Lagring av bränslen och kemiska produkter m.m.

<p>Anläggning för lagring vid ett tillfälle av mer än</p> <ul style="list-style-type: none"> • 50 000 ton gasformiga eller flytande petrokemiska produkter, olja, petroleumprodukter, eller brännbara gaser, eller • 5 000 ton andra kemiska produkter, 	39.6 ^{2, 3}	B	-k1 B	<p>Att gränsen för provningsplikt definieras utifrån lagringskapacitet begränsar inte provningen av verksamheten vid anläggningen, exempelvis när det gäller transporter, omsatt mängd etc.</p> <p>Enligt MKB-direktivet ska all lagring av mer än 200 000 ton kemiska produkter omfattas av MKB- och tillståndsplikt. Under den nivån ska en bedömning göras i varje enskilt fall.</p>
---	----------------------	---	-------	---

Anläggning för lagring vid ett tillfälle av mer än <ul style="list-style-type: none"> • 5000 men högst 50 000 ton gasformiga eller flytande petrokemiska produkter, olja, petroleumprodukter eller brännbara gaser, eller • 1 men högst andra 5 000 ton kemiska produkter som betecknas mycket giftig, giftig, starkt frätande eller frätande enligt någon av riskfraserna i bilaga 3 till Kemikalieinspektionens föreskrifter (2001:3) om klassificering och märkning av kemiska produkter, 	39.7 ³	C	-k2 C	Förändringen undantar exempelvis förvaring eller annan hantering av vägsalt och harmlösa kemiska produkter. MKB-direktivet anger ingen nedre gräns för lagring, men lagring under 5 000 ton bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan i direktivets mening varför artikel 4.2 b är tillämplig. Detsamma gäller lagring av mindre än 1 ton av de kemiska produkter som omfattas av de angivna riskfraserna liksom lagring av andra kemiska produkter än dem som omfattas av de angivna riskfraserna Se i avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för omlastning av kemiska produkter
Anläggning för lagring av mer än 50 miljoner normalkubikmeter naturgas per år som inte omfattas av punkten 39.6	39.8 ³	B	-n1 A	Gränsen tar fasta på vad som kan lagras under ett år (omsättas), inte på vad som faktiskt omsätts. Därmed frångås att en årligt fluktuerande mängd kan skjutsa anläggningar upp och ner i listan
Anläggning för lagring av mer än 5 000 ton kol, torv eller bränsleflis eller annat träbränsle per år	39.9 ³	C	-f1 C	MKB-direktivet anger ingen nedre gräns för lagring av fossila bränslen, men mindre lagring än 5 000 ton bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan i direktivets mening varför artikel 4.2 b är tillämplig

EL, VÄRME OCH KYLA

Kärnkraft

Kärnkraftverk eller andra kärnreaktorer	40.3 EG ²	A	40.1-1 A	
---	----------------------	---	----------	--

Förbränning

Anläggning för förbränning med en installerad tillförd effekt av mer än 300 MW	40.4 EG ^{1, 2, 5}	A	40-1 A	Förgasning blev dubbelreglerad efter MB tillkomst. Täcks av punkterna 23.1 EG, 40.1 och 40.2 Anläggningsbegreppet enligt IPPC medför att även flera sammanhängande mindre pannor på samma plats som tillsammans ger >300 MW omfattas. Frånvaro av begreppet ”totalt installerad...” förändrar därmed inget i sak för den här punkten.
--	----------------------------	---	--------	--

Anläggning för förbränning med en installerad tillförd effekt av mer än 50 men högst 300 MW	40.5 EG ^{1, 3, 5}	B	40-2 B	Anläggningsbegreppet enligt IPPC medför att även flera sammanhängande mindre pannor på samma plats som tillsammans ger >50 MW omfattas. Frånvaro av begreppet ”totalt installerad...” förändrar därmed inget i sak. Se ovan om förgasning
Anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av <ul style="list-style-type: none"> • mer än 500 kW men högst 50 MW, av annat bränsle än enbart eldningsolja eller bränslegas, eller • mer än 10 men högst 50 MW av enbart eldningsolja eller bränslegas med undantag för <ul style="list-style-type: none"> • verksamhet som omfattas av punkten 40.7, eller • stationär förbränningsmotor avsedd enbart som reservaggregat vid el-bortfall 	40.6 ³	C	40-2 B 40-4 C 40.1-2 C	Eftersom punkten är nationell men innefattar anläggningar som faller under MKB-direktivets bilaga 2 behövs begreppet ”total installerad...”. Stationära förbränningsmotorer som tillsammans ger en totalt installerad tillförd effekt av mer än 500 kW respektive mer än 10 MW faller in under punkten efter MÖD-dom om anläggningsbegreppet. För mindre sådana motorer, se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt. MKB-direktivet innehåller inte de undantag som punkten gör. Betydande miljöpåverkan i MKB-direktivets mening bedöms aldrig kunna uppstå om enbart eldningsolja eller bränslegas nyttjas. Det samma gäller mindre stationära förbränningsmotorer vid el-bortfall. Osäkert hur den nedre gränsen kan höjas med hänsyn till MKB-direktivets krav på att anläggningar som skulle kunna innebära betydande miljöpåverkan i något enskilt fall bör omfattas
Gasturbinanläggning med en total installerad tillförd effekt av högst 50 MW	40.7 ³	C	40.1-3.2 C	Gasturbiner >50 MW faller in under punkterna för förbränning >50 MW

Vindkraftverk, värmepumpar, kylanläggningar

Havsbaserade enstaka vindkraftverk eller havsbaserad gruppstation för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst 1 MW	40.8 ³	A	40.1-4 A 40.1-5 B	Miljöbalkskommittén föreslår att regeringsprövningen enligt 17 kap. 1 § MB, som avsåg gruppstation större än 10 MW, försvinner. Punkten omfattar lokalisering såväl i vatten som på land.
Gruppstation för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst 10 MW	40.9 ³	B	40.1-4 A 40.1-5 B	Grp stn 1-10 MW flyttas till C-nivå. Prövningen bör inrikta sig på större gruppstationer. Prövning av MPD innebär inte samma hinder för utbyggnaden som prövning enligt 17 kap., särskilt inte om prövningsprocessen dessutom förenklas.

Annan gruppstation med vindkraftverk för en sammanlagd uteffekt av mer än 125 kW men högst 10 MW eller vindkraftverk med enstaka aggregat för en sammanlagd uteffekt av mer än 125 kW	40.10 ³	C	40.1-5 B 40.1-6 C	Uppstår betydande miljöpåverkan i ett enskilt fall kräver MKB-direktivet att den aktuella anläggningen tillståndsprövas. Prövning kan också krävas i enskilt fall enligt 9 kap. 6 § MB om så behövs.
Värmepump eller kylanläggning för uttag eller tillförsel av värmeenergi från mark, vattenområde, grundvatten eller avloppsvatten för en uttagen eller tillförd effekt av mer än 10 MW, med undantag för uttag eller tillförsel genom vattentäkt	40.11	C	40.3-1 B 40.3-2 C	Köldmediekungörelsen gäller liksom anmälan eller kommunal tillståndsplikt enl. 17-19 § FMH. Ozonnedbrytande ämnen är välreglerade och under nationell kontroll. Stora anläggningar nyttjas i främst verksamheter som ändå prövas. Det finns en enklare anmälningsplikt för små värmepumpar i 17 § FMH med kommunalt bemyndigande om enklare tillståndsplikt. Fler bör föras dit. ”Vattenområde” omfattar allt ytvatten
Anläggning för lagring av värme i mark, vattenområde eller i grundvatten för en tillförd energimängd av mer än 3 000 MWh	40.12	C	40.3-3 C	”Vattenområde” omfattar allt ytvatten

RIVNING M.M.

Verksamhet varigenom kärnkraftverk eller annan kärnreaktor nedmonteras eller avvecklas, från det att reaktorn stängs av till dess att reaktorn upphört genom att allt kärnbränsle och annat radioaktivt kontaminerat material varaktigt har avlägsnats från anläggningsplatsen.	45.1 EG ²	A	45.110-1 A	
---	----------------------	---	------------	--

FORDON OCH DRIVMEDEL

Anläggning för årlig tvättning av mer än <ul style="list-style-type: none"> • 5000 personbilar • 100 tåg eller flygplan • 500 tågagnar, eller • 1000 andra fordon 	50.1	C	50.201-1 C	Osäkerhet idag om tunnelbane- och spårvägståg omfattas av begreppet järnvägståg. Järnvägssäkerhetslagen och Järnvägsinspektionens föreskrifter använder de tre begreppen järnvägs-, spårvägs- och tunnelbaneverksamhet. Osäkert också om flygplan omfattas av begreppet andra fordon i den gällande punkten. Vad som tvättas saknar betydelse från miljösynpunkt. Osäkert hur väl de olika nedre gränserna korresponderar med avseende på störningsriskerna.
---	------	---	------------	--

Anläggning där mer än 1 000 m ³ flytande motorbränslen eller 1 miljon normalkubikmeter gas avsett som motorbränsle hanteras per år, med undantag för anläggning som omfattas av punkterna 39.6, 39.7 eller 39.8	50.2	C	50.50-1 C	Punkten omfattar bensinstationer och liknande anläggning som tillhandahåller bensin eller gas i detaljistledet
--	------	---	-----------	--

INFRASTRUKTUR

Hamn där trafik medges för fartyg med en bruttodräktighet på mer än 1 350, med undantag för <ul style="list-style-type: none"> färjekaj med högst tio planerade fartygsanlöp per år hamn för Försvarsmakten 	63.1 EG ^{2,3}	B	63.22-1 B	MKB-direktivet medger ingen nedre gräns för exempelvis fartygsanlöp. Nedre gräns kan bara sättas för färjekajer som är undantagna. Vad som är planerat kan framgå av turlista etc. Det saknas en rättslig definition av begreppet färja. Begreppet används i bilagorna till Sjöfartsverkets föreskrifter som avser taxor för passagerare och fordon för linjesjöfart (SjöFS 1996:15 och 1996:16) samt i 2 kap. 18 § SjöFS 1994:21. MKB-direktivet medger undantag för militära installationer. Här avses hamn avsedd för Försvarsmakten. Hamnverksamheten och trafiken till och från hamnen är mindre än i civila hamnar och därmed är miljöpåverkan mindre omfattande.
Fiskehamn, med undantag för hamn som omfattas av punkten 63.1 EG, eller hamn för Försvarsmakten	63.2 ³	C	63.22-1 B	Generalläkaren handlägger anmälningar om Försvarsmaktens hamnar.
Civil flygplats med en instrumentbana längre än 1 200 meter	63.3 EG ²	A	63.23-1 A	Definitionen av en flygplats finns i Luftfartsverkets föreskrifter BCL-F 2.2 och i Luftfartsverkets definitionssamling och lyder ”på land eller vatten angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning), som helt eller delvis avses för luftfartygs landning, start och rörelser i övrigt på marken (vattnet).
Flygplatser av följande slag med en banlängd längre än 1 200 meter <ul style="list-style-type: none"> flottiljflygplats civil flygplats, även sådan med infrastruktur för militärtflyg, med undantag för sådan flygplats som omfattas av punkten 63.3 EG 	63.4 ³	B	75.224-1 B	Militära eller civilmilitära flygplatser som övertas av det civila samhället i takt med att flottiljerna läggs ner fortsätter falla inom punkten. Orden ”avsedd även för” medför att även sådana civila flygplatser omfattas som saknar permanent militärt flyg men där militärt flyg kan disponera banan då och då.

Flygplats för motordrivna luftfartyg där mer än 500 flygrörelser per år äger rum som inte omfattas av punkterna 63.3 EG eller 63.4	63.5 ³	C	63.23-2 C	Färre flygrörelser än ca 10 per vecka som genomsnitt är en så liten verksamhet att den inte bör kunna utgöra en betydande miljöpåverkan i MKB-direktivets mening varför artikel 4.2 b är tillämplig. Det är också en för liten verksamhet för att motivera anmälningsplikt. Flygrörelser genom luftballonger bör undantas. Större heliport kan falla under punkten, se begreppet flygplats ovan. Om definition av heliport och om mindre sådana, se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt.
--	-------------------	---	-----------	--

TANKRENGÖRING

Anläggning för rengöring av cisterner, tankar eller fat, som används för förvaring eller för transport av kemiska produkter, i annan verksamhet än den egna och där den kemiska produkten betecknas som mycket giftig, giftig, starkt frätande eller frätande enligt någon av riskfraserna i bilaga 3 till Kemikalieinspektionens föreskrifter (2001:3) om klassificering och märkning av kemiska produkter	74.1	B	74.702-1 B	Punkten har gjorts smalare för att inte täcka allt från erkänt harmlösa kemikalier till sådana som är mycket giftiga för människor eller miljö. Fokus bör ligga på det som är farligast. Det är också skillnad på omfattning om verksamhetens huvudsakliga syfte är rengöring eller om sådan bedrivs som en biverksamhet.
Anläggning som i punkten 74.1 men där cisterner, tankar eller fat används för förvaring eller transport i egen verksamhet	74.2	C	74.702-1 B	Verksamheten syftar till annat än att rengöra fat och tankar varför omfattningen också är mindre än i föregående punkt. Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt om rengöring av övriga tankar eller fat.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Sjukhus med fler än 200 vårdplatser	85.1	C	85.11-1 B 85.11-2 C	Sjukhusens största miljöproblem fångas i huvudsak upp av andra punkter och av andra rättsliga regler.
Anläggning för sterilisering av sjukvårdsartiklar där etenoxid används som steriliseringsmedel	85.2	C	85.14-1 B	Verksamheten alltför ensartad och miljöproblemet för litet för att motivera integrerad prövning genom tillståndsplikt.

AVLOPPSRENING

Avloppsanläggning som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 person-ekvivalenter	90.1 EG ^{2, 15}	B	90.001-1 B	500 tillståndspliktiga anläggningar finns idag (antalet minskar genom förändringen) varav upp till ca 350 kommer att omprövas efter 1/1-2006 p.g.a. dispenser. I utflytningsbygder kan belastningen vara långt under kapacitetsnivån och ge kostnader som inte går att motivera. Personekvivalent tolkas enligt artikel 2.6 i avloppsdirektivet utifrån BOD och föroreningsmängd som maximal genomsnittlig veckobelastning, vilket i avloppsdirektivets artikel 4.4 kallas för belastning.
Avloppsanläggning som är dimensionerad för mer än 200 personekvivalenter och som inte omfattas av punkten 90.1 EG	90.2 ³	C	90.001-2 C	MKB-direktivets bilaga 2 avser alla avloppsreningsverk utan nedre gräns men artikel 4.2 b bör kunna tillämpas på ARV under 200 personekvivalenter. Sådana bedöms inte kunna ge upphov till betydande miljöpåverkan i MKB-direktivets mening. ARV mindre än 200 personekvivalenter fordrar tillstånd enligt 13 § FMH.

AVFALL

Mellanlagring

Anläggning för mellanlagring av annat avfall än farligt avfall om den totala avfallsmängden är större än 10 000 ton vid något enskilt tillfälle, med undantag för lagring av avfall under längre tid än <ul style="list-style-type: none"> • ett år innan det bortskaffas, eller • tre år innan det återvinns eller behandlas 	90.3 EG ⁶	B	90.002-3 B	
Anläggning för mellanlagring av annat avfall än farligt avfall om den totala avfallsmängden är större än 10 men högst 10 000 ton vid något enskilt tillfälle, med undantag för lagring av avfall under längre tid än <ul style="list-style-type: none"> • ett år innan det bortskaffas eller • tre år innan det återvinns eller behandlas.- 	90.4 EG ⁶	C	90.002-4 C	

Anläggning för mellanlagring av farligt avfall om mängden avfall vid något tillfälle i fråga om oljeavfall är större än 5 ton, blybatterier är större än 10 ton, elektriska eller elektroniska produkter är större än 20 ton, övrigt farligt avfall är större än 1 ton	90.5 EG ^{6, 9, 10, 11}	B	90.005-1 B	Höjningen till 20 ton för elektroniska produkter motiveras med att underlätta insamling enligt producentansvaret. Miljöaspekterna är små vid lagring av el-produkter.
Anläggning för mellanlagring av farligt avfall om mängden avfall inte vid något tillfälle i fråga om <ul style="list-style-type: none"> • oljeavfall är större än 5 ton, • blybatterier är större än 10 ton, • elektriska eller elektroniska produkter är större än 20 ton, eller • övrigt farligt avfall är större än 1 ton 	90.6 EG ^{6, 9, 10, 11}	C	90.005-2 C	Se ovan

Förbehandling, sortering och mekaniska bearbetning m.m.

Anläggning för sortering av annat avfall än farligt avfall om den hanterade avfallsmängden är större än 10 000 ton per år, med undantag för sortering av avfall för byggnads- eller anläggningsändamål.	90.7 EG ⁶	B	90.002-1 B	Sortering av byggavfall kan undantas på grund av harmonisering med punkten 90.8 EG. Undantaget är mycket snävt, men behövs för den sortering/skiktning som sker efter krossning eftersom denna hantering annars hamnar på en annan provningsnivå.
Anläggning för sortering av avfall om den hanterade avfallsmängden är större än 1 000 ton men högst 10 000 ton per år eller för sortering av avfall för byggnads- eller anläggningsändamål om den hanterade avfallsmängden är större än 1000 ton per år.	90.8 EG ⁶	C	90.002-2 C	Sortering av avfall för byggnads och anläggningsändamål blir alltid anmälningspliktigt, vilket är konsekvent med punkterna 90.10 EG och 90.11 EG. Dessa verksamheter sker ofta tillsammans, där krossningen ger mer störning än sorteringen Direktivet anger ingen nedre gräns. En sådan menar vi behövs för att bl.a. inte vanlig källsortering ska bli anmälningspliktig, vilket inte är direktivets syfte. Gränsen bör därför kunna motiveras

Anläggning för yrkesmässig förbehandling av avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter, med undantag för förbehandling som består av ingrepp i komponenter eller utrustning som innehåller isolerolja	90.9 EG ^{6, 11}	C	90.008-2	Verksamhet som behandlar produkter som innehåller isolerolja prövas enligt punkten om behandling av farligt avfall Bilagans nuvarande formulering innebär att ett flertal förbehandlare som endast demonterar komponenten med isolerolja faller under punkten 90.006-1 eller -2. Syftet var att undanta dem som tömmer ut och behandlar isolerolja från pkt 90.008-2. Att även undanta förbehandlare som endast demonterar komponenten med isolerolja från 90.008-2 är inte motiverat från miljösynpunkt, bl.a. mot bakgrund av att det finns särskilda föreskrifter för dessa förbehandlare. I dag är det troligtvis så att de flesta förbehandlare av elektronik uppfattar det som att verksamheten omfattas av punkt 90.008-2 trots att de får in mindre mängder elektronik innehållande isolerolja. För dem som tömmer ut och behandlar isolerolja är en mer omfattande prövning rimligt varför de, precis som tidigare bör hamna under punkterna 90.38 EG eller 90.39 EG
Anläggning för återvinning av annat avfall än farligt avfall genom mekanisk bearbetning om den hanterade avfallsmängden är större än 10 000 ton per år, med undantag för anläggning för krossning av avfall för byggnads- eller anläggningsändamål	90.10 EG ⁶	B	37-1 B	Förtydligande att punkten avser endast mekanisk bearbetning av avfall
Anläggning för återvinning av annat avfall än farligt avfall genom mekaniska bearbetning, om den hanterade avfallsmängden är högst 10 000 ton per år eller innebär krossning av avfall för byggnads- eller anläggningsändamål	90.11 EG ⁶	C	37-2 C	Se ovan. Direktivet kräver tillståndsplikt utan nedre gräns
Anläggning för återvinning av avfall genom sådan lagring, tömning, demontering eller annat yrkesmässigt omhändertagande av skrotbilar som omfattas av bilskrotningsförordningen (1975:348)	90.12 EG ^{6, 14}	C	90.008-1 C	Särskilda föreskrifter finns för bilar lättare än 3,5 ton som motiverar för enbart anmälningsplikt. Skrotning av andra fordon faller under punkten om behandling av farligt avfall

Användning för anläggningsändamål

Användning av avfall eller produkter som helt eller delvis är tillverkade av återvunnet avfall för anläggningsändamål, på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten och där föroreningsrisken inte endast är ringa	90.13 EG ⁸	B	90.007-1 B	Punkten gör ingen skillnad på typen av avfall, det är föroreningsrisken som avgör provningsnivån. I direktivets preamble nr 15 finns undantag från vad som anses vara deponering
Användning av avfall eller produkter som helt eller delvis är tillverkade av återvunnet avfall för anläggningsändamål, på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten och där föroreningsrisken är ringa	90.14 EG ⁸	C	90.007-2 C	Se ovan

Biologisk behandling

Anläggning för biologisk behandling av annat avfall än farligt avfall och park- och trädgårdsavfall, om den tillförda mängden fast avfall är större än 10 000 ton per år	90.15 EG ^{3,6}	A	90.004-1 A	I den gällande hänvisas till 14 § deponeringsförordningen. Bestämmelsen syftar egentligen inte på bortskaffningsförfaranden, varför det kan vara missvisande att fortsätta hänvisa till den. Samtidigt talar direktivtexten om kemisk behandling enligt definitionen i punkten D 9 i bilaga 2 A till avfallsdirektivet (75/442/EEG). Den definitionen är svår att tillämpa, varför en annan beskrivning behövs Begreppet "fast avfall" förhindrar att biogasanläggningar som samrötar flytande avfall med flytgödsel snabbt kommer upp i vikt mängder. En omräkningsfaktor från fast till flytande kan införas i kommande vägledningsmaterial.
Anläggning för biologisk behandling av annat avfall än farligt avfall och park- och trädgårdsavfall, om den tillförda mängden fast avfall är större än 500 men högst 12 500 ton per år	90.16 EG ^{3,6}	B	90.003-1 B	Nivån 500 ton per år bedöms som en rimlig gränsdragning mellan tillstånds- och anmälningsplikt med tanke på förutsättningar vid småskalig hantering, hos småföretag samt vid försöksverksamhet i samband med utbyggd källsortering och återvinning
Anläggning för återvinning genom biologisk behandling av annat avfall än farligt avfall om den tillförda mängden av <ul style="list-style-type: none"> • annat fast avfall än park- och trädgårdsavfall är större än 10 men högst 500 ton per år, eller • park- och trädgårdsavfall är större än 50 ton per år	90.17 EG ⁶	C	90.003-2 C	Övre gränsen för park- och trädgårdsavfall justeras till 50 ton för att harmoniera med andra gränser för provningsplikt

Förbränning

Anläggning för förbränning av farligt avfall om den tillförda mängden är mer än 2 500 ton per år	90.18 EG ^{1,2,6,7}	A	90.006-1 A	IPPC-direktivets gräns på 10 ton per dygn är omräknad till årsmängd genom 10 ton x 250 dygn/år (=2 500 ton per år).
Anläggning för förbränning av farligt avfall om den tillförda mängden är högst 2 500 ton per år	90.19 EG ^{2,6,7}	B	90.006-1 A	
Anläggning för förbränning av annat avfall än farligt avfall om den tillförda mängden avfall är större än 100 000 ton per år, med undantag för energiåtervinning genom förbränning av <ul style="list-style-type: none"> • vegetabiliskt jord- och skogsbruksavfall, eller • rent träavfall 	90.20 EG ^{1,3,6,7}	A	90.004-1 A	Förordningen och föreskrifterna om avfallsförbränning är tillämpliga. IPPC-direktivets gräns om 3 ton per timme omräknas till årsmängd genom 3 ton x 24 timmar x 250 dygn/år (=18 000 ton per år).
Anläggning för förbränning av annat avfall än farligt avfall om den tillförda mängden avfall är större än 18 000 men högst 100 000 ton per år, med undantag för energiåtervinning genom förbränning av <ul style="list-style-type: none"> • vegetabiliskt jord- och skogsbruksavfall, eller • rent träavfall 	90.21 EG ^{1,3,6,7}	B	90.004-2 B	Se ovan. IPPC-direktivets gräns om 3 ton per timme är omräknad till årsmängd genom 3 ton x 24 timmar x 250 dygn/år. MKB-direktivet bilaga 1 pkt 10 föreskriver tillstånd vid förbränning av mer än 100 ton per dygn – omräknat motsvarar det 25 000 ton per år (100 ton x 250 dygn/år).
Anläggning för förbränning av annat avfall än farligt avfall om den tillförda mängden avfall är större än 50 men högst 18 000 ton per år, med undantag för energiåtervinning genom förbränning av <ul style="list-style-type: none"> • vegetabiliskt jord- och skogsbruksavfall, eller • rent träavfall 	90.22 EG ^{3,6,7}	B	90.004-2 B	Se ovan om föreskrifter.
Anläggning för förbränning av annat avfall än farligt avfall om den tillförda mängden avfall är högst 50 ton per år, med undantag för energiåtervinning genom förbränning av <ul style="list-style-type: none"> • vegetabiliskt jord- och skogsbruksavfall, eller • rent träavfall 	90.23 EG ^{3,6,7}	C	90.004-3 C	Se ovan Ramdirektivet för avfall kräver egentligen tillståndsplikt.

Animaliska biprodukter, kadaver m.m.

Anläggning för bearbetning, med undantag för förbränning, av mer än 2 500 ton animalisk biprodukt per år av <ul style="list-style-type: none"> • kategori 1 eller 2, eller • kategori 3, med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 15.32 EG enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) 1774/2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel	90.24 EG ^{1,3}	B	15.1-6 A 15.1-7 B	IPPC-direktivets 10 ton per dygn omräknat till årsproduktion med 250 arbetsdagar EG-förordningen medför att begreppet animaliskt avfall är ersatt av begreppet animalisk biprodukt. Biprodukter av kategori 1-2 bör alltid utgöra avfall medan biprodukter i kategori 3 kan utgöra avfall. Motsvarar dessa kategorier definitionen i IPPC-direktivet (djurkadaver och animaliskt avfall)? Mat avfall omfattas inte av punkten.
Anläggning för bearbetning av mer än 20 men högst 2 500 ton animalisk biprodukt per år av samma slag som i punkten 90.24 EG	90.25 ³	C	15.1-8 C	
Anläggning för behandling av djurkadaver, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 15.31 EG, 90.24 EG eller 90.25	90.26 ³	C	15.1-6 A 15.1-7 B 15.1-8 C	Punkten behövs av EG-rättsliga skäl

Uppläggnig

Uppläggnig av muddermassor <ul style="list-style-type: none"> • i större mängd än 100 ton, eller • på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten och där föroreningsrisken inte endast är ringa 	90.27 EG ⁸	B	90.007-1 B	I direktivets preamble nr 15 finns undantag från vad som anses vara deponering
Uppläggnig av <ul style="list-style-type: none"> • högst 100 ton muddermassor på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten och där föroreningsrisken är endast ringa, • inert avfall som uppkommer vid gruv- eller täktverksamhet 	90.28 EG ⁸	C	90.007-2 C	Se ovan Om snötippor, se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt

Deponering

Anläggning för deponering av annat avfall än inert eller farligt avfall med en tillförd mängd större än 100 000 ton per år. Tillståndsplikt föreligger under anläggningens driftfas.	90.29 EG ^{1,3,6,7}	A	90.004-1 A	Vad som menas med driftfas framgår av 3 § deponiförordningen (2001:512). Genom övergångsbestämmelserna kommer framtida deponier att vara tillståndspliktiga under hela driftfasen fram t.o.m sluttäckning.
Anläggning för deponering av annat avfall än inert eller farligt avfall med en tillförd mängd större än 2 500 men högst 100 000 ton per år. Tillståndsplikt föreligger under anläggningens driftfas.	90.30 EG ^{1,3,6,8}	B	90.004-5 B	
Anläggning för deponering av <ul style="list-style-type: none"> • inert avfall • annat avfall än farligt avfall om den tillförda mängden avfall är högst 2 500 ton per år. Tillståndsplikt föreligger under anläggningens driftfas.	90.31 EG ^{6,8}	B	90.004-5 B	Se ovan
Anläggning för deponering av farligt avfall med en tillförd mängd större än 10 000 ton per år. Tillståndsplikt föreligger under anläggningens driftfas.	90.32 EG ^{1,3,6,8}	A	90.006-6 A	
Anläggning för deponering av farligt avfall med en tillförd mängd större än 2 500 men högst 10 000 ton per år. Tillståndsplikt föreligger under anläggningens driftfas.	90.33 EG ^{1,3,6,8,12}	B	90.006-7 B	
Anläggning för deponering av farligt avfall med en tillförd mängd om högst 2 500 ton per år. Tillståndsplikt föreligger under anläggningens driftfas.	90.34 EG ^{3,6,8,12}	B	90.006-7 B	

Annan återvinning eller bortskaffande

Anläggning för återvinning eller bortskaffande av annat avfall än farligt avfall enligt bilagorna 4 och 5 i avfallsförordningen (2001:1063), om den tillförda mängden avfall är större än 100 000 ton per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 90.10 EG – 90.34 EG	90.35 EG ⁶	A		
Anläggning för återvinning eller bortskaffande av annat avfall än farligt avfall enligt bilagorna 4 och 5 i avfallsförordningen (2001:1063), om den tillförda mängden avfall är större än 500 men högst 100 000 ton per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 90.10 EG – 90.34 EG	90.36 EG ⁶	B		
Anläggning för återvinning eller bortskaffande av annat avfall än farligt avfall enligt bilagorna 4 och 5 i avfallsförordningen (2001:1063), om den tillförda mängden avfall är högst 500 ton per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 90.10 EG – 90.34 EG	90.37 EG ⁶	C		
Annan anläggning än som tidigare nämnts för återvinning eller bortskaffande av farligt avfall, om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen kommer från andra inrättningar och den tillförda mängden är mer än 1 000 ton per år, med undantag för <ul style="list-style-type: none"> • förorenade uppgrävda massor • verksamhet som omfattas av punkterna 90.10 EG – 90.34 EG 	90.38 EG ^{2, 6, 7, 12, 13}	A	90.006-1	Viss justering av tidigare formulering. Det har varit ett problem att behandling av farligt avfall kunnat ses som både bortskaffande och återvinning. Det berodde på förordningen om farligt avfall som nu är upphävd. Därför saknas skäl att fortsätta se det så. Begreppet behandla bör omfatta en aktiv åtgärd, varför punkten utesluter deponering.

Annan anläggning än som tidigare nämnts för återvinning eller bortskaffande av farligt avfall, om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen kommer från andra inrättningar och den tillförda mängden är högst 1 000 ton per år, med undantag för <ul style="list-style-type: none"> förorenade uppgrävda massor verksamhet som omfattas av punkterna 90.10 EG – 90.34 EG 	90.39 EG ^{3, 6, 7}	B	90.006-2 B	Se ovan om behandling.
Anläggning för återvinning eller bortskaffande av farligt avfall som består av uppgrävda massor, om den tillförda mängden är mer än 20 000 ton per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 90.32 EG	90.40 EG ^{6, 7, 12, 13}	A	90.006-4 A	
Anläggning för återvinning eller bortskaffande av farligt avfall som består av uppgrävda massor, om den tillförda mängden är högst 20 000 ton per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 90.31 EG – 90.34 EG och 90.42 EG	90.41 EG ^{6, 7, 12, 13}	B	90.006-5 B	
Anläggning för återvinning eller bortskaffande av avfall som består av uppgrävda förorenade massor från platsen, om uppställningstiden är högst ett år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 90.30 EG – 90.34 EG	90.42 EG ^{6, 7, 12, 13}	C	90.006-5 B	Med hänsyn till att det rör sig om tillfälliga uppställningar, att det finns möjlighet att förelägga om tillståndsplikt och att, i den mån det är fråga om farligt avfall, halterna ofta ligger i den nedre delen av skalan bör anmälningsplikt vara tillräcklig.
Anläggning för behandling av farligt avfall om avfallet uppkommit i egen anläggning, med undantag för behandling som leder till materialåtervinning	90.43 EG ^{6, 12}	B	90.006-3 B	Se kommentar till 90.38 EG om behandling Omfattar inte återvinning/vidareutnyttjande av lösningsmedel
Anläggning för behandling av farligt avfall om avfallet uppkommit i egen anläggning och behandlingen leder till materialåtervinning	90.44 EG ^{6, 12}	C	90.006-9 C	Se kommentar till 90.38 EG om behandling Omfattar återvinning/vidareutnyttjande av lösningsmedel
Anläggning för destruktion eller annan bearbetning av kasserade produkter som innehåller fullständigt eller ofullständigt halogenerade klorfluorkarboner eller halon	90.45 EG ^{6, 7, 12}	B	90.006-8 B	

RADIOAKTIVT AVFALL

Anläggning för behandling av högaktivt radioaktivt avfall, slutförvaring av radioaktivt avfall eller lagring av radioaktivt avfall	90.46 EG ²	A	90.004-4 A	
Anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av använt kärnbränsle, kärnavfall eller annat radioaktivt avfall enligt lagen (1984:3) om kärntechnisk verksamhet eller strålskyddslagen (1988:220) som inte omfattas av föregående punkt	90.47	A	90.004-4 A	

SKJUTFÄLT, SKJUTBANOR, SPORTANLÄGGNINGAR M.M.

Civilt eller militärt skjutfält för skjutning med grovkalibriga vapen (kaliber > 20 mm) eller för sprängningar av ammunition, minor, sprängladdningar o.dyl.	92.1	B	92.6-2 B	
Civil eller militär skjutbana som är stadigvarande inrättad för skjutning med mer än 5 000 skarp ammunition per år med vapen för finkalibrig (kaliber < 20 mm) utomhus	92.2	C	92.6-2 B 92.621-1 C	Skjutbanor bör vara enbart anmälningspliktiga mot bakgrund av bedömningsgrunderna
Permanent tävlings- eller testbana för motorfordon	92.4 ³	C	92.613-1	Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för andra tävlings- och testbanor

TVÄTTERIER

Tvätterier för mer än 5 ton tvättgods per dygn, med undantag för tvätterier <ul style="list-style-type: none"> • som omfattas av punkten 39.3 EG, eller • med utsläpp av vatten som leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1 EG 	93.1	C	93.01-1 C	Tvätterier samt kemtvättar inom butik och handel (ofta inom detaljplanelagt område) med kommunalt avlopp eller som förbrukar någon slags lösningsmedel omfattas idag av anmälningsplikt. De som förbrukar organiska lösningsmedel bör styras av anmälningsplikten enligt pkt 39.3 EG. Närsalter tas väl omhand i avloppsreningsverk. Tvätterier som är anslutna till externt avloppsreningsverk bör därför undantas från prövning. Punkten bör inriktas på större tvätterier. Se avsnitt 7.1.9 om kommunal informationsplikt för övriga tvätterier.
--	------	---	-----------	---

BEGRAVNINGSVERKSAMHET

Krematorier	93.2	B	93.03-1 B	
-------------	------	---	-----------	--

¹ Rådets direktiv 96/61/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (IPPC-direktivet)

² bilaga 1 i Rådets direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet)

³ bilaga 2 i Rådets direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (MKB-direktivet)

⁴ Rådets direktiv 1999/13/EG om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar (VOC-direktivet)

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar

⁶ Rådets direktiv 75/442/EG om avfall

⁷ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2000/76/EG om förbränning av avfall

⁸ Rådets direktiv 199/31/EG om deponering av avfall

⁹ Rådets direktiv 75/439/EG om omhändertagande om spillolja.

¹⁰ Rådets direktiv 91/157/EG om batterier och ackumulatorer som innehåller vissa farliga ämnen

¹¹ Europaparlamentets och Rådets direktiv 02/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE)

¹² Rådets direktiv 91/689/EG om omhändertagande av farligt avfall

¹³ Rådets direktiv 96/59/EG om bortskaffande av PCB, PCT

¹⁴ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon

¹⁵ Rådets direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

AVDELNING 2

VERKSAMHETER DÄR DET KRÄVS EN SÄRSKILD BEDÖMNING

Nuvarande avdelning utgår

AVDELNING 3

VERKSAMHETER MED SÄRSKILDA PROCESSER

Nu varande avdelning utgår

AVDELNING 4

VERKSAMHETER MED HANTERING AV KEMISKA ÄMNEN

Nuvarande avdelning byter nummer till avdelning 2

BILAGA 2

VERKSAMHETER FÖR VILKA KOMMUNEN FÅR FÖRESKRIVA OM INFORMATIONSPLIKT	KOMMENTARER
Växthus med en odlingsyta i marknivå som är större än 5 000 kvadratmeter	För lågt behov av integrerad prövning. Lokala störningar kan förekomma, men inte så genomgående att prövning alltid behövs. Odling i flera plan förekommer varför ytan bör avse markytan.
Fiskodling eller övervintring av fisk där mer än 1,5 ton foder förbrukas per år, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 5.1 eller 5.2 i bilaga 1	
Berg- eller gruskrossverk eller sorteringsverk för sand, grus, sten eller morän med verksamhet på samma plats i högst 30 kalenderdagar under en tolv månadersperiod, om verksamheten inte omfattas av tillståndsprövning enligt punkten 10.1 EG eller 10.2 i bilaga 1	Få anläggningar genererar många anmälningsärenden när de flyttas runt. Olika behov i olika kommuner. Tiden från inlämnad anmälan fram till myndighetens beslut bör vara rimligt proportionerlig mot uppställningstiden. Tolv månadersperiod räknas som löpande period. Det förhindrar 60 dagars uppställning runt ett årsskifte. Med plats menas detsamma som i 2 kap. 4 § MB
Linberedningsverk för en produktion av mer än 1 ton per år och som inte omfattas av punkterna 17.1 EG, 17.2 eller 17.3 i bilaga 1	Skäktning, hamling och andra moment i linbehandlingen. Torde vara en mindre vanligt förekommande verksamhet.
Anläggning för förbrukning av mer än 20 ton färg eller lack utan organiska lösningsmedel eller av mer än 10 ton pulver per år	Verksamheten behöver inte vara så miljöpåverkande att prövning alltid behövs
Anläggning för omlastning av mer än 500 ton kemiska produkter per år	Större omlastningsstationer för exempelvis farligt gods omfattas
Anläggning för torkning, rensning eller lagring av spannmål med en lagringskapacitet av mer än 10 000 ton, med undantag för verksamhet som omfattas av bilagan till denna förordning	Påverkan av främst lokal karaktär. Ensartad verksamhet. Lokaliseringen avgörande varför kunskap om start av verksamheten har störst betydelse. Silos förekommer ofta i anslutning till annan prövningspliktig verksamhet, exempelvis hamnar.
Bryggeri för en produktion av mer än 100 men högst 1 000 kubikmeter maldryck per år	Punkten avser att ta fasta på små bryggerier som kan inrymmas i handelsledet. Motsvarar det övre tröskelvärdet avloppsvattendirektivets krav på tillstånd för utsläpp som överstiger motsvarande 4 000 pe (räknat som 60 g BOD ₅ per dygn vilket motsvarar 70 g BOD ₇ per dygn)?
Anläggning för framställning av mer än 1000 men högst 15 000 ton per år av andra livsmedelsprodukter än som nämns i bilagan till denna förordning, om verksamheten medför utsläpp av vatten som leds till avloppsreningsverk som i bilaga 1 omfattas av punkten 90.1 EG	Osäkert vilken produktionsnivå som svarar mot ett utsläpp av 4 000 pe (räknat som 60 g BOD ₅ per dygn vilket motsvarar 70 g BOD ₇ per dygn). Nivåer över 4 000 pe fordrar minst anmälan enligt avloppsvattendirektivet.
Anläggning för beredning eller konservering av djurhudar som inte sker i anslutning till slakteri, som i bilaga 1 omfattas av punkterna 15.1 EG, 15.2, 15.3, eller garveri, som omfattas av punkterna 18.1 EG, 18.2 eller 18.3, för en produktion baserad på mer än 1 ton hudar per år	

Anläggning där högst 100 000 kubikmeter processavloppsvatten leds till avloppsreningsverk som omfattas av punkten 90.1 EG eller mer än 500 men högst 10 000 kvadratmeter fotografiskt material framkallas per år	Eftersom avloppsvattnet omhändertas är nyttan av en integrerad prövning liten. Hantering av farligt avfall är särskilt reglerat. Kunskap om förekomsten av anläggningarna har betydelse för tillsynen över hanteringen av farligt avfall.
Anläggning för beläggning eller kalandrering av produkter med plast som inte innehåller mjukgörare och där tillverkningen inte omfattar ytterligare polymerisation	Verksamheten bedöms inte kunna medföra en betydande miljöpåverkan i MKB-direktivets mening varför artikel 4.2 b är tillämplig.
Tillverkning av glas eller glasvaror, med undantag för glasfiber och verksamhet som omfattas av punkterna 26.1 EG – 26.3 i bilaga 1	Kan omfatta mindre glashyttor. MKB-direktivet undantar inga glastillverkare, men anläggningar som faller under punkten bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan i direktivets mening varför artikel 4.2 b är tillämplig.
Anläggning för tillverkning av stenvaror genom bearbetning av block ur bruten sten, där den totalt hanterade mängden sten är större än 1 000 ton per år	
Asfaltverk eller oljegrusverk som ställs upp på samma plats under högst 90 kalenderdagar under en tolv månadersperiod	Begreppet plats bör ha samma innebörd som i 2 kap. 4 § MB. Dagens administration runt alla mobila anläggningar står inte i proportion till miljönyttan. Få anläggningar genererar många anmälningsärenden när de flyttas runt. Olika behov i olika kommuner. Uppställningstiden bör vara rimligt proportionerlig mot den tid som normalt går åt från inlämnad anmälan fram till myndighetens beslut. Tolvmånadersperiod räknas som löpande period. Det förhindrar 60 dagars uppställning runt ett årsskifte.
Torrtrumling av mer än 1 ton gods per år eller yrkesmässig blästring i andra fall än som anges i punkten 28.7 i bilaga 1	Resterande blästringsverksamhet eller torrtrumling innebär inte alltid ett miljöproblem som fordrar integrerad prövning. Bedömning från fall till fall är lämpligare.
Plattform för verkstad på vattnet när fråga är om förläggning nära kusten för montering, utrustning, ombyggnad, reparation, underhåll eller liknande åtgärd	Mycket små verksamheter omfattas. De är av ensartad natur. Det är inte en självklarhet att de utgör ett miljöproblem som alltid måste åtgärdas eller omfattas av den byråkrati som följer av tillstånds- eller anmälningsplikt. Prövning enligt 11 kap kan bli aktuell.
Anläggning för förbränning av enbart eldningsolja eller bränslegas med en total installerad tillförd effekt av mer än 500 kW men högst 10 MW	
Stationär förbränningsmotor avsedd enbart som reservaggregat vid el-bortfall med en total installerad tillförd effekt av mer än 500 kW, med undantag för verksamhet som omfattas av punkten 40.6 i bilaga 1	

<p>Flygplats eller heliport som inte omfattas av punkten 63.5 i bilaga 1</p>	<p>Verksamheten är för ensartad för att alltid motivera prövning, men kan i enstaka fall orsaka bullerstörning, beroende på lokalisering och omfattning på flygverksamheten. Kunskap om att sådana etableras viktig.</p> <p>Heliport definieras i Luftfartsverkets definitionssamling som ”på land, vatten eller byggnad angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning), som helt eller delvis är avsett för en helikopters landning, start och rörelser i övrigt”.</p>
<p>Kemiska eller biologiska laboratorier med en total golvyta som är större än 5 000 kvadratmeter, med undantag för laboratorier som</p> <ul style="list-style-type: none"> - ingår i verksamhet som omfattas av en annan punkt i bilaga 1 - kan omfattas av tillståndsplikt enligt 13 kap. miljöbalken - ingår i utbildningslokaler som anmäls enligt 38 § 	<p>Punkten inriktas på större laboratorier som är svåra att få vetskap om</p>
<p>Anläggning för rengöring av tankar eller fat som används för förvaring eller transport av kemiska produkter, med undantag för verksamhet som omfattas av punkterna 74.1 eller 74.2 i bilaga 1</p>	<p>Genom den enkla anmälningsplikten fångas verksamheter upp som annars skulle kunna missa punkterna ovan eller där fat etc. för mindre farliga kemikalier rengörs på olämpligt sätt på en olämplig plats.</p>
<p>Andra tävlings- och testbanor för motorfordon eller för halkövning</p>	<p>Tillfälliga banor, exempelvis banor som upprättas för ett tävlingstillfälle eller för kort tid bör inte genomgå prövning och omfattas av alla tilläggskrav som följer. Byråkratin står inte i proportion till nyttan.</p>
<p>Uppläggning av mer än 100 ton snö från gator och vägar</p>	
<p>Tvätterier som inte omfattas av punkten 93.1 i bilaga 1</p>	

BILAGA 3

VERKSAMHETER MED UTSLÄPP TILL LUFT ELLER VATTEN

Nuvarande avdelning 5 i den gällande FMH-bilagan

Bilaga 2 En EU-jämförelse

Underlaget

Naturvårdsverket uppdrog åt en konsult att redovisa regleringen av tillståndsplikten i tre EU-länder, nämligen Finland, Nederländerna och Storbritannien. Vi har kompletterat underlaget genom egna kontakter med Miljöstyrelsen i Danmark.

Vår undersökning gällde hur omfattande den integrerade prövningen var i dessa länder mätt i antal verksamheter som utövaren måste söka tillstånd för eller anmäla. Vi ville också veta hur detta krav var reglerat, genom listning som i FMH-bilagan eller på annat sätt, och hur eventuella listor var strukturerade i de fall sådana fanns.

Vi vill påpeka att det är vanskligt att jämföra siffror mellan länder. Rättssystemen skiljer sig åt. Begrepp som ringar in vad som ska prövas är olika och vi menar olika saker i länderna även när vi använder samma begrepp. Det medför att gemensamma direktiv om prövning får olika slutligt innehåll när den gemensamma kärnan införlivas i nationella lagstiftningar i vilka de tillkommande nationella ambitionsnivåerna varierar. Exempelvis är begreppet miljöfarlig verksamhet uteslutande svenskt varför prövningsplikten i andra länder inte behöver vara begränsad till fasta anläggningar utan friare ringar in det som är mest angeläget.

Vi svarar också på olika saker i länderna på frågan om hur många verksamheter som måste genomgå integrerad tillståndsprövning. Det förklarar exempelvis varför siffrorna från Nederländerna utmärker sig relativt de övriga. Integrerad prövning i Nederländerna täcker nämligen även in en del sådant som i Sverige hanteras genom Plan- och bygglagen.

Av den här anledningen kan det vara väl så viktigt att jämföra hela miljöbalkens omfattning på tillståndsprövning och anmälan med de andra länderna snarare än att jämföra antalet listade verksamheter i FMH-bilagan med siffrorna från de jämförda länderna. Nedan redovisar vi därför både ock i den utsträckning svenska data finns att tillgå.

Vi vill också påpeka att tillståndsplikt eller anmälningsplikt i de olika länderna kan omges med processuella regler som också de skiljer sig åt. Antalet verksamheter beskriver därför bara en del av omfattningen på den administrativa bördan. För uppgifter om hur de processuella reglerna skiljer sig åt hänvisar vi till Miljöbalkskommitténs betänkande en effektivare miljöprövning (SOU 2003:124).

En tredje skillnad är vem som meddelar tillstånd för sådana verksamheter som i Sverige regleras genom FMH-bilagan. Vanligen meddelar en förvaltningsmyndighet tillstånd. Lokal tillståndsgivning finns i Danmark, Finland och i Nederländerna. I Danmark prövas även vissa IPPC-anläggningar lokalt.

Sverige och fyra andra EU-länder

I såväl Danmark, Finland, Storbritannien som Nederländerna definieras vilka anläggningar som är tillståndspliktiga genom att verksamheterna listas i lagstiftningen. I alla de undersökta länderna omfattar tillståndsplikten fler verksamheter än i IPPC-direktivet. Mest

omfattande är tillståndsplikten i Nederländerna, men även Finland har många små verksamheter som är tillståndspliktiga.

Storbritanniens tillståndsplikt omfattar relativt få verksamheter vid jämförelse med övriga länder. Här pågår en övergång till integrerad prövning. Den tillståndsplikt som avser integrerad prövning kommer därför år 2007 att ha utökats till mellan 20 000 och 25 000 verksamheter.

I Danmark och Finland finns en särskild anmälningsplikt för verksamheter av tillfällig karaktär, exempelvis försöksverksamhet eller mobila anläggningar. I Nederländerna finns anmälningsplikt för vissa mindre störande verksamheter.

Antalet tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter redovisas i tabellen nedan.

<i>Land</i>	<i>Antal tillstånds- pliktiga verk- samheter, integrerad prövning</i>	<i>Antal tillstånds- pliktiga med av- seende på luftutsläpp</i>	<i>Antal anmäl- ningspliktiga verksamheter, integrerad prövning</i>
Finland	25-30 000	-	Uppgift saknas
Danmark	5 900	-	13 000
Nederländerna	100 000	-	300 000
Storbritannien:			-
- England och Wales	7 000	16-17 000	
- Skottland	466	1 856	

<i>Typ av prövning / verksamhet</i>	<i>Prövning i Sverige</i>			
	<i>9 kap.MB</i>	<i>11 kap. MB</i>	<i>12 kap. MB</i>	<i>övrigt</i>
Tillstånd				
- enskilda avlopp	> 270 000 ⁶⁰	-	-	-
- FMH-bilagan	> 6000	-	-	-
- övrigt	?	> 10 000 ⁶¹	-	?
- täkter	-	-	2 900	-
Anmälan				
- enskilda avlopp	?	-	-	-
- FMH-bilagan	15 – 20 000	-	-	-
- övrigt	?	?	?	?

⁶⁰ Statlig tillsyn (SOU 2002:14) sidan 56.

⁶¹ Tillsyn över vattenverksamheter, Naturvårdsverkets rapport 5126. Siffran avser dammanläggningar. Det totala antalet vattenverksamheter är okänt, men betydligt högre.

<i>Ungefärligt antal IPPC-anläggningar</i>			
Sverige	1 100	Nederländerna	2 500
Danmark	900	Storbritannien	?
Finland	600		

Finland

Tillståndsplikten regleras i Finland i miljöskyddslagen och miljöskyddförordningen, vilka båda trädde i kraft år 2000. I miljöskyddslagen anges de allmänna bestämmelserna som gäller för tillståndsplikt. Tillstånd krävs för verksamhet som medför risk för förorening av miljön. Dessa verksamheter listas i miljöskyddförordningen. Miljötillstånd behövs dessutom för:

- Verksamhet som kan orsaka förorening av vattendrag, då det inte är fråga om sådan verksamhet som avses i 1 kap. 19 § vattenlagen,
- Avledande av avloppsvatten som kan orsaka förorening av en i 1 kap. 2 § vattenlagen avsedd bädd eller bassäng,
- Verksamhet som kan utsätta omgivningen för sådant oskäligt besvär som avses i 17 § 1 mom. lagen angående vissa grannelagsförhållanden (26/1920),
- Återvinning eller behandling av avfall som sker i en anläggning eller yrkesmässigt,
- Prospektering efter och utvinning av olja och gas inom Finlands territorialvatten samt annan därmed förknippad verksamhet.

Den finska tillståndsplikten omfattar betydligt fler verksamheter än IPPC-direktivet. Storleksgränserna för när tillståndsplikten träder in för de listade verksamheterna skiljer sig därför påtagligt mellan IPPC-direktivet och den nationella regleringen.

Av samtliga tillståndspliktiga anläggningar är cirka 10 000 industriella verksamheter. För alla dessa verksamheter görs en så kallad integrerad prövning. De mindre verksamheterna prövas av de lokala myndigheterna.

Följande verksamheter är anmälningspliktiga:

- Tillfällig verksamhet som orsakar störande buller och skakningar.
- Verksamhet av försöksnatur.
- Exceptionella situationer (olyckor, rivningar etc.) som medför utsläpp eller avfall som innebär en risk för miljön.

Undantagna är verksamheter som är tillståndspliktiga, verksamhet som sker i privat hushåll eller inom försvarsmakten.

Danmark

I Danmark regleras vilka verksamheter som fordrar tillstånd för att få bedrivas (listevirksomhed) i bilaga 1 till bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomhed (BEK nr 646 af 29/06/2001).

Officiell statistik över antalet verksamheter saknas, men Miljöstyrelsen uppskattar att miljöloven omfattar 100 000-150 000 verksamheter. Av dem som omfattas av tillståndsplikt utgör knappt 1/6 (ca 900) IPPC-anläggningar.

Anmälningssplikt finns för vissa verksamhetstyper. I bilagan till bekendtgørelsen vedrørende anden virksomhed end listevirksomhed (BEK nr. 367 af 10/05/1992) regleras vilka verksamheter som ska anmälas till den kommunala myndigheten innan de sätter igång, ändras eller utvidgas. Totalt beräknas bilagan beröra 10 000 – 15 000 verksamheter. Anmälan ska skickas till Amtet om kommunen utövar verksamheten.

För byggverksamheter och andra verksamheter som är tillfälliga på en viss plats (exempelvis asfaltverk, tivoli, renovering av byggnader) finns en särskild anmälningssplikt.

I oktober 2003 föreslog en utredning att ändra på systemet. Om förslaget vinner gehör slopas anmälningssplikten medan tillståndsplikten utökas något. Enbart 1 350 verksamheter (de som omfattas av IPPC- och MKB-direktiven) av totalt 5 900 tillståndspliktiga ska fortsätta genomgå nu gällande prövningsförfarande. Ett enklare förfaringsätt införs successivt för övriga. Den bygger på centralt framställda datablad med standardiserade villkor där det finns möjlighet till strängare krav i enskilt fall om verksamheten exempelvis är dåligt lokaliserad. Utövare som följer databladet när de söker tillstånd kan minska sitt utredningsarbete och besluten i tillståndsärendena ska normalt följa databladet. Systemet förutsätter samverkan om databladet mellan myndigheter och branschorgan. I de fall datablad saknas för en bransch måste sökanden fullfölja processen som förut.

Systemet ska kompletteras med generella föreskrifter.

Nederländerna

Den Nederländska miljölagen kräver tillstånd genom integrerad miljöprövning för att uppföra och driva vissa typer av anläggningar samt göra ändringar i dessa verksamheter. Tillstånd för utsläpp till vatten enligt lagen om förorening av ytvatten hanteras separat. De tillståndspliktiga verksamheterna listas i en bilaga till en förordning under miljölagen.

Gränserna för när tillståndsplikten träder in skiljer sig påtagligt från IPPC-direktivet och listan omfattar många fler verksamheter.

Undantag från tillståndsplikten gäller för verksamheter som omfattas av så kallade allmänna regler (§ 8.40 i Miljölagen). Detta gäller:

- Kontor, skolor och vårdanläggningar
- Hotel, restauranger och caféer
- Installationer, exempelvis vindturbiner, små radiosändare
- Sport och rekreationsanläggningar
- Bil- och motorverkstäder
- Lager och transportföretag
- Byggföretag

- Lantbruk med mjölkkor
- Detaljhandlare och hemslojd
- Kem- och vittvättar
- Lantbruk med spannmålsodling
- Bensinstationer
- Charkuterier
- Bagerier

De allmänna reglerna består i ett paket av föreskrifter som ges ut av regeringen och kan i vissa fall ersätta tillståndsplikten. Sammanlagt berörs omkring 300 000 verksamheter av dem. Tillsyn och tillämpning sköts av de lokala myndigheterna. De allmänna reglerna innehåller reglering av markföroreningar, luftutsläpp, buller och energibesparingar.

För att starta en verksamhet som omfattas av de allmänna reglerna måste man först göra en anmälan till den lokala myndigheten.

Storbritannien

I Storbritannien finns två separata system för föroreningskontroll från industriell verksamhet. England och Wales har ett gemensamt system, medan Skottlands system är separat och sköts av Skotska Naturvårdsverket. De två systemen skiljer sig åt endast i mycket begränsad utsträckning.

För att kontrollera utsläpp från industrier tillämpas en så kallad förebyggande föroreningskontroll som regleras i Lagen för förebyggande föroreningskontroll från 1999.

Tidigare fanns två separata system, ett för stora anläggningar som kallades integrerad föroreningskontroll och ett för kontroll av luftutsläpp från mindre utsläppskällor i miljöskyddslagen. Båda dessa system har ersatts med förebyggande föroreningskontroll för att lagstiftningen skall stämma överens med IPPC-direktivet. Det nya systemet kommer att fasa in stegvis under perioden 2000-2007. Det innebär att prövningen av existerande anläggningarna som omfattas av tillståndsplikten följer ett fastlagt tidsschema.

I föreskriften om förebyggande föroreningskontroll listas i ”Schema 1” alla industriella och jordbruksrelaterade verksamheter som är tillståndspliktiga.

Verksamheterna är i England och Wales indelade i tre grupper. För A1 meddelar den centrala miljömyndigheten tillstånd och för A2 den lokala miljömyndigheten. B-verksamheter faller inte under IPPC-direktivet, men den brittiska regeringen har bestämt att de ska omfattas av samma lagstiftning. För B-gruppen omfattar dock tillstånden endast utsläpp till luft och bygger på det system som fanns tidigare. Grupp A1 följer i stor utsträckning de tröskelvärden som gäller enligt IPPC-direktivet. Tillståndsplikten för grupp B sträcker sig dock längre än IPPC-direktivets gränser, men rör som sagt endast utsläpp till luft. I Skottland har grupperna A1 och A2 slagits samman till en grupp och det är Skottlands miljöbyrå som meddelar tillstånd för både grupperna A och B.

Det finns inte någon anmälningsplikt i lagstiftningen.

Bilaga 3 Jordbruksverkets yttrande och utredning

YTTRANDE Dnr 23 3564/03

2003-12-02

Naturvårdsverket
Blekholmsterassen 36
106 48 Stockholm

Översyn av bilagan till förordningen (1998:899 om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Ert dnr: 719-1857-03.

Ni har efterfrågat synpunkter av Jordbruksverket angående punkterna under Jordbruk. m.m. i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd med anledning av att ni genomför en översyn av bilagan. Jordbruksverket är central tillsynsvägledningsmyndighet för dessa verksamheter. Jordbruksverket anser att det utifrån de nationella miljökvalitetsmålen inte finns skäl att ha den omfattande individuella prövning som sker idag.

Jordbruksverket vill därför framföra följande synpunkter:

- Verksamheter med djurhållning som enligt IPPC-direktivet⁶² ska omfattas av krav på tillstånd skiljs ut för sig i enlighet med Naturvårdsverkets förslag. Detta innebär att verksamheter med mer än 40 000 fjäderfän, 2 000 slaktsvin eller 750 sugor omfattas av en sådan punkt.
- Övrig djurhållning (utöver ”IPPC-verksamheter”) med mer än 100 djurenheter omfattas av krav på anmälan (C-verksamhet).
- Ett varaktighetsmått införs i begreppet djurhållning så att det endast blir ”permanenta” verksamheter som omfattas av generellt krav på anmälan.

---

⁶² Rådets direktiv 96/61 EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar

Alternativt kan tillfällig djurhållning undantas. Även om djurhållning innebär en viss tidsaspekt blir det tydligare om ett direkt varaktighetsmått införs.

- En koppling av verksamheten till en byggnad görs. Det är främst lokalisering av djurhållningen till en permanent plats genom en byggnad som torde vara det som kan orsaka eventuella olägenheter för t.ex. närboende. Begreppet ”anläggning” togs bort år 2001 eftersom begreppet enligt miljöbalken är så vitt att det även skulle omfatta en inhägnad för djur. I djurskyddslagstiftningen används begreppet djurstall eller byggnad för djurhållning.

Vi bifogar även ett PM med bakgrundsinformation.

I detta ärende har generaldirektören Mats Persson beslutat. Handläggaren Håkan Alfredsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också deltagit chefsjuristen Ellinor Persson, avdelningschefen Carl Johan Lidén, enhetschefen Evert Jonsson, handläggarna Lovisa Eriksson och Christer Nilsson samt juristen Conny Öhman.

Mats Persson

Håkan Alfredsson

Bilaga: PM: Översyn av bilagan till FMH – bedömningsgrunder samt förslag för jordbruk m.m.

Kopia till: Jordbruksdepartementet

PM

Bilaga

2003-11-28

Översyn av bilagan till FMH – bedömningsgrunder samt förslag för jordbruk m.m.

Jordbruksverkets förslag

Utifrån de grunder som finns i detta PM bedömer Jordbruksverket att det finns skäl att göra följande ändringar av FMH-bilagan:

- Verksamheter med djurhållning som enligt IPPC-direktivet⁶³ ska omfattas av krav på tillstånd skiljs ut för sig i enlighet med Naturvårdsverkets förslag. Detta innebär att verksamheter med mer än 40 000 fjäderfän, 2 000 slaktsvin eller 750 suggor omfattas av en sådan punkt.
- Övrig djurhållning (utöver ”IPPC-verksamheter”) med mer än 100 djurenheter omfattas av krav på anmälan (C-verksamhet).
- Ett varaktighetsmått införs i begreppet djurhållning så att det endast blir ”permanenta” verksamheter som omfattas av generellt krav på anmälan. Alternativt kan tillfällig djurhållning undantas. Även om djurhållning innebär en viss tidsaspekt blir det tydligare om ett direkt varaktighetsmått införs.
- En koppling av verksamheten till en byggnad görs. Det är främst lokalisering av djurhållningen till en permanent plats genom en byggnad som torde vara det som kan orsaka eventuella olägenheter för t.ex. närboende. Begreppet ”anläggning” togs bort år 2001 eftersom begreppet enligt miljöbalken är så vitt att det även skulle omfatta en inhägnad för djur. I djurskyddslagstiftningen används begreppet djurstall eller byggnad för djurhållning.

De föreslagna ändringarna motsvarar alternativ 3 i avsnitt 9 i detta PM. Ändringarna skulle innebära att en del av de verksamheter som enligt nu gällande regler är tillståndspliktiga inte skulle omfattas av generellt krav på tillstånd. Detta innebär att det på länsstyrelserna skulle frigöras resurser från tillståndsprövningen. Den största andelen av verksamheter som idag omfattas av krav på tillstånd kommer dock fortsatt att ha detta krav eftersom de omfattas av de gränser som ställs genom IPPC-direktivet. Utifrån de verksamheter som idag har tillståndsplikt, drygt 600, skulle drygt 500 omfattas av tillståndsplikt enligt IPPC-direktivet. Således skulle omkring 100 verksamheter som idag omfattas av tillståndsplikt genom en ändring enligt förslaget inte omfattas av generell tillståndsplikt. Dessa verksamheter omfattar främst mjölkproduktion, hästanläggningar, minkuppfödningar samt vissa företag med svin och fjäderfä. Jordbruksverket bedömer att de generella åtgärdsprogrammen med generella föreskrifter, ekonomiska styrmedel och sådan miljörådgivning som sker inom det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet i tillräcklig grad tillgodoser de åtgärdskrav som behövs för att kunna nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Verkningsgraden hos dessa styrmedel kommer sannolikt att öka framöver genom att s.k. tvärvillkor införs för att jordbrukare ska kunna få miljösättning. Dessutom kommer åtgärdsplaner enligt vattendirektivet ytterligare att kunna styra i riktning mot miljö kvalitetsmålen. De verksamheter som omfattas av generella krav på tillståndsprövning och som genom förslaget endast skulle omfattas av krav på anmälan utgör en relativt sett liten del av den totala djurhållningen i landet. Om särskilda krav behöver ställas i enskilda verksamheter med mer än 100 djurenheter innan dessa sätts igång kan detta sannolikt i tillräcklig grad tillgodoses genom anmälningsskyldigheten. Om det finns särskilda skyddsåtgärder som måste vidtas i ett område, t.ex. vattenskyddsområde kan om behov finns krav på dessa ställas genom lokala generella föreskrifter för området. I de fall krav i enskilda fall behöver ställas, kan det ske genom den operativa tillsynen.

Bakgrund

Naturvårdsverket har tagit initiativ till att se över bilagan i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Bakgrunden är bl.a. att man i den översyn som gjordes 1998 när miljöbalken skulle träda i kraft endast fick 3 månader på sig att föreslå förändringar och att man därför inte kunde göra den systematiska översyn som man skulle önskat. Miljöbalkskommittén håller på att se över frågor om prövning och Naturvårdsverket har förutsett att en översyn av bilagan skulle vara en naturlig följd av kommitténs arbete. Man vill därför passa på att vara ute i god tid och ta fram ett resultat som kan vara färdigt ungefär i samma tid som Miljöbalkskommitténs betänkande om bl.a. prövningsfrågor som kommer att redovisas i december 2003. Andra anledningar till att se över bilagan är att undersöka möjligheterna till en bättre indelning av de

⁶³ Rådets direktiv 96/61 EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar

verksamheter som omfattas av olika punkter och att tydliggöra det som krävs av olika EG-direktiv. Man vill genom översynen åstadkomma ett för miljöarbetet effektivare sätt att arbeta på. Naturvårdsverket har kontaktat Jordbruksverket för samverkan kring de punkter i bilagan som Jordbruksverket har tillsynsvägledningsansvar för (jordbruk m.m.). Enligt nu gällande regler och bilagans nuvarande utformning omfattas omkring 600 djurhållande verksamheter av krav på tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

Bedömningsgrunder

Naturvårdsverket har utarbetat preliminära bedömningsgrunder för hur verksamhetstyper bör betraktas (PM 2003-06-10). De kan sammanfattas i följande punkter:

- verksamheter som har en **betydande mångdimensionell miljöpåverkan** passar för tillståndsprövning
- krav på tillstånd och anmälan bör vara **teknikdrivande** – ska rikta sig till verksamheter som kan förbättras genom prövningen
- miljöproblem som kan kontrolleras tillräckligt bra genom **generella föreskrifter** eller **andra styrmedel** bör inte utgöra grund för tillstånds- och anmälningsplikt
- **miljökvalitetsmålen** och beskrivna åtgärder **är en grund** för att bedöma vad som ska omfattas av krav på anmälan och tillstånd

Miljökvalitetsmål med koppling till jordbruk

De miljökvalitetsmål som i första hand torde vara aktuella för underlag till bedömningsgrunder för prövning av jordbruksverksamheter är Ingen övergödning, Giftfri miljö, kanske till viss del Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning och God bebyggd miljö. Andra mål som har anknytning till jordbruk, men som i detta sammanhang bör vara mindre relevanta är Ett rikt odlingslandskap, Grundvatten av god kvalitet och Levande sjöar och vattendrag. Dessa är också till viss del integrerade med de tidigare nämnda målen.

Det som föreslagits som mål och åtgärder av miljömålskommittén (SOU 2000:52) samt de mål och åtgärder ingår i regeringens proposition (Prop. 2000/01:130) vilken beslutats av riksdagen sammanfattas under respektive rubrik nedan. Det som anges kursivt är i princip taget ordagrant från de två källorna.

Ingen övergödning

”Behoven av åtgärder och styrmedel varierar starkt inom olika delar av landet. Störst är förändringsbehoven i Götaland både vad avser minskade utsläpp av kväve och fosfor till vatten men även för utsläpp av ammoniak och kväveoxider till luft.”

”En effektiv tillämpning av miljöbalken och EU:s kommande ramdirektiv för vatten är de viktigaste grundpelarna för att miljömålet Ingen övergödning ska nås. Därutöver krävs styrmedelsinsatser i form av miljöersättning till jordbruket och stöd till åtgärder för rening av enskilda avlopp.”

Delmål 2:

*”Fram till år 2010 har de svenska vattenburna utsläppen av **fosforföreningar** från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten minskat kontinuerligt jämfört med 1995 års nivå.”*

”Åtgärder inom jordbruk:

- Åtgärder vidtas för att minska punktutsläpp av fosfor från mjölkkrum, avlopp, pressaft, läckande gödselvårdsanläggningar. En stor del av icke åtgärdade punktutsläpp utgörs av enskilda avlopp.
- Skydds zoner anläggs för att minska fosforläckaget.
- Djurtäthetsbestämmelserna ses över, särskilt för svin, i syfte att minska fosfortillförseln till jordbruksmark.
- Fosfor i foderstaten minimeras.
- Gödsling minskar på jordar med höga fosforklasser (IV och V) .”

Delmål 3:

*”År 2010 har de svenska vattenburna utsläppen av **kväve** från mänsklig verksamhet till haven söder om Ålands hav minskat med minst 25 procent från 1995 års nivå till 38 500 ton.”*

”Åtgärder inom jordbruk:

- Större gårdar upprättar växtnärlingsbalans och gödslingsplan.

- Jordbruksföretagen anpassar gödslingen och undviker överoptimala givor.
- Stallgödsel sprids ej inför sådd av höstsäd.
- Andelen fånggrödor ökar liksom andelen åkermark med utebliven höstbearbetning.
- Våtmarker anläggs främst i kustlänen.
- Uttagen areal till flerårig bevuxen träda ökar.”

Delmål 4:

”År 2010 har utsläppen av **ammoniak** i Sverige minskat med minst 12 procent från 1995 års nivå till 51 700 ton.”

”Åtgärder inom jordbruk:

- Nedbrukning av stallgödsel på obevuxen mark sker inom 4 timmar från spridningen.
- Spridning av flytgödsel i växande gröda sker med metoder som ger låg ammoniakavgång, t.ex. släpslangsteknik
- Spridning av urin i växande gröda sker med metoder som ger låg ammoniakavgång.
- Tak anläggs på urinbehållare.”

Styrmedel- normativa, ekonomiska och informativa

”Miljöbalken har stor betydelse för arbetet med att minska övergödningen inte minst genom de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. Därtill kommer möjligheterna att införa generella föreskrifter enligt 9 kap. och miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken. Tillståndsprövning och tillsyn enligt miljöbalken har också stor betydelse för möjligheterna att nå målen. Föreskrifter riktade mot lantbruket, om gödsellagring och annan hantering kan utfärdas med stöd av 12 kap. miljöbalken. Ett flertal ekonomiska styrmedel behövs för att miljömålet Ingen övergödning ska nås. I det föreslagna handlingsalternativet ingår för jordbruket olika former av miljöersättning som vallstöd, anläggning av våtmarker och skyddszoner, insådd av fånggröda samt utebliven höstbearbetning.”

”Vidare behövs medel till utbildning, rådgivning och information. De miljöstyrande effekterna av avgifter och skatter på jordbruket behöver förstärkas i syfte att nå målet om reduktion av näringsläckaget. Olika alternativa utformningar bör övervägas för att åstadkomma nödvändiga miljöförbättringar på mest effektiva sätt till lägsta kostnad. Systemet bör utformas så att de ekonomiska förutsättningarna för lantbrukarna beaktas.”

”För jordbruket är det inte möjligt att kvantifiera utsläppsminskningar kopplat till enskilda åtgärder. Viktigaste insatserna för att minska fosforförlusterna är rådgivning, miljöstöd till skyddszoner, översyn av djurtäthetsbestämmelserna för slaktsvin speciellt samt åtgärder mot punktutsläpp. Regionala åtgärder behövs dessutom inom enskilda avrinningsområden. Främst handlar det om att modifiera växtodlingen, inklusive stallgödselanvändningen, mot bättre växtnäringshushållning. Allmänt kan sägas att rådgivningsaktiviteter behövs för att minska fosforläckaget kommer att ingå i den allmänna växtnäringsrådgivningen och i den intensifierade satsningen på enskild rådgivning.”

”När det gäller konsekvenser av åtgärder för att minska fosforläckaget kan översynen av djurtäthetsbestämmelserna få stora konsekvenser för enskilda företag där produktionen har intensifierats och

där antalet djuromgångar har ökat. Ett sätt att mildra konsekvenserna är att övergå till foder med mindre fosfor.”

Regionala och lokala mål och åtgärder

”Etappmålen handlar om att minska halterna av kväve och fosfor i sjöar och vattendrag, havs- och kustområden, minska kvävetillförsel till havet samt att minska utsläppen av ammoniak. Åtgärder som kan bidra till att uppfylla målen som kan utföras på regional och lokal nivå berör främst avlopp, jordbruk, skogsbruk och industri. För jord- och skogsbruket kan det gälla åtgärder bl.a. beträffande gödsling och gödselvård, utfodring, djurhållning, växtföljder, bruksmetoder, anläggning av våtmarker och energiskogsodling.”

”Kommunerna kan i sin översiktsplanering ange förslag till åtgärder för att förebygga och minska närsaltstillförseln till vatten. Det kan gälla anvisningar för hur jord- och skogsbrukets hänsynsregler bör tillämpas för minimalt näringsläckage baserade på åtgärdsplaner upprättade i samråd med enskilda lantbrukare samt jord- och skogsbrukets intresseorganisationer med syfte att nå målet. Vidare kan bebyggelse och markanvändning genom detaljplan eller områdesbestämmelser regleras så att den inte bidrar till ökad övergödning.”

”Länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna har särskilt ansvar för rådgivning i jord- och skogsbruket.”

Tabell 1. Viktigaste åtgärder och styrmedel för att nå etappmålen för ingen övergödning (Prop 2000/01:130)

	Innehåll/Åtgärd	Styrmedel
Kväve och fosfor till vatten	Minskad spridning av stallgödsel före sådd av höstsäd	Rådgivning, information, alt. miljöbalken
	Minskad gödslingsintensitet, anpassad gödsling	Rådgivning, information, skatt
	Utökad trädesareal	Trädesbidrag
	Anläggning av våtmarker	Miljöersättning
	Utebliven höstbearbetning	Miljöersättning
	Anläggning av skyddszoner	Miljöersättning
	Punktinsatser mot fosfor	Miljöbalken
Ammoniak	Översyn djurhållningsbestämmelser	Miljöbalken
	Nedbrukning av stallgödsel inom 4 timmar på obevuxen mark	Miljöbalken
	Teknik som minskar ammoniakförlusterna vid spridning av flytgödsel och urin i växande gröda	Miljöbalken, investeringsstöd
Generella åtgärder som rör flera mål	Övergång från fast till flytgödsel, tak på urinbehållare	Investeringsstöd, rådgivning, information
	Utveckling av teknik/metoder för	Forskning och utveckling
	– Minskad ammoniakavgång	
	– Minskade fosforförluster	
	– Precisionsutfodring/gödsling	
Lokalt anpassade åtgärdsinsatser		
Minskad växtnäringsläckage	EU:s kommande ramdirektiv för vatten, miljö kvalitetsnormer Information och utbildning	

Giffri miljö

”Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden”.

Delmålen i Giffri miljö är generellt skrivna och gäller alla sektorer vilket innebär att det inte finns speciella mål för jordbruket eller trädgårdsnäringen. När det gäller användningen av bekämpningsmedel så hänvisar man till föreslagna mål och åtgärder i ”Förslag till handlingsprogram för att minska hälso- och miljöriskerna vid användning av bekämpningsmedel till år 2001”.

- De riskindikatorer som använts för att redovisa resultaten av de två första programmen ska fortsätta att minska jämfört med 1996. Minskningen av riskindikatorerna ska vara större än minskningen av använd mängd bekämpningsmedel.
- Prövningen av bekämpningsmedel bör även fortsättningsvis vara restriktiv. Nuvarande skyddsnivå ska behållas.
- Användningen ska avsevärt minskas av s.k. avvecklingsämnen, d.v.s. av aktiva substanser som utifrån sina inneboende egenskaper och användning anses vara olämpliga men där konsekvenserna av ett omedelbart förbud skulle bli mycket stora.
- Inga påvisbara halter av bekämpningsmedel i grundvatten. Halten av ett enskilt bekämpningsmedel ska inte överstiga 0,1 µg per liter och den sammanlagda halten ska inte överstiga 0,5 µg per liter.
- Påvisade halter i ytvatten får inte överskrida det s.k. PNEC-värdet (riktvärdet) för det aktiva ämnet.
- Inga rester av otillåtna bekämpningsmedel i inhemskt odlade vegetabilier.
- Ingen förekomst av bekämpningsmedelsrester över gällande gränsvärden i inhemskt odlade vegetabilier.
- Intaget ska inte öka av några ur rikssynpunkt viktiga bekämpningsmedel från vissa ur konsumtionssynpunkt betydelsefulla livsmedel.
- Inga påvisbara halter av bekämpningsmedel i yt- eller grundvatten som är avsett att beredas till dricksvatten.
- Inga påvisbara halter av bekämpningsmedel i dricksvatten för allmän förbrukning.
- Minska sprutförares/odlars exponering för bekämpningsmedel.
- Förhållandet mellan den samlade dosytan och den odlade arealen ska minska med 10 procent fram till 2001.
- Den del av landets odlade areal som hålls obehandlad per säsong ska öka med 10 procent fram till 2001.
- Användningen uttryckt i mängd aktiv substans ska vara högst 25 procent av genomsnittsanvändningen 1981-85, d.v.s. 1150 ton.

Begränsad klimatpåverkan

I prop. 2001/02:55, Sveriges klimatstrategi, finns generella resonemang om bl.a. metan och ammoniakutsläpp från jordbruket. Man pekar dock inte ut specifika åtgärder utan anger att ”Förutsättningar för att vidta åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser från jordbruket bör utredas ytterligare”.

God bebyggd miljö

I prop. 2000/01:130 anges att ”den fysiska planeringen bör användas som styrmedel för att uppnå en god bebyggd miljö”. Vidare anges att ”Utveckling av program och strategier för frågor om miljöanpassade transporter, natur- och kulturvärden och miljöanpassad energiförsörjning ger underlag och utgångspunkter för en fysisk planering och ett samhällsbyggande som kan bidra till att nå miljökvalitetsmålet.”

Delmål för buller: ”Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörning överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder ska ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998.”

Ett rikt odlingslandskap

Här anges för **åkermarkens tillstånd** att:

- ”åkermarken ska ha ett välbalanserat näringstillstånd, bra markstruktur och mullhalt samt en så lång föroreningshalt att ekosystemens funktioner och människors hälsa inte hotas.
- *odlingslandskapet brukas på sådant sätt att negativa miljöeffekter minimeras och den biologiska mångfalden gynnas.*
- *jorden brukas på ett sådant sätt att markens långsiktiga produktionsförmåga upprätthålls.*”

Här preciseras målet genom delmålet:

”**Åkermarkens tillstånd** ska möjliggöra en effektiv och långsiktigt hållbar produktion av säkra livsmedel utan att skada den omgivande miljön. Detta preciseras genom att man anger att jordpackningen i alven ska upphöra fram till 2020 och att tillförseln av kadmium till åkermarken inte ska vara större än bortförseln.”

Påverkan på miljö och hälsa – bedömningsgrunder för jordbruk m.m.

Nedanstående avsnitt utgår från Naturvårdsverkets bedömningsgrunder och anger typer av påverkan på miljö och hälsa som kan ske för jordbruk och som särskilt bör vara relevant för bedömning av jordbruk.

Direkt påverkan

Punktutsläpp

I Naturvårdsverkets förslag till bedömningsgrunder är utgångspunkten att punktutsläpp kan ha internationellt, nationellt, regionalt eller lokalt intresse. Tillstånds- eller anmälningsplikt kan generellt komma ifråga för verksamhetstyper som typiskt sett medför särskilt stora utsläpp eller som släpper ut stora mängder giftiga substanser. För frånvaro av tillstånds- eller anmälningsplikt talar att verksamheten släpper ut ämnen som kan omhändertas eller återföras i ett kretslopp.

Punktutsläpp från jordbruk

- Ammoniak

Punktutsläppen kommer främst från byggnader med djurhållning, samt från gödselvårdsanläggningar. Att minska utsläppen är främst av regionalt och nationellt intresse.

- Nitrat

Läckage från gödselvårdsanläggningar/gödsellager.

- Fosfor

Diskvatten från stallar och mjölkanläggningar.

Läckage från gödselvårdsanläggningar.

- Kemikalier

Läckage från lagring, plats för påfyllning av behållare.

- Bränslelagring

Läckage från påfyllningsplats eller behållare.

Lokalisering

- utformning av byggnader – visuellt intryck, bevarande av byggnadsstilar, ”ej stötande”.
- lukt

Diffusa utsläpp

- Ammoniak

Förluster i samband med spridning av stallgödsel

- NO_x-gaser?

- Metan?

- Nitrat

Läckage från åkermark.

- Fosfor

Läckage från åkermark, koppling till djurtäthet

- Bekämpningsmedel

Sprutning vid tillfällena när det inte behövs och onödigt höga doser. Felaktig spridning.

- Buller; nivå, lokalisering

Rör främst lokala intressen.

- Lukt etc.

Allergier mot djur. Luktolägenheter främst vid spridning av flytgödsel framförallt från svin och fjäderfä.

Rör främst lokala intressen.

Indirekt påverkan

- Transporter

Här rör det sig om transporter inom företagen samt transporter av produkter från företagen vilka i första ledet sker genom lastbil/traktortransport.

- Energianvändning

I jordbruket sker energiförbrukningen främst genom jordbearbetning och transporter inom och till och från företagen, för torkning av spannmål samt för värmeförsel i byggnader för djurhållning.

Historik – regleringar och åtgärdsprogram

- Miljöskyddslagen infördes år 1969. I samband med detta infördes genom miljöskyddskungörelsen tillståndskrav för anläggningar med djurhållning med fjäderfä och slaktsvin samt anläggningar för torkning av animaliegödsel. Djurenhetsbegreppet och tillståndskrav för anläggningar med nötkreatur, svin, pälsdjur och fjäderfä infördes år 1972. Anläggningar med mer än 100 djurenheter hade krav på tillstånd, men det fanns möjlighet till dispens från tillståndskravet.
- Indelningen i krav på tillstånd (A och B-verksamheter) och anmälan (C-verksamheter) infördes år 1981 samtidigt som dispensmöjligheten togs bort. Anläggningar med djurhållning klassades som B-verksamhet. Hästar tillkom i djurenhetsbegreppet.
- År 1986 började det första handlingsprogrammet för ”Minskade hälso- och miljörisker vid användning av bekämpningsmedel. Det senaste programmet som beslutats löper fram till 2006. Det fokuserar tydligt på riskminskning och innehåller förslag på rådgivnings- och informationsinsatser gentemot lantbrukarna.
- År 1988 infördes ett generellt åtgärdsprogram för minskning av växtnäring förlusterna inom jordbruket. Idag är insatserna väldigt omfattande när det gäller rådgivning till jordbruksföretag i de områden där åtgärder mot växtnäring förlusterna bör göras, särskilt till företag med många djur och stor åkerareal.
- Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel infördes 1997. De innebar skärpta krav på spridningen, och en speciell informationskampanj ”Säker växtskydd” påbörjades.
- Miljöbalken kom 1999. Prövningen blev mer omfattande och innefattade hela verksamheten och inte enbart t.ex. en anläggning. Gränsen för tillståndsprövning av jordbruk höjdes dock från 100 till 200 djurenheter. Motivet för ändringen var att minska antalet verksamheter som tillståndsprövades, men eftersom utredningstiden var kort utreddes inte grunden till kravet på prövning närmare. Verksamheter med mellan 100 och 200 djurenheter blev anmälningspliktiga dvs. C-verksamheter. Hästar flyttades till en egen punkt i bilagan samtidigt som ridstall, träningsstall, ridklubb m.m. exemplifierades i bilagan. Växthusodling infördes som en C-verksamhet och anläggningar för torkning av gödsel flyttades ned till C-nivån. Antalet verksamheter som flyttades från B- till C-nivå var ca 1 000 till antalet. Miljöbalkens införande medförde att ett betydande ansvar flyttades över till verksamhetsutövaren själv. Bl.a. genom att de fick större krav på att ha kunskap om sin verksamhet och arbeta med egenkontroll.
- Genomgång av C-verksamheter i FMH-bilagan gjordes år 2001. Anläggningsbegreppet för djurhållning togs bort eftersom det enligt den vida tolkningen enligt miljöbalken även kunde omfatta stängslade beteshagar, vilket inte ansågs vara syftet med punkten. Det blev själva djurhållningen som var grunden för prövningen. Hästar flyttades till samma punkt. Djurens växtnäring utsöndring var kriterier för gränserna för djurenheter. Antalet verksamheter som omfattas av tillståndskrav minskar något p.g.a. de nya djurenhetsindelningarna som skulle vara mer jämnt avvägda mellan olika djurslag med avseende på växtnäring utsöndringen. Rena växtodlingsföretag lämnas fortsatt utanför.
- I och med EES-avtalet och EU-medlemskapet kom fler krav på generella regler för växtnäringshantering enligt nitratdirektivet. Medlemskapet innebar också att vi skulle uppfylla IPPC⁶⁴-direktivet vilket för jordbruk innebar att stora anläggningar med svin och fjäderfä skulle vara omfattade av krav på tillstånd. Sverige har också alltför miljöersättningar som styr jordbruket åt att vidta åtgärder som ska medverka till att nå olika nationella miljö kvalitetsmål. Allt fler av de generella reglerna enligt miljöbalken kopplas dessutom genom tvärvillkor till miljöersättningarna. Detta kommer sannolikt att öka genom den pågående MTR-översynen av Sveriges miljö- och landsbygdsprogram. Åtgärdsplaner enligt ramdirektivet för vatten ska vara klara år 2009 och vara i bruk senast år 2012.

---

⁶⁴ Rådets direktiv 96/61 EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar

Tillstånd för jordbruk med djurhållning

Antal verksamheter som omfattas av krav på prövning

Enligt punkten 01-1 (B) i FMH-bilagan omfattas djurhållning med mer än 200 djurenheter av krav på tillstånd. Djurhållning med mer än 100 djurenheter (01-2) har anmälningsplikt (C). Utifrån 1999 års jordbrukstatistik finns omkring 600 jordbruk som har mer än 200 djurenheter. Av dessa är drygt 500 verksamheter sådana som enligt IPPC-direktivet ska omfattas av tillståndsplikt (se tabell 2). Genom storleksrationaliseringen kan det vara så att det är en något större andel av jordbruken idag som har mer än 200 djurenheter.

Tabell 2. Antal verksamheter i Sverige som omfattas av IPPC-direktivets gränser, samt antal verksamheter som omfattas av minst en av gränserna. Baserat på 1999 års jordbrukstatistik

> 750 sugor	> 2000 slaktsvin¹⁾	> 40000 fjäderfä	Antal med minst en av kategorierna
19	54	466	534

1) Alternativ då endast 2/3 av slaktsvin mellan 20 och 49 kg är medräknade

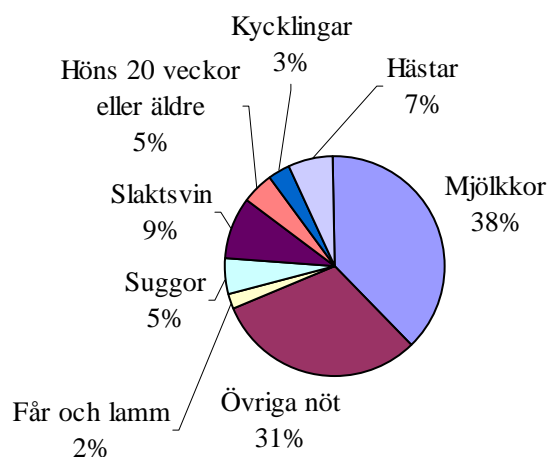
Förutom de djur som finns i jordbruksstatistiken finns det hästanläggningar och företag med minkar som kan omfattas av krav på anmälan eller tillstånd enligt FMH-bilagan. Enligt Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas databas EMIR så finns det 654 st tillståndspliktiga jordbruk och djurhållningar enligt koderna 01-1 och 01-2 i bilagan till FMH. I EMIR finns 486 verksamheter under dessa koder som har tillstånd.

Andel av djuren som ingår i verksamheter som omfattas av krav på anmälan och tillstånd

Andelen av olika djurslag som finns på jordbruk som har mer än 200 djurenheter är ganska olika för olika djurslag enligt 1999 års statistik. Tabell 3 visar några av dessa djurslag. I grova drag kan man säga att ca 5 % av nötkreaturen, 30 % av svinen, 60 % av värphönsen samt drygt 90 % av slaktkycklingarna finns på jordbruk som har > 200 djurenheter och därmed omfattas av krav på tillstånd. Av djurslagen i tabell 3 finns totalt enligt 1999 års statistik totalt 1 190 000 djurenheter på jordbruk i Sverige. Fördelningen av dessa djurenheter i olika kategorier framgår av figur 1. Utöver djurenheter på jordbruk finns t.ex. hästar och minkar som inte ingår i ovanstående statistik.

Tabell 3. Totalt antal djur och djurenheter enligt FMH (SFS 1998:899) av olika djurslag på jordbruk i Sverige 1999 enligt Jordbruksverkets statistik, samt antal och andel av dessa djur som finns på jordbruk med mer än 100 respektive 200 djurenheter

Djurslag	Totalt antal djur på jordbruk	Totalt antal djurenheter på jordbruk	Andel av totala antalet djur, jordbruk > 100 de	Andel av totala antalet djur, jordbruk > 200 de
Mjölkkor	448 521	448 521	21%	6%
Am- dikor	164 826	54 942	6%	2%
Kvigor till liv 2 år och däröver	102 763	34 254	18%	5%
Kvigor till liv 1-2 år	232 690	77 563	26%	5%
Kvigor till slakt 2 år och däröver	8 986	2 995	4%	2%
Kvigor till slakt 1-2 år	29 166	9 722	6%	1%
Tjurar och stutar 2 år och däröver	29 485	9 828	11%	2%
Tjurar och stutar 1-2 år	197 066	65 689	10%	2%
Kvigkalvar < 1 år	247 738	55 053	17%	5%
Tjur- och stutkalvar < 1 år	225 092	50 020	12%	3%
Kalvar till slakt < 1 år	26 649	5 922	13%	1%
Tackor	185 556	18 556	3%	1%
Baggar	8 193	819	2%	0%
Lamm	243 723	6 093	3%	1%
Galtar	4 171	417	31%	11%
Suggor, första gången dräktiga	39 941	13 314	51%	25%
Övriga betäckta suggor	115 579	38 526	51%	31%
Ännu ej betäckta gyltor	29 338	2 934	70%	38%
Övriga suggor	35 238	11 746	48%	29%
Slaktsvin 110 kg och däröver	57 007	5 701	72%	37%
Slaktsvin 80-109 kg	319 345	31 934	57%	25%
Slaktsvin 50-79 kg	381 232	38 123	59%	28%
Svin 20-49 kg	481 609	32 107	47%	20%
Smågrisar under 20 kg	650 998		34%	15%
Höns 20 veckor eller äldre	5 647 669	56 477	78%	57%
Kycklingar avsedda för äggproduktion	2 202 322	11 012	87%	74%
Slaktkycklingar	5 859 129	29 296	97%	92%
Hästar	79 752	79 752	6%	2%

Figur 1. Andel djurenheter enligt FMH (SFS 1998:899) av olika djurslag på jordbruk i Sverige 1999 enligt Jordbruksverkets statistik.

Villkor i tillstånd

Nedan finns punkter som ofta ingår i villkor för företag med nöt (enligt sammanställning av Maria Näslund på uppdrag av Jordbruksverket). För företag med fjäderfå och grisar innehåller tillstånden också ibland villkor om t.ex. ströbäddar, utsläppsnivåer och reningsteknik för ammoniak samt villkor om energianvändning.

Gödselspridning, växtodling och betesdrift

Villkor utanför de känsliga områdena med liknande krav som inom dessa områden

Skyddszoner för spridning av gödsel mot vatten, vattentäkt

Spridningstidpunkter, gödselgivor, jordbearbetning, fånggröda – restriktioner utöver generella föreskrifter

Särskild spridningsteknik intill bebyggelse

Medgivande från intillboende (ibland tillsynsmyndighet) vid spridning av gödsel intill fastighet eller vattentäkt

Spridning med hänsyn till väderleksförhållanden

Intakt växttäck

Kontroll och journalföring

Årlig växtnäringsbalans, gödslingsplan, analys av stallgödsel

Journal över växtodling och spridning

Markkartering

Förslag till eget kontrollprogram

Kemikalier och avlopp

Bränsletankar

Lagring av kemikalier

Påfyllning av spruta

Uppsamling av avloppsvatten

Buller

Bullernivå

Lokaliseringsbedömning

Ett beslut om tillstånd omfattar en bedömning om lokaliseringen av verksamheten är rimlig. I miljökonsekvensbeskrivningen som ska vara underlag till tillståndsbeslut ska förslag till olika alternativa lokaliseringar av verksamheten finnas med. På så sätt kan hänsyn till påverkan på omgivande miljö och störningar för grannar etc. tas i valet av lokalisering. I vissa fall kan prövningen resultera i att verksamheten inte tillåts på den föreslagna platsen.

Vilka generella regler och andra styrmedel styr jordbruk och djurhållning idag?

Naturvårdsverket tar upp följande i bedömningsgrunderna:

1. När utsläpp eller annan påverkan på miljö *effektivare regleras på annat sätt*, exempelvis är föremål för utsläppshandel, beskattning eller lika bra eller bättre tas om hand av annan lagstiftning, talar detta för anmälan eller frånvaro av tillstånds- och anmälningsplikt även om en bedömning utifrån miljöpåverkan talar för motsatsen.
2. Finns en möjlighet att reglera en verksamhets mest väsentliga påverkan på miljö eller hälsa genom *generella föreskrifter* talar detta för anmälningsplikt eller frånvaro av tillstånds- eller anmälningsplikt.

I detta sammanhang kan nämnas att det för jordbruk finns relativt omfattande generella regler som är utformade som del av de åtgärdsprogram som är utarbetade för att vi ska kunna nå de nationella miljökvalitetsmålen. Det finns också vissa andra generella regler som gäller alla jordbruk. Förutom regler finns det i åtgärdsprogrammen ekonomiska styrmedel och de senaste åren har man också satsat stora resurser på miljörådgivning till jordbrukare. Framöver kommer det i miljöersättningsprogrammen att finnas s.k. tvärvillkor vilket innebär att lantbrukarna för att få miljöersättningar måste följa vissa regler på miljöområdet. Vi nämner nedan några av de generella bestämmelser som är relevanta att beakta i detta sammanhang.

Jordbruksmark

Begreppet **jordbruksmark** – innebär en koppling till att man bedriver en viss verksamhet på denna yta. Det kan man i nu gällande regler se i att jordbruksmark måste anmälas (MB 12 kap 3 §) om den tas ur produktion. Man bör kunna se det så att i och med att det är jordbruksmark ligger det vissa frihetsgrader och skyldigheter i användandet och brukandet av marken. Frågan är vilka dessa frihetsgrader är när det gäller produktionsinriktning, byggnader för djurhållning etc?

Byggnationer på jordbruk

I 8 kap, 1 § plan- och bygglagen (PBL; SFS 1987:10) anges: ”För ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring inom områden som inte omfattas av detaljplan krävs ej bygglov eller bygganmälan.”. I 6 § samma lag anges: ”Kommunen får, om det finns särskilda skäl, genom detaljplan eller områdesbestämmelser bestämma att bygglov krävs för att inom områden som inte omfattas av detaljplan uppföra, bygga till eller på annat sätt ändra ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring.”

Förprovning av stall ur ska göras enligt 5 och 6 §§ djurskyddsförordningen (1988:539).

Djurhållning

Kommunala föreskrifter (som avser skydd för människors ohälsa) om särskilt tillstånd kan utfärdas inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt 39 § FMH (jfr även PBL).

Gödselhantering, växtodling - växtnäringsförluster

Generella föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket finns i 12 kap miljöbalken.

Kommunala föreskrifter om spridning av stallgödsel, halmbränning, inom eller intill detaljplanområde (hindra människors ohälsa) kan utfärdas med stöd av 40 §, FMH.

Gödselstad inom detaljplanområde –kommunen kan meddela föreskrifter om krav på anmälan till kommunen (FMH 37 §)

Vattendirektivet: Åtgärdsprogrammen inom avrinningsområden kan komma att ta upp frågor om växtnäringsförluster inom jordbruket.

Inom vattenskyddsområden kan kommunen utfärda speciella generella regler om gödselhanteringen.

Det finns en skatt på handelsgödsel som syftar till att minska användningen av kvävegödsel och förlusterna av kväve från jordbruket.

Kemikalier

14 kap Miljöbalken - Försiktighetsmått vid bekämpning och spridning av bekämpningsmedel (§§ 17-20)
Förordningen om bekämpningsmedel (1998:947):

- Godkännande
  - Kemikalieinspektionens föreskrifter om klassificering och märkning av kemiska produkter.
  - Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer.
- Kunskapskrav
  - Medel i klass 1L och 2L får endast användas av den som uppfyller vissa kunskapskrav (Jordbruksverkets föreskrifter).
- tillstånd att använda bekämpningsmedel
  - Medel i klass 2L och 1L får endast användas av den som uppfyller vissa kunskapskrav (Jordbruksverkets föreskrifter).
- spridning av bekämpningsmedel – ska ske enligt god växtskyddssed (inte definierat)
  - Yrkesmässig användning får endast ske med sådana kemiska produkter som är godkända av KemI.
  - Den som ska sprida bekämpningsmedel ska förvissa sig om att spridningen kan ske utan risk för grundvattenförorening.
  - Krav på skyddsavstånd (mark- och vindanpassade)
  - Utrustningen ska vara anpassad för ändamålet, underhållas väl och vara väl kalibrerad.
  - Krav på dokumentation.
  - Tillstånd ska sökas av den kommunala nämnden för spridning inom vissa områden ex. inom skyddsområde för vattentäkt
  - (Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av kemiska bekämpningsmedel, SNFS 1997:2)
  - Krav på att föra anteckningar vid användning av giftiga preparat (Jordbruksverkets föreskrifter)
  - Länsstyrelserna har möjlighet att meddela föreskrifter om krav på tillstånd för att sprida bekämpningsmedel inom ett visst område.

Avfall

15 kap miljöbalken behandlar avfallsfrågor generellt. I avfallsförordningen (2001:1063) finns regler som i vissa fall gäller för stallgödsel vid transporter och lagring. Naturgödsel finns med som en avfallskategori i bilagan till avfallsförordningen. Rådets förordning om animaliska biprodukter (EG 1774/2002) omfattar regler om bl.a. transporter av naturgödsel.

Buller, lukt

I Boverkets allmänna råd 1995:5 (främst utarbetade till plan- och bygglagen) anges: *”För att minska avgången av luktande ämnen vid hantering av flytgödsel bör gödselbehållare täckas på något sätt.”* samt *”Flytgödsel bör nedmyllas i samband med spridningen. Om spridning sker på växande gröda bör myllningsaggregat eller någon form av lågspridning utnyttjas.”*.

Möjliga alternativ för tillståndsprövning, anmälan och tillsyn av jordbruk med djurhållning, 01-1

Det är önskvärt med en stor tydlighet för vad som är syftet med att vissa verksamheter ska tillståndsprövas eller ha krav på anmälan. Nedan följer några olika alternativ med olika prövningsnivåer och några av de konsekvenser som dessa skulle innebära.

Alternativ 1. Nollalternativ

Bilagan ändras endast på så sätt att man skiljer ut de verksamheter som erfordrar tillståndsprövning enligt IPPC-direktivet (stora svin och fjäderfäanläggningar) från de verksamheter som prövas utifrån nationella krav. Detta ökar tydligheten att vi nationellt anser det angeläget att vissa verksamheter (t.ex. mjölkproduktion och ridanläggningar) ska omfattas av tillståndsprövning. Genomgången av underlag och krav som ställs för verksamheter med > 200 djurenheter går genom en tillståndsprövning alltid systematiskt igenom och man kan ställa särskilda krav på verksamheten i enskilda fall. Vid prövningen kan man t.ex. ställa krav på bästa möjliga teknik. Andelen av djur inom jordbruk som kommer att omfattas av tillstånd kommer sannolikt att öka genom storleksrationaliseringen av jordbruket.

Konsekvenser

Länsstyrelserna fortsätter att pröva verksamheten på samma sätt som idag. De måste därför använda relativt stor del av sina resurser för att pröva jordbruksverksamhet eftersom dessa i antal är en relativt stor del av det antal verksamheter som omfattas av krav på tillstånd. Denna andel kan sannolikt komma att öka eftersom andra verksamheter förmodligen i mindre utsträckning kommer att omfattas av generella krav på tillståndsprövning samtidigt som antalet tillståndspliktiga jordbruk kan förväntas öka genom storleksrationaliseringen. Samtidigt utgör de djurhållningar som prövas en relativt sett liten andel av den typen av jordbruk totalt sett. Detta gäller t.ex. verksamheter med nötkreatur.

Kommunerna kommer fortsatt att arbeta med tillsyn på samma sätt som idag. De kan således enligt vad som gäller i FMH, om behov finns, kräva att jordbruk som inte omfattas av generellt krav på tillståndsprövning ska ansöka om tillstånd för verksamheten:

22 § En anmälan om åtgärd enligt 21 § första stycket skall göras i god tid innan åtgärden vidtas. Anmälan skall vara skriftlig. Den skall ges in till den kommunala nämnden. Om det föreligger särskilda skäl, får den kommunala nämnden hänskjuta en anmälan till länsstyrelsen.

25 § En anmälan skall innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten skall kunna bedöma den miljöfarliga verksamheten eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter. En anmälan skall även, i den utsträckning som behövs i det enskilda fallet, innehålla en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken. Anmälningshandlingarna skall ges in i tre exemplar, om verksamheten eller inrättningen har beteckningen A i bilagan, och i två exemplar i övriga fall.

Den kommunala nämnden skall genast sända ett exemplar av handlingarna till länsstyrelsen.

27 § När ett anmälningssärende är tillräckligt utrett, skall den myndighet som handlägger ärendet meddela föreläggande om försiktighetsmått eller förbud enligt miljöbalken om det behövs, eller förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken. Om sådana åtgärder inte beslutas skall myndigheten underrätta den som har gjort anmälan om att ärendet inte föranleder någon åtgärd från myndighetens sida.

Verksamhetsutövarna kommer att behöva pröva verksamheterna på samma sätt som idag och lägga relativt stora resurser på tillståndsprövningen. Beslutsunderlaget till tillståndet för om man ska starta verksamheten blir relativt omfattande. Tillstånden utgör en långsiktighet och säkerhet för verksamhetsutövarna eftersom krav i tillstånden gäller före t.ex. föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket enligt 12 kap. miljöbalken. De verksamheter som har djurhållning och samtidigt har växtodling kan få villkorskrav som reglerar hur t.ex. växtodlingen utförs. Dessa krav kan vara annorlunda än de som ställs av de operativa tillsynsmyndigheterna för andra jordbruk som bedriver enbart växtodling eller har mindre antal djur än vad som krävs för provning eftersom det är olika myndigheter som gör dessa bedömningar (länsstyrelsen respektive kommunen).

Allmänhet och grannar etc. kommer att få en god inblick i de jordbruk som avser att ha mer än 200 djurenheter och ha en relativt god möjlighet att komma in med synpunkter på verksamheten innan dess att den påbörjas. Allmänheten kan få en årlig inblick i verksamheten genom företagens miljörapporter.

Jordbruksverket kommer att behöva arbeta med vägledning som är i linje med att vi nationellt anser att de stora djurhållande verksamheterna inklusive växtodling och annan verksamhet ska tillståndsprövas.

Alternativ 2. Mindre ändringar – tillfälliga verksamheter

Vi ändrar enligt alternativ 1 och dessutom inför vi ett varaktighetskrav i djurhållningen, så att det endast är djurhållning som bedrivs permanent som omfattas eller att tillfällig djurhållning undantas. Detta gör att t.ex. vissa tillfälliga ansamlingar av djur undantas eventuella krav på tillstånd. Det kan gälla t.ex. ridtävlingar och utställningar. Länsstyrelserna, och kommunerna, samt även hästnäringen har efterfrågat klargörande för vad som gäller för varaktigheten i verksamheterna.

Det måste tydliggöras vad som gäller för en varaktig verksamhet som under en kortare period går över tillståndsgränsen, t.ex. ett jordbruk med 190 mjölkkor som några månader under sommaren tar in 80 ettåriga stutar för bete.

Konsekvenserna blir att det blir tydligare och enklare att tillämpa reglerna, konsekvenserna i övrigt blir som under alternativ 1.

Alternativ 3. Dagens B-verksamheter ändras till C-verksamheter förutom för IPPC-verksamheter

Ändring enligt alt 1 samt att alla företag som inte har svin eller fjäderfä helt undantas från tillståndsplikt. De verksamheter med övriga djurslag som idag klassas som B-verksamheter flyttas till C-verksamheter. Detta innebär att mjölkkoanläggningar med t.ex. 500 mjölkkor inte generellt har ett krav på miljötillstånd. Det blir dock inte så att vissa verksamheter blir helt oreglerade. Tillsynsmyndigheterna har precis som idag möjlighet att ställa krav på jordbruken vid anmälan t.ex. utifrån de allmänna hänsynsreglerna. Samma miljökrav som idag kan ställas om det är motiverat, men ansvaret flyttas i större grad till kommunernas ansvar. Frågan är dock fortfarande vad det är som ska motivera gränsen för anmälan. Om det i första hand är lokalisering av en djurhållning genom en byggnad och eventuella olägenheter som den kan innebära som är utgångspunkten, kan man för gränsdragningen utgå ifrån djurenheter som idag. Alternativt kan man utgå ifrån djurantal av olika djurslag så att man använder samma begrepp som i föreskrifterna (SJVFS 1999:79). Förordningen om miljöhänsyn i jordbruket bygger dock idag på att begreppet djurenhet finns i FMH. Vad gäller de verksamheter som fortfarande prövas kan man eventuellt tänka sig en ändring som gör att man enbart ska pröva själva byggnaden för djurhållningen som sådan och att brukandet av åkermarker som ingår i verksamheten inte ska ingå i ett generellt krav på tillståndsprövning. Man kan också tänka sig att anläggningar av byggnad för djurhållning ska anmälas, kanske även mindre byggnader för djurhållning.

Länsstyrelsernas ansvar förändras vad gäller verksamheter som inte omfattas av IPPC-gränserna. Resurser frigörs från hantering av ärenden där verksamheter ska tillståndsprövas. Länsstyrelsen måste däremot arbeta mer med samordning och vägledning av kommunernas tillsyn. Detta bör bl.a. utgå ifrån nationella och regionala miljö kvalitetsmål. Det blir tydligare att länsstyrelserna måste arbeta med detta område, som är eftersatt idag.

Kommunerna får ett större tillsynsansvar och en hantering av fler anmälningar från jordbruk. Miljöarbetet och tillämpningen blir mera lokalt anpassad och det ger eventuellt större fokus på att se jordbruken oavsett storlek i en helhet vid tillsynen och kopplingen till miljö kvalitetsmålen. Kommunerna har möjlighet att förelägga om att en verksamhet ska ansöka om tillstånd om det är motiverat (se under 1). Man har också möjlighet att på samma sätt som idag utfärda vissa generella regler t.ex. i eller intill tätbebyggt område och inom vattenskyddsområden.

Verksamhetsutövarna med de verksamheter som genom ändringen kommer att omfattas av krav på anmälan i stället för tillstånd får en betydligt mindre belastning av arbete innan en verksamhet ska sätta igång. Man får också mindre direkta krav på att förankra den planerade verksamheten bland t.ex. allmänhet och myndigheterna. En frånvaro av ett tillstånd gör att förutsättningarna för driften blir något mer osäkra. Det är dock fortfarande möjligt att, för den som vill, ansöka om tillstånd.

Allmänheten, grannar etc. får mindre möjligheter att påverka lokalisering, förutsättningar och utformning av stora verksamheter med djurhållning innan dess att dessa sätts igång. Det gör att det i vissa fall kan bli mer olägenheter eller störningar för dessa människor.

Jordbruksverkets ansvar vad gäller riktlinjer och vägledning för länsstyrelsernas tillsynsvägledning samt kommunernas tillsyn ökar i betydelse. Det ställer även större krav på uppföljning och kvalitetssäkring av den operativa tillsynen.

Bilaga 4

Några verksamheter inom tjänstesektorn

1 Stormarknader / shoppingcentra

Med stormarknad menas i allmänhet en butik medan ett köp- eller shoppingcentrum består av flera näringsidkare. Såväl stormarknader som shoppingcentra kan etablera sig mer eller mindre externt d.v.s. utanför stadskärnan. Utvecklingen verkar gå mot fler shoppingcentra och är en stark trend inom handeln.

1.2 Miljöpåverkan

Det miljöproblem som varit mest uppmärksammat vid etablering av externa shoppingcentra är det ökade trafikarbetet. Externa handelsetableringar leder till ökad bilanvändning vid inköpsresor och därmed till ökad energiåtgång och utsläpp⁶⁵. Andra förekommande miljöfrågor är byggnaderna i sig (materialval, kemikalier, energiinstallationer etc.), energianvändning under drift, avfallshantering, de saluförda varornas miljöpåverkan, godstransporter och dagvattenavrinningen från exempelvis parkeringsplatser.

Den första handelsetableringen ger störst effekt på bilåkandet. De som börjar handla i den externa butiken övergår då från att gå och cykla till att åka bil. En ny livsmedelsbutik kan på så vis leda till förändrade färsätt vilket i sin tur kan medföra att bilresandet ökar.

Inköp och service svarar för knappt 10 % av befolkningens dagliga resande och dessa resor utförs till 80 % med bil.

Lokalisering sker ofta vid förbifarter och köpcentra dyker ofta upp i gränslandet mellan kommuner. Detta gynnar bilburna hushåll och kan mer eller mindre tvinga icke-bilburna till att skaffa bil, vilket på så vis låser fast samhället i ett bilberoende.

Se också vad som sägs i det avsnittet om transporter under Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning och Ingen övergödning samt i Miljömålsrådets slutsatser om trafikbuller – avsnitt 4.1.2.

2 Bygg- och fastighetssektorn

Beståndet av fastigheter och anläggningar i Sverige är ansenligt och omfattar 700 miljoner kvadratmeter uppvärmd yta. Miljöpåverkan från bebyggelsen kan till 85 % sägas bero på användningen och till 15 % på själva byggandet.

Byggnadsverk har vanligen en livslängd på över 50 år och ofta mer än 100 år. Ombyggnad och renovering är återkommande inslag. Byggnadsbeståndet förnyas med ca 1 % per år.⁶⁶

---

⁶⁵ Effekter av förbifarter på markanvändning och trafikgenerering. Hagson et. al., 2002

⁶⁶ Systemval och upphandling med livscykelperspektiv och helhetssyn, Bygga, bo och förvalta för framtiden – rapport från en arbetsgrupp, 2003

Under sin livscykel påverkar byggnadsverk miljön framförallt genom användning av energi, material och farliga ämnen, uttag av råvaror, markanvändning och buller. Höga radonhalter och andra hälsorelaterade problem i byggnader är vanliga.

Den svenska bygg- och fastighetssektorn står för en mycket stor del av miljöbelastningen med bl.a. mellan 30 och 35 % av energianvändningen, ca 50 % av el-användningen och ca 40 % av avfallet⁶⁷. Energiåtgången när byggnaden nyttjas beror till del på hur byggnaden är konstruerad, hur den är lokaliserad i omgivningen, vilken energikälla som nyttjas och vilka energisparåtgärder som finns. Men den beror också på vilka energinyttjande varor, exempelvis vitvaror, som installeras i lägenheter, gemensamma utrymmen m.m. och hur planeringen för utbyte av sådana ser ut.

Framförallt byggsektorn, står för drygt 40 % av materialanvändningen i samhället. Huvuddelen av materialflödet, ca 65 miljoner ton per år, är sand, asfalt, sten och betong används för trafikleder. Till fastighetssektorn används ca 8 miljoner ton material per år.

Varje år producerar fastighetssektorn 4-6 miljoner ton bygg- och rivningsavfall. Avfallet är till största delen lätthanterligt men stora mängder avfall alstras under såväl bygg- som rivningsskedet. Ett resultat av rivningen är ofta stora mängder osorterat avfall. Rivningsavfall kan innehålla ”gamla synder” i form av PCB, kvicksilver, asbest etc .

Antalet byggvaror som används är betydande och många innehåller kemiska produkter och ämnen som är förknippade med olika hälso- och miljöeffekter. Till detta kommer dessutom en ökad trafik, åtminstone i samband med själva byggandet.

3 Transportväsendet

I Sverige transporterades år 2001 mer än 300 miljoner ton gods av totalt 370 miljoner ton på lastbil. Samma lastbilar utförde det året 30 av 59 miljarder tonkm av det samlade transportarbetet av gods i landet. Samma år fanns fler än 11 000 åkerier och 144 lastbilscentraler. Det stora flertalet åkerier förfogar över 1-5 fordon och de vanligast förekommande transportererna är kortare än 100 km⁶⁸ som alltså nästan uteslutande sker med lastbil. Men även på sträckor upp till 300 km dominerar lastbilstransportererna med en marknadsandel på 60 %⁶⁹.

Av de samlade utsläppen av koldioxid, kommer ca 35 % från transportsektorn där vägtrafiken står för 80 % av sektorns utsläpp. Andelen ökade med 15 % i EU under åren 1990-1998⁷⁰. Utsläppen av kvävedioxid och svaveldioxid från lastbilar är också betydande. Samtidigt prognostiseras vägtrafiken öka sin transportandel. Att varutillverkningen flyttar utomlands medför ökade transporter. Se också i avsnitt 4.1.1 vad som sägs om transporter under Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning och Ingen övergödning samt i Miljömålsrådets slutsatser om trafikbuller.

Till dessa siffror ska läggas andra luftföroreningar, buller och kemikalieanvändning. Trafikbullret – inte det anläggningsknutna bullret - är den dominerande orsaken till att människor är störda av buller.

Även så kallade rörliga källor, exempelvis verksamhetsutövare som utför transporter med lastbilar och långtradare, omfattas av miljöbalken. Dessa källor kan däremot inte prövas enligt 9 kap. MB (avsnitt 5.1.2).

⁶⁷ Skärpning gubbar, SOU 2002:115

⁶⁸ Sveriges Åkeriföretags hemsida, www.akeri.se

⁶⁹ Godstransporter på grund av varors flöden, Rapport 4960

⁷⁰ IVA Energiframsyn. Energianvändning i transportsektorn, juni 2002

Pröva eller inte pröva?

Förslag till ändringar i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Naturvårdsverket har gjort en översyn av tillstånds- och anmälningsplikten. Vi beskriver vad den är bäst lämpad för och hur den kan samspela med andra åtgärder samt belyser den från miljöbalkens och miljökvalitetsmåls perspektiv. Vi beskriver också hur omfattningen på tillstånds- och anmälningsplikten utvecklats och föreslår hur den kan fortsätta utvecklas, inte minst med tanke på hur EU påverkar detta.

Vi förklarar varför tillstånd och anmälningar behövs och varför de inte behövs i lika hög grad som förr och belyser behoven av att omprioritera samhällets resurser så att de riktas mot problem som är angelägna för miljön och människors hälsa.

Resonemangen mynnar ut i ett förslag till minskad omfattning på tillstånds- och anmälningsplikten för så kallade miljöfarliga verksamheter, exempelvis vissa fabriker, djurstallar, skjutbanor och sjukhus. Vi redovisar vilka verksamheter som kan flyttas till en enklare administrativ hantering genom att kommunerna föreslås få rätt att kräva att bli informerade när vissa små verksamheter startar.

Förslagets kostnader och konsekvenser ingår i redovisningen.

RAPPORT 5353

ISBN 91-620-5353-1
ISSN 0282-7298